DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

Colm Toibin _ Deniz Fenerindeki Işık
Kitaplar, uygarlığa yol gösteren ışıklardır.
UYARI:
www.kitapsevenler.com
Kitap sevenlerin yeni buluşma noktasından herkese merhabalar... Cehaletin yenildiği, sevginin, iyiliğin ve bilginin paylaşıldığı yer olara
Sitemizin amacı asla eser sahiplerine zarar vermek değildir.
www.kitapsevenler.com web sitesinin amacı görme engellilerin kitap okuma hak ve özgürlüğünü yüceltmek ve kitap okuma alışkanlığın
Ben de bir görme engelli olarak kitap okumayı seviyorum. Sevginin olduğu gibi, bilginin de paylaşıldıkça pekişeceğine inanıyorum. Tü
Bilgi paylaşmakla çoğalır.
Yaşar Mutlu

İLGİLİ KANUN:
5846 sayılı kanun'un "Altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler" bölümünde yeralan "EK MADDE 11" : "ders kitapları dahil, alenileşmiş veya y
Ayrıca bu nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur."

Bu e-kitap görme engelliler için düzenlenmiştir.
Kitap taramak gerçekten incelik ve beceri isteyen, zahmet verici bir iştir. Ne mutlu ki, bir görme engellinin, düzgün taranmış ve hazırla
Bu kitaplar, size gelene kadar verilen emeğe ve kanunlara saygı göstererek, lütfen bu açıklamaları silmeyiniz.
Siz de bir görme engelliye, okuyabileceği formatlarda, bir kitap armağan ediniz...
Teşekkürler.
Ne Mutlu Bilgi için, Bilgece yaşayanlara.
www.kitapsevenler.com
Tarayanın notu.
Bireysel kütüphanemi bilgisayar ortamına geçirirken
Taradığım kitapları kitapsevenlerle paylaşmak istedim.
Bu Kitap Sadece Görme Engellilerin İstifade Etmesi İçin www.kitapsevenler.com
Web Sitesine Teslim Edilmiştir.
Belisa
Colm Toibin _ Deniz Fenerindeki Işık

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

£OQ&0^1-

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Yaym Yönetmeni	İlknur Özdemir
Dizgi	Serap Kılıç
Düzelti	Fulya Tükel
Montaj	Mine Sarıkaya
Kapak Düzeni	Semih Özean
Baskı	Özal Basımevi
Cilt ,	ZE Ciltevi

1. basım 2001

ISBN 975-07-0086-4

e 1999 by Colm Toibîn / Kesim Telif Hakları Ajansı /
Can Yayınları Ltd. Şti. (1999)

i.

s

·M
i 1
1

Colm Töibın

DENİZ FENERİNDEKİ IŞIK

ROMAN

ingilizce aslından çeviren
İLKNUR ÖZDEMİR

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
web sayfamız: http://www.canyayinlari.com
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Özgün adı
The Blackwater Lightship

COLM TÖIBÎNİN
CAN YAYINLAETNDAKİ
KİTAPLARI

GÜNEY / *roman*
DENİZ FENERİNDEKİ IŞIK / *roman*

Colm Toibin, İrlanda'da 1955 yılında doğdu. *Güney* adlı ilk romanı The Irish Times / Aer Lingus Odülü'nü kazandı. *The Heather Blazing* ve *The story oft the night* adh romanlanndan başka gezi kitapları da vardır. *Colm Toibin,* Dublin'de yaşamaktadır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Teşekkür: Bu kitabın bir bölümünün yazıldığı Yaddo'ya

The publisher acknowledges the financial assistance of Ireland Literature Exchange (Translation Fund), Dublin, Ireland.

Bu kitabın yayınlanması Ireland Literature Exchange (Çeviri Fonu), Dublin, İrlanda'nın mali desteğiyle gerçekleştirilmiştir.
www. irelandliterature. com
info@irelandliterature.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Aidan Dunne için

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BİR

Helen geceleyin Manus'un inlemesine uyandı. Kıpırdamadan yatıp bekledi; Manus'un sakinleşeceğini, yan dönüp uyuyacağını umuyordu; ama çocuğun sesi gitgide yükseldi; Helen onun sözcüklerini seçmeye başlayınca yataktan kalktı ve oğlanların *odasına doğru gitti; Manus'un* düş mü gördüğünü yoksa uyanık mı olduğunu anlayamamıştı.

Helen merdiven sahanlığındaki ışığı yanık bırakmıştı, odaya girer girmez Cathal'ın gözlerinin fal taşı gibi açık olduğunu görebildi. Oğlan yattığı yerden Helen'e baktı, az sonra oynanacak sahneyi kenardan izleyen bir seyirci gibiydi; sonra gözlerini boğuk bir sesle ağlayan ve kollarıyla bilinmedik bir tehlikeyi savuşturmaya çalışan erkek kardeşine çevirdi. Helen, Manus'u usulca uyandırdı, üzerindeki battaniyeyi sıyırdı. Çocuğun bedeni ateş gibiydi. Yarı uyur durumda, gözlerini ovuşturarak yeniden inlemeye başladı. Annesinin yanında olduğunu ve gördüğü düşün sona erdiğini anlaması biraz zaman aldı.

"Korktum," dedi.

"Geçti artık. İstersen yeniden uyumaya çalış."

"Yeniden uyumak istemiyorum," dedi Manus, sonra da ağlamaya başladı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Seni bizim yatağımıza götüreyim mi?" diye sordu Helen.

Manus başıyla 'evet' dedi. Artık kıpırdamıyor, içini çeke çeke ağlayarak avutulmayı bekliyordu. Helen, Manus'un yanında kalmasının ve yeniden uykuya dalana kadar onu avutmasının daha iyi olacağını biliyordu, ama çocuğu kucağına aldı ve onun kendisine sarılmasına izin verdi. Manus'u ne zaman böyle kucaklasa çocuk sakinleşirdi. Cathal'ın gözleri hâlâ onların üzerindeydi.

Helen, odanın öbür ucundaki Cathal'la bir yetişkinle konuşur gibi konuştu. "Sen daha rahat uyuyasm diye Manus'u bizim yatağımıza götürüyorum," dedi.

Cathal battaniyeyi üzerine çekti ve gözlerini yumdu. Henüz altı yaşındaydı ama Helen'in Manus'u kendi yatağına Cathal'ın iyiliği için değil, Manus'a bebek muamelesi yapmak istediği için götürdüğünü bilecek kadar zekiydi. Helen, Cathal'ın bu konudaki düşüncelerini merak ediyordu, acaba gücenmiş miydi yoksa rahatsız mı olmuştu; ama Cathal herhalde annesine bir şey belli etmeyecek kadar gururluydu, yetişkin ağabey rolü oynamaya da hazırdı.

Şafağın solgun ışığı merdiven sahanlığındaki camdan içeri vurmuştu. Helen ağır ağır yatak odasına gitti. Hugh yatakta kıvrılmış uyuyordu, kolu Helen'in yattığı taraftaydı. Helen durup onu seyretti, onun, uyandıktan sonra yeniden bu kadar kolaylıkla uykuya dalmasına hayret ediyordu. Manus annesinin kucağında kıpırdandı ve Helen'in odanın ortasında neden öyle durakaldığını merak ettiği için dönüp baktı. Uyuyan babasını o da seyretti, sonra başını çevirip annesine sokuldu. Hareket eden bir otomobilin sesi uzaktan duyuldu. Helen Manus'u yatağa götürdü.

"Benim tarafımda mı uyursun?" diye fısıldadı çocuğa.

"Hayır, ortada yatmak istiyorum."

"Kafana koyduğunu yaparsın, değil mi?" Çocuğa gülümsedi.

"Ortada yatmak istiyorum," diye fısıldadı Manus.

Çocuğu, sırtı Hugh'ya dönük olacak biçimde yatağa koydu, üzerini örttü. Gecenin bir yerinde Hugh yorganı yere atmıştı; Helen yorganı olduğu yerde bıraktı, yatakta üç kişi yatacaklarına göre çok sıcak olurdu. Başını yastığa koydu, Manus aralarında sessizce yattığına göre artık içi rahattı; yan odadaki Cathal'ın yeniden uykuya dalmış olduğuna kendini inandırmaya çalıştı.

Hava henüz tam kararmadan, erkenden yatağa girip sevişmişlerdi, şimdi Helen'in içi Hugh'ya karşı şefkatle doluydu ve de bir dilekle: Hugh'ya daha çok benzemek, onun gibi iyi huylu, gönlü kolay alman -gönlü kolay alman mı? Helen böyle söylediğinde Hugh kahkahayı basmıştı-, gizlisi saklısı olmayan, hiçbir şeyi kendine saklamayan biri olma dileğiyle; bu dilek, aralarında bir şaka haline gelmişti.

Manus'un gözleri kapanırken, annesini çekiştirmeye başladı, kendisiyle ilgilenmesini istiyordu. Annesinin kendisine sırtını dönmesini istemiyordu. "Bu tarafa dön," diye fısıldadı.

Helen saate baktı. Henüz beşe çeyrek vardı. Birden üşüdü. Yere eğildi, yorganı bulup yatağa çekti ve üzerlerine örttü. Bir süre ısınmaları gerekecekti.

Helen yeniden uyandığında Hugh ile Manus derin uykudaydılar. Saat sekizi geçiyordu; oda çok sıcaktı. Yataktan usulca çıktı, sabahlığıyla terlikleri-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ni eline alarak alt kata indi; Cathal'ın pijamasıyla oturmuş televizyon izlediğini gördü, kumanda aleti elindeydi.

"Duş almak istiyorsan banyoda işim bitti," dedi çocuğa. Cathal başıyla 'olur' deyip ayağa kalktı.

"Hâlâ uyuyorlar mı?" diye sordu.

"Uyuyorlar," dedi Helen gülümseyerek.

"Onlar uyanmadan banyoya girsem iyi olacak," dedi Cathal.

İkisinin gizli diliydi bu; yetişkinleri taklit ediyor, birbirleriyle evli bir çift gibi konuşuyorlardı. Cathal kendisine talimat ya da buyruk verilmesinden ya da kendisiyle küçük bir çocukmuş gibi konuşulmasından nefret ediyordu. Helen ona banyoya gitmesini söylemiş olsaydı Cathal ağırdan alır, oyalanırdı. Manus, Cathal'ın yaşma gelince, diye düşündü Helen, onu banyoya kucağımda götürmek zorunda olacağım.

Bu evde onlardan önce oturan olmamıştı, mahallede evlerine ek yapıp genişleten de ilk onlar olmuştu: Mutfak, yemek odası ve oyun odası olarak kullanılan geniş, kare biçiminde, aydınlık bir oda eklemişlerdi eve. Hugh bu evi, nasıl olduysa arka bahçede kalmış olan kayın ağacı ve evin arkasındaki park yüzünden istemişti. Helen ise yalnızca evin yeni olmasından, burada kendilerinden önce başka kimsenin oturmamış olmasından hoşlanmıştı.

Helen akşamdan kalan bulaşığı yıkadı, mutfak penceresinden bakınca kayın ağacıyla parkın kıyısındaki çam ağaçlarının yapraklarının rüzgârda kımıldadığını gördü; sonra hava ansızın karardı, yağmur geliyordu. Radyoyu açtı -Hugh her zaman olduğu gibi radyoyu, *Raidio na Gaeltachta*[1] istasyonunda bırakmıştı-, dokuz haberlerinin başlama sesi duyulurken Radyo Bir'i buldu. Hava raporunu dinleyebilecekti.

[1] İrlanda dilinde yayın yapan radyo istasyonu.

Bir çizgi romana gömülmüş olan Cathal ile Helen kahvaltı ederlerken üst kattan bağrışmalar, kahkahalar duyuldu. Manus cıyak cıyak haykırıyordu.

"Şunlara bak," dedi Helen. "Hangisi büyük, hangisi çocuk, belli değil."

Cathal annesine gülümsedi, eline bir dilim kızarmış ekmek daha alıp yeniden çizgi romanına döndü. Üst kattaki gürültü sürerken onlar sessizce kahvaltı ettiler; Hugh, Manus'a İrlandaca bir şeyler bağırdı, arkasından ikisi bir ağızdan bağrıştılar, sonunda ikisinden biri -Helen onun Manus olduğunu tahmin etti- sertçe yere düştü.

Çok geçmeden ikisi de ortaya çıktılar. Hugh'nun üzerinde sabahlığı vardı, hâlâ pijamalı olan Manus'u kucağında taşıyordu.

"Yataktan düştüm," dedi Manus.

"Biliyoruz, duyduk," dedi Helen.

Manus'un yanakları al aldı. Hugh'nun burnunu sıkmaya başladı.

"Kes şunu. Otur da kahvaltını et."

Manus yerine oturur oturmaz Cathal'ın elindeki çizgi romanı gördü, masanın üzerinden uzanıp dergiyi yakaladı. Cathal dergiyi elinden kaptırmamaya çalıştıysa da Manus ondan atik davrandı.

"Geri ver onu," dedi Helen.

"O okuyup bitirmiş ama," dedi Manus.

"Geri ver ve özür dile."

Manus, Helen'e baktı, annesi sinirlenir mi sinirlenmez mi diye akıl yürütüyordu. Güldü. "Saçmalama," dedi.

"Hepimiz burada bekliyoruz. Sen dergiyi geri verip özür dileyene kadar da hiçbirimiz yerimizden kıpırdamayacağız."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Cathal iki elini yanma sarkıtmış oturuyor, haksızlığa uğramış taraf olmaktan hoşnut görünüyordu. Manus önce Helen'e, sonra Hugh'ya baktı; Hugh kısık bir sesle, İrlanda dilinde bir şeyler söyledi ona. Manus içini çekti, çizgi roman dergisini Cathal'a geri verdi.

"Ve özür dile," dedi Helen.

"Özür dilerim."

"Bir daha yapmayacağım."

"Bir daha yapmayacağım."

"Tam bir canavar oluyorsun," dedi Helen ve evyenin başına döndü.

"Tam bir canavar oluyorsun," diye yineledi oğlu.

Helen camdan dışarı, bahçeye baktı ve buna nasıl bir yanıt vermesi gerektiğini düşündü; Hugh'nun çocuğa bir şeyler söylediğini duyunca rahatladı. Ona canavar gibisin demekle hata etmiş olduğunu düşündü. Bu konuyu kapatmalı, aklından çıkarmalı, Manus'a kahvaltısını vermeliydi. Manus, Cathal'dan daha ufak ve yaşça küçük olmaktan nefret ediyordu. Hangi yaşa gelince, diye sormuştu bir gün annesine, Cathal'la aynı boyda oluruz? Çok sürer mi? Cathal, Manus'a asla vurmaz, zorbalık yapmazdı, ama üstün taraf olduğunun da farkındaydı. Manus doğduğunda Cathal yalnızca iki yaşında olmasına karşın yeni rolüne hemen alışmıştı: Ağlamayacak, altını kirletmeyecek, annesiyle babasının yatağına gelmek istemeyecek, kardeşinin elinden çizgi roman dergilerini kapmayacak, annesine karşılık vermeyecekti.

Helen, Manus'a mısır gevreğiyle soğuk sütünü verdikten ve Hugh'yu kendi başının çaresine bakmak üzere -Hugh mutfağa kendisinden daha alışıktı- bıraktıktan sonra, daha önce yıkamış olduğu kurulama bezlerini ipe asmak üzere dışarı çıktı. Unutmayayım da oğlan çocuklarını yetiştirme konusunda iyi bir kitap olup olmadığını öğreneyim, diye düşündü, böylece her şeyin üstesinden daha kolay gelebilirdi. Helen orada dururken gökyüzü yeniden karardı. Hugh'nun herhalde bir gece önce dışarıda bırakmış olduğu bir şezlongu içeri götürmek üzere bahçenin dibine yürüdü.

Bir yıl kadar önce, erkek kardeşinin onlara geldiği ve oğlanların yatmaya gidişlerine tanık olduğu günü anımsadı. Çocukları Hugh yatıracaktı; hem Cathal hem de Manus, ama özellikle Manus, yatmamak için ellerinden geleni yapıyorlardı, annelerinin eteğine yapışmışlar, babaları ne dese dinlemiyorlardı. Ev sessizleşip çocuklar uykuya daldığında Declan, kanıt istiyorsanız işte size kanıt demişti, erkek çocuklar babalarını öldürüp anneleriyle yatmak isterler.

"Yalnızca daha geç yatmak istiyorlardı," demişti Hugh. "Tesadüfen de onları yatırma sırası bendeydi."

"Sen babanı öldürüp annenle yatmak istemiş miydin?" diye sordu Helen, Declan'a.

"Yo, yo," diye güldü Declan, "eşcinsel oğlanlar tam tersini isterler ya da en azından sonunda bunu yaparlar."

"Babanla mı yatmak istedin?" diye sordu Hugh. Sesinin tonu inanılmaz derecede ciddiydi.

"Evet, bir de bebeğim olsun istedim, Hugh," dedi Declan, alay edercesine.

"Ben hâlâ annemi öldürmek istiyorum," dedi Helen. "Her zaman değil, ama çoğunlukla. Onunla yatmayı isteyecek biri çıkacağını da düşünemiyorum."

Helen bu konuşmayı unutmamıştı: Hugh'nun huzursuzluğu, saflığı; Declan gittikten sonra anneleri ya da babaları öldürmenin ya da onlarla yatma-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

nm, hatta bunun şakasını yapmanın bile, günaha girme sayılacağını ima etmeye çabalaması. Hugh'ya karşı aşırı sabırsız görünmemeye dikkat etmişti Helen, kolayca Declan'la bir olup kendisiyle alay ettiklerini Hugh'ya hissettirebilirlerdi, bunun farkındaydı. Mutfağa geri dönerken, belki de erkek kardeşler böyle zamanlar içindir, diye düşünüyordu, belki Manus'la Cathal şu anda sessiz bir işbirliği içindeydiler.

"Hava raporunda sağanak yağış bildirdiler," dedi Hugh'ya, "ben de planımı yaptım. Yağmur yağarsa, bütün masalar buraya ve öndeki odaya sığar, içkileri de hole koyarız. Ama karar vermek için henüz zamanımız var."

Haziran sonuydu, Hugh'nun okulunda yarıyıl bitiyordu; ertesi sabah oğlanları alıp Donegal'e götürecekti. Bu gece, eğitim dili salt İrlandaca olan okulunun öğretmenlerini, okulun ilk kuruluş yıldönümünü kutlamak üzere davet etmişti, başka arkadaşları da gelecekti: müzisyenler, İrlandaca konuşanlar. Helen, sokağın başında oturan Hintli doktorla karısı ve çocukları da dahil olmak üzere bütün komşuları çağırmasını istemişti Hugh'dan.

"Bu evde karınları doyanlar gürültüden şikâyet etmezler," demişti.

"Davet ettiklerimin yarısı bana vergi tahsildarıymışım gibi baktılar. Bahse girerim ki, köşedeki evde oturan polis, Offalylidir. Belirgin, ağır bir aksanı var."

'"Bawn Kayalıkları' şarkısını söyleyen şu arkadaşının adı neydi? Polis asıl onu dinlerse aksanı belirgin, ağır olacak."

"Mick Joyce. Evet, sesi çok çıkıyor, tamam. Kardeşin gelecek mi?"

"Davet etmedim," dedi Helen. "Uyum sağlayamaz. Onun 'Bawn Kayalıklarından hoşlandığını sanmıyorum."

"Bizimle arası bozuk mu?"

"İşi var. Tam gün araştırma yapıyor."

"Öyleyse bol vakti vardır." Hugh güldü.

"Annem onun gece gündüz laboratuvarda olduğunu söylüyor."

"Annen geliyor mu?" diyerek güldü Hugh.

"Bunca parayı çarçur ediyoruz diye kimbilir neler söylerdi!"

"Ama kapıda durup bilet keserdi," dedi Hugh.

Hugh oğlanlarla, annesiyle, erkek ve kız kardeşleriyle, arkadaşlarının da en azından yarısıyla İrlandaca konuşuyordu. Helen'in, gösterdiğinden daha fazlasını anladığında ısrar ediyordu, ama bu doğru değildi. Hugh'nun İrlandacasmm Donegal aksanı Helen'e çok ağır geliyor, onun söylediklerinin pek azını anlayabiliyordu. Bu gece de, söylenenleri izlemekte güçlük çektiğine aldırmadan kendisiyle İrlandaca konuşmakta ısrar eden iki-üç kişinin, canını sıkacağını biliyordu Helen, ama bu, kolayca unutup gideceği bir şeydi.

Partide Helen'in hiçbir arkadaşı bulunmayacaktı, ne müdürü olduğu okuldan -Helen hâlâ ülkedeki en genç okul müdürüydü- ne de doğduğu kentten, lise ya da üniversite arkadaşlarından biri gelecekti. Helen'in tanıdığı, hoşlandığı ve ara sıra görüştüğü bir-iki kadın vardı, ama yakın arkadaşı yoktu.

Kendine yettiği ya da en çok yalnızken mutlu olduğu yolundaki o eski düşüncesinden vazgeçmişti. Kendisine kurduğu bu yeni hayatın ne kadar da beklenmedik bir şey olduğunu düşündükçe hâlâ gözlerini kapar, dudaklarını ısırırdı. Bununla birlikte bu partiden sonra üç-dört gün ya da biraz daha faz-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

la, tek başına bahçede ya da mutfaktaki eski bir koltukta oturup kış boyunca bir kenara ayırdığı romanları okumak ve ara sıra Eğitim Bölümü'nün toplantısına gitmek, öğretmen adaylarıyla görüşme yapmak, acil bir durum olmadıkça kimsenin kendisini aramayacağını ya da yardıma çağırmayacağını bilerek evin içinde dolaşmak dışında hiçbir şey yapmak istemiyordu. Öte yandan, Hugh ile oğlanların kısa bir süre için gittiklerini, onları çok geçmeden göreceğini bilmek de önemliydi Helen için.

Yarın Hugh oğlanları arabaya koyup Donegal'e götürecek, Helen de bir süre sonra arkalarından gidecekti; ya trenle Sligo'ya gidecek ya da Donegal'e giden otobüse binecekti; daha şimdiden Hugh'nun kendisini orada karşıladığını görür gibi oluyor, Hugh'ya tutkuyla bağlanmış olmaktan ne kadar ürktüğünü, bir süre kendini uzak tutmayı ne kadar istediğini, Hugh'nun kendisini görür görmez yüzünden okuyacağım düşünüyordu. Başlangıçta güç olmuştu ama Hugh, elinden geldiğince, Helen'e güvenmeyi öğrenmişti; Helen zaman zaman Hugh'nun bu konuda zorlandığını biliyordu.

*

Hugh'nun okulunun hademesi Frank Mulvey ile oğlu, bir minibüse yükledikleri masalar ve sandalyelerle geldiklerinde Helen onları nereye koyacaklarım göstermemek için kendini güç tuttu; adamları seyrederken, nasıl da körlemesine çalıştıklarına, önceden tasarlamadan, yön seçmeden hareket etmelerine şaşıp kaldı. Bu konuyu bu kadar dert ettiğini düşününce de gülümsedi.

Yiyeceklerle biraları almak üzere süpermarkete gitmeye karar verdi. Hugh şarapla kadehleri getirmişti bile. Arka bahçede uçakçılık oynayan oğullarına mutfak penceresinden baktı; birbirlerinin çevresinde dönüyor, eğilip doğruluyor, kollarını kanat gibi iki yana açıyorlardı. Manus'a seslendi, çocuk umursamaymca bir kez daha seslendi. Manus gönülsüzce Helen'e doğru yürüdü.

"Benimle süpermarkete gelmeni istiyorum," dedi Helen.

"Cathal da gelecek mi?"

"Hayır, yalnız sen."

"Neden yalnız ben? Neden Cathal da gelemiyor?"

"Haydi çabuk ol," dedi Helen.

"Gitmek istemiyorum," dedi Manus.

"Haydi, ellerini yıka, acelemiz var."

"Gitmek istemiyorum."

O arada Cathal yanlarına gelmiş, onları izliyordu.

"Cathal babana masalarla sandalyelerin yerleştirilmesinde yardım edecek," dedi Helen.

"O işi ben yapmak istiyorum," dedi Manus.

"Manus, sen benimle geliyorsun," dedi Helen.

Manus arabanın arka koltuğuna, dikiz aynasından Helen'in yüzünü görebilecek biçimde yerleşti.

"Ama neden ben seninle gidiyorum?" diye sordu.

"Donegal'e gitmeden önce acaba saçını kestirsen mi?" Süpermarkete doğru yola çıkarken Manus'un dikkatini başka tarafa çekmek için aklına gelen şeyi söylüyordu.

"Saçımı kestirmeyeceğim," dedi Manus.

"Kararı sen ver. Ben yalnızca sordum."

"Cathal saçını kestirtmiyor ama."

"Karar senin. Kendin karar verecek yaştasın."

Helen'in planı buydu, bu yüzden Manus'u yanına almıştı; gece uyanık yatarken düşünmüştü bunu: Manus'a bebek muamelesi yapmaktan vazgeçmeliy-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

di, onunla sanki yetişkin biriymiş gibi konuşmaya başlamalıydı. Ancak Manus buna ters tepki göstermişti.

"Cathal isterse saçını kestirtebilir, ama ben bunu yapmayacağım, işte o kadar."

Rathfarnham'dan geçerlerken Helen hiç konuşmadı, arabasını alışveriş merkezinin otoparkında park etti.

"Bir alışveriş arabası almamız gerekecek," dedi.

"Ninety-nine[1] alabilir miyim?"

"Daha sonra."

"Neden sonra?"

"İyi davrandıktan sonra. Nasıl davranacaksın?"

"Kusursuz," dedi Manus. Yeni öğrendiği önemli bir sözcüktü bu. Manus onaylamasını beklercesine Helen'e baktığında Helen güldü, o gülünce Manus da ister *istemez* gülümsedi.

"Neler alacağız?" diye sordu Manus, alışveriş arabasını süpermarketin içinde sürerlerken.

"Liste yaptım. Kıyma, soğan, bira, salata."

"Neden bana ihtiyacın var?"

"Çıkışta para öderken alışveriş arabasına göz kulak olman için."

"Çok sıkıcı," dedi Manus.

"Büyük kutu bira mı alalım, küçük kutu mu?" Helen'in sesinin tonu yine yetişkin biriyle konuşurmuş gibiydi.

"Çok sıkıcı," diye yineledi Manus.

Helen eve döndüğünde masalarla sandalyelerin bahçeye yerleştirilmiş olduğunu gördü. Mutfaktaki çekmecelerden birinde naylon masa örtülerini aradı. Çocuklar yine uçakçılık oynamaya koyulmuşlardı.

"Yağmur yağarsa her şeyi içeriye taşırız," dedi Hugh, Helen'le birlikte bahçeyi gözden geçirirlerken.

[1] Külahlı, kırıntı çikolatalı dondurma.

$

Saat dokuzda ilk konuklar geldiler, iki erkekle bir kadın; altı kutu Guinness birasıyla bir şişe kırmızı şarap getirmişlerdi. Kadının elinde bir keman kutusu vardı.

"İlk biz miyiz?" dedi adamlardan uzun boylu, gözlüklü, kıvırcık saçlı olanı. Sanki içlerinden geri dönüp gitmek geliyormuş gibi huzursuz görünüyorlardı. Helen bu gelenleri tanımıyordu, daha önce gördüğünü de hiç sanmıyordu. Hugh onları Helen'e tanıştırdı.

"Oturun, oturun, size içki getirelim," dedi onlara.

Gelenler mutfakta oturup dışarıdaki masalara, uzun bahçeye baktılar. Hiç konuşmuyorlardı. Oğlanlar içeri gelip konukları inceledilerler, sonra yine dışarı çıktılar.

"An bhfuil Donncha ag teacht?" Hugh İrlanda dilinde konuşmaya başlamıştı, adamlardan biri ağzının kenarından konuşarak yanıt verdi ona, gülünç, hatta neredeyse alaycı bir şey söylemişti. Ötekiler güldüler. Helen, konuşan adamın favorilerinin günün modasına hiç uymayacak biçimde uzun olduğunu fark etti.

Hugh konuklara içki verdi; gelenlerden ikisi bahçeye çıktılar, uzun favorileri olan adam orada kaldı. Helen'in aklına bir an, o kadınla iş başvurusu için konuşmuş olabileceği geldi ya da kadın okulda saat hesabıyla çalışmış biri olabilirdi; ama emin olamadı. Hugh ile arkadaşı İrlandaca konuşuyorlardı. Helen, üzerindeki giysinin partiye uygun olup olmadığını düşündü; pencereden kadına baktı, kot pantolon, beyaz bluz giymişti, saçları kınalıydı, ne kadar da rahat ve doğal görünüyordu. Helen buzdolabına

[1] Donncha geliyor mu?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

gitti ve aksayan bir şey olup olmadığını bir kez daha kontrol etti: *Chilli con carne'yi* yeniden ısıtmak yetecekti, pilav da pişirilecekti; salataların hepsi hazırdı, bıçaklar, çatallar ve kâğıt peçeteler dizilmişti. Helen birkaç şişe kırmızı şarap açtı.

Tam o sırada yeni gelenler oldu, birinin elinde bir gitar kutusu, bir başkasının elinde de flüt kutusu vardı. Helen onları tanıdı, selamlaştılar. İçlerinde bir kadın vardı; Helen onun, bir iz ya da daha önceki gelişinde orada unutmuş olduğu bir şeyi ararcasına mutfakta çevresine bakındığını gördü. Helen, gitarlı adamın yanma gitti, getirdiği altılı paket biraları buzdolabına koymak üzere elinden almak istedi; ama adam kutuları vermek istemediğini söyledi, bunu söylerken de, ben senden daha çok partiye katıldım dercesine gülümsedi. Adam öylesine samimi ve dürüsttü ki Helen ona gücenmedi.

"Daha bira istersen buzdolabında var," dedi adama.

"Daha istersem sana sorarım," dedi adam.

Yine gülümsedi. Gözleri kahverengi-koyu yeşil karışımıydı. Duru bir cildi vardı, çok uzun boyluydu. Helen adamın kendisine kur yapmakta olduğunu fark etti.

"İçimden bir şey söylemek geliyor," dedi Helen.

"Ne?"

"Yo, bir şey yok."

"Ne? Söylesene."

"Senin daha çok isteyebilecek birine benzediğini söyleyecektim."

Adam gülümsedi, bakışlarını Helen'den ayırmadan elini cebine attı ve küçük bir şişe açacağı çıkardı. Bir şişe Guinness açıp Helen'e ikram etti. Helen içkiyi geri çevirince de şaşırır gibi oldu, ürktü sanki.

"Bu saatte içmem," dedi Helen.

"Öyleyse şerefine," dedi adam ve şişeyi kaldırdı.

Bunu izleyen bir saat boyunca Helen bardakları doldurdu, şişeleri açtı, adları ve yüzleri hatırlamaya çalıştı. Hava kararınca Hugh otların arasına yerleştirmiş olduğu lambaları yaktı, lambalar kesik kesik, insanın gözünü alan bir ışık veriyorlardı. Helen yiyecekleri dışarı çıkarıp Hugh servis yapmak üzere çizgili önlüğünü taktığında insanlar masalara oturmuşlardı bile. Cathal, Manus ve komşu çocukları kendilerine küçük bir masa kurmuşlar, piza yiyip kola içiyorlardı.

"Yiyeceklerin bir kısmını ayırsak iyi olur," dedi Hugh. "Pu&'lar kapandıktan sonra gelecek birkaç kişi var."

Hintli doktorla karısı daha önce gelmişler, herkesi selamlayıp birer bardak portakal suyu içmişler ve gitmişlerdi. Ama yedi-sekiz yaşlarında olması gereken büyük oğulları orada kalmıştı, çocukların masasında oturuyordu. Helen onu evlerinin kapısına kadar götüreceğine ve geç kalmayacağına söz vermişti. Bitişik komşuları O'Mearalar -onların geçimlerini neyle sağladıklarını bilemiyordu Helen- bir masada tek başlarına oturmuşlar, çevrelerinde konuşup gülüşen insanları izliyorlardı. Helen gidip onların yanında oturması gerektiğini biliyordu; kendisinden başka kimsenin onlarla ilgilenmeyeceği belliydi. Polisle karısının gelmemelerine ise sevinmişti Helen.

Mary O'Meara'nın yanına oturduğunda, kadın, "Ulu Tanrım, seninle İrlandaca konuşmak zorunda değiliz, öyle değil mi?" dedi. "Az önce Martin'e, okulda daha iyi dinleseydik keşke, diyordum. Tanrım, bir tek sözcük bile kalmadı aklımda. *'An bhfuil cead ağam dul amach'* , bütün hatırlayabildiğim bu."

[1] İzninizle tuvalete gidebilir miyim öğretmenim?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Helen, kendisinin de Mandaca konuşamadığını onların bilmesini istemediğini fark etti. Onlarla yemek yemeye razıydı, ama çaresizlik açısından onlarla aynı kefeye konmaya razı değildi. Yeni gelenler olduğunu gördü. Gelenlerden biri, Hugh'nun arkadaşı Ciaran Duffy idi, elinde bir körüklü gayda[1] kutusu vardı. Hugh'nun arkadaşları içinde en çok ondan hoşlanırdı Helen, en çok onun yanında kendini rahat hissederdi. Onun da pek fazla İrlandaca konuştuğunu sanmıyordu, ama çok tanınmış bir gaydacıydı, geldiğinde oradakilerden birkaçının dönüp adama baktığını gördü. Helen onun çocuksu özgüveninden, dürüst, temiz yüzünden hoşlanıyordu. Hugh'yu andırıyordu, ama ondan daha iri, daha yapılıydı. Hugh, Ciaran Duffy ile yanındakileri, Helen'in oturduğu masaya götürdü. Herkes el sıkıştı, Helen birkaç saniye içinde O'Mearaların o umutsuz, soyutlanmış havalarından sıyrıldıklarını ve yeni gelenlerle kaynaştıklarını fark etti. Hugh masaya *chilli con came,* pilav ve salata bırakıp içkileri almaya gitti.

Helen, gelenler girsin diye açık bırakılmış olan sokak kapısını kapatmak üzere dışarı çıktığında, arazi parselleri gibi özenle her yere bırakılmış olan altılı bira kutularını fark etti. Hugh asla böyle bir şey yapmaz, diye düşündü; böyle görgüsüz olmaz; zamanla, dedi kendi kendine, Hugh'nun arkadaşları yaşlandıkça ve gelir düzeyleri yükseldikçe onlar da değişirler.

Helen mutfağa döndüğünde, Hugh'nun kahverengi-yeşil gözlü arkadaşı geldi, Helen'in karşısına dikildi.

"Yine mi sen," dedi Helen.

[1] İrlanda'nın körüklü gaydası koltuk altında çalınır, öbür gaydalara göre daha ufak ama daha karmaşık ve çok seslidir.

"Tuvaletin nerede olduğunu arıyordum, efendim," dedi adam, taşralı taklidi yaparak.

"Burasıyla Terenure arasında bir yerde," dedi Helen. "Yo, şaka şaka, yukarıda, merdiveni çıkınca, bulursun."

"Tamam. Evinizde olmak bir zevk," diyerek gitti adam.

Helen geri dönüp O'Mearaların yanına oturdu. Karşısında oturan Ciaran Duffy, Helen'le göz göze gelince göz kırptı, O'Mearaların ne tıynette insanlar olduğunu anladım ama bir şey demeyeceğim der gibiydi. Helen de, ne düşündüğünü biliyorum dercesine gülümsedi adama. Ciaran, Helen'e bağırarak bir şeyler söyledi ama etrafta öyle bir gürültü vardı ki Helen onun ne dediğini anlayamadı.

Helen meyve salatasıyla kremayı getirmeden önce masalardaki konukları saydı; otuz yedi kişiydiler; dört-beş kişinin daha gelmesini beklemişlerdi aslında; belki de, Hugh'nun dediği gibipw&'da olanlar vardı. Pufe'ların kapanma saati on bir buçuktu. Saat on bir olmuştu, Hintli çocuğu evine götürme zamanı gelmiş olabilir, diye düşündü Helen, çocuğun adını öğrenmeliydi. Çocuk Cathal, Manus ve öteki çocuklarla birlikte gülüp duruyordu. Helen bir süre daha onların yanına uğramamaya karar verdi.

sfe

Konukların çoğu hâlâ bahçedeki masalarda otururlarken mutfakta müzik başladı. Altılı bira paketini getiren adam gitar çalıyordu, arkadaşı flüt, kot pantolonlu, beyaz bluzlu kadınsa keman. Yumuşak müzik yapıyorlardı, içlerinden gelircesine, neredeyse serbest bir çalışları vardı. Yoğun müzik yapmaya yönelseler, insanların buna burun kıvıracaklarını, hatta alaya alacaklarını biliyordu Helen. Ekibi yö-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

neten flütçüydü, tempoyu o tutuyordu; tuhaf, kendini yineleyen bir canlılık vardı müzikte, çalanlar da canları istediği ya da birbirlerini memnun etmek için çalıyorlarmış izlenimi veriyorlardı, sanki ne dinleyici peşindeydiler ne de kimseyi etkilemek istiyorlardı.

insanlar yavaş yavaş sandalyeleri bahçeden içeri taşımaya başladılar; biri mutfaktaki büyük lambayı söndürdü, içerisi karanlık olmasın diye iki lambayı açık bıraktı; müziğe başka katılanlar oldu: ikinci bir keman, bir mandolin, bir de akordeon. Hugh hâlâ şişeleri açıp bardakları doldurmakla meşguldü. Helen onun müzikten, loş mutfaktan, konuklardan, içkiden hoşlandığını biliyordu. Bunlar Hugh'ya doğup büyüdüğü yeri, Dublin'de asla mümkün olmayan, buradaki arkadaşlarının pek çoğunun, ya çok ilgisiz olduklarından ya tembelliklerinden ya da her şeyi oluruna bıraktıklarından becerememeyeceği bir şeyi hatırlatıyordu.

Birden ortalık sessizleşti; bir kadın şarkı söylemeye başlamıştı. Helen onu tanıyordu, eskiden erkek ve kız kardeşiyle birlikte plak doldurmuş olduğunu, yakın bir zamanda da, Hugh'nun defalarca dinlediği, Helen'in de yavaş yavaş hoşlanmaya başladığı bir solo CD doldurduğunu biliyordu. Helen kadına o akşam daha önce merdivende rastlamıştı, onun çekingen, dostça gülümsemesi aklındaydı. Şimdi kadın mutfağın dip duvarına yaslanmış, kendini zorlamadan, işini bilerek şarkı söylüyordu; dinleyiciler arasında saygıyı andıran bir sessizlik oldu. Bu kadın halka şarkı söylemezdi pek, şarkı söylemesi istenmiş olsaydı -Helen kuralları biliyordu- bu öneriyi geri çevirir, bir başkasını önerir, kararından dönmezdi. Müzik ara verdiğinde kadının sesi bir anda yükselivermişti. Helen onun ailesinin Donegalli olduğunu biliyordu, ama Hugh onunla Dublin'de tanışmıştı. İrlandacayı Donegal aksanıyla konuşuyordu, ama sesinin yükselip alçalışmdaki güç tümüyle kendine özgüydü; Helen, O'Mearalarm bile kadını huşu içinde dinlediklerini görebiliyordu. Şarkısını bitirip yerine oturunca, gülümsedi ve sanki yaptığı önemsiz bir şeymiş gibi içkisinden bir yudum aldı.

Müzik yeniden başladı, bu kez öncekinden daha hızlıydı; biri bir *bodhrân*[1] çıkardı ortaya ve gözlerini kapatıp çalmaya başladı. Helen, O'Mearalarla birlikte kapıya giderken aklına Hintli çocuk gelince onu aramak için içeriye döndü. Çocuk masaların çevresinde oynuyordu, Cathal, Manus ve parti bitene kadar kalmasına izin verilen bir başka çocuk da, onu kovalıyorlardı. Helen onların oyununu keserken, keşke bu çocuğun kalması için izin almış olsaydım, dedi içinden.

Sokağın öteki ucundaki evine kadar çocukla birlikte yürüdü.

"Annenle baban uyumamışlar mıdır?" diye sordu.

"Annem bekler," deyip gülümsedi çocuk. Helen, Cathal ile Manus bu çocuk kadar kibar olabilecekler mi acaba, diye düşündü.

"Seni bu kadar geç bıraktığım için annen umarım beni suçlamaz."

"Hayır, sizi suçlamaz," dedi çocuk, ağırbaşlı bir tavırla.

*

Helen eve dönerken, sokak lambalarından yayılan soğuk sarı ışığa bulanmış yola ve bahçelerin içine ya da yolun kenarına park edilmiş arabalara -Nissanlar, Toyotalar, Ford Fiestalar- baktı; her ikiz ev birbirinin aynıydı, sakin yaşamı seçen insan-

[1] Keçi derisinden yapılma bir tür davul.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

lar için yapılmıştı. Bunu düşününce gülümsedi ve kendi evinin önünde durdu, tam o sırada farları gözünü alan bir taksi yaklaştı. Elinde bir elektrik feneriyle arabadan inen sürücüye baktı Helen.

"Brookfield Park Avenue'yu arıyoruz," dedi adam. "Brookfield'le ilgili ne varsa bulduk, bu caddeyi bulamadık. Burası tam Vahşi Batı gibi." Elindeki feneri komşulardan birinin bahçe kapısına tuttu.

"Burası. Buldunuz," dedi Helen.

Taksinin kapıları açıldı, dört yolcu indi, her birinin kolunun altında içi içki kutusu dolu bir torba vardı. "Burasıymış," dedi içlerinden biri. Helen gelenlerin hiçbirini tanıyamamıştı.

"Bu Helen," dedi biri. "Deli gibi dönüp duruyorduk."

"Sizi tanıdım," dedi Helen. "Mick Joyce'sunuz. Bu saatte sokağa çıkar mıydınız siz?"

"Bekle de taksinin parasını ödeyeyim," dedi adam gülerek.

Taksi gittikten sonra Helen yeni gelen dört konuğunu alıp içeri götürdü. Mick Joyce evlerine daha önce birçok kez gelmişti; avukattı, Hugh'nun okulunun bütün resmi işlemlerini o yürütmüştü. Hugh onun, ülkenin en iyi avukatı olduğunu söylüyordu, her numarayı bilirdi, ayrıntılar konusunda ustaydı; ama karanlık çökmeyegörsün -Helen, Hugh'nun bunları kaç kez, hem de aynı sözcükleri kullanarak anlattığını duymuştu- her şeyi yapar, her yere giderdi, eğer orada bir şey yapıldığını bilse aynı gece Kerry'ye bile gidip dönerdi. Mick Joyce, belirgin bir Galway aksanıyla konuşuyordu.

"Evin hanımı bu," dedi yanındakilere. Adamlar Helen'in elini sıktılar. Tek tek tanıştırılmadılar.

"Size yemek ayırdık," dedi Helen.

"Sen büyük kadınsın," dedi Mick.

Koridoru geçip mutfağa gitti, sanki evin sahibiymiş ya da onur konuğuymuş gibi kapıda dikildi. Müzik bitince birkaç kişi bağırarak onu selamladı. Hugh, Mick'le yanındakilere içki verdi, sonra müzik yeniden başladı.

Helen, Ciaran Duffy'nin, körüklü gaydasının borularını takmakta olduğunu gördü, birkaç kişi dikkatle onu izliyordu. Ağır ve zahmetli bir işti bu; Helen, Ciaran'ın bu hazırlıklarının, çalmakta olan müzisyenleri gölgede bıraktığını fark etti. Mick Joyce'un bahçeye çıktığını, Manus'u bulup omuzlarına oturttuğunu, çocuğun kahkahalarla gülüp bağırdığını gördü; ikisi bahçede dolaşırlarken Cathal ile arkadaşı da peşlerinden gittiler. Mick ne zaman evlerine gelse, gidip Manus'u bulduğunu, sanki özellikle onu görmeye gelmiş gibi davrandığını hatırladı Helen. Manus *onu seviyordu; Hugh'nun arkadaşları* içinde bir tek Mick'in adını anardı.

Gayda başlayınca Mick Joyce ile çocuklar içeri girdiler. Gidenler olmuştu, ama mutfak hâlâ yarı yarıya doluydu; mutfakta, daha önce kadının şarkı söylemesi sırasında oluşan türden bir sessizlik vardı. Çalmakta olanlar çalgılarını bıraktılar; tam bir hiyerarşi dünyası, diye düşündü Helen, oradakilerin hiçbiri bu müzisyen kadar ünlü değildi. Çalgıcının tekniğine, çalgıdan çıkan tekdüze nağmelere, sesin tutulup bırakılışmdaki sezgiye duydukları büyük saygı ve derin bir ilgiyle adamı dinliyorlardı. Cathal ile Manus flüt dersi alıyorlardı; yere oturup -Manus, Mick Joyce'u hemen arkasındaki sandalyeye oturtmuştu-, Ciaran Duffy'yi dikkatle dinlediler; oysa gece yarısı olmuştu, çocukların üç saat önce yatmış olmaları gerekiyordu.

Helen yere oturdu, o akşam ilk kez gevşedi; ezgilerin ve ritimlerin değiştiğini, hızlandığını fark etti, dokunup geçmeler, keyifli kıvrılışlar, dönüşlerle dolu tam bir virtüözite gösterisiydi. Odayı sigara

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

dumanı kaplamıştı; bira kutularıyla şişeler kül tablası olarak kullanılıyordu. Her tarafta insanlar oturarak ya da ayakta durarak müziği dinliyorlardı. Hugh sırtını duvara dayamıştı; Helen'le göz göze gelince ona sırıttı.

Gayda susunca kalabalık dağılmaya başladı. Tam o sırada biri Mick Joyce'a henüz şarkı söylemedin, diye seslendi, sen söylemezsen gecemiz eksik kalır.

"Şarkı söyleyemeyecek kadar sarhoşum," diye bağırdı Mick. Sonra ayağa kalktı, gitarlı adamla mandolin çalan arkadaşını işaret etti. "Sakın bana katılmaya kalkışmayın," dedi onlara. "Beni şaşırtırsınız."

"Hani şarkı söyleyemeyecek kadar sarhoştun," dedi biri.

"Madem şarkı istiyorsunuz, şarkı söyleyeceğim," dedi Mick.

'Bawn Kayalıkları'm söylemeye başladı; bu kez Helen'in daha önce duyduğundan daha yüksek çıkıyordu sesi. Cathal ile Manus hâlâ yerde oturuyorlardı, adamın tutkuyla şarkı söylemesi onları büyülemişti; şarkının coşkusu Mick'in yüzünü parıldatmıştı, sanki her an kavgaya başlayacak ya da damarlarından biri patlayacaktı. Evden çıkmak üzere sokak kapısına varmış olan birkaç kişi dönüp geldiler, şarkının sonunu duymak istiyorlardı:

ingiltere Kraliçesi bana gecikmeden
yazabilse,
Gençliğim geçmeden beni alaylardan birine
yerleştirse,
İrlanda'nın onuru için sabahtan akşama
kadar savaşırdım,
Ve bir daha asla Bawn Kayalıkları'nda
saban sürmek için geri dönmezdim.

Şarkıyı bitirince Manus'u tutup havaya kaldırdı, çocuk kulaklarını çekiştirince de kahkahayı bastı. Hepinizi yine kandırdım dercesine Helen'e baktı. Helen ona bir teneke kutu soğuk bira getirdi; Mick kutuyu açıp ilk yudumu Manus'a ikram etti, ama çocuk içmek istemedi. Manus biranın tadından hoşlanmıyordu. Cathal elini kaldırıp bira istedi, Mick Joyce ona kutuyu verince de kafasını geriye atıp içti. Helen'in kendisini izlediğini gördü. Bir-iki yudum bira içmesine izin verildiğini biliyordu, ama yine de annesinin nasıl bir tepki vereceğine emin olamadı.

Kutuyu geri verirken, "O verdi bana," dedi.

"Sarhoş olacaksın," diyen Helen güldü. "Sabah kalktığında başın ağrıyacak."

*

Helen bahçeye açılan kapıları kapattı. Parti bitmek üzereydi. Hugh'nun, Mick Joyce'un yalnızca bir tek şarkı bildiğini söylemiş olduğunu anımsayınca içi rahatladı. İki yandaki komşular, hatta sokağın aşağısmdakiler bile onun şarkı söylemesini duyabilirlerdi. Mick Joyce'un nasıl biri olduğunu düşündü: Çocuklardan bunca hoşlandığına göre neden kendi çocuğu yoktu ve nasıl oluyor da hem davranışları hem de konuşmasıyla İrlanda'nın batısındaymış gibi yapabiliyordu. Onun gibi biriyle evli olmanın nasıl bir şey olacağını düşündü Helen - düzenle düzensizliğin bir karışımıydı adam, değişkendi. Helen dönüp Hugh İrlanda dilinde bir şarkıya başlarken onu izledi; Hugh'nun sesi genizden geliyordu, inceydi, ama aynı zamanda tatlı ve pürüzsüzdü. Gözlerini kapamıştı. On kadar konuk kalmıştı, ikisi şarkıya katıldı, önce yavaştan, sonra daha yüksek sesle. Helen öylece durup Hugh'yu düşündü: Ne

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

kadar uysal ve tutarlıydı, ne kadar alçakgönüllü ve dürüsttü. Ve -bu gibi anlarda hep yaptığı gibi- kendisini neden arzulamış olduğunu, kendi gibi meziyetli olmayan birine neden ihtiyaç duyduğunu düşündü; ansızın kendini ondan çok uzak hissetti. Hugh'ya karşı koymak, onu kendinden uzakta tutmak için her gün, sürekli duyduğu dürtüyü Hugh'nun öğrenmesini asla istemiyordu, bu dürtünün üstesinden gelmek için verdiği, çoğu zaman da yenik çıktığı mücadeleyi bilmesini de.

Hugh bunu anlamaya çalışıyor, ama aynı zamanda bundan ürküyordu da; çoğu zaman önemli bir şey yokmuş, Helen'in aylık âdet günleriymiş ya da keyfi yokmuş gibi davranmayı başarıyordu. Sonunda geçecekti, Hugh bekleyecek, doğru ânı bulunca Helen'i kendine çekecekti; Helen de, yarı müteşekkir durumda yanında yatacaktı, ama olanları Hugh'nun kasıtlı olarak yanlış anladığını da bilecekti. Şarkının son dizesinde sesini yükselten ve söylediği sözcüklerin tınısına kapıldığı belli olan Hugh'yu izlerken, Hugh yerine bir başkası olsa içindeki durulmamış ve güvensiz, ham bölgelerin üstünü örtmez, açığa çıkarırdı, diye düşündü.

IKI

Helen erkenden uyandı, çok önemli bir şeyi kaçırmış gibi tuhaf bir burukluk duyuyordu. Ağzının içi kupkuruydu. Yeniden uykuya dalamayacağını anladı, yattığı yerde partide olanları düşünmeye başladı. Heyecanlı bir olaydan sonra yatma zamanı gelen ya da tatsız bir iş yapmak zorunda kalan bir çocuk gibi hissettiğini fark etti.

Saat sekizdi; yalnızca dört saat uyumuştu. Kalktı, yıkanıp giyindikten sonra partinin artıklarını temizlemeye girişti; bulaşık makinesini doldurup boşaltıyor, içi çöp dolu siyah plastik torbaların ağızlarını bağlayıp arka kapının önüne bırakıyordu. Hugh göründüğünde işi neredeyse bitmişti. Hugh'nun üzerinde kısa bir şort ve bir tişört vardı.

"Bıraksaydın ben yapardım," dedi.

"Bitti zaten," dedi Helen, "sen bavulları topla."

Hugh evyenin yanında duran Helen'in yanına gelip ona sarıldı.

"Seni özleyeceğim," dedi. "Sana söylemek istediğim şeyleri düşünüp duracağım ama sen yanımda olmayacaksın."

"Bölüm toplantısı ve okuldaki görüşmeler olmasaydı fikrimi değiştirebilirdim, ama şunun şurası bir hafta zaten," dedi Helen.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Gözlerini kapadı, dudaklarını Hugh'nun çıplak boynuna bastırdı. Uykusuzluk, Hugh'ya karşı birden arzu duymasına yaramıştı; onu okşamaya başlayınca Hugh da Helen'i usul usul öpmeye başladı. Helen gözlerini açtığında, mutfağın kapısında duran Cathal'ın dikkatle kendilerini gözlemekte olduğunu gördü. Gülümsedi, Hugh'yu eliyle yavaşça itti.

"Cathal," dedi, "kahvaltın masada. Biz biraz yatacağız. Hemen geliriz." Hugh'nun uyanmış erkekliğinin şortunun üzerinden belli olup olmadığını merak etti.

Cathal hiçbir şey söylemedi, gözlerini onlardan ayırmadan mutfak masasına doğru gitti. Helen'le Hugh üst kata çıkıp yatak odasına girdiler ve kapıyı arkalarından kapattılar.

"Zavallı Cathal," dedi Helen. "Umarım iyidir. Kavgaya tutuşmuş olsaydık herhalde daha kötü olurdu."

"Çok daha kötü," diyerek güldü Hugh, "çok daha kötü."

Saat on birde çocukların bavulları arabanın bagajında, Hugh'nun sırt çantası da arka koltuktaydı. Helen yapacakları şeylerin listesini çıkarmıştı.

"Ballyshannon'dan geçerek gideceksiniz," dedi, "sakın kuzeye girmeyin."

"Peki efendim," dedi Hugh.

"Mutlaka bir şey unutmuşsunuzdur," dedi Helen.

"Sana veda öpücüğü vermeyi unuttuk," dedi Hugh.

"Hem şu Donegallilere de dikkat edin," dedi Helen, "kurnazdırlar."

Arka koltuktaki oğlanların emniyet kemerlerinin takılı olup olmadığını kontrol etti. Manus yola

çıkmak için sabırsızlanıyordu. Annesine veda öpücüğü vermek istemedi. "Beklemekten sıkıldım," dedi.

Araba hareket ederken Helen onlara el salladı.

*

Eve doğru yürürken, önündeki bir-iki saatin özel olacağını biliyordu; boş, sessiz odaların ve Hugh, Cathal ve Manus'un arkalarında bıraktıkları tatlı enerjinin tadını ve keyfini çıkarabileceği bir zaman olacaktı bu.

Öğle yemeğinden önce Frank Mulvey'le oğlu masalarla sandalyeleri götürmek için geldiler. Hugh ile oğlanların Donegal'e gittiklerini öğrenince Frank başını sallayıp Helen'e baktı: "Sizin için sorun olmayacak mı?" diye sordu.

"Merak etmeyin. Yalnızca birkaç günlüğüne gittiler."

"Benim hanım," dedi Frank, "beni hiç gözünün önünden ayırmaz."

Kapının önünde durup sonuncu masanın da kamyonete yüklenmesini izlerken sokağa giren beyaz bir araba gördü Helen; içindeki adam sokaktaki evlere bakıyordu. Frank'le oğlu kamyonetin arka kapısını kapatırlarken Helen önünden geçen arabaya baktı.

"Buraları pek sakin," dedi Frank Mulvey, sokağa bakınarak kamyonetin ön koltuğuna otururken.

"Siz bizi dün gece duymalıydınız," dedi Helen.

"Siz Dublinli değilsiniz, değil mi?" diye sordu Frank.

"Yo, ben Wexfordluyum. Enniscorthy'den," dedi Helen.

"Wexford," dedi Frank, "yıllar önce motosikletle Courtown'a giderdik."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Courtown'da Dublinli oğlanlar pek revaçtaydı."

"Müthiştik, ama üzerinden kaç yıl geçti, siz doğmamıştınız bile." Kapıyı kapattı. Helen, Frank'le oğlunun -çocuk hiç konuşmamıştı- kemerlerini takmalarını seyretti. Frank giderken kornaya bastı.

Beyaz araba yolun sonunda geri dönmüş, Helen'e doğru geliyordu. Helen sürücünün yol işareti aradığını fark etti. Helen'in yanına gelince adam camı indirdi.

"O'Dohertyleri arıyorum, elli beş numara," dedi adam.

"Burası," dedi Helen.

"Siz Helen misiniz?"

Adamın hem sabırsız hem de dostça bir havası vardı, aynı zamanda resmiydi de; Helen'in aklına adamın iş arayan bir öğretmen olabileceği geldi, elinde referansları ve özgeçmişiyle Helen'in evine gelmişti. Acaba adresi nereden buldu diye merak etti Helen. Yüzü asıldı.

"Evet, ben Helen'im," dedi, soğuk soğuk.

"Bekleyin, arabayı park edeyim," dedi adam.

Helen son iki haftayı öğretmenlerle iş görüşmesi yaparak geçirmişti, bu tür adamları tanıdığını düşündü: kendini beğenmiş, özgüvenli, çenesini tutamayan, öğretmenler odasının baş belası. olabilecek, sınıfta işe yaramayacak bir tip. Helen adamı bahçe kapısında bekledi.

"Adım Paul," dedi adam. "Erkek kardeşinizin arkadaşıyım."

Helen bir şey söylemedi, adresini Declan'dan alan bir öğretmenle karşı karşıya olabileceğini düşünüyordu hâlâ. Acaba Declan böyle bir şey yapar mı, diye düşündü, emin olamadı, Declan'ın arkadaşlarından biriyle karşılaşmayah yıllar olmuştu.

"içeri girin, ama bir parti vermiştik, ortalık çok dağınık."

"Parti mi?" diye sordu adam. Sesi tuhaf ve yapmacıktı.

"Evet, öyle dedim - parti," dedi Helen, soğuk soğuk.

Adamı mutfağa götürüp oturdu. Hiçbir şey ikram etmedi. Adamın da oturacağını sanıyordu ama o ayakta durdu.

"Declan hastanede. St. James Hastanesi'nde. Buraya gelip size haber vermemi istedi."

Helen ayağa kalktı. "Çok özür dilerim. Ben sizin iş arayan bir öğretmen olduğunuzu sanmıştım."

"Hayır, benim işim var, sağ olun." Soğuk konuşma sırası adamdaydı.

"Kaza mı geçirdi? Yani, iyi mi şimdi?"

"Hayır, kaza geçirmedi, ama sizi görmek istiyor."

"Ne kadardır hastanede? Bağışlayın, adınız ne demiştiniz?"

"Paul."

"Paul," dedi Helen.

Adam duraksadı. "Sizi görmek istediğini söyledi, işiniz olup olmadığını bilmiyorum ama sizi arabamla St. James Hastanesi'ne götürebilirim."

"Şimdi mi görmek istiyor beni? Baksanıza, ciddi bir şey mi bu?"

Adam yine duraksadı.

"Yani, kendisi iyi mi?" diye sordu Helen.

"Onu bu sabah gördüm, iyi görünüyordu."

"Sesiniz pek inandırıcı değil."

Helen bu sözüne yanıt alamayınca başka soru sormaktan vazgeçti. Saatine baktı, biri on geçiyordu.

"Saat dörtte Marlborough Sokağı'nda, Eğitim Bölümü'nde toplantım var."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Şimdi gelirseniz, saat dörtte Marlborough Sokağı'nda olabilirsiniz."

Helen adamın başka soru gelmesini beklediğini fark etti.

"Tamam. Şimdi geliyorum," dedi Helen. "Ama hazırlanmak için birkaç dakikaya ihtiyacım var."

Üst katta, lacivert tayyörüyle beyaz bluzunu giyerken -Hugh bu kılığına rahibe kılığı derdi- Paul'ün söyledikleriyle söylemediklerini aklından geçirdi. Declan'ın önemli bir şeyi yok demek Paul için pek kolay olurdu aslında. Paul ortalığı velveleye vermekten ya da kötü haberden zevk alan biri olsaydı bile, yine de önemli bir şey olmadığını belli eden bir şey söyleyebilirdi. Bu sabah Declan'ı gördüm, durumu iyiydi derken belki de gerçekten ortada kötü bir şey yok demek istemişti. Helen banyodaki aynanın önünde durup hafif bir makyaj yaptı. Ansızın içinde bir dürtü ya da bir özlem duydu, önce bunun ne olduğunu anlayamadı, ama sonra Paul'ün eve gelmesinden önceki dakikalara, yarım saat önceye, Paul'ün sıkıcı, ürkütücü varlığının henüz alt kattaki odada bulunmadığı zamana dönme arzusu olduğunu anladı.

Saçlarını fırçalayıp, boy aynasında kendine baktı, sonra gönülsüzce aşağı indi. Adamı mutfakta görür görmez ona karşı derin bir düşmanlıkla doldu içi, bu duygusunu denetim altında tutması gerektiğini biliyordu.

Evrak çantasını ön odada buldu, içindeki kitapları boşalttı, yalnızca bir not defteriyle birkaç tükenmezkalem bıraktı. Alt kattaki pencereleri kapattı, telesekreteri açtı, anahtarlarını alıp almadığını kontrol etti, sonra da Paul'e hazır olduğunu söyledi.

Hiç konuşmadan Rathfarnham'dan geçip Terenure'a doğru yol aldılar. Helen, bir soru daha sorarsa kuşkularını giderecek bilgiyi alacağını biliyordu.

"Neler olduğunu bana anlatsanız iyi olacak," dedi adama.

"Declan AİDS. Çok hasta. Size söylemem için yolladı beni."

Helen'in içinden gelen ilk şey, arabadan fırlamak oldu, ilk trafik ışıklarına gelince arabanın kapısını açmaya çalışacak, kaldırıma koşacaktı, gazete satıcısının dükkânına giren ya da otobüs beklegyen biri olacaktı; şu anda arabadaki kadın olmasın da kim olursa olsundu.

"İsterseniz arabayı kenara çekebilirim," dedi Paul.

"Hayır, devam edin, ben iyiyim," dedi Helen. "Ne kadar zamandır hasta?"

"Uzunca bir zaman önce test pozitif çıktı, ama ancak son iki-üç yıldır hasta, oysa iyi görünüyordu. Geçen yıl çok kötüydü, ama toparladı. Göğsünde bir tüp var, sürekli mikrop kapıyor, bir gözünde sorun var, ayda bir kez de kemoterapi görüyor. Eskisine göre oldukça güçsüz düştü. Anneniz onu kaygılandırıyor."

"Demek ona da söz etmedi?"

"Hayır. Her şeyi son dakikaya bırakmaya karar verdi, 'karar verdi' doğru sözcük mü, bilemiyorum."

Helen bir kez daha, bundan sonra soracağı soruya alacağı yanıtı göğüsleyemeyeceği duygusuna kapıldı. Keşke Paul'ü daha iyi tanıyor olsaydım da, 'son dakika' derken bunu öylesine mi, yoksa kasıtlı olarak mı söylediğini bilseydim, diye geçirdi içinden. Durumu düşündü: Paul'ün bütün sözleri ölçülü ve düşünülerek çıkmıştı ağzından; 'son dakika' gibi bir sözü düşünmeden söylemiş olamazdı.

"Yani ölüyor mu?" diye sordu Helen.

"Bu kez işi oldukça güç."

"Uzun süredir mi hastanede?"

"Girip çıkıyor, ama çoğunlukla kliniğe gidiyor."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Annem bana onun çok meşgul olduğunu söylemişti."

"Çalışmıyordu. Ayrıca sizinle ve annenizle karşılaşmaktan da kaçınıyordu."

"Neyle geçiniyordu?"

"Biriktirdiği parası vardı, ayrıca zaman zaman çalışıyordu da."

"Declan'm bir erkek arkadaşı var mı, yani bir eşi var mı?"

"Hayır," dedi Paul, kısaca.

"Yalnız mı yaşıyordu?"

"Hayır, arkadaşlarıyla kalıyordu. Yolculuklara çıkıyordu bazen. Paskalya'da Venedik'e gitti -bizden iki kişi de gitti onunla- ama pek gücü yok. Bir hafta sonu Paris'e gitmişti, ama orada çok hastalandı."

"Onabakmak güç olmuş olmalı," dedi Helen.

"Hayır, asıl şimdi güç, çünkü daha zayıf şimdi, hastaneden de nefret ediyor, ama dünyanın en iyi adamı."

"Peki neden bize söylemedi?"

Clanbrassil Sokağı'nda trafiğin içinde durmuşlardı. Paul ona sertçe baktı.

"Çünkü buna dayanamazdı."

Helen adamın konuşma biçiminden, onun kendisini bir yabancı olarak gördüğünü anladı, işin içine katılması gereken uzak biriydi o. Declan, ailesinin yerine arkadaşlarını koymuş, diye düşündü Helen. Keşke beni de arkadaşı olarak görseydi, dedi kendi kendine.

Thomas Sokağı'ndan geçerlerken hiç konuşmadılar. Helen Paul'ün nasıl biri olduğunu hâlâ anlayamamıştı - katı, gerçekçi biriyle bir başka şeyin, daha yumuşak, daha sevimli bir şeyin karışımıydı adam. Bira fabrikasını geçip sola döndüler, hastanenin arazisine girdiler. Yan taraftaki bir park yerine gitti Paul.

"Declan'm sürekli göründüğü bir doktor ya da bir danışman var mı?" diye sordu Helen, Paul ile birlikte hastane binalarından birine doğru yürürlerken.

"Var, ama kadın bugün burada yoktur."

"Kadın mı?"

"Evet, Louise. Danışmanı o."

"Declan ondan hoşlanıyor mu?"

"Hoşlanıyor, Louise iyi biri, ama uygun sözcük 'hoşlanmak' değil bence."

Kabul bürosuna doğru yürürlerken Helen Paul'e hayatını nasıl kazandığını sordu.

"Avrupa Komisyonu'nda çalışıyorum," dedi Paul. "Şu sırada izinliyim."

Hastanenin bu kanadı eskiydi, tavanları yüksek, duvarları parlak ve koridorları yankılıydı. Paul, Declan'm odasının nerede olduğunu söylemeden öne düşüp yol gösterdi. Helen, Paul'ün ne zaman durup bir kapıyı açacağını ve kendisinin Declan'ı ne zaman göreceğini hiç bilmiyordu. Daha bir saat önce kendi evinde, huzur içinde olduğu aklına gelince tuhafoldu.

"Bir dakika, Paul." Adamı koridorda durdurdu. "Sana sormam gerek: Günler mi söz konusu olan, haftalar mı, yoksa aylar mı? Ne durumdayız?"

"Bilmiyorum. Bunu tahmin edemem."

Onlar konuşurlarken boynunda bir stetoskop asılı olan genç bir doktor yaklaştı.

"Bu onun kız kardeşi," dedi Paul. Doktor başıyla uzaktaki bir yeri gösterdi.

"Bir süre yanma girmeyin," dedi. Düşünceli görünüyordu.

Helen saatine baktı, ikiydi.

"Üç buçukta gitmesi gerek," dedi Paul.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Toplantıyı iptal edebilirim," dedi Helen.

"Burada bekleyin," dedi doktor. "Girip bir bakayım." Koridorun ucuna yürüyüp sağ taraftaki bir kapıyı usulca açtı.

"Benim bir adım var, biliyorsunuz," dedi Helen, Paul'e.

"Özür dilerim, doğru dürüst tanıştırmam gerekirdi sizi."

"Declan annem konusunda ne yapmayı düşünüyor?"

"Ona sizin söylemenizi istiyor."

Helen acı acı gülümsedi.

"Annemle ara sıra telefonda görüşürüm, ama nerede oturduğunu tam olarak bilemiyorum. Yani, adresi var elimde ama oraya hiç gitmedim. Geçinemiyoruz."

"Bütün bunları biliyorum," dedi Paul, sabırsızca. Bir toplantıyı yönetir gibi çıkmıştı sesi.

"Ve?" diye sordu Helen.

"Gidip annenize anlatmanızı istiyor. Declan'ın arabasını alabilirsiniz. Park yerinde. Anahtarları bende."

Doktor geri döndü, kendisiyle gelmelerini işaret etti onlara. "İkinizin birlikte yanına girmesini istiyor," dedi.

Oda loştu, ama Helen yatakta yatan Declan'ı seçebildi. Declan gözleriyle Helen'i izledi, ona gülümsedi. Helen'in kendisini üç-dört ay önce son kez görmesinden bu yana zayıflamıştı, ama hasta görünmüyordu.

"Paul," dedi Declan boğuk bir fısıltıyla, "camı açıp perdeleri de biraz kenara çekebilir misin?" Yatakta doğrulup oturmaya çabaladı.

Bir hemşire gelerek Declan'ın ateşini ölçtü, dereceyi bir kartona yazıp gitti. Helen, Declan'ın burnunun yan tarafında koyu renkli, çirkin bir yara olduğunu fark etti. Declan, Helen odada yokmuşçasına Paul ile konuşmaya başladı:

"Onu nasıl buldun bakalım?"

"Kardeşini mi? Müthiş bir başrahibe olabilirdi," diyerek güldü Paul.

Helen kıpırdamadan, konuşmadan duruyordu. Gülümsemeye çabaladı, bütün bunların Declan için ne kadar güç olduğunu aklından çıkarmamaya zorladı kendini. Elinden gelse Paul'ü boğardı.

"Ama tatlı biri," dedi Paul.

"Hellie," dedi Declan. "Yaşlı hanımla ilgilenecek misin?"

"Onu görmek istiyor musun?"

"Evet."

"Ne zaman?"

"Ne zaman gelebilirse. Büyükanneme de sen söyler misin?" Gözlerini yumdu.

"Büyükannemle tanışmaksın Paul," dedi. "O insanın ciğerini okur. Gözünün yaşına bakmaz."

"Sorun değil. Büyükanneme de giderim," dedi Helen. "Ben hallederim, merak etme. Hugh ile oğlanlar Donegal'deler."

"Biliyorum," dedi Declan.

"Nereden biliyorsun?"

"Arkadaşlarımdan biri dün geceki partinizdeydi."

"Kim?"

"Seamus Fleming. Hugh'yu tanıyor."

"Nasıl biri?"

"Uzun boylu ve sıska. Güzel gözleri var. Flörtçüdür," diye lafa karıştı Paul.

"Gitar çalıyor mu?"

"Evet," dedi Declan.

"Eşcinsel mi?"

"Hem de nasıl," dedi Declan. Paul güldü. Declan gözlerini yumdu, arkasına yaslandı ve sustu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Helen sinirlenerek kaşlarını çattı. Bir süre üçü de konuşmadılar. Declan uyuyor gibiydi, ama sonra gözlerini açtı. "Bir şey ister misin?" diye sordu Helen.

"Lucozade mi üzüm mü isterim diye soruyorsun değil mi? Yo, hiçbir şey istemiyorum."

"Bu benim için çok büyük bir şok Declan," dedi Helen.

Declan yeniden yumdu gözlerini, yanıt vermedi. Paul parmağım dudaklarına götürüp başka bir şey söylememesini işaret etti Helen'e. Yatağın iki yanından birbirlerine baktılar.

"Hellie, her şey için özür diliyorum," dedi Declan, gözlerini açmadan.

Hastaneden ayrılmadan önce doktorla bir kez daha görüştüler. Helen, Paul'ün doktora ne kadar dostça davrandığını, ne kadar samimi olduğunu fark etti. Doktor, danışmanın -o da kadına Louise diyordu- ertesi gün sabahtan akşama kadar orada olacağını, Helen'le annesini hangi saatte isterlerse kabul edebileceğini söyledi.

"Bütün bunların gerçekten olduğuna," dedi Helen dışarı çıktıklarında, "kendimi inandırmam gerekiyor. Hepiniz bunu doğal karşılar gibisiniz, ama gerçek şu ki Declan içeride ölüyor ve ben de gidip bunu anneme söylemek zorundayım."

"Hiç kimse doğal karşılamıyor," dedi Paul, soğuk bir sesle.

Helen ile birlikte yeni hastanenin önündeki park yerine yürüdü. Declan'ın arabasının kapısını açtı -hurda bir beyaz Mazda- ve anahtarları Helen'e verdi. "Daha önce böyle bir araba kullandınız mı?" diye sordu.

Baş edeceğime eminim."

"Yarın hemen hemen bütün gün burada olacağım," dedi Paul, "ama size ev numaramı da vereyim, şuraya yazdım. Hem bence aslında Declan'ın hastanede kalmasına gerek yok. İçine yeniden bir tüp sokulması gerekecek, sanırım yarın sabah erkenden yapılır bu. Ondan sonra da herhalde başka bir şey yapılmayacak Declan'a, yalnızca gözleyecekler. Hastaneye girmek kolay da, bu adamları çıkmak için ikna etmek bayağı güç. Annenizle siz, Declan'ı bir günlüğüne de olsa hastaneden çıkarmak istediğinizi söyleseniz Louise sizi dinlerdi."

"Yarın en önemli şey, annem," dedi Helen.

"Yo, bir dakika," dedi Paul. "En önemli şey, Declan; anneniz değil. O hastane odasında içi kararıyor, bu yüzden bu, ufak bir ayrıntı değil. En önce gelen şey."

"Yanlışımı düzelttiğiniz için sağ olun," dedi Helen.

Arabaya binip kapıyı kapattı, Paul ile konuşabilmek için camı aşağı indirdi. "Her şey için size gerçekten minnettarım," dedi. Sesinin, gerçekten minnettarmış gibi çıkmasına çalıştı, daha önce düşmanca bir ses tonuyla konuştuğu için pişmandı.

"Tamam," dedi Paul ve başını yana çevirdi. Bir şey söyleyecek gibi olduysa da kendini tuttu. Helen'e bakarken yüzünün ifadesi neredeyse düşmancaydı. "Görüşürüz," dedi.

Helen motoru çalıştırdı, hastanenin bahçesinden çıkıp kent merkezine yöneldi. Marlborough Sokağı'nda bir park yeri buldu, çantasını arabadan alıp parkometreye para attı, Eğitim Bölümü'nün resepsiyonuna doğru yürümeye başladı.

*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Erken gelmişti, oturup beklemeye başladı. Şimdi Hugh burada olsaydı, beni zorla eve götürürdü, diye düşündü. Keşke arabada beni bekliyor olsaydı ve benimle birlikte Wexford'a gelseydi, dedi kendi kendine. Hugh, Donegal'e varmış olmalıydı, çocukları annesinin evine yerleştiriyordu herhalde. Yola çıkmadan önce Helen ona telefon edecekti. Düşünceleri oradan oraya gidiyor, kocasını, çocukları ve katılmak üzere olduğu toplantıyı düşünüyordu; kafasını meşgul eden şeyin ne olduğu üzerinde dikkatini hiç toplayamadığını fark etti; bu şey, bir düşteki karanlık bir gölge gibiydi, sonra somutlaştı, belirginleşti: Declan, hastane, annesi. Helen'i üzen ya da kaygılandıran şeyler çoğunlukla çözümlenebilecek ya da gelip geçici şeyler olurdu; ama bu durum, Helen için yeni bir şeydi -zihninin işte bu yüzden bu sorundan uzak durmaya çalıştığına inanıyordu- gelip geçici bir şey değildi bu, olsa olsa kötüleşebilirdi. Bundan kurtulmak için her şeyi yapabileceğini fark etti.

Öbür okulların müdürlerinden de gelen olunca bir hademe herkesi alıp yukarı çıkardı.

"Bakan geldi," dedi adam, "toplantı başlamadan hepinizle tanışmak istiyor."

Bir yıl önce, Bakan, Helen'in okulundaki yeni fen laboratuvarlarmı açmak üzere gelmişti, açılıştan sonra Helen'in bürosunda bir saatten fazla kalmış, ona sorular sorup dikkatle dinlemişti.

Helen salona girdiğinde içeride birkaç devlet memuru gördü, onları tanıyordu, içlerinden biriyle hiç anlaşamazdı. Bakan'ın ziyareti nedeniyle şimdi hepsi de nazikleşmiş, kuzu gibi olmuşlardı. Bakan içeri girene kadar içerdekiler birbiriyle tokalaşıp havadan sudan konuştu.

"Bakan, hepinizle değişik zamanlarda tanışmış olduğunu söyledi, ama ben sizleri yine de kendisine tanıtacağım." Bunları söyleyen, en kıdemli memur olan John Oakley'di.

Bakan kendisine takdim edilen herkesi ayrı ayrı selamladı, sonra nazikçe oturmalarını istedi. Kendisi ayakta duruyordu.

"Hepiniz hoş geldiniz," diyerek konuşmaya başladı. "Çok meşgul olduğunuzu, tatile çıkacağınızı biliyorum, bugün buraya geldiğiniz için hepinize teşekkür ederim. Resmi bir toplantı değil bu. Bununla birlikte toplantı sonunda bir rapor yazılacaktır, raporu burada bulunan John Oakley yazacak ve Noel'e kadar bitirmiş olacaktır. Bizim sizi buraya özellikle çağırmamızın nedeni, her birinizin okulunun, başkalarının geri kaldığı belli bir alanda öne çıkmış olmasıdır. En çok akla gelenler, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin devamsızlığı -Helen O'Doherty'nin okulunda hem öğrencilerin hem öğretmenlerin devamsızlık ya da mazeret izni alma oranı aranızda en düşük olanıdır-; Avrupa dilleri - Sister bu konuda olağanüstü sonuçlar almakta, özellikle de yaşayan dillerde; kızlar fizik ve ileri matematik derslerinde çok iyi durumdalar, Clonmel'deki George Fitzmaurice'in okulu bu konuda çok başarılı. Bunlar birkaç örnek, bizim amacımız bunun nasıl başarıldığını öğrenmek ve başka yerlerde de uygulamak. Yazılı rapor vermek istiyorsanız, elbette yazın, ama Noel'e kadar yapılacak bu resmi olmayan toplantılardan birkaçına katılın lütfen. Özel düşünceleriniz ya da kaygılarınız varsa bana gelebileceğinizi biliyorsunuz; ya doğrudan gelin bana ya da John Oakley aracı olsun, kapımız size her zaman açık. Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar. Hepinize teşekkür ederim, sizi çalışmanızla baş başa bırakıyorum."

Bakan herkese gülümsedi ve memurlardan biriyle kısaca konuştu. Salondan çıkarken Helen'le göz göze geldi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Sizinle görüşmek istiyordum," dedi ona. "Okulunuza geldiğimde bana Enniscorthyli olduğunuzu ve babanızın da öğretmen olduğunu söylediğinizi hatırlıyorum. Oraya Mercy Manastırı'na gittiğimde sizin hakkınızda başka şeyler de duydum. Rahibeler bana eski öğrencilerinden birinin Dublin'deki bir okulda müdürlük yaptığını, kızlık soyadınızın Breen olduğunu ve babanızın da Michael Breen olduğunu anlattılar. Babanızı iyi tamrdım. Avrupalı Öğretmenler Birliği İrlanda Kolu'nun kurduğu ilk komitede onunla birlikteydik."

"Babam öleli yirmi yıl oldu," dedi Helen, "onu hatırlayacağınızı sanmıyordum."

"Büyük bir kayıptı Helen," dedi Bakan. "Çok küçüktün, belki hatırlayamazsın ama baban zeki ve işine bağlı biriydi, en iyilerdendi. Yaşasaydı seninle gurur duyardı Helen."

Bakan'ın sesi öylesine dostça ve içtendi, öylesine açık sözlülükle konuşuyordu ki Helen bir şeyler söylemek, onunla biraz daha konuşmak istedi, ancak Bakan, Helen'in elini sıkıp yanından ayrıldı, öteki okul müdürlerinden biriyle konuşmaya başladı.

Helen, Bakan'ın salondan ayrılmasını bekleyip John Oakley'in yanına gitti.

"Gitmem gerekiyor," dedi, "kalamayacağım. Size raporumu yollarım, sonra görüşürüz."

"Yarım saatçik olsun kalsaydınız."

"Kalamam."

"Bakan'ın söylediği bir şey yüzünden mi?" diye sordu adam kuşkuyla.

"Wexford'a gitmem gerekiyor," dedi Helen, "sizi ararım."

Koridorda yürürken ağlamaya başladı. Kucağında dosyalarla bir kapıdan çıkmakta olan bir görevli ona şaşkınlıkla baktı. Helen merdivenlerden

inip giriş holüne ulaştı, oradan da dışarıya çıkıp arabaya gitti. Kendim toparlayana kadar arabada oturdu, sonra da Ballinteer'e, evine gitmek üzere akşam trafiğine karıştı.

Saat yedide Wexford'a doğru yola koyulmuştu. Hugh'ya telefon ettiğinde, kocası arabaya atlayıp Dublin'e gelmek istemişti; kuzenlerini, deniz kıyısını ve büyükbabalarım görünce çocuklar benim varlığımı unuttular bile, demişti. Hemen arabaya atlayıp gelmeyi önermiş, ama Helen bunu kabul etmemiş, Wexford'a yalnız gitmek istiyorum, yarın sana telefon ederim, demişti.

Helen, Seamus Fleming'den söz edince, Hugh, onun Donegal'e ne zaman gideceksin diye sorduğunu hatırladı; ama Hugh onun Declan'm arkadaşı olduğunu bilmiyordu, hatta eşcinsel olduğunu da bilmiyordu.

"Bizim bir şey bilmediğimizi bile bile partiye gelmiş olduğu düşüncesi çok rahatsız ediyor beni," dedi Helen.

"Declan bize bir şey anlatmamasını tembihlemiş olmalı," dedi Hugh.

Helen arabayı güneye doğru sürerken hava açmaya başladı. Declan'm arabası eskiydi, otoyolun dışında kalan daracık yollarda kimseyi sollamamaya dikkat etti Helen. Zaman zaman düşte araba kullamyormuş duygusuna kapılıyordu, uyanınca bile hâlâ gördüğünüzü sandığınız düşlerden birini görüyordu sanki; ama şimdi, Rathnew'den geçip Arklow'a doğru giderken Helen uyanık olduğunu bili-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

yordu. Hava aydınlıktı, mavi gökyüzünün uzaklarında beyaz bulutlar kümelenmişti. Annesine ne söyleyeceğini henüz hiç düşünmemişti Helen. Wexford'da ya da Dublin'de birlikte geçirecekleri zamanı zihninde canlandırmaya başladığında, bu konuşmadan kurtulmak için ne mümkünse yapabileceğinin farkına vardı. Çeşitli çözümler bulmaya çalıştı.

Wexford'a varınca bir otelde oda tutmayı ve annesini görmeye ertesi sabah gitmeyi düşündü önce, ama tam olarak ne yapacağını, Gorey'e giden yolda, Inch'de Toss Byrne'm yerinde durunca buldu. Bu gece Wexford'a gitmeyecekti. Bunun yerine büyükannesinin yaşadığı deniz kıyısındaki Cush'a gidecek ve durumu önce ona anlatacaktı. Geceyi orada geçirecekti; annesine nasıl anlatılacağını büyükannesi bilirdi.

Lokantaya girerken açlıktan midesinin kazındığının farkına vardı. Daha önce burada hiç durmamıştı, *Yirmi Dört Saat Yemek Servisi* tabelasını fark etmişti, ancak her masada eksiksiz bir yemek listesi görmek Helen'i şaşırttı. Tezgâhta bir süre bekledi, birinin gelip kendisine mutfak kapandı demesini bekliyordu, ama bir garson yaklaşıp siparişini aldı, yemeğini masasına getireceğini söyledi. Adamın aksanında ve ses tonunda Wexford'a özgü bir şey vardı, hafif çekingen bir dostluk ve dürüstlük; Helen'in unutmuş olduğu, şimdi hatırladığı bir şeydi bu, masasına gidip otururken bu düşünce içini rahatlattı. Keyfini hiçbir şeyin yerine getirmeyeceğini düşünmüştü, oysa garsonun yarım gülümseyişi neredeyse neşelendirmişti onu. Ancak Helen, keyfini asıl yerine getirenin, annesiyle karşılaşmayı ertelemesi olduğunu biliyordu.

Büyükannesi Dora Devereux, Cush'taki kayalığın yakınında, eskiden pansiyon olan evinde tek başına yaşıyordu. Seksenine yaklaşmıştı, gözlerinin zayıflaması ve huysuzluk krizleri bir yana, sağlığı oldukça yerindeydi. Helen onu gözünde canlandırdı: Uzun boynunu ve uzun, ince yüzünü, arkaya taranıp topuz yapılmış kır saçlarını, kalın camlı gözlüğünü, ince, kemikli bileklerini düşündü; yüzünün ifadesi uyanık, meraklı, dikkatliydi, rüzgârın yönündeki her değişikliğe ve mahalledeki her habere uyum sağlardı. Birkaç hafta önce yaptıkları ve konudan konuya atladıkları bir telefon görüşmesinde büyükannesinin, üç arsayı tanesi 15.000 sterlinden sattığını haber verişini hatırlayınca kendi kendine gülümsedi Helen. Arsaları Helen'in annesine hiç danışmadan sattığını söylemişti, küstahça. Helen'de bir müttefik ya' da dost bulmayı uman bir suikastçı gibi konuşmuştu.

Helen büyükannesine, annemle geçinemiyor musun, diye sormuştu. Yaşlı kadın, yanıt vermek yerine, Helen'in babası öldüğünde kendisinin Helen'in annesine ne kadar iyi davrandığını, onu nasıl avutup yatıştırmış olduğunu, sabaha kadar onunla birlikte oturduğunu, aynı odada yattığını anlatıp durmuştu. Karşılığında ne aldım ki, demişti büyükannesi Helen'e. Helen yanıt vermeyince de şaşırmış, hatta gücenir gibi olmuştu.

Helen, Gorey'den geçip sola saparak kıyı şeridi boyunca ilerlemeye başladığında büyükannesine böyle, kötü haberle gidip yardım istemenin her nasılsa kolay olacağını düşündü. Annesine yaklaşmaksa o kadar kolay olmayacaktı. Blackwater'dan geçerken, ona bu olayı anlatmanın nasıl bir şey olacağını bir türlü kafasında canlandıramadı. Annesine duyduğu ve bütün yaşamını karartan derin öfkeyi hâlâ silip atamadığını anladı; uzunca bir süre, bu

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

konuyu bir daha düşünmek zorunda kalmayacağını ummuştu.

Hentbol sahasının yanından sapınca bambaşka bir ülkeye girmiş gibi oldu. İlk bir-iki kilometre boyunca hiç ev yoktu, sonra, ormana sapar sapmaz, bir köşede yeni bir bungalov çıktı karşısına. Helen derin bir hüzün duyuyordu, daha önce içini kaplamış olan uyarıların ve şok duygusunun yerini şimdi bu hüzün almıştı. Bu duyguyla baş edebilirdi; bu duygu korku barındırmıyordu. Yolun ansızın yükselmesi, sonra da batmakta olan yaz güneşinde ışıl ışıl yanan denizin görünmesi işini kolaylaştırdı. Duyduğu hüzün gözlerini yaşla doldurdu; kesin biçimde hissetti: Bütün bunlar yok olacak ve Declan bunları bir daha asla görmeyecekti, bu yollarda bir daha asla yürümeyecekti; tıpkı Helen'in babası gibi; çok geçmeden her ikisi de birer anı olacaklar, bu anı da zamanla silinip gidecekti.

Yaşlı Julia Dempsey'in son günlerini geçirdiği toprak kulübe yıkıntısının yanından geçerken babasının ölümünden önceki, burada çocukluklarını geçirdikleri ve kendilerini nelerin beklediğini bilmedikleri yıllara dönmek için neler vermeyeceğini düşündü.

Büyükannesinin bahçe kapısının önünde arabayı durdurdu, el frenini çekti ve kontağı kapattı. Büyükannesi kapıya çıktı, gölgede durmasına karşın elini gözlerine siper etmişti.

Helen arabadan inip onun yanma giderken büyükannesi, "Demek geldin Helen," dedi.

Helen büyükannesini hayatında hiç öpmemişti ya da onunla tokalaşmamıştı; bu yüzden yaşlı kadına yaklaşırken ne yapacağını bilemiyordu.

"Büyükanne, böyle damdan düşer gibi geldiğim için özür dilerim."

"Ah, ne güzel bir sürpriz bu Helen, ne hoş bir sürpriz!"

Büyükannesi Helen'in yüzünü inceledi, sonra da acaba başkası da geldi mi dercesine bahçe kapısına bir göz attı. Arkasını dönüp eve girdi. Mutfaktaki büyük, eski Aga ocak yanıyordu, mutfak sıcaktı. Helen içeriye girince iki kedi dolabın üzerine sıçrayıp -geçen yıl, bu iki kedinin sürekli olarak dolabın tepesinden odayı gözetlemeleri Cathal ile Manus'u pek şaşırtmıştı- Helen'i kuşku dolu gözlerle süzmeye başladılar.

"Helen, çay var, istersen bir şeyler de kızartabilirim."

"Yo, büyükanne, çay yeter. Gelirken yolda yemek yedim."

Büyükannesinin uygun zamanı kolladığını, hiçbir şey sormadan Helen'in kendisine neler olduğunu anlatmasını beklediğini fark etti.

"Büyükanne, sana çok kötü bir haberim var."

Büyükannesi döndü, iki elini de bir şey ararcasma önlüğünün ceplerine soktu. "Biliyorum Helen. Seni görür görmez anlamıştım bunu."

Helen ona olanları anlatırken büyükannesi ayakta dikildi. Söylenenleri öyle dikkatle dinlemişti ki Helen sözlerini bitirdiğinde, ağzından çıkmış olan sözcükleri büyükannesi teker teker yineleyebilirmiş duygusuna kapıldı. Helen'in unuttuğu bir şey vardı: Mutfağın köşesinde kocaman bir televizyon duruyordu, büyükannesi hem İngiliz hem de İrlanda kanallarını izleyebiliyordu. Belgeselleri ve gece sinemalarını seyreder, güncel konuları iyi bilirim diye övünürdü. AİDS'in ne olduğunu biliyordu, tedavi çarelerinin arandığını ve hastalığın uzun sürdüğünü de. "Yapılacak hiçbir şey yok, Helen," dedi. "Hiç-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

bir şey yapılamaz. Yıllar önce baban kanserken de böyleydi. Doktorların elinden bir şey gelmemişti. Zavallı Declan daha hayatının baharında."

"Annemi ne yapacağım?" diye sordu Helen.

"Sabah olunca Wexford'a gidersin ve haberi ona alıştıra alıştıra verirsin Helen. Bırak bu gece uyusun. Bir müddet geceleri pek uyuyamayacak."

Büyükannesi çay hazırlayıp bir tabağa bisküvi koydu. Helen'in karşısına oturdu. Hava henüz kararmamıştı, Helen, sahile inmek, büyükannesinin yoğun ilgisinden uzaklaşmak için dayanılmaz bir istek duydu içinde.

"Yatağını yapayım," dedi büyükannesi. "Geçen yaz gelmenizden bu yana o odada kalan olmadı. Annen gece yatısına kalmaz, zaten epeydir de buraya gelmedi."

"Aranız bozuldu mu?" diye sordu Helen.

"Yo, pek sayılmaz. Hâlâ beni Wexford'a taşınmaya ikna edeceğini sanıyor. Ya buralarda düşüp bacağını kırarsan ne olacak, diye sordu bana. Arsaları sattığıma göre artık bol param var, dedim ona; kanaryaotu dolu şu eski tarlayı. Annene hiçbir zaman fikir sormadım ya da danışmadım. Buna bozuluyordu, ama artık unuttu. Olanları unutmayı, geride bırakmayı iyi bilir. Ona hiç sormadan eve kalorifer de koydurdum. Gel de sana göstereyim."

Ayağa kalktı, Helen onun peşinden eski yemek odasına gitti. Büyükannesi yeni beyaz radyatörü gösterdi Helen'e, sonra da içlerinde demir karyolalarla çarşafsız şilteler duran ve yemek odasından geçilen iki yatak odasının kapılarını açtı. Bu iki odada da radyatör vardı.

"Bütün eve koydurdum, arka tarafta da kocaman bir yakıt deposu var. Bir de derin dondurucu satın aldım, böylece hiçbir eksiğim kalmadı. Bunlar yapılırken annen çıkageldi ve evin çökeceğini söyledi. Wexford'da benim için her şeyi hazırlamış olduğunu söyledi. 'Şuna şaşıyorum ki Lily,' dedim annene, 'ben senden yalnızca otuz kilometre uzakta oturuyorum, senin koskoca bir araban var; ama burnunu çevirip benimle ilgilenmiyorsun bile. Şimdi elime para geçtiğini öğrenince beni arayıp sormaya başlaman tuhaf değil mi?' Ah, öyle bir köpürdü ki. Bu dediğim nisan ayında, Paskalya'da oldu, sonra onu mayıs sonuna kadar görmedim. O zaman bana bunu getirdi." Önlüğünün cebinden bir cep telefonu çıkardı. Küçücük bir hayvanmış gibi sol avucunda tutuyordu telefonu. "Annene evde telefon istemediğimi söyledim. Başıma dert olurdu, bu yüzden bu telefonu cebimde taşıyorum, ama kapalı, hiç kullanmıyorum."

"Ama büyükanne, para konusunda söylediklerinde ciddi değildin herhalde."

"Değildim Helen, ama annenin beni kente taşınmaya zorlamasını ancak böyle engelleyebilirdim. Ah, öfkeden köpürdü. Sana anlattığımı bilse daha da fazla köpürür. Tanrı yardımcısı olsun, onun düşünecek başka şeyleri var şimdi."

Büyükanne pencereye gidip perdenin aralığından dışarı baktı.

"Bu yıl sahile kolay inilebiliyor mu büyükanne?" diye sordu Helen.

"Evet, Helen, yokuşa basamaklar yaptılar ve bunlar sağlam kaldı, en aşağısı dışında, orası kireçli ve çamurlu."

"Sahile inmek istiyorum, fazla kalmam, biraz düşünmem gerek, bugün bitmek bilmedi benim için."

"Sen in Helen, ben de yatağını yapayım, hem şu arabayı avluya sokarsan içim rahat edecek, yoksa rüyamda onun kayalıktan aşağı yuvarlandığını görürüm."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Hemen dönerim."

3fS

Güneşin son güçlü ışınları evin arkasındaki tepenin üstünden görülebiliyordu. Hava sakindi, az sonra inecek gece henüz kendini belli etmiyordu. Helen büyükannesinin yanında kendini sağalmış ve sarılıp sarmalanmış hissediyordu, ama öte yandan büyükannesinin hiçbir şeyden rahatsız olmayacağını iddia etmeye çalışmasının numara olduğunun farkındaydı; aslında ömür boyu en kötüyü bekleyip bu kötünün gerçekleşmesini izlemenin yarattığı bir katılık da vardı büyükannesinin tutumunda.

Helen dar yolda ilerlerken tatlı bir mavilikteki ufku görüyordu yalnızca, bu ışıkta denizin nasıl görüneceğini gözünde canlandıramadı. Kayalığın ucuna geldiğinde aşağıdaki denizi gördü: Maviydi, açıklarda lacivert ve yeşil köpükler vardı. Deniz sakindi, dalgalar hışırtıyla kırılarak, sahile yumuşacık dökülüyorlardı. Yolun bitiminde parmaklık yoktu; arabalar kolaylıkla ileriye gidebilir, killi ve kireçli topraktan aşağıdaki kumluğa yuvarlanabilirlerdi. Ancak buraya yabancı gelmezdi, yazın bile pek gelen olmazdı.

Helen basamakları buldu, sahile inmeye başladı. İlk bölüm kolaydı, ama çok geçmeden dikkatli inmek zorunda kaldı, otların köklerine ve yapraklarına tutunuyor, pek başaramasa da çamurlu, kireçli toprağa basmamaya çalışıyordu. Son bölümü koşarak inmek zorunda kaldı; eskiden de böyleydi zaten, yokuşun dibindeki kumlar hep gevşek olurdu.

Dar sahil şeridinde durdu; üşümüştü. Orada, ka3'ahğın kuytusunda dururken sanki hava daha da karanlık, daha da soğuktu; sanki haziran sonu değil de ağustos sonuydu. Bir deniz kuşu sürüsü durgun

suların bir karış üstünden geçti. Her bir dalga kıyıya vururken, sanki kırılmayacakmış da kıyıya dökülüp sonra yeniden geri çekilecekmiş gibi görünüyordu; ancak her seferinde o kaçınılmaz yükseliş ve bükülüş yineleniyor, belli belirsiz bir ses duyuluyordu, Helen'e göre kendisiyle hiçbir ilgisi olmayan, bildiği hiçbir şeyle bağlantısı olmayan bir ses, bir dalganın sessizce sahile vuruşunun sesiydi bu.

Burayla Keatinglerin evinin arasında erozyon durmuştu ya da yavaşlamıştı. Nedenini kimse bilmiyordu. Yıllar önce, büyükannesinin evi her an kayıp denize düşecek sanılırdı, tıpkı Mike Redmond'un evinin ve Keatinglerin müştemilatının düştüğü gibi. Şimdi Keatinglerin eski beyaz evi de denize kayıyordu, ama büyükannesinin eviyle deniz arasında hâlâ bir ev vardı.

Erozyon durmuştu, ama Helen şimdi dikkatlice bakınca kayalığın her tabakasından incecik kum tanelerinin döküldüğünü görebiliyordu, sanki görünmez bir rüzgâr esiyordu ya da toprak ağır ağır, düzenli bir biçimde gevşiyordu. Helen, Raven Burnu'yla Rosslare Limanı'nı görmek amacıyla güneye doğru bakarken hava henüz oldukça aydınlıktı. Sahilde yürüdüğü şerit daralmaya başladı, zemindeki taşlar çoğaldı; Helen, yerinden oynamış taşlara çarpan, onları hareket ettiren, birbirine çarptıran ve sonra geri çekilen dalgaların sesini dinledi. Keatinglerin evine doğru yürürken yan taraftaki sundurmanın kırmızı galvanizli sacının bir parçasının kopmuş olduğunu gördü; üzerinden yol yol eski duvar kâğıtları sarkan çıplak duvarlar rüzgâra açıktı; çok geçmeden duvarlar da yıkılacak, orada bir zamanlar bir tepe ve tepenin yamacında, kayalığın oldukça gerisinde beyaz bir ev olduğunu hatırlayan üç-beş kişi kalacaktı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Eyalet meclisi, kayalığa alttan destek olsun diye buraya iri kaya parçaları yerleştirtmişti, ama bunların bir yararı olmuyordu. Helen arkasına döndüğünde, Cush'tan Parle's Gap'e ve Knocknasillogue'a kadar olan kıyı şeridinin tıpkı on ya da on beş yıl önceki gibi olduğunu gördü, sanki zaman durmuştu. Renkler koyulaşmaya, gece inmeye başladı. Eskiden Mike Redmond'un evinin bulunduğu yarıktan yukarı yürüyecekti, oradan da patikaları izleyerek büyükannesinin evinin yolunu tutabilir ya da daha kolay olacaksa uçurumun kenarından yürüyebilirdi.

Gözünün ucuyla bir şey fark etmişti, dönünce yine gördü aynı şeyi; uzaktan deniz feneri göz kırpıyordu: Tuskar Rock. Durup bir kez daha baktı fenere, bir daha yanıp sönmesini bekledi, ama oldukça geç parladı fenerin ışığı, Helen yeniden beklemeye koyulurken gecenin ritmi başladı.

Yürümeye devam etti, artık neyle yüz yüze olduğunu biliyordu. Dublin'deki Declan'ı gözünün önüne getirdi, küçük hastane odasında, korkarak, tek başına, kendisini bekleyen uzun geceyi karşılayan Declan'a neler olduğunu merak ediyor, korkuyordu. Bunu gözünün önüne getirmesi pek kolay değildi Helen'in, düşünmeye başlar başlamaz bundan vazgeçti, onun yerine Declan'ın arabayla buraya geldiğini hayal etti, yaklaşan arabanın sesini duyduğunu, arabayı yola saparken gördüğünü hayal etti; Declan'ın büyükannesine, Helen'in asla elinden gelmeyecek biçimde yağcılık edebildiğini biliyordu. Hiç kimse onunla Declan gibi konuşamazdı; Declan büyükannesinin önyargılarını paylaşırmış gibi yapar, onunla alay etse bile kadın buna hiç aldırmazdı. Declan burada olsa, büyükannesinin kendisine kaloriferi ve cep telefonunu göstermesinden hoşlanırdı. Ne söyleyeceğini de bilirdi.

Mike Redmondlarin evinin bulunduğu yerden tırmanmak kolay oldu, büyükannesinin evinin önündeki yola çıkan basamakları tırmanmaktan daha kolaydı. Helen yıkık evin içinden geçti, ön duvar çoktan denizi boylamıştı. Hâlâ yerinde duran eski şömineyle arka duvara baktı, sonra uçta durup Tuskar'daki ışığın bir daha yanıp sönmesini bekledi. Bu yükseklikte dururken ışık, daha parlak, daha güçlü görünüyordu. Helen çiy yağdığını hissedebiliyordu, dönüp büyükannesinin evine doğru giderken uzaklardan bir yerden sığırların sesleri duyuldu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

üç

Yatak rahatsızdı, sentetik çarşafların da yıllardır kullanılmamış olduğunu hissetti Helen. Evin pansiyon olarak kullanıldığı günlerden kalma herhalde, diye düşündü; dokununca ele incecik, neredeyse kaygan geliyorlardı. Şilte göçüktü. Helen öylesine yorgundu ki yatar yatmaz uyumuştu, ama bir-iki saat sonra uyandı, önce nerede olduğunu anlayamadı, elini uzatıp lamba aradı, hangi evde olduğunu çıkartamıyordu, aynı zamanda tuhaf, yakıcı bir susuzluk da duyuyordu. Sonra nerede olduğunu, oraya nasıl geldiğini hatırladı. Başını yastığa bıraktı ve bütün bunların olmasına nasıl izin verdim, diye düşündü. Önce gelip geceyi burada geçirmek iyi bir fikirmiş gibi gelmişti ona, ama, Tuskar'ın ışığı perdelerden sızıp yatağın yanındaki duvarı yalarken, odanın içi böyle küf ve nem kokarken uyuyamayacağmı hiç hesaplamamıştı.

Yataktan kalkıp mutfağa gitti, bir sürahiye su doldurup yatak odasına götürdü. Odanın yer muşambası yırtılmış, duvar kâğıdı yer yer sökülmüş, tavanın badanası pul pul kalkmıştı; pırıl pırıl modern radyatörün varlığı odayı daha da kirli ve iç karartıcı gösteriyordu. Helen eski, fitilli yatak örtüsünü kaldırınca, battaniyenin lekeli olduğunu gördü. Kendini yorgun ve uykusuz hissetmiyordu. Ürperdi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Odadaki koku daha da keskinleşmişti, ekşi ekşiydi, Helen'i Declan'la birlikte bu evde yaşadıkları günlere geri götüren de en çok bu koku oldu.

Burası Helen'in odasıydı, Declan'ınki onun arkasmdaydı. Ama çok geçmeden Declan'm yatağı da bu odaya getirilmişti. Helen, demir yatağın çekiçlenerek sökülmesini hatırlıyordu, bir de ikisi orada dikilip seyrederlerken bunca sorun çıkardıkları için neler hissetmiş olduklarını.

Declan korkuyordu. Yerde hantal hantal oraya buraya koşuşturan siyah böceklerden korkuyordu, üzerlerine basarsa içlerindeki bütün o kanlı şeylerin ayaklarına bulaşmasından korkuyordu. Karanlıktan, soğuktan korkuyordu, dedesiyle büyükannesinin üst kattan duyulan ve alt kattaki odalarda yankılanır gibi olan hareketlerinden korkuyordu. O günlerde sözü hiç edilmeyen bir başka korkusu daha olduğunu biliyordu Helen: Annesiyle babasının bir daha asla geri dönmeyecekleri, iki kardeşin bu evde kalacakları, yaşadıkları bu günlerin ve gecelerin -o sırada Helen on bir, Declan da sekiz yaşındaydı-, çok geçmeden sona erecek bir ara bölüm değil, tüm yaşamları olacağı korkusu.

Helen bunun nasıl başladığını hatırlıyordu. Noel'den hemen sonra olmalıydı, belki de ocak başıydı, ilkokuldaki son yılıydı. Eve gelip okul çantasını kapının iç tarafına bıraktıktan sonra annesiyle babasını arka odada bulduğu günü hatırlıyordu, daha önce hiç görmediği bir biçimde ayakta duruyorlardı. Her ikisi de şöminenin üzerinde asılı olan aynaya bakıyorlardı, Helen'in odaya girdiğini gördüler ama dönüp bakmadılar. Annesi konuştu. Sesi değişikti, yumuşaktı, rica eder gibiydi.

"Helen," dedi, "babanın test yaptırmak için Dublin'e gitmesi gerekecek."

Annesiyle babası bir Helen'e bakıyorlardı, bir birbirlerine. Helen de onlara baktı; sanki ayna her an flaş gibi parlayacak ve fotoğraflarını çekecekti. Helen'in belleğinde bu dakikalar -babasının durgun gülümsemesi, annesinin yumuşak sesi-, onların Dublin'deki Lafayette'te çekilen düğün fotoğrafıyla birbirine karışıyordu. Aynanın önündeki bu sahnenin yalnızca birkaç dakika, hatta daha da kısa sürmüş olabileceğine emindi Helen, annesiyle babasının bir bakışma ve şu cümleye yetecek kadar: 'Helen, babanın test yaptırmak için Dublin'e gitmesi gerekiyor'; belki başka bir şey söylenmemişti bile. Hangisi olursa olsun, babasını bundan sonra gördüğünü hatırlamıyordu. Onu aynı akşam, hatta ertesi gün bile görmüş olabilirdi, bunu biliyordu, ama sonraki görüşlerine ilişkin bir tek anısı yoktu, bir tek anısı bile.

O güne ait son anısı, St. John'daki Rahibe Columb'un gelip kapının eşiğinde dikilmesiydi; içeri girmek istememişti. Helen kapının eşiğinde fısıldaşmalar, alçak sesli konuşmalar olduğunu, sonra da rahibenin gittiğini anımsıyordu.

"St. John'daki rahibeler bu gece kilisede kutsal kutuya vuracaklar," demişti annesi.

Bunu kime söylemişti? Helen birinin bunun ne anlama geldiğini sorduğunu hatırlıyordu; annesi bunun rahibelerin pek ender yaptıkları bir şey olduğunu, içlerinden birinin mihraba yaklaşıp kutuya eliyle vuracağını, bunun da Tanrı'dan özel bir dilekte bulunmak anlamına geldiğini söylemişti.

O akşama ilişkin öteki anısı çok berraktı. Declan içeri girdiğinde Helen yukarıda, yatak odasm-

[1] Mihrabın alt tarafında kutsanmış ekmeğin saklandığı özel kutu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

daydı. Declan ona, annelerinin de Dublin'e gideceğini söylemişti.

"Peki biz ne olacağız?" diye sormuştu Helen.

"Biz büyükanneme gideceğiz. Bavulumuzu toplamalıyız. Annem kalın şeyler almanı istedi."

Helen aşağı indi. Annesi mutfaktaydı.

"Kaç günlüğüne gideceğiz? Okulumuz ne olacak?"

"Babanız hasta," dedi annesi.

"Bize onun Dublin'e test yaptırmak için gideceğini söylememiş miydin?"

"Yatağımın altında bir bavul var. Onu alabilirsin," dedi annesi. "Okul kitaplarını da al."

Bütün bunların gerçekten olup olmadığını düşündü Helen, yanıtsız bırakılan sorular, kendisinden uzaklaşan, kopan annesi. Ertesi sabah, Fianna Fâil'de babalarıyla birlikte çalışan Aidan Larkin çocukları alıp arabayla Cush'a götürmüştü. Daha sonra da Doktor Flood anneleriyle babalarını Dublin'e götürecekti. Annesiyle babası o sabah evdeydiler herhalde, Declan'la ve Helen'le konuşmuş olmalılardı, ama Helen'in buna ilişkin hiçbir anısı yoktu; hatırladığı, yalnızca araba yolculuğu ve Cush'a varışlarıydı. Cush'ta yaşayan dedesiyle büyükannesinin telefonu yoktu; ani gelişlerinin onlara nasıl haber verilmiş olduğunu Helen bilmiyordu. Yine de, daha önce yalnız yaz tatillerinde ya da pansiyonun dolu olmadığı yaz başlarında gelmiş oldukları bu evde bekleniyorlardı. Helen o eve kışın gittiklerini hiç hatırlamıyordu. Bu yüzden, duvarlardaki nem lekelerini, mutfak dışında her yerde duyulan nem kokusunu, kapıların altından giren havayı ve denizden gelen sert rüzgârı ilk kez fark ediyordu.

Deniz ancak yirmi-otuz metre kadar uzaktaydı, ama bütün o aylar boyunca -ocakla temmuz arası- Helen denizi, kayanın tepesinden ancak bir-iki kez

görmüştü; aşağılardaki o kargaşayı, kayalığın yüzüne vurup patlayan dalgaları da. Helen, dedesiyle büyükannesinin deniz yokmuş gibi davrandıklarını hatırlıyordu. Büyükannesi, Cush'ta yaşadığı onca yıl, sahile neredeyse hiç inmemişti. İkisi de denizle ilgilenmiyorlardı. Helen ile Declan da ilgilenmemeyi öğrendiler.

İlk tartışma yemek yüzünden çıktı. Declan tost ekmeğinden başkasını yemezdi, bu da aile içinde bir tür şaka haline gelmişti. Ancak Cush'ta tost ekmeği yoktu, yalnızca esmer ekmekle büyükannesinin pişirdiği sodalı ekmek vardı, bir de Blackwater'dan satın aldıkları, sert kabuklu beyaz somun ekmek. Declan'ın yemediği başka şeyler de vardı: kabak ya da şalgam, havuç ya da soğan, yumurta ya da peynir. Tam anlamıyla takıntı haline getirmişti bunu, bütün yemekleri incelerdi; başka evlere gidildiğinde de, yiyeceklerin kendi damak tadına uygun olup olmadığına bakardı; yemek dışındaki konularda herkesin hoşuna gitmeye çalışır, istediğini hep koparırdı.

Pazar günleri Cush'a giderlerken annesi Declan için sandviç hazırlardı, uzun kalacakları zaman da kendi yiyeceklerini getirip orada pişirirdi. Ama Declan büyükannelerinin bundan hoşlanmadığının farkındaydı.

"Hoşlandığın için yemek yemezsin, yaşamak için yersin, yemeğin amacı budur," derdi büyükannesi.

Enniscorthy'den Cush'a giderlerken yol boyunca Declan'ın yemeklerden, orada olacaklardan başka bir şey düşünmediğini biliyordu Helen. Gün ortasındaki ilk yemek, güveçti; büyükannesi kocaman bir kepçeyle dört tabağa güveç doldurdu, sonra da masanın ortasına bir tabak patates koydu. Dedesi kasketini çıkarttı, oturup dua etti. Helen, Declan'a

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

susması, hiçbir şey yapmaması için işaret etti. Declan için iki patatesin kabuklarını soydu, çocuk da onları ezip ağır ağır yemeye başladı. Ama güvece elini sürmedi. Dedesi, *Irish Independent* gazetesini okudu ve pek konuşmadı. Büyükannesi ortalıkta dolanıyordu -masaya pek oturmazdı- ve o ilk gün, büyükanne avluya çıktığında Helen, Declan'ın tabağını aldı, büyükannesinin tavuklara vereceği yemek artıklarını koyduğu çöp kutusuna boşalttı. Sonra da tabağı yine Declan'ın önüne koydu, Declan şaşkın şaşkın oturakaldı, gülümsememeye çalışıyordu. Ne dedesi ne de büyükannesi hiçbir şeyin farkına varmadılar.

Çay saati geldiğinde Helen büyükannesine sofrayı kurmakta yardım etti. Çayda esmer ekmek, kalın dilimlenmiş beyaz ekmek ve haşlanmış yumurta vardı. Yumurtalar kaynar sudan çıkarılırken Declan mutfağa girdi.

"Bunlar taze yumurta," dedi büyükannesi, "kentte yediklerinize benzemez."

"Iih," dedi Declan.

"Declan yumurta yemez," dedi Helen.

"O da ne demek!" dedi büyükannesi. "Şu annenizin çektiğine bakın. Fazla yüz veriyor."

İşte savaş böyle başladı, her gün kopan savaş. Declan ekmek kırıntılarını ceplerine doldurur, Helen çöp kutusuna uzanırdı; bazen de çıkış yolu bulamazlardı, Declan soğanları, havuçları, kabağı ya da şalgamları tabağının kenarına iter, yemek istemez, büyükanneleriyse onları yiyene kadar masadan kalkmasına izin vermez, ama çocuk ağlamaya başlar başlamaz da ısrarından vazgeçerdi.

"Onları yiyemez büyükanne, yerse midesi bulanır," derdi Helen.

"Karşılık verme Helen."

"Karşılık vermiyorum."

Büyükanneleri her ikisini Blackwater'daki iki sınıflı okula göndermekten söz etmeye başlar başlamaz Helen mutfaktaki masada bir sınıf kurdu ve günün büyük bölümünde, iki yemek arasında Declan'la birlikte kitaplarından ders çalıştılar; Helen öğretmen rolündeydi. Okulu, büyükannelerinden uzak durmanın bir yolu olarak gördüler; sonunda kadın yemek odasına çocuklar için gazyağlı bir ısıtıcı yerleştirdi ve kendisi de huzur içinde radyosunu dinleyebildi. Büyükanneleri tepelerine dikilmeye başladığında çocuklar hemen matematik, îrlandaca ya da ondalıkları çalışıyorlardı; çoğu kez aynı dersleri üst üste işliyorlardı; derslerinin büyük bir dikkat gerektirdiği numarası yapıyorlar ve büyükanneleri odaya girdiğinde başlarını kaldırıp bakmıyorlardı. Declan'ın kitaplarının rasgele bir sayfasını açıyorlar, çoktan bitirmiş olduğu derslerin üzerinden geçiyorlar ya da yepyeni bölümlere başlıyorlar ama bunları tam olarak anlamıyorlar ya da bitirmiyorlardı. Canları sıkıldığında gülüşüyorlar, fısıldaşıyorlar ya da iskambil oynuyorlardı.

Anneleri büyükannelerine kısa mektuplar yazıyor, hiçbir haber olmadığını söylüyor, testlerin yapıldığını, dualar edildiğini anlatıyor, Helen'le Declan'ın büyükannelerine fazla yük olmadığını umduğunu ekliyordu. Anneleri Rathmines'ta kuzeniyle karısının yanında kalıyordu, Breeli Bolger ailesindendi kuzeni, onlar da büyükanneye saygılarını yolluyorlardı. Babalarından söz edilmiyordu.

Helen'le Declan karyolalardan birinin altında bir kutu oyun buldular ve uzun, karanlık gecelerde *Ludo, Yılanlar* ve *Merdivenler* oynayarak eğlendiler. Helen ayağına uygun bir çift çizme buldu, büyükbabasıyla birlikte sık sık dışarı çıktı, sağılacak inekleri alıp getirdi ya da büyükbabası geçsin diye kapıları açıp kapadı. Declan'ın çizmesi yoktu; avlu-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

daki ve yoldaki çamurdan nefret ediyor, pek sık dışarı çıkmıyordu, çıkınca da öğleden sonra oluyordu bu; odanın içi yapışkan bir sıcaklıkla dolunca yorgun ve sinirli oluyordu. Orada geçirdikleri o ilk aylarda baş başa kaldıklarında evlerinden de annelerinden de babalarından da söz etmezlerdi çocuklar, orada ne kadar kalacaklarından da. Bu konulardan söz açmadan akşamı etmek için stratejiler geliştirirlerdi.

Zamanla, büyükanneleri Helen'e yetişkin, Declan'a da çocuk muamelesi etmeye başladı; oysa, Helen koruyucu rolünde kalsa da, Declan ile birbirlerine akran gibi davranmayı sürdürüyorlardı. Geldiklerinin ilk ya da ikinci haftasında, Helen büyükbabasıyla tartıştı; çocukların o evde kaldıkları aylar boyunca büyükbabaları hiç bu kadar konuşmamıştı. Gazetede Fianna Fail hakkında bir şey okuyordu -kendisi Fine Gael'in üyesiydi, Blackwater'da onlar güçlüydü-, Helen'le büyükanneye dönüp, "Bunlar bir gangster sürüsü," dedi, "gözü dönmüş haydutlar. Liam Cosgrave onları yola getirmesini bilir."

"Jack Lynch gangster de değil, eli kanlı haydut da," dedi Helen.

"Ötekiler öyle öyleyse," dedi büyükbabası. "Bana kalsa Charlie Haughey'i asardım. Gangster o bok herif."

"Sözlerine dikkat et," dedi büyükanne.

"Ama liderleri Jack Lynch," dedi Helen.

"Ah, senin kime kulak verdiğini biliyorum," dedi büyükbabası. "Lily'nin kızının böyle küçük bir Fianna Fâil'ci olacağı aklımıza gelir miydi?"

"Hem *Irish Independent* gazetesi, Fine Gael propagandasından başka bir şey yapmıyor," dedi Helen.

"Propaganda mı? Bu sözcüğü nereden öğrendin?"

"Ah, Helen her sözcüğü bilir," dedi büyükanne.

"Sen dua etmeyi öğren," dedi büyükbabası, sonra da gazetesine geri döndü.

"Aferin kızım, lafın altında kalmıyorsun artık," dedi sonradan büyükannesi, dedesi odadan çıkınca.

O günden sonra, büyükbabası Helen'in televizyonda haberleri izlemesine izin verdi, birkaç hafta sonra da bir cumartesi gecesi de Helen, kendi evlerindeyken annesiyle babasının, izlemesine asla izin vermedikleri *Gece Yarısı Şovu'nu* izlemesine izin verileceğini anladı; evdeyken bir tek kez izin verilmişti, o da *Kaçak*'taki Komiser Gerard konuk olarak şova katıldığında; Helen'e seslenip aşağı inebileceğini söylemişlerdi. Şimdi Cush'taki mutfakta, koltuklardan birinde otururken, haberler sona erdikten ve reklamlar da bittikten sonra, şovun müziği başlayıp Gay Byrne ekranda göründüğünde, acaba benim burada olduğumu unuttular mı diye merak ediyordu.

"Helen'e uygun olmayan bir şey gösterirlerse, doğru yatağına gider," dedi büyükannesi.

Helen, program için yavaş yavaş yapılan hazırlıkları hatırlıyordu; büyükannesi bütün ev işlerinin bitmiş olmasına dikkat ederdi. Çay fincanlarıyla bisküviler bir tepsiye dizilir, programa ara verildiğinde ısıtıcının üzerine oturtulmak üzere çaydanlık doldurulurdu. Büyükannesi o programı çok seviyordu, onu izleyen günlerde Helen'in program konukları ve tartışmaları hakkında konuşmasını da; Helen de bunun farkındaydı.

Büyükbaba ise, programdan hiç hoşlanmıyor, kafasına yatmayan bir şey söylenecek olursa kendi kendine homurdanıyordu.

O aylar boyunca, haklarını isteyen kadınların ya da kiliseyle anlaşmazlığa düşen bir rahibin prog-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

rama çıkmadığı bir cumartesi geçmediğini hatırlıyordu Helen.

Büyükannesi, paneldeki kadınları görünce, "A, bak kim çıktı, şuna bak, saçına bak!" diye bağırırdı.

Büyükannesi durmadan konuşurdu, ama bu yorumları genellikle söylenenler karşısında duyduğu şoku ya da şaşkınlığı belirten sözcükler olurdu ya da konukların dış görünümleri üzerine konuşurdu. Ama bazen, kadın hakları ya da siyaset konuşulduğunda, yumruğunu var gücüyle koltuğa indirir, dile getirilen bir düşünceye yüzde yüz katıldığını bağıra bağıra söylerdi. "Haklı kadın, baştan sona haklı!" diye kükrerdi.

Ara verilip müzik çalınmasından hiç hoşlanmazdı büyükanne ya da ekrana yazarların, film oyuncularının, ingilizlerin çıkmasından. Bunlar bir sürü fıkra anlatırlardı; büyükanneyse tartışma dinlemek istiyordu, eğlenmek değil. Din konusu tartışıldığındaysa sessiz ve gergin olurdu, rahibeleri, rahipleri ya da konuyla ilgili laik kişileri göz ucuyla seyrederdi. Bu tür tartışmalar sırasında, büyükbabaları bir-iki kez televizyonu kapamakla tehdit etmişti, ama hiçbir zaman yapmamıştı bunu. Program bitene kadar üçü de yatmazdı; kimi zaman, eskiden rahibe olan bir kadın, Papa'nın yetkileri konusunda kuşkularını dile getirdiğinde ya da bir öğrenci lideri İrlandalı kardinalleri ya da eğitim sistemini eleştirdiğinde programın bitmesi gece yarısını bulurdu. Gebelikten korunma ve boşanma, düzenli olarak tartışılan konulardı; büyükannesiyle büyükbabası mahcup bir sessizlik içinde izlerlerdi bunu; Helen'i bir tek kez yatmaya göndermekle korkutmuşlardı, o da programa çıkan bir kadın, İrlandalı evli çiftlerin çoğunun, hatta yıllardır evli olanların bile birbirini hiçbir zaman çıplak görmediğini söylediğinde olmuştu.

"Aa, Tanrı yardımcımız olsun!" demişti büyükannesi.

Gece Yarısı Şovu'nda, onları en tedirgin eden bölüm, cinsellik ya da din konusundaki tartışmalar değildi. Orta yaşlı, gözlüklü, saçları permalı, kırmızı elbiseli bir Amerikalı kadının programa çıktığı akşam tedirgin olmuşlardı. Kadın ölülerle bağlantı kurabileceğini söylemişti. Aslında 'ölü' sözcüğünü kullanmamıştı, ama öbür dünyaya göçen insanlardan söz etmişti, 'öteki tarafta bulunanlardan. Gay Byrne kadına inanmış gibi sorular sormuştu.

"Hiç böyle saçmalık duydunuz mu?" demişti büyükannesi. "Böyle berbat bir şey duydunuz mu?"

Kadın, yanında Gay Byrne ile stüdyodaki seyircilerin önünde duruyordu. Elinde mikrofon vardı ve seyircilerin arasındaki insanları eliyle işaret ediyordu.

"Evet, şuradaki kadın," demişti. "Sizin için güçlü mesajlar alıyorum. Bir tek kız kardeşiniz var, öyle değil mi?"

Seyircilerin arasındaki kadın başıyla bunu doğrulamıştı.

"Ve kardeşiniz hasta, değil mi?"

Kadın yine başını sallamıştı.

"Şu anda mesajı açık olarak alamıyorum, siz ikiz misiniz ya da yaşlarınız birbirine çok yakın mı?"

"Yaşlarımız çok yakın."

"Siz küçükken, hastalanan sizdiniz, değil mi?"

"Evet, doğru."

"Acaba anneniz olabilir mi bu, canım, anneniz olabilir mi? Sizi korumak istediğini biliyorum, kız kardeşiniz için kaygılanıyor, ama her şey yolunda şimdi, anneniz ikinizi de kolluyor."

Helen'le büyükannesi ve dedesi gösteriyi izlerlerken mutfakta kimse konuşmuyordu. *Gece Yarısı Şovu'ndaki* kadın bir başka kişiye geçti.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Yine güçlü sinyaller alıyorum," dedi o kadına. "Bebekken ölen ya da öldürülen küçük bir oğlunuz var mıydı?"

"Hayır," dedi kadın.

"Güçlü sinyaller alıyorum. Genç yaşta ölen erkek kardeşiniz var mıydı?"

"Evet, vardı," dedi kadın.

"O sizi hâlâ koruyor, sizin güçlü biri olduğunuzu biliyor; yeni bir eve taşındınız, değil mi?"

"Evet," dedi kadın.

"Anneniz sizin yanınızda mı oturuyor?"

"Oturuyordu, ama artık oturmuyor."

"Eh, kardeşiniz anneniz için tasalanıyor, bu değişikliğin iyi amaçlı yapıldığını biliyor, ama yine de tasalanıyor. Bununla ne demek istediğini anladığınızı sanıyorum."

Kadın başıyla doğruladı.

"Şimdi başkasıyla konuşacağım. Önemli bir şey var. Burada Grace adında biri var mı?"

Yanıt gelmedi.

"Burada Grace adında biri var mı? Soyadı da olabilir."

Bir el kalktı. "Be m soyadım Grace," dedi adamın biri.

"Adınız?"

"Jack."

"Jack," dedi kadın, "önemli bir karar arifesinde olduğunuzu sanıyorum. Size çok yakın olan biri var. Jack, bu kişiyle aranızda çok yakın bağlar var. Her gün düşündüğünüz biri bu, günde birkaç kez düşündüğünüz biri. Sanırım kim olduğunu biliyorsunuz."

Jack başıyla doğruladı.

"Gitmemeniz gerektiğini söylüyor o kadın. Mesaj bu, çok açık. Ama başka bir şey daha var, sizin için çok önemli olan bir ilişki var. Bu konuda kararsızsınız, ama o kadın bu konuda sizi rahat bırakmak

istiyor, sizi hâlâ sevdiğini söylüyor, sizi koruduğunu, kolladığını söylüyor."

Reklamlar başladığında Helen'in büyükannesi yerinden kalkmadı. Televizyonun sesini kısması için Helen'e işaret etti.

"Bu kadına mektup yazabilir misin?" dedi.

"Bana kalırsa posta havalesi ekle," dedi büyükbabası.

"Kiminle bağlantı kurmak istiyorsun, büyükanne?"

"Ah, Helen, kız kardeşim Statia ile bağlantı kurmak isterdim, veremden ölen Daniel adında bir de erkek kardeşim vardı. Onlardan haber almak isterdim. Ne olursa razıyım, sırf bir haber olsa bile. Böyle bir güce sahip olmak o Amerikalı kadın için hiç kolay olmamalı."

"Bütün bunları uyduruyor o," dedi büyükbaba.

"Hayır," dedi büyükannesi, "böyle bir gücü var, yoksa anlardım ben. O adamın yüzünü gördünüz mü? Kendisiyle bağlantı kuran kişi karısı olmalı. Statia ile konuşabilmek için neler vermezdim."

Aşağı yukarı o günlerde ya da bir-iki hafta sonra, Declan karabasanlar görmeye başladı. İlk gece, Helen duyduğu sesin ne olduğunu anlayamadı. Uyandı ve yeniden uyumaya çalıştı, ama gürültü kesilmedi, sonra da üst kattaki odada büyükannesinin ayak seslerini ve merdivenden indiğini duydu. Sanki büyükannesinin hareketlerine tepki verir gibi Declan çığlık çığlığa bağırmaya başladı, Helen yatağından fırlayıp Declan'ın odasına koştu. Declan birinin saldırısına uğramışçasına haykırıyordu.

Onu uyandırdılar ama Declan bir türlü düşünden kurtulamıyordu. Haykırıp ağlamayı sürdürdü,

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

onu mutfağa getirip bir bardak sütle kurabiye verdiklerinde bile susmadı. Bir şeyden ürkmüştü, yanındakilerin kim olduğunu tam olarak anlayamıyordu bile, sonra ağır ağır yatıştı, ama hiç konuşmadı, gözlerini karşıya ya da ışığa dikti; bir süre hâlâ düş görüp görmediğine emin olamadılar. Sonra düzeldi, ama ışık açık bırakılana kadar odasına girmedi.

Karabasanlar Declan'ı değiştirdi; gündüzleri içine kapanıyordu ve sık sık, ders çalışırlarken ya da iskambil oynarlarken unutkanlaşıyor, dalgınlaşıyor, Helen ona nerede bulunduğunu hatırlatıyordu; bu, ikisinin arasında bir şaka olmuştu. Bazı geceler deliksiz uyuşa da düşlerin sonu gelmiyordu. Öteki gecelerde, Declan'm çığlıkları başlar başlamaz, Helen'le büyükannesi ikisi birden onun yanına koşuyorlardı ve -hep aynı şey oluyordu- Declan'ı yatıştırmak, kendine getirmek beş-on dakikalarını alıyordu.

Büyükanneleri Declan'ın içinde solucan olup olmadığını ya da bir şeyden hastalanıp hastalanmadığını merak ediyordu; bu yüzden onu alıp Blackwater'a, doktora götürdü. Helen de gelmezse doktora gitmem, diye tutturdu Declan. Doktor çocuğu muayene ederken, diline, bademciklerine, gözlerinin akma bakarken, stetoskopla soluk alıp vermesini dinlerken Helen onları seyretti. Doktor Declan'a bir şeyden korkup korkmadığını sorunca Declan korkmadığını söyledi.

"Peki düşünde ne görüyorsun?"

Declan doktora bakıp bir süre sustu.

"Çok fazla düşünürsem yine görürüm," dedi.

"Ama ne olduğunu söyle bana."

"Ben küçüğüm, miniciğim, en küçücük şeyler gibiyim, her şey çok kocaman, ben de havada yüzüyorum."

"Yani öteki şeyler kocaman diyorsun."

"Evet."

"Bu seni korkutuyor mu?"

"Evet."

"Yemek de yemiyor," diye araya girdi büyükannesi. "Bir türlü yemek yediremiyorum."

"Yo, iyi beslenmiş," dedi doktor. "Kaygılanacak bir şey yok."

Declan hâlâ gözlerini karşıya dikmiş düşünüyordu. "Düşü gördükten sonra unutuyorum," dedi.

Doktor, Declan'ın yatağının Helen'in odasına taşınmasını, belki o zaman kendini güvende hissedeceğini söyledi. "Bir sürü oğlan bir süre buna benzer karabasanlar görürler, sonra bunlar kendiliğinden geçer." Declan'ın yanağından makas aldı.

*

Helen postacıyı gözlerdi. Postacı saat ön birde gelirdi. Gazeteyi de o getirirdi, mektup yoksa gazeteyi kapının içine atardı, ama mektup gelmişse kapıyı çalar, mektupları büyükanneye verirdi. Helen'in annesinin mektupları kısa ve havadan sudan olurdu; her defasında aynı şeyleri yazardı. Helen, babasının gerçekten de testlerden geçip geçmediğini merak ederdi, testlerin neden bitmediğini, sonuçların neden alınamadığını da.

Bir gün -hangi ay olduğunu hatırlayamıyordu- annesinden bir mektup geldi, bu mektubu büyükannesi Helen'e göstermedi ve daha sonra Helen mektubu sorunca da böyle bir mektup gelmediğini söyledi. Helen mektup geldiğine emindi, mektupların durduğu şöminenin üstünü gözleriyle araştırdıysa da o mektup orada yoktu. Büyükannesi her şeyi nasıl saklayacağını bilirdi. Ertesi gün Helen büyükannesinin Bayan Furlong'la fısır fısır bir şeyler konuş-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

tuğunu duydu, ne konuda fısıldaştıklarını biliyorum galiba, diye düşündü: Mektupta yazılanları Helen'in öğrenmemesi gerekiyordu.

Cush'ta geçirdikleri bütün o aylar boyunca -artık orada üç-dört ay kaldıklarına emindi Helen- Helen ile Declan orada ne kadar kalacaklarını hiç konuşmamışlardı ya da başlarına neler geldiğini, ama Declan bu konuyu açar açmaz üzerinde konuşmadan edemediler.

"Hellie," diye söze başladı bir gün Declan, odada ders çalışırlarken. "Ben eve gitmek istiyorum."

"Şişşt," dedi Helen, "büyükannem duyacak."

"Onların Dublin'de olduklarını sanmıyorum. İngiltere ya da Amerika'dalar."

"Saçmalama."

"Annem neden buraya hiç gelmedi?"

"Çünkü babamı görmeye hastaneye gidiyor."

"Neden bir kerecik bile gelmedi?"

"Çünkü burada iyiyiz biz."

"İyi değiliz."

Helen ona mektuptan hiç söz etmedi. Declan'm aklından bu konuyu çıkarmaya çalıştıysa da çocukta bu düşünce saplantı halini almıştı.

"Televizyonda bu konuda bir program izledim," dedi Declan. "Anneyle baba çocuklarını bırakıp gitmişlerdi."

"Nereye bırakmışlardı?"

"Bir yetimhaneye."

"Burası yetimhane değil."

"Yazın odaları yazlıkçılara vermek isterse ne olacak?"

"O zamana kadar annemler döner."

"Onlar İngiltere'deler."

"Declan, orada değiller."

"Nereden biliyorsun?"

Helen'in kanser sözcüğünü ilk duyuşu o günlere rastladı. Büyükannesi koridorda Bayan Furlong'la konuşuyordu, Helen'in kapının arkasından onları dinlediğinin farkında değildi.

"İçini açtıklarında kanserin yayılmış olduğunu görmüşler," diyordu.

Helen, soru sorarsa yanıt alamayacağını biliyordu. Büyükannesinin Blackwater'a gittiği bir gün ortada olmayan mektupları aradı, ama hiçbir şey bulamadı.

O arada Declan, oradan kaçma planları yapmaya başlamıştı.

"Dublin'de iş bulabilirsin sen," dedi Helen'e. "Durumumuz çok daha iyi olur."

"Nerede?"

"Dunnes mağazalarında bulabilirsin, okuldan ayrılırsan orada çalışabilirsin."

"Daha on iki yaşında bile değilim."

"Nereden bilecekler bunu?"

Bunu izleyen günlerde, banyoya her girdiğinde Helen kendini inceledi. *Desiree* romanının başlangıcı geldi aklına, romanın kahramanı göğüs gibi dursun diye bluzunun içine mendil sokuyordu. Helen'in boyu yaşına göre uzundu, acaba on dört yaşındayım desem bana inanırlar mı, diye düşündü.

Günler uzadıkça evde bir şeyler değişti. Büyükannelerinin onlara daha yumuşak davranması, Bayan Furlong'un uzayan ziyaretleri, Peder Griffin'in gelip çok uzun kalması, Blackwater'daki papaz; bütün bunlar kanser olanın babası olduğuna inandırdı Helen'i; bu da onun ölmekte olduğu anlamına geliyordu ya da daha uzun sürecek yeni bir ameliyata girecekti. Declan'la Helen kaçmaktan, Dublin'e gitmekten, Helen'in bir iş ve kalacak bir ev bulmasından, Declan'ın okula gitmesinden söz ediyor olsalar da Helen bütün bunları bir oyun, bir fantezi olarak

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

görüyordu. Oysa Declan bunları ciddiye alıyordu. Planlar yapıyordu.

"Declan, sen Dublin'e neredeyse hiç gitmedin bile," dedi Helen.

"Çok gittim ben. Henry Sokağı'nı biliyorum, Moore Sokağı'nı da."

"Ama günübirlik gitmiştin."

Bir akşam, Declan, Helen'in yattığı odaya geldi, elindeki eski, kahverengi cüzdan yirmilik banknotlarla doluydu.

"Nereden buldun onu?" diye sordu Helen.

"Büyükbabam onu mutfakta bir delikte saklıyor."

"Geri götür onu."

"Kaçarken işimize yarar. Yerini biliyorsun artık."

"Yerine koy onu."

Babaları 11 Haziran'da Dublin'de öldü. Helen'e tuhaf geliyordu bu; şimdi bile, yirmi yıl sonra, bu evde, yatağında gözleri açık yatarken, büyükannesi yukarıda uyurken ve Declan da hastanedeyken, Cush'ta geçirdiği o yaz başına, mayısın bitip haziranın gelişine ilişkin hiçbir anısı gelmiyordu aklına. Ancak bazı şeyler belleğinden silinmemişti: evin değişen atmosferi, en azından iki mektubun gelmesi ve bunlardan hiç söz edilmemesi, küf ve gazyağı kokusu. Yıllar sonra Helen, o birkaç hafta içinde çocukluğa veda etmiş olduğunu anladı, oysa ilk âdet kanamasını görmesine o tarihte henüz altı ay vardı.

O sabah, bir şey olduğunu anlamıştı Helen: Erkendi, saat sekiz olmalıydı, bir adam geldi; Helen adamın camın önünden geçişini gördü; adam büyükannesi ve büyükbabasıyla konuştuktan sonra gitti.

Sonra, aradan pek fazla zaman geçmeden, Blackwater'dan Peder Griffin geldi. Papaz gidene kadar yataktan çıkmamaya karar verdi Helen, başka bir şey olmuştur belki, dedi kendi kendine ya da pek önemli bir şey değildir. Yatağında yatıp bekledi. Declan yandaki yatakta derin uykudaydı.

Bir süre sonra büyükannesinin ayak parmaklarının ucuna basarak koridorda yürüdüğünü duydu. Yatak odasının kapısını açıp Helen'e çabucak giyinmesini fısıldadı.

Helen yatak odasından çıktığında büyükannesi camın önünde duruyordu.

"Helen, haberler kötü; baban dün gece on birde öldü. Huzur içinde öldü. Şimdi annenizle ilgilenmemiz gerek. Declan'la sen Peder Griffin'le birlikte Enniscorthy'ye gideceksiniz."

"Nereye gideceğiz?"

"Size temiz giysiler çıkardım. Declan'la sana Meydan'daki Bayan Byrne bakacak."

Buradan ayrılacakları ve bir daha asla geri dönmek zorunda olmayacakları düşüncesi Helen'i birden müthiş sevindirdi, ama sonra, babası yeni ölmüşken böyle hissettiği için suçluluk duydu. Hiçbir şey düşünmemeye çalıştı. Mutfakta çay içen Peder Griffin'in yanma gitti.

"Hepimiz diz çöküp babanın ruhu için dua edelim," dedi büyükannesi.

Peder Griffin, on tur tespih çekti. Duaların metinlerini ağır ağır, telaşsızca okudu. *Selam Olsun Kutsal Anamız'a.* sıra gelince duayı, sanki sözcüklerini ilk kez ağzına alıyormuş gibi okudu: "Sana gönderiyoruz yakarışlarımızı, kederlerimizi ve bu gözyaşları vadisindeki hıçkırıklarımızı." Helen, usulca, sessizce ağlamaya başladı, büyükannesi yaklaşıp yanı başında diz çöktü, dualar bitene kadar da kalkmadı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Oturup hiç konuşmadan biraz daha çay içtiler, büyükannesi ekmek kızarttı, giysileri havalandırdı.

"Declan neden kalkmadı?" diye sordu Helen.

"Ah, ben kaldırmadım Helen. Biz eşyaları hazırlarken onun bol zamanı olacak."

"Ona daha söylemedin mi?"

'Bırakalım uyusun."

"Uyanıktır."

Helen holde okul çantalannı hazırlarken Declan, "Ne yapıyorsun?" diye seslendi ona.

"Çantaları topluyorum. Enniscorthy'ye gidiyoruz."

Declan yattığı yerden ona baktığında Helen onun bildiğini düşündü, ama emin olamadı.

"Nasıl gideceğiz oraya?"

"Peder Griffin'le."

Declan bir kez daha baktı Helen'e ve başını salladı. Yataktan kalktı, pijamalarıyla ayakta durdu.

"Kendi okul çantamı kendim toplarım," dedi.

Peder Griffin direksiyondaydı, Helen de onun yanındaki koltukta oturuyordu, The Ballagh ile Enniscorthy arasında bir yerdeyken Helen birden, Declan'm babalarının ölümünden habersiz olduğunu hatırladı.

"Babamla annem Dublin'den döndüler mi?" diye sordu Declan.

Şimdi bile, yirmi yıl sonra, nemli sentetik örtülerin arasında, ellerini başının altında kavuşturmuş tavana bakarken ve bir yandan da deniz fenerinin ışığı yanıp sönerken Helen, bu soruyu Peder Griffin de kendisi de yanıtsız bıraktıklarında arabanın içini dolduran dehşet duygusunu hâlâ hissedebiliyordu. Declan'ın aynı soruyu bir kez daha sormasını beklemisti, ama Declan arkasına yaslanıp hiç konuşmamıştı; kasabaya doğru yollarına devam etmişlerdi.

Helen, Meydan'daki Bayan Byrne'm evine pek gitmek istemiyordu. Declan evin iki oğluyla arkadaştı, onun işi kolaydı, ama Helen'in orada hiç arkadaşı yoktu, Bayan Byrne'ın kendisine çocuk muamelesi yapacağını biliyordu. Bayan Byrne'ın kentteki bütün dükkân sahiplerinin eşlerinden farkı yoktu: Her zaman her şeyi gözlerler, her zaman tetikte olurlardı, gülümsemeleri bile acıydı; Helen ne Bayan Byrne'm denetimi altında olmak istiyordu ne de kentteki herhangi bir kadının.

Hiç konuşmadan Donoghue'nun araba galerisinin önünden geçtiler, köprüyü aşıp Castle Hill'e doğru gittiler. Helen Bayan Byrne'ın evine girmemekte kararlıydı.

Peder Griffin, Meydan'da ikinci sıra park edip onları arabada bıraktığında Declan Helen'e hiçbir şey sormadı, o da ona hiçbir şey anlatmadı. Bayan Byrne gülücükler içinde kapıya çıktı. Sürücü tarafındaki kapıyı açtı, başını arabanın arka tarafına uzattı.

"Gel bakalım Declan," dedi, "Thomas ile Francis öğle yemeği için eve geldiklerinde öğleden sonra okula gitmezler belki, o zaman hep birlikte üst katta oyun oynarsınız."

Helen arabadan inip Bayan Byrne'ın yanında durdu. "Büyükannem eve gidip annem dönmeden evi toparlamamı istedi," dedi.

"Helen, komşuların bunu halledeceklerine eminim."

"Büyükannem gitmemi söyledi, Peder Griffin beni arabayla eve götürecekmiş, Declan da sizinle kalacak."

Peder Griffin durmuş, dikkatle dinliyordu. Helen, Peder'in itiraz edemeyeceğini biliyordu, çünkü

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

kendine güvenerek konuşmuştu. Peder yumuşak başlı bir adamdı, arabası yolu tıkadığı için tedirgin olmuştu, bir an önce gitmek istiyordu.

"Evet," dedi Helen, "siz Declan'ın eşyalarını alın, sonra görüşürüz."

Sesinin, tıpkı televizyonda gördüğü kişiler gibi titremeden çıkmasına çalışıyordu.

"Durun bir dakika," dedi Peder Griffin, "durun da park edeyim."

Declan çantasını bagajdan aldı, Byrne'm dükkânının önünde durup Peder Griffin'i beklediler.

"Büyükanneniz çok iyi biri değil mi?" diye sordu Bayan Byrne, Helen'e.

"Harika biri," dedi Helen.

Bayan Byrne sokağa göz gezdirdi. "Zavallı anneniz sizi gördüğüne sevinecek," dedi.

"Gidip arabada bekleyeceğim," dedi Helen, Meydan'm karşısına geçerek Peder Griffin'in arabayı park etmiş olduğu yere yürüdü. Peder sürücü tarafından inerken Helen de yandaki kapıyı açtı.

"Burada bekleyebilirsin değil mi?" diye sordu Peder.

"Tabii beklerim," dedi Helen.

Peder, Meydan'm karşısına geçip yanında Declan ve Bayan Byrne ile Byrnelarm dükkânına girerken Helen arkalarından baktı. Peder'in ne yaptığını biliyordu: Declan'a babasının öldüğünü söylüyordu. Neden bu kadar uzun sürdüğünü merak etti. Yoldan geçen iki kişi Helen'i arabanın içinde görünce yanma geldiler. Helen arabanın camını indirdi.

"Anneni mi bekliyorsun?" diye sordular.

"Hayır," dedi Helen. "Hayır, onu beklemiyorum."

"Hâlâ Dublin'de mi zavallı kadın?"

"Evet," dedi Helen. Bu tür insanların kendisine yanaşıp konuşmalarına alışıkmış gibi kendinden emin görünmeye çalışıyordu.

"Başınıza gelenlere çok üzüldük."

"Sağ olun." Kaşlarını çattı ve camı kaldırdı.

Peder Griffin, Byrneların dükkânından çıktığında başı önünde yürüyordu, kamburunu çıkarmıştı.

"Evde tek başına kalmanın doğru olduğunu sanmıyorum," dedi Peder. "Bayan Byrne senin de onlara gitmeni istiyor."

"Yo, annem çok titizdir. O gelmeden her şeyin tertemiz, pırıl pırıl olması gerek."

"Ama evde bir başına kalamazsın ki."

"Yo, Bayan Russell'ı çağırırım; annemin en yakın arkadaşıdır o, gelip benimle kalır."

Bu ağırbaşlı köy papazı tarafından Lymington House'a arabayla getirilen bir Protestan kızıymış gibi davranıyordu. Yine kaşlarını çattı. Peder Griffin arabayı çalıştırdı. Declan'ın nasıl olduğunu, şimdi ne yaptığını merak etti Helen.

"Sorun olmayacağına emin misin?" diye sordu Peder Griffin.

"Elbette Peder, elbette. Eve girip Bayan Russell'ı çağıracağım."

Peder önce John Sokağı'ndan geçti, sonra Davitt Bulvarı'na yöneldi.

"Beni burada indirebilirsiniz Peder, size minnettarız."

Peder, Helen'i eve kadar götürdü. Helen, eve mutfak penceresinden girmek zorunda olduğunu Peder'in görmesini istemiyordu. Arabasına binip çekip gitmesi için ne mümkünse yapabilirdi.

"Bavulumu bagajdan alayım," dedi rahat havalarda. "Bagajın kilidini açık bırakmıştım. Burada manevra yapmak güç, biraz aşağıdan dönseniz daha iyi olur."

Arabanın kapısını kapattı, bavulunu eline alıp bahçe kapısını açarken papaza el salladı. Hiç geriye bakmadan evin arkasına dolandı. Bavulunu yere

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

dik koydu, mutfak penceresinin pervazına erişmek için onu kullanacaktı, sonra kendini yukarı çekip pervazın üzerinde diz çöktü. Pencerenin mandalı yıllar önce kırılmıştı. Alttaki camı var gücüyle yukarı itti. Pencere yeteri kadar açılmıştı, Helen musluğun yanındaki boşaltma borusuna ayağını dayadı ve mutfağa girdi. Ayaklarının üzerine dikilir dikilmez pencereyi kapamakla zaman yitirmedi, gidip ön kapıyı açtı; tahmin ettiği gibi Peder hâlâ arabada oturmuş, eve bakıyordu. Sağ eliyle Peder'e git dercesine işaret etti. Kapıyı kapattı, sırtını dayayıp gözlerini yumdu. Salona gidip camdan dışarı baktığında Peder'in geri manevra yapmaya başladığını gördü; yola çıkıyordu. Helen artık evde yalnızdı.

£&

Helen durup kulak verdi; hiç ses yoktu. Daha önce sessizliği hiç dinlememişti. Tam beş aydır bu eve girmemişti. Odada çevresine bakındı, şöminenin soğuk taşlarını elledi, koltuklardan birine oturdu. Sonra arkadaki odaya gidip perdeleri açtı. Onu şaşırtan sessizlik ve boşluk olmuştu. Cush'tayken bu odaları o kadar çok düşünmüştü ki, şimdi canlanmalarını bekliyordu, ama böyle bir şey olmadı. Arka kapıyı açıp mutfak penceresinin altında duran bavulunu içeri aldı; içeri girip kapıyı kapadı. Arka odada oturup Bayan Bryne'ın dükkânın üstündeki kocaman oturma odasını, babası öldüğü için kendisine nazik davrananları düşündü, ürperdi.

Buraya dönmekten hoşnuttu. Elini mutfak kapısının tokmağına koyduğunda babasının elinin de daha önce o tokmağa mutlaka değmiş olduğunun farkına varmıştı; o tokmağın üzerinde onun elinin parmaklarının ya da ayasının izleri de herhalde -yo, mutlaka- vardı. Babasının eli şimdi cansızdı,

tabutunun içinde buz gibi yatıyordu. Ve bu ev, evin her santimetrekaresi, babasının izlerini taşıyordu: Oturduğu koltukta, kullanmış olduğu fincanlar ve bardaklarda ondan bir iz kalmıştı mutlaka; bıçaklar ve çatallar: Onca yıl boyunca herhalde onların hepsine değmişti eli. Sokak kapısına gidip tokmağı ve kilidi elledi, babası mutlaka dokunmuştu onlara.

Üst katta, annesiyle babasının yatak odasında, babasının takım elbiseleri, ceketleri, pantolonları, gömlekleri ve kravatları gardıropta duruyordu. Helen gardırobu açtı, elbiselerinden birini elledi, elbise askıda sallandı. Askıları yana iterken, babasının yıllardır kullanmadığı bir pantolon askısı gördü. Parmaklarını yukarıdan aşağı gezdirdi, birden irkildi, bütün askıları eski yerlerine getirdi.

Pencereye gitti, vadinin üstünden Turret Kayalıklarına ve Vinegar Tepesi'ne baktı; sonra gözlerini sokağa çevirdi, ön bahçelerin çiçek tarhlarıyla çevrili, bakımlı çimlerini seyretti. Sokak boştu. Geldiğini komşular görmemiş olmalılardı, yoksa hemen gelip kapıyı çalarlardı.

Yatağın altında bulduğu babasının ayakkabıları onu en çok şaşırtan şey oldu. Cilalanmaları gerekiyordu, bir çift ayakkabının bağları da saçak saçak olmuştu. Odadaki öteki eşyalardan çok bu ayakkabılar duyuruyordu babasının varlığını; yokluğunu değil de varlığını; sanki babası her an gelebilir, ya tağm üzerine oturabilir ve ayakkabılarını ayaklarına geçirebilirdi; sonra da eğilip bağcıklarını bağlayabilirdi.

Kapının arkasında annesinin sabahlığı asılıydı, altında da iki tane ütülü beyaz bluz. Helen bluzlardan birini aldı, üzerine koyup aynaya baktı. Babasının ayakkabılarını giydi, ama ayağına çok büyük geldi. Gardırobu yeniden açıp koyu gri bir elbise buldu. Elbiseyi yatağın üzerine bırakıp kravatları

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

gözden geçirdi; koyu renkli, ama çok da koyu olmayan bir kravat arıyordu, benekli ya da çizgili olmalıydı. Birkaç kravatı elbisenin üzerine koydu, annesinin uyup uymadığını anlamak için böyle yaptığını görmüştü, sonunda siyah üzerine gri ve beyaz çizgili bir kravatta karar kıldı. Bir çekmeceyi açıp beyaz bir atlet ve beyaz bir don buldu, bir başka çekmecede de bir çift çorap.

Elbiseyi alıp yatağın üzerine serdi. Gömleği elbisenin içine koydu, gömleğin kollarını da ceketin kollarının içine yerleştirdi, gömleğin düğmelerini çözüp içine atleti soktu, sonra düğmeleri ilikledi. Okul kravatını takar gibi kravatı kendi boynuna doladı, sonra ona düğüm attı, çıkardı, babasının gömleğinin yakasının altına sokup sıkıştırdı. Sonra donu pantolonun içine soktu, pantolonun önündeki düğmeleri ilikledi, gömleğin ucunu pantolonun içine tıkıştırdı. Çorapları aldı, ayakkabıların içine soktu, sonra da ayakkabıları pantolonun paçalarının dibine koydu, ama pek güzel durmadı.

Alt kata indi, salondaki kitaplıktan bir kucak dolusu kitap aldı, yukarı taşıdı. Kitapları ayakkabıların iki yanına yerleştirdi, ama kitapların yetmediğini görünce aşağı inip bir kucak dolusu daha çıkardı. Ayakkabıları, burunları yukarı bakacak biçimde, kitapların arasına sıkıştırdı.

Yatağın üzerinde yatan adama baktı Helen, ama bir şeyin eksik olduğuna karar verdi. Alt kata inip merdivenin altındaki, paltoların durduğu elbise dolabını açtı, kancalardan birinde asılı bir kasket vardı. Kendi yatak odasında bulduğu küçük bir yastığı annesiyle babasının odasına götürdü. Onu yataktaki yastıklara, gömleğin boynuna yakın bir yere dayadı; kasketi yastığa koydu, sanki babası başında kasket uyuyakalmış gibiydi. Sonra da geri çekilip onu seyretti.

Gardırobun kapısını ve çekmeceleri kapadı, sonra odadan çıktı, gözleri kapalı olarak sahanlıkta durdu. Sonra yavaş yavaş yatak odasına yürüdü. Farkı yaratan, ayakkabılardı, babasını orada yatar gibi gösteren, Helen'in gidip onun yanına uzanmasını sağlayan, ayakkabılardı. Yatakta annesinin tarafına yattı, babasını rahatsız etmemek için dikkatlice, usulca uzandı. Elini uzatıp ceketin sağ kolunun ucunda olması gereken eli tuttu. Eğilip kasketi kaldırdı, babasının dudaklarının bulunması gereken yeri öptü. Ona sokuldu.

Helen seslerini duyduğunda Bayan Morrissey ile Bayan Maher hole girmişlerdi bile. Çok hızlı ve çok sessiz hareket etmesi gerektiğinin farkındaydı, üst kata gelirlerse yakalanacağını ve durumunu açıklayamayacağını biliyordu. Ayakkabılara uzanıp onları yere bıraktı, babası olarak hazırladığı biçimin üzerine eğildi. Hiç ses çıkarmadan elbiseyi, gömleği, kravatı, iç çamaşırlarını ve çorapları toparladı. Kitapları döşemeye bıraktı, elbiseleri, yastığı, kasketi alıp sessizce kendi odasına doğru yürüdü, gıcırdayan parkelerin çok geçmeden aşağıdaki kadınlara varlığını hissettireceğini biliyordu. Yatak örtüsünü düzeltecek ya da odaya göz atacak zamanı yoktu.

"Aman Tanrım, yukarıda biri mi var?" diye haykırdı Bayan Morrissey.

Helen giysileri kendi yatağının altına itekledi, toparlandı, tırabzandan aşağı seslendi:

"Benim! Helen!"

"Helen!" diye bağırdı Bayan Maher. "Ödümüzü patlattın. Burada ne işin var Tanrı aşkına? Ne yapı-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

yorsun? Senin Bayan Byrne'ın evinde olman gerekirdi."

"Büyükannem buraya gelmemi söyledi," dedi Helen; sonra da yatağın üzerinde önemli bir şey bırakıp bırakmadığına bakmak üzere büyük yatak odasına koştu. Yatak örtüsünü düzeltti, sonra sahanlığa dönüp aşağı indi.

"Eh," dedi Bayan Maher, "korkuttun bizi." Mutfak masasının üzerine içi dilimlenmiş gözlemelerle dolu beyaz plastik torbalar konulmuştu, evyenin yanındaki damlalıkla yerde de torbalar duruyordu.

"Burada tek başına olmamalıydın," dedi Bayan Morrissey. "Burada yalnız olduğunu annen bilse!.."

"Buraya gelmemi büyükannem söyledi," dedi Helen.

"Eh, Jim'e söyleyeyim de seni arabayla Mai Byrnelara götürsün. Declan orada değil mi?"

"Ama orada hep oğlanlar var," dedi Helen. "Beni kızdırıyorlar. Oraya gitmek istemiyorum."

"Büyümüş de küçülmüş değil mi! Tam bir küçükhanım değil mi!" dedi Bayan Maher.

Ondan sonraki iki saat Helen onlarla birlikte çalıştı, babasının bedeni ortadan kaldırıldıktan sonra eve gelecekler için ekmekleri yağladı, jambonlu, tavuklu, salatah sandviçler yaptı.

"Bu gece çok kalabalık olacak," dedi Bayan Maher. "Yarın daha da kalabalık olacak. Wexford Eyaleti'ndeki Fianna Fâil'in tamamı buraya gelecek."

Bayan Maher'le Bayan Morrissey çalışırlarken konuşuyorlardı, ama Helen onları yarım kulak dinliyordu. Babasının tabuta girip girmediğini, tabutun kapağını açıp açmadıklarını, tabutun bir daha açılmamak üzere kapanıp kapanmadığını merak ediyordu. Acaba ayakları örtüldü mü yoksa çıplak mı, diye düşündü.

Sandviçler yapıldıkça bayatlamasın diye yeniden yağlı kâğıda sarılıyordu. Bayan Maher çalışırken ağzından sigarayı düşürmüyordu. Külü uzadıkça Helen sandviçlerden birinin içine düşecek mi diye merakla gözlüyor ama her seferinde kadın onu lavabonun içine silkeliyordu.

Bayan Morrissey alt kattaki odaları elektrik süpürgesiyle temizliyordu. Bir süre sonra, her iki kadının da meşgul olduğuna emin olan Helen, yavaşça üst kata, kendi odasına çıktı ve külotla atleti, çorapları alıp her zaman durdukları çekmeceye yerleştirdi. Tırabzandan aşağı kata bir göz atıp rahatsız edilmeyeceğine emin olunca giysilerin geri kalanını toparladı, kravatı çözdü, gömleği yine askıya astı. Annesi, gömleğin uzun süre giyilmeden durduğu için buruştuğunu düşünürdü nasılsa. Helen gömleği kapının arkasına asarken, orada duran öteki gömleği de buruşturmaya çalıştı. Elbiseyi gardıroba astı ve gardırobun kapısını kapattı. Aşağı inmeden önce tuvalette sifonu çekti. Kravatı unutmuştu ama onun çaresine daha sonra bakabileceğini biliyordu.

iki komşu kadının sandviçleri hazırlamasına yardım etmeyi sürdürdü. İşleri bittiğinde Bayan Morrissey, Helen'e kendi evlerine gelebileceğini, akşam yemeğini yiyip annesinin gelmesini bekleyebileceğini söyledi. Evimiz sessizdir, dedi kadın, üzücü bir gündü, Helen'in annesiyle ilgilenmesi gerekecekti.

"Annenin gönlü yaralıdır," dedi Bayan Maher.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

DÖRT

Büyükannesi Helen'i mutfakta bekliyordu.

"Galiba uyumadın, Helen," dedi.

"Uzun süre uyanık yattım, ama sonra biraz uyudum," dedi Helen.

"Uyanık olduğunu biliyordum."

Büyükannesi kızartma makinesine dilim dilim ekmek koydu, sonra çay yaptı.

"Uyanıktım," dedi Helen, "yıllar önce olanları düşünüyordum. Bunları aklıma getiren belki de o oda ve deniz feneriydi, bir de sanırım Declan'm hastanede oluşu. Her neyse, her şeyi geçirdim aklımdan, babamın ölümünü, bizim buraya gelişimizi."

"Çok güç günlerdi Helen," dedi büyükannesi. Çay koydu ve Aga fırınının üzerindeki kaptan haşlanmış bir yumurta aldı. Ekmekler kızarınca bir tabağa koydu. "-

"Babamın ölümünü izleyen yıl buraya gelişimizi hatırlıyor musun? Bana telefon ettiğin gün bundan söz etmiştin," dedi Helen.

"Hatırlıyorum Helen," dedi büyükannesi.

"Ben okuldan çıkardım; annem arabada oturuyor olurdu, hani şu eski kırmızı Mini'de; Declan da arka koltukta olurdu; ben arabaya biner binmez annem tek söz etmeden motoru çalıştırırdı. Bundan hiç hoşlanmazdım. Ulu Tanrım, hiç hoşlanmazdım."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Üstesinden gelemiyordu Helen, olay buydu. Babanın kaybına alışamıyordu."

"Sabahları bizi buradan arabayla alıp okula götürürdü; ders bitiminde dışarı çıkınca gözlerimi yumar, açınca annemi karşımda bulmasam diye dua ederdim. Ama çoğunlukla orada bekliyor olurdu; biz de onun eve dönmediğini, bütün gün kent dışında arabayla dolaştığını, bir otelde ya da Murphy Flood'm yerinde oturduğunu bilirdik. Okuldan çıkmayı hiç istemezdim."

"Declan'la senden başka kimsesi kalmamıştı."

"Onu eleştirmek istemiyorum, büyükanne," dedi Helen, "bunları konuştuk, onun için güç olduğunu da biliyorum, ama okula gidip dönerken yol boyunca bizimle hiç konuşmazdı. Şimdi benim de çocuklarım var ve böyle bir şey yapmayı düşünemem bile."

"Helen, o elinden geleni yapıyordu. Üstesinden gelemiyordu. Büyükbaban öldüğünde bana çok iyi davranmıştı. Hatırlıyorum, sen o sırada lise bitirme sınavlarına giriyordun. Annen de işe girmişti, ama o günlerde bana baktı."

"Bana telefonda annemin senin için hiçbir zaman hiçbir şey yapmadığını söylemiştin büyükanne."

"Bu doğru değildi Helen," dedi büyükannesi.

Helen arabayı Wexford'a doğru sürdü. Curracloe'ya yaklaşırken çisenti bardaktan boşanırcasma yağan yağmura dönüştü. Saat onu geçmişti, annesinin işte olduğunu tahmin ediyordu. Haberi ona evinin kapısında vermeyeceği için seviniyordu; bürosunda söylemek daha kolay olacaktı.

O sabah büyükannesiyle kahvaltı ederken aklına bir anısı geldi, ama onu hemen kafasından çıkardı. Bundan büyükannesine söz edemezdi. Şimdi Wexford'a giren anayola yaklaştığında, silecekler arabanın ön camında gidip gelirken, daha önce aklına gelen sahneyi gözünde canlandırdı.

Babasının ölümünü izleyen yaz, bir pazar günüydü. Önceki aylarda büyükannelerinin Cush'taki evine hafta içinde pek sık gitmemişlerdi, ama pazarları hep giderlerdi, kilisedeki saat on iki ayininden sonra Enniscorthy'den yola çıkarlardı. Bu pazar -haziran ya da temmuz başı olabilirdi- Helen, Osborne Yolu'ndan Drumgoole'a doğru gittiklerini fark etti. Helen bir şey demedi ama arka koltukta oturan Declan neden her zamanki yolu izlemediklerini sordu.

"Bu sefer Curracloe'ya gidiyoruz," dedi anneleri.

"Büyükannemin evine gitmiyor muyuz?" diye sordu Declan.

"Hava bozmazsa sahilde oturup yeriz diye sandviç hazırladım."

Curracloe'da bir otopark, bir dükkân, kum tepecikleri ve uzun bir kumsal vardı. Helen'le Declan'a göre burası hissedilir bir güzelliğe, yeniliğe sahipti; Ballyconnigar ile Cush ise yavan ve can sıkıcıydı. Declan, Cush ile Ballyconnigar'da çok köylü bulunduğu görüşündeydi, Wexford Kasabası'nm halkı ise Curracloe'ya gidiyordu.

"Yani biz şimdi büyükanneme gitmiyor muyuz?" diye sordu Declan.

Yanıt gelmedi. Curracloe'ya varınca, annelerinin onlara söylemeden hazırlamış olduğu piknik sepetini de yanlarına alarak kumsala yöneldiler, bir kilimle mayolarını da almışlardı. Helen annesine, Cush'a gitmeyeceğimizi büyükannem biliyor mu, di-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ye sormak istiyordu, yoksa yemeği sıcak tutarak, arabanın sesine kulak vererek bekleyip duruyor muydu?

Anneleri onca yıl Cush'ta bir kez bile denize girmemişti. Çocuklarla birlikte sahile iner, onların yüzmesini seyreder, hava sıcak olursa mayosunu giyer, ama suya ayaklarını bile sokmazdı. Curracloe'ya gittikleri o pazar günü, çocuklar annelerinin hava sıcak olduğu için mayosunu giydiğini tahmin ettiler. Anneleri başına bone takınca da Declan gülmeye başladı. "Suratın çok komik oldu," dedi.

Deniz çırpıntılıydı, dalgaların kırıldığı yerden öteye yüzen pek azdı. Declan her zaman suyun kıyısında bir süre durur, sonra da cam üstünde yürür gibi denizde ilerlerdi. Helen, üzerinde düşünmeyince bu işin daha kolay olduğunu öğrenmişti, suya girip açılmak kolaylaşıyordu böylece, ama yine de zordu. Şimdiyse, Helen'le Declan denizin kıyısında dikilirlerken, anneleri ansızın yanlarından geçti, haç çıkardı, kendinden emin adımlarla suya girdi, su göğsüne kadar yükselince de denize daldı. Çocuklara bakıp el salladı, yeniden daldı, büyük bir dalga çatlarken de suyun yüzüne çıktı. Dalga geri çekilirken Declan koşup denize girdi, annesine ulaşmaya çalıştı, ama gelen ikinci bir dalga onu devirdi. Dalga Declan'ı kıyıya doğru iterken çocuğun kahkahalarla güldüğünü gördü Helen. Declan'a doğru gitti, onu yakalayıp elini tuttu.

"Annemin olduğu yere gitmek istiyorum," dedi Declan.

Yakınlarında, bir grup çocuk ve yetişkin dikilmiş, bir sonraki dalganın kıyıya vurmasını beklerken birbirlerine neşe içinde bağırıyor, kendilerini dalgaların kucağına bırakıp kıyıya doğru sürükleniyorlardı. Dalgaların devirdiği Declan'la Helen, ağızları tuzlu suyla dolu, ayağa kalkınca, annelerinin

dalgaların kırıldığı yerin ötesine açılmakta olduğunu gördüler. Anneleri onları görünce dönüp çocukların bulunduğu yere doğru yüzmeye başladı.

"Bize yüzemediğini söylemiştin," dedi Declan.

"Yıllardır denize girmedim," dedi anneleri.

Öğle sonrasının büyük bölümünde, Helen'le annesi Declan'ı ortalarına alıp ellerinden tutarak, dalgaların kıyıya vurmasını beklediler. Birkaç kez, sahile dönüp kilimin üzerine oturdularsa da Declan denize gidene kadar onları rahat bırakmadı. Bir dalga görünür görünmez, bunun en büyük dalga olduğunu haykırıyor, dalgalar ufak ve sakin olsa bile bu onu dediğinden döndürmüyordu. Bir sonraki dalgayı, sonra bir sonrakini, bir sonrakini gösteriyordu, gülüp duruyordu; sonunda koca bir dalga gelip üçünü de yere devirdi.

Saatler ilerleyince kilimin üzerine oturup sandviçlerini yediler, çay içtiler.

"Burası en güzel yer," dedi Declan. "Buraya her pazar gelebilir miyiz?"

"İstersen geliriz," dedi anneleri.

Helen annesine, Cush'a gitmeyeceklerini büyükannesine söyleyip söylemediğini sormak istiyordu, ama giyinip arabaya dönmeye hazırlanırlarken, annesinin bir şey söylememiş olduğunu anladı.

Curracloe Köyü'ne girdiklerinde, acaba annem Blackwater'a dönüp Cush'a uğrayacak mı, diye düşündü, ama anneleri sola döndü, Enniscorthy yoluna saptı. Arabanın arka koltuğunda oturan Declan yol boyunca konuştu, annesine sorular sordu, düşüncelerini söyledi. Daha sonra değişmez bir sahne haline dönüşecek olan bir durumla ilgili ilk anısı buydu Helen'in: Declan'la annesi derin bir sohbete dalıyorlar, Declan gülüyor, annesi gülümsüyor; Helen onlara ayak uyduramıyor, ama o da gülümsüyor; Declan'm şakaları, konuşmaları, neşesi ve du-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

rup dinlenmeden annesinin ilgisini ve dikkatini kendi üzerine çekmeye ihtiyaç duyması hoşuna gidiyor.

Helen Wexford'a doğru sürdü arabayı. Annesinin şirketinin eski limana bakan rıhtımda olduğunu biliyordu, büronun yakınında park yeri bulup bulamayacağını düşündü. Önce Hugh'ya telefon etmeliydi -bu sabah Helen arayana kadar evde beklerdi mutlaka- sonra annemin karşısına çıkmalıyım, dedi kendi kendine.

Babası öldükten iki yıl sonra annesi öğretmenliğe geri dönmüş, Fianna Fâil'in yardımıyla yerel meslek okulunda bir iş bulmuştu. Çok geçmeden -ne zaman olduğunu tam olarak bilmiyordu Helen- akşamları okulda ticaret dersleri vermeye başladı; sonunda bu kursların öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanması ve kursa katılanların iş bulması onda bir saplantı haline geldi.

Daha sonra, bilgisayarların gelmesiyle birlikte annesi bilgisayara geçme konusunda şirket temsilcileriyle ve başka kişilerle konuşmaya başladı. Ülkede, bilgisayar dersini ticaret kurslarına katan ilk kişi annesiydi. Böylece sonunda annesi kendi bilgisayar şirketini kurdu; orada temel kullanım dersleri veriyordu, sonradan şirketlere ve şahıslara bilgisayar satmaya başladı. Bir önceki yaz, büyükannesi Helen'e Wexford Bilgisayarlarının *Wexford People* dergisinde çıkan tam sayfalık ilanını göstermişti; ilanda Waterford ve Kilkenny'deki müşterilerin sözlerinden alıntılar vardı; bunlar Wexford'a geldiklerini, çünkü kursların bilgisayar kullanımını kolaylaştırdığını, satış ekibinin de kurma ve bakım işini sorunsuz çözdüğünü söylüyorlardı. Sayfanın üst tarafında Helen'in annesinin kocaman bir fotoğrafı yer alıyordu.

"Şu Lily'ye bak!" demişti büyükannesi.

Helen arabayı park edince Hugh'ya telefon etti, nerede olduğunu ve az sonra ne yapacağını bildirdi. Hugh ile konuşurken annesine ne söyleyeceğini o âna kadar hiç düşünmemiş olduğunu ve Wexford Bilgisayar Şirketi'ne gitmemek için elinden ne gelirse -okula telefon edebilir, arabayı alıp gidebilir, White's'ta çay içebilirdi-yapabileceğini fark etti.

Hugh, çocukların sabah erkenden kalkıp yağmurluklarını giyerek kuzenleriyle birlikte sahile indiklerini söyledi. Her şey yolunda, dedi, ihtiyacı olur olmaz Helen'in yanına gelebileceğini ekledi. Helen daha sonra onu arayacağını söyledi.

"İşler asla sandığın kadar kötü gitmez," dedi Hugh.

Wexford Bilgisayar Şirketi'nin girişindeki asansör Helen'i şaşırttı, ışıklandırmalar, yer karoları ve duvar boyaları da; bütün bunlar, bir dergiden fırlamışçasma son derece modern ve ciddiydi; Wexford rıhtımında böyle şeyler görmeyi aklından bile geçirmemişti Helen. Lobideki bir tabela, sergi salonunun birinci katta, resepsiyonun ikinci katta olduğunu belirtiyordu. İkinci katın düğmesine bastı.

Helen aynada kendine çekidüzen veriyor, asansörden inince kendisini bir holde ya da lobide bulmayı umuyordu. Acaba yukarıda bir tuvalet bulup annemle karşılaşmadan önce makyaj yapabilir miyim, diye düşündü. Ama asansörün kapıları açılınca kendini öndeki pencereleri limana, arkadakiler ise sokağa bakan, çatısı iptal edilip yüksek kirişli tavanına dam pencereleri yerleştirilmiş kocaman bir salonda buldu. Salondaki iskemlelerde yirmi kadar dinleyici oturuyordu; içlerinden bazıları dönüp Helen'e baktılar, ama çoğu, ayakta duran Helen'in annesinden gözlerini ayırmadılar.

Helen içeriye girdiğinde annesi konuşuyordu. Helen kendini çaresiz hissetti, sahnedeymiş gibiydi sanki; geri çekilemezdi, tuvalet de arayamazdı. Bir iskemle bulana kadar ilerledi. O mekânın ne kadar güzel ve aydınlık olduğunu, ne kadar pahalı göründüğünü fark etti. Annesi konuşmasını kesmemişti; Helen'in varlığından haberdar olduğunu, yalnızca gözlüğünü başının tepesinden burnuna indirerek ve gözlerini kısıp onun bulunduğu yere bakarak belli etti.

"Şunu unutmamalısınız ki," diyordu annesi, "biz sizin için varız. Şirketiniz yeni bir sistem kurarsa ya da siz becerilerinizi geliştirmek ihtiyacını duyarsanız, bizi arayın, tıpkı evinizdeki su tesisatında sızıntı olduğunda tesisatçıyı çağırır gibi; biz de, buraya geceleyin ya da hafta sonunda gelme pahasına bile olsa sizin sorununuzu çözeriz. Bize telefon edin, hemen emrinizde oluruz."

Annesi bir an konuşmasına ara verdi, gözlüğünü yeniden taktı, ilk bakışta yanlış görmediğine emin olmak istercesine bir kez daha Helen'in bulunduğu tarafa göz attı.

"Bakın," dedi, "bu işe yalnızca bilgisayar ve yazıcı kursu vererek başladık biz, ama çalışırken, buraya gelen hemen hemen herkesin sistem satın alma, sistem kurulması ya da bakımı konusunda tatsız deneyimleri olduğunu öğrendik. Böylece, başkalarının ihmali sayesinde biz güneydoğudaki en geniş çeşide, en yüksek satışlara ve teknik kadroya sahip olduk. Şunu da söyleyeyim ki en iyi olmak hiç de güç olmadı. Gülüp geçebilirsiniz, ama fiyatlarımızın daha düşük olduğunu göreceksiniz, üstelik yirmi dört saat hizmet veriyoruz. Sergi salonumuz alt katta, ama siz buraya bilgisayar satın almaya gelmediniz, bilgisayar kullanmak için geldiniz; her biriniz için özel bir program hazırladık; ihtiyaçlarınızı inceledik, artık işe başlamaya hazırız. Burada hepiniz için bir makine var, üzerinde adınız yazılı; sandalyelerinizi bilgisayarlara yaklaştırırsanız başlayabiliriz. Yakalarında isim kartı taşıyan kişiler personelimizdir."

Helen annesinin limana bakan pencerelerden birinin yanındaki masaya doğru gittiğini gördü. Annesi personelden biriyle konuştu, sonra eline bir kâğıt alıp baktı. Helen asansöre binip aşağı, sokağa inmemek, Dublin'e gitmemek ve Declan'a, durumu annesine anlatması için Avrupa Komisyonu'ndaki arkadaşını göndermesini söylememek için kendini güç tuttu. Annesi salonda dolaşıp adları ve ayrıntıları kontrol ederken bekledi. Belli ki komuta annesinin elindeydi. Nihayet Helen'e doğru yürüdü, ama birden fikrini değiştirdi, pencerenin yanındaki masaya gitti. Oradaki bir şeyi kontrol ettikten sonra da salonun öteki ucundaki Helen'in yanına geldi.

"İçeri girdiğinde seni fark ettim, acaba bunca yolu bilgisayar öğrenmek için mi geldin diye merak ettim," dedi.

"Yo, sağ ol. Büron çok hoş."

"Yepyeni," dedi annesi.

"Seninle konuşmalıyım. Özel bir oda var mı?"

"Fazla zamanım yok," dedi annesi, ama bunu söyler söylemez susup Helen'in yüzüne araştıran gözlerle baktı. "Bir şey mi oldu?" diye sordu.

Asansörün karşısına düşen ufak bir odaya gittiler. Annesi kapıyı kapadı.

"Ne oldu?" diye sordu. V

"Declan," dedi Helen, içini çekerek.

"Helen, anlatsana!"

"Hastanede, Dublin'de, seni görmek istiyor."

"Kaza mı geçirdi? Yaralandı mı?"

"Hayır, öyle bir şey değil. Hasta ve seni görmek istiyor. Bir süredir hastanedeymiş, ama bizi tedirgin etmek istememiş."

"Tedirgin etmek mi? Sen neden söz ediyorsun?"

"Anne, Declan gerçekten hasta. Belki doktorlarla konuşsan daha iyi olur."

"Helen, sen onun nesi olduğunu biliyor musun?"

"Hayır, tam olarak bilmiyorum. Ama seni bugün görmek istiyor. Arabası bende, seni hastaneye götürebilirim. St. James Hastanesi'nde."

Annesi çalışma masasına gitti, içinde bulundukları haftayı bulana kadar ajandasının sayfalarını çevirdi.

"Bugün günlerden ne?" diye sordu.

"Çarşamba."

"Tamam. Sen dışarıda bekle, ben iki yere telefon edeceğim, sonra gelirim."

"White's'ta buluşsak olmaz mı?"

"Sen dışarıda bekle, hemen gelirim."

Hava açarken Dublin'e doğru yola çıktılar. Gorey'i geçene kadar annesi konuşmadı.

"Bu yoldan nefret ediyorum," dedi. "Her karışından nefret ediyorum. Bir hastaneye gitmek için bu yoldan yeniden geçmek zorunda kalacağım hiç aklıma gelmemişti." 5.,;,

"Dün gece büyükannemde kaldım," dedi Helen.

"Önce ona mı gittin? Neden önce bana gelmedin?"

Helen yanıt vermedi; gözlerini karşıya dikmiş, dikkatini yolda toplamıştı.

"Ah, tamam, şimdi yanıtlama beni," dedi annesi.

"Hugh ile çocuklar Donegal'deler," dedi Helen.

"O adam sana nasıl dayanıyor bilmem," dedi annesi.

Çift yönlü karayolun; ulaşana kadar konuşmadılar. Annesi siperliği indırc+n-, küçük aynaya, bakarak dudaklarına ruj sürdü.

"Sorunun ne olduğunu sana söylemeliyim," dedi Helen.

"Beni tam bir buçuk saattir oyalıyorsun," dedi annesi, saatine bakarak.

"Declan AİDS, uzun zamandır böyle ve bunu bizden sakladı."

Helen annesinin soluğunu tuttuğunu hissetti, sanki arabanın önünden siyah bir gölge geçmişti.

"Sen ne zamandır biliyorsun bunu?" diye sordu annesi.

"Dünden beri."

"Büyükannen biliyor mu?"

"Evet, ona söyledim."

Annesi siperliği kaldırdı, ruju makyaj çantasına koydu. "Durumu çok mu kötü? Ne kadar kötü?"

"Çok kötü, ama ne kadar olduğu tam belli değil."

"Ve çaresi yok, öyle mi?"

"Hayır, çaresi yok."

"Ne kadar zamandır AİDS?"

"Yıllardır."

"Ne zamandır hastanede?"

"Bilmiyorum."

"Neden bizden sakladı?"

Yine yanıt vermedi Helen. Ansızın yağmur başladı, silecekleri çalıştırınca ön cama sürte sürte gidip geldiler. Helen silecekleri durdurdu, ama yağmur çok şiddetli yağıyor, Helen önünü göremiyordu, bu yüzden yeniden çalıştırdı. Bray'e varana kadar annesi ağzını açmadı. Helen sileceklerle boğuşurken annesinin iç çekişleriyle, yumruklarını sıkmasıyla, bir şey söyleyecekmiş gibi önce ona dönüp sonra yeniden önüne bakmasıyla ilgilenmemişti.

Sonunda Lily konuştu: "Tam kendimi toparlamışken şu olana bak."

Yağmur kesildi, Helen de silecekleri durdurdu.

"Declan neden bana kendisi söylemedi?" diye sordu annesi.

"Senin nasıl tepki vereceğini bilemiyordu."

"Bu yüzden mi bana söylemen için seni yolladı?"

Helen önünde uzanan yola baktı. Çift katlı bir otobüs görünce, içinden annesine hastaneye kendin git, demek geldi, ama bu düşünceyi kafasından hemen sildi. Yumuşadı, bu olayın annesi için ne anlama geldiğini tahmin etmeye çalıştı.

"Sanırım böyle bir günde hepimizin aramızdaki farklılıkları unutacağımızı hissetti," dedi Helen.

"Eh, ben sende pek bir farklılık görmüyorum," dedi annesi.

"Bana tahammül et," dedi Helen, "ben çaba gösteriyorum." Sesinin soğuk bir tonda çıkmasını engelleyememişti.

Hastaneye vardıklarında Helen, ikisinden birinin konuşmaya kalkışması durumunda arabanın patlayıp havaya uçacağını düşünmeye başlamıştı. Arabayı Paul'ün bıraktığı park yerine götürdükten sonra Declan'm kaldığı kanada doğru yürüdüler.

"Doktor bana, danışmanla istediğimiz saatte görüşebileceğimizi söyledi."

"Declan tek kişilik bir odada mı?"

"Evet."

"Nasıl görünüyor?"

Helen bir an annesine karşı büyük bir şefkat hissetti, durumu kolaylaştıracak bir şeyler söylemek geldi içinden. Ağlamak üzereydi.

"Yo, iyi görünüyor. Sanırım korkuyor."

"Ya danışman? O nasıl bir adam?"

"Adam değil, kadın. Tanışmadım, ama iyi biri olduğunu söylediler."

Resepsiyonda, danışmanı sordular, ama nerede olduğu bulunamayınca Helen bir gün önce tanışmış olduğu doktoru sordu. Sessizce beklediler. Bir süre sonra danışmanla genç doktor birlikte geldiler. Danışman, Helen'in tahmin ettiğinden çok daha ufak tefek ve gençti. Genç kız gibiydi. Annesinin, karşısındaki kişinin danışman olduğunu anlaması zaman aldı. Kadın onları alıp koridorun ucundaki bürosuna götürdü.

"Evet doktor," dedi Helen'in annesi, oturur oturmaz, "bu vaka konusundaki düşüncenizi öğrenebilir miyiz?"

"Korkarım ki çok açık konuşmak zorundayım," dedi danışman.

"Benimle hiç çekinmeden konuşabilirsiniz," dedi Helen'in annesi.

"Declan çok hasta. T-hücreleri neredeyse sıfıra inmiş, bu hastalığın seyrini bu sayıyla ölçeriz. Çoğu kişide binden fazla T-hücresi bulunur. Birçok enfeksiyon riski var. Bu sabah ufak bir ameliyat yaptık kendisine, göğsüne bir tüp yerleştirdik, ameliyat iyi geçti. Bir süre böyle sürdürebilir, ama hastalık çok hızlı da ilerleyebilir. Herkeste farklı olur. Declan'ın çok cesur ve çok uysal olduğunu söylemeliyim, ama krizler çoğalırsa dayanamaz."

"Kullanabildiğiniz ilaç var mı?"

"Bir tek ilaç var, AZT, ama ne yazık ki tedavi etmiyor, her enfeksiyonda daha iyi ilaçlar kullanabiliyoruz."

"Tedavi olma şansı ne?"

"Ciğerlerinde bir şey yok, ama emin olamayız; Declan'ın bağışıklık sisteminin zarar gördüğünü ve

bunun onarılmasının güç olduğunu pek çok doktor kabul edecektir."

"Amerika'da bir şey yapılabilir mi?"

"Bizim yöntemlerimiz de oradaki kadar gelişmiştir."

"Acı çekiyor mu?"

"Yo, aslında yarım saat önce ben yanındayken yatakta oturuyordu. Onun iyi bakılmasını sağlayan arkadaşları var. Sizi onun yanına götüreyim, sonra da isterseniz konuşuruz."

Helen kapıyı açarken annesi danışmana döndü: "Sizinle bir dakika yalnız konuşabilir miyim lütfen?"

Helen kapının dışında bekledi, sonra koridorun öbür ucuna yürüyüp camdan dışarı baktı. Annesinin ne sorduğunu biliyordu: arabadayken Helen'e sormaktan kaçındığı soruyu. Declan'm eşcinsel olduğunu annesinin bilip bilmediğini hep merak etmişti, şimdi de danışmanın, annesine bu konuda bir şey söyleyip söylemeyeceğini bilemiyordu. Ama annesini danışmanın bürosundan çıkıp koridorda kendisine doğru ilerlerken görünce sorusuna yanıt almış olduğunu anladı. Omuzları çökmüş, gözleri yere dikilmişti. Helen yıllardır onu böylesine tükenmiş görmemişti.

Birlikte Declan'm odasına girdiklerinde Declan yatağında oturmuş *walkman'*den müzik dinliyordu. Yatağın yanındaki iskemlede oturmakta olan Paul hemen ayağa fırladı, Helen'e başıyla selam verip dışarı çıktı.

"Sana ziyaretçi getirdim," dedi Helen.

"Seni son gördüğümde pek iyi görünmüyordun," dedi anneleri, yatağa yaklaşıp Declan'a gülümserken. "Ama şimdi çok daha iyi görünüyorsun." Declan'm elini tuttu.

"Bu kadar çabuk geleceğini düşünmemiştim," dedi Declan.

"Bu oda biraz karanlık değil mi? Sana iyi bakıyorlar mı?" diye sordu annesi.

"Ah, her şey yolunda, her şey yolunda."

"Buraya seni rahat ettirmek için geldik. Öyle değil mi, Helen?"

"Evet, anne," dedi Helen.

"Ne zaman çıkacağımı öğrendiniz mi?" diye sordu Declan.

"Danışmanınla görüştük ama bu konuda bir şey söylemedi," dedi annesi. "Ama istersen onu bulup sorayım."

"Yo, biraz bekle," dedi Declan.

"Ağrın var mı?" diye sordu annesi.

"Bugün kendimi çok iyi hissetmiyorum. Bu sabah göğsüme lokal narkoz verdiler, onun arkasından hep biraz başı dönüyor insanın."

Odaya bir hemşire girdi, elindeki küçük fincanda haplar vardı; Declan bir bardak suyla hapları yuttu.

"Biliyorsun," dedi annesi, "evime gelmek istersen senin için her şeyi hazır ederiz. Sen de gördün ya, çok güzel bir manzarası var, sorun çıkarsa bir hemşire de ayarlarız, gelip bakar."

"Ne yapacağımı bilmiyorum," dedi Declan.

"Sen nasıl istersen," dedi annesi. Elini Declan'm alnına koydu. "Eh, en azından ateşin çıkmamış."

Helen Paul'ü, odanın dışındaki koridorda bekler buldu. İkisi hastanenin yakınındaki bir *pub'da* öğle yemeği yerlerken annesi Declan'm yanında kaldı. Yemekten sonra Helen kentin öteki ucundaki okuluna gitti. Bir önceki hafta öğretmenlik için başvu-

ran bazı adaylara, ikinci bir mülakata gelmeleri için mektup gönderilmişti. Mülakat günlerine ve saatlerine bir göz atmak istiyordu.

Sekreteri Anne, telefonla arayanların bıraktığı mesajları Helen'e okudu, aldığı talimat uyarınca bu mesajları sözcüğü sözcüğüne stenoyla not etmişti. Çoğu sıradan mesajlardı. Eğitim Bölümü'nden John Oakley aramıştı. Helen gelen mektupları da inceledi. Anne, öğretmenlerden birinin telefon ederek ikinci bir mülakata neden gerek görüldüğünü sorduğunu, başka hiçbir okulda böyle bir uygulama yok dediğini söyledi.

"Hangi dersi veriyor bu öğretmen?" diye sordu Helen.

" İrlandaca ve ingilizce."

"Bana bıraktığı mesajı tam olarak okur musun?"

Sekreter, telefonla bırakılan mesajı aynen okudu. Helen bir dakika düşünüp şöyle dedi: "Ona mektupla yanıt versek daha iyi olur. İşe başkasının alındığını yazıp ilgisi için teşekkür et, ben de çıkmadan imzalayayım. Başımızı ağrıtacak birine benziyor."

"Bir de," dedi Anne, "Ambrose sorunu var. Pazartesi günü sarhoştu ya da en azından fazlaca içkiliydi. Sana söylememem için yalvardı."

"En son ne zaman sarhoştu?"

"Nisanın altısında," dedi Anne.

"İrlanda'nın en iyi ustası," dedi Helen.

"Sizden ödü kopuyor," dedi Anne.

"Ama dün ayıktı, bugün de ayık mı?"

"Evet; ve çok üzgün."

"Bir şey yapmayacağım," dedi Helen. "Ama bana anlattığını ona söyle, bu konuda düşüneceğimi de. Biraz korkut onu." Güldü, Anne da başını sallayıp gülümsedi.

Helen okulun boş, yankılı koridorlarında dolaştı, sonra üst kata çıkıp personel odasının karşısındaki bir banka oturdu. Yaşadıkları ve yaşayacakları, ansızın, sanki yeni farkına varmış gibi, bütün ağırlığıyla üzerine çöktü: Kardeşi ölecekti, kendileri de onun hastalığının artmasını, acı çekmesini ve ağır ağır ölmesini seyredeceklerdi. Declan'ın cansız, hareketsiz bedeninin tabuta konmaya hazırlanışı geldi gözünün önüne, karanlığa gömülüşü, sonsuza kadar tabuta kapatılışı. Düşüncesi bile dayanılmazdı.

Bunu aklından çıkarmaya çalıştı. Kendini yorgun hissediyordu; olduğu yerde uzunca kalırsa uyuyakalacağından ve Anne'ın kendisini böyle bulacağından korkuyordu. Ağır ağır aşağıya, bürosuna indi, mektubu imzaladı, sonra da arabasına atlayıp eve gitti; yatağının üzerine uzanıp sabaha kadar uyumak geliyordu içinden. Duş alıp üstünü değiştirdi. Donegal'e, Hugh'ya telefon etti ama telefonu açan olmadı. Saat dörtte kentin öteki ucundaki hastaneye geri döndü.

Annesiyle Paul'ü, Declan'ın odasının önünde, koridorda buldu.

"Şu anda onu genel bir muayeneden geçiriyorlar," dedi annesi. "Birkaç günlüğüne dışarı bırakacaklar." ,; ;S

"Benim evime gelmek istiyor mu?" diye sordu Helen.

"Hayır, Cush'a, büyükannesinin evine gitmek istiyor," dedi annesi. "Oraya neden gitmek istediğini bilmiyorum."

"Büyükannemin evine mi?"

"Büyükannene telefon etmeye çalıştım, ama telefon kapalıydı tabii," dedi annesi.

"Cush'tan ve deniz kıyısındaki evden çok söz ediyor," dedi Paul.

"Oraya gitmek istiyorsa götüreceğiz. Ona bunu söyledim."

"Ne zaman?" diye sordu Helen.

"Eğer gidecekse şimdi gitmeli," dedi annesi, "çünkü birkaç gün sonra hastaneye dönmek zorunda kalabilir."

Doktorla danışman odadan çıktılar. "Birkaç günlüğüne tehlike yok zaten," dedi Louise. "Alacağı ilaçların listesini yapacağım, eczane bunları hazırlar hazırlamaz gidebilir."

"Bir keresinde burada eczaneyi iki saat beklemiştik," dedi Paul.

"Reçeteyi oraya kendim götüreceğim, Paul siz de benimle gelirseniz ve orada durup gözlerinizi üzerlerine dikerseniz hemen hazırlarlar herhalde," dedi danışman.

Helen'le annesi odaya girdiler, Declan yatağın kenarında oturuyordu.

"Böyle kalkıp oturunca başım dönüyor," dedi. "Ama şimdi geçer."

"Declan, dün gece büyükannemin evinde kaldım," dedi Helen. "Yataklar gerçekten rahatsız, çarşaflar da fi tarihinden kalma."

"Evden çarşaf getiririm," dedi annesi.

"Sen söyleyince büyükannem ne yaptı?" diye sordu Declan.

"Senin için kaygılandı," dedi Helen.

Declan giyinirken kadınlar dışarı çıktılar.

"Bu Paul'ün kim olduğunu biliyor musun?" diye sordu annesi.

"Declan'm eski bir arkadaşı. Sanırım çok yardımı olmuş."

"Bütün bunlar bir karabasan," dedi annesi.

"Evet, biliyorum. O kadar iyi görünüyor ki inanasım gelmiyor."

"Sen bizi Cush'a götürebilirsin," dedi annesi. "Tatildesin, değil mi?"

"Pek değil, ama sizi götürebilirim."

ilaçlar gelince Paul ile Declan odayı boşaltmaya başladılar, çöpleri büyük bir plastik torbaya dolduruyorlardı, giysilerle CD'leri de bir el çantasına. Declan Paul'e, büyükannesinin Cush'taki evine nasıl gideceğini ayrıntılarıyla anlatmaya başlamıştı. Helen'le annesinin şaşkın bakışları altında Paul' den bu tarifi Larry'ye de -Helen, Larry'nin kim olduğunu bilmiyordu- vermesini ve elinden geldiğince çabuk Cush'a gelmesini söylemesini istedi.

Wexford'a doğru yola çıktılar. Annesi, Declan arabada rahat mı değil mi diye söyleniyor, acaba ön koltukta mı rahat eder yoksa arkada mı diye sorup duruyordu. Declan arka koltuğa oturdu; kentten geçerlerken annesi arkaya döndü ve, "Hastaneye gelirken Helen bana benim nasıl tepki vereceğimden kaygı duyduğunu söyledi," dedi. "Bu konuyu kafana takma sakın. Benim için dünyadaki en önemli kişiler Helen'le sensin, bunu da hiçbir şey değiştiremez."

"Sana daha önce anlatmalıydım," dedi Declan, "ama bir türlü dilim varmadı."

Cornelscourt'a gelince Dunnes mağazasında durdrlar; Helen süpermarkete girdi, alışveriş arabasını önlerindeki birkaç gün ihtiyaç duyacakları şeylerle doldurdu. Gelişlerini büyükannesinin nasıl karşılayacağını bilemiyordu. Yıllardır -belki de on yıldır- ilk kez, bağlarını koparmayı kafasına koyduğu bu ailenin bir parçası olarak oraya döndüğünün

farkındaydı. Yıllardır ilk kez, sanki hiçbir şey olmamış gibi, hepsi birden aynı çatının altında olacaklardı. Arabadayken dile getiremedikleri duyguların, yeniden bir bütün oldukları duygusunun şimdi, bir kriz yaşarlarken, kendilerini harekete geçiren bu olayın içindeyken kendisine çok doğal geldiğini fark etti. Bir daha asla dönmeyeceğini umduğu yere, yuvasına dönmüştü şimdi, elinde olmadan içinde neredeyse bir ferahlama hissetti.

Cush'a giderlerken yol boyunca annesi yanında çalışanlardan ve müşterilerinden söz etti; Helen onun şakacı ve keyifli görünmeye çalıştığının farkındaydı. Birkaç kez Declan'ın uykuya daldığını sandılar, ama yalnızca gözlerini yumduğu anlaşıldı. Annesi, gece bir ara Helen'in kendisini Wexford'a götürebileceğini, evden kendi arabasını ve yatak çarşaflarını alabileceğini söyledi.

"Seni çok rahat ettireceğiz Declan," dedi annesi.

"Böyle habersiz gittiğimiz için büyükannem bozulur mu acaba?" diye sordu Declan.

"O seni hep sever Declan."

"Evet ama bozulmaz mı?"

"Telefonunu açık tutsaydı bunu öğrenebilirdik."

"Ben onun elinden gelen yardımı yapmak isteyeceğini düşünüyorum, Declan," dedi Helen. *.,*j*

Cush'a akşamın ilk saatlerinde vardılar. Büyükanneleri evden çıkıp arabanın içine baktı, kimlerin geldiğini anlayamamıştı.

"Arkada oturan Declan mı?" diye sordu Helen'e, ön kapıyı açarken.

"Bir süre burada kalmak istedi, büyükanne," dedi Helen. "Ona hayır diyemedik."

"A, gelin içeri, hepiniz gelin. Lily içeri gir, Declan'ı da getir."

Arabayı yolda bırakıp içeri girdiler. Büyükanneleri televizyonu kapattı, evyenin başına gidip çaydanlık ve demlikle uğraşmaya başladı. Ötekiler ne yapacaklarını bilemeden mutfakta dururlarken, o arkası dönük kaldı. Akşam ışığında Declan'a bakan Helen, onun ne kadar hasta göründüğünü ilk kez fark etti, yüzünün ne kadar süzülmüş, cildinin ne kadar gerilmiş göründüğünü, gözlerinin ne kadar yorgun baktığını, bedeninin nasıl da ufacık kaldığını.

Annesi Declan'ı oturttu, büyükanne ise ayakta dikildi, tezgâhın üzerinde bir sürü temiz fincan dururken kirli fincanları yıkamaya girişti. İki kedi tünedikleri yerden onları izliyorlardı.

"Anne," dedi Helen'in annesi, "belki de böyle damdan düşer gibi gelmemeliydik."

"Yo, Lily, zaten bütün gün sizi merak edip durdum." Döndüğünde Helen onun yüzünün taş gibi ifadesiz olduğunu gördü. "Çay yapayım," dedi kadın, "isterseniz sandviç de hazırlarım, yoksa eve gidince yemek yemeyi mi tercih edersiniz?"

Helen, onların bu evde kalmak istediklerini büyükannesinin anlamazlıktan mı geldiğini, yoksa Wexford'a giderken buraya uğradıklarına gerçekten mi inandığını anlayamadı. Arabadan indiklerinde büyükannesine ne söylemiş olduğunu hatırlamaya çalıştı, ama hatırlayamayacak kadar yorgundu.

Büyükanneye yanıt veren olmadı, o da dışarı çıktı; mutfakta kalan üç kişi birbirlerine baktılar.

"Declan," dedi anneleri, "Wexford'a gidebiliriz, Helen'le sen benim evimde kalabilirsiniz."

Declan yanıt vermedi, gözlerini karşıya dikmişti. Helen, Declan'ın hastanede yattığı günlerde, bu evi, kayalıkları, denizi hayal edip etmediğini, şimdi

bu gördüklerinin onu hayal kırıklığına uğratıp canını sıkıp sıkmadığını merak etti. Kardeşi kötü görünüyordu.

Büyükanneleri elinde bir kovayla içeri girdi, kovayı evyenin yanında yere bıraktı. Demliğe çaydanlıktan su koydu, bunu yaparken yine onlara sırtını dönmüştü. Declan gözlerini kapayıp içini çekti. Anneleri Helen'e sert bir bakış fırlattı.

"Büyükanne," dedi Declan, "beni hastaneden birkaç günlüğüne bıraktılar, ben de buraya gelip manzarayı seyredeyim, birkaç gün kalayım dedim, ama belki bu senden çok şey istemek olur."

Büyükannesi dönüp pencereye doğru baktı. "Declan," dedi, "buraya her zaman gelebilirsin. Senin için her zaman yatacak yerim vardır. Önce bir fincan çay içelim, sonra hepinizi yerleştiririz."

Saat dokuz buçukta herkesin yatacağı yer belli olmuştu. Declan'm, yıllar önce Helen'le paylaştığı odada kalması kararlaştırılmıştı, bu oda evin ön tarafına bakıyordu. Helen onun yanındaki odayı alacaktı, anneleri de üst kattaki odalardan birinde kalacaktı.

Declan'ın ilaçlarından birkaçının buzdolabında durması gerekiyordu; büyükannesi buzdolabında yer açtı; Declan doğrudan göğsüne giren bir tüpün ucuna küçük plastik bir torba bağlarken hepsi yarı hayranlık yarı tiksintiyle onu izlediler. Declan haplarını gözden geçirip içlerinden dördünü bir bardak suyla yuttu.

"Büyükanne, doktor kedilere alerjim olduğunu söylüyor. Ama bana yaklaşmadıkları sürece sorun yok."

"Ah, eve misafir geldiğinde oradan inmezler, seni rahatsız edeceklerini sanmıyorum."

"Eminim sorun olmaz," dedi Declan.

"Şunlara bak, kendilerinden söz ettiğimizi biliyorlar," dedi büyükannesi.

Karanlık çökerken Helen annesini arabayla Wexford'a götürdü.

Blackwater'a yaklaşırlarken Helen, "Bizi burada istemiyor," dedi.

"Bence numara yapıyor, saçmalık ediyor," dedi annesi, "sen de bilirsin. Misafiri sever."

"Bizi burada istemiyor," diye yineledi Helen.

Curracloe'dan çıkana kadar konuşmadılar.

"Declan'ın durumunu ne zamandır biliyordun?" diye sordu annesi.

"Söyledim ya, dün öğrendim."

"Demek istiyorum ki, onun Paul gibilerle arkadaş olduğunu ne zamandır biliyordun?"

"Ne gibi?" diye sordu Helen.

"Ne gibi olduğunu biliyorsun." Annesinin sesi öfkeliydi.

"Hep biliyordum."

"Saçmalama Helen!"

"On yıldır biliyordum, belki daha uzun zamandır."

"Ve bana hiç söylemedin?"

"Ben sana hiçbir zaman hiçbir şey söylemedim," dedi Helen, üstüne basa basa.

"Umarım böyle bir şey senin başına hiç gelmez."

"Umarmış gibi geliyor sesin."

"Öyle bir şey düşünseydim söylerdim."

"Söylerdin elbette."

Wexford'da, rıhtım boyunca ilerlediler, sonunda Helen'in annesinin arabasının durduğu yere geldiler. Annesi, arabadan inene kadar konuşmadı, iner-

ken öfkelenmiş gibi kapıyı çarptı ve kendi arabasına gitti. Rosslare'e doğru sürdü arabasını, Helen de hemen arkasından gidiyordu, sonra birkaç mil boyunca iç içe geçmiş yan sokaklara saptı; Helen annesinin arabasının hız göstergesinin bile öfkeli olduğunu hissediyordu.

Annesinin evinin bahçesindeki araba yoluna girene kadar Helen evin deniz manzaralı olduğunu bilmiyordu; büyükannesinin evindekinden bile daha geniş bir manzarası vardı burasının, çünkü daha yüksekteydi. Burada Tuskar'a daha yakındılar. Helen motoru durdururken fenerin ışığı evin önyüzünü yaladı. Annesi Helen'e hiç bakmadan eve girince Helen arabadan inmeyip onun dönmesini bekledi. Declan evin çok büyük olduğunu, bir servete mal olduğunu anlatmıştı, ama Helen evi kiremit damlı, sıradan, müstakil bir bungalova benzetti. Servete mal olan, arsası olmalı, diye düşündü.

Karanlıkta, günün ağır ağır azalan ışığında, ufuk çizgisini belli belirsiz seçebiliyordu. Evin, sabah ışığını alacağını fark etti. Annesinin, evin ön yüzüne neden daha çok pencere koydurmadığını merak etti. Deniz fenerinin ışığı bir kez daha yaklaştı ve Helen'i yalayıp geçti.

Annesi evden çıktı, kolları çarşaf ve yastık doluydu, onları arabasının arka koltuğuna bırakırken Helen'e hiç bakmadı. Helen, acaba Cush'a geri dönsem de annem de canı istediği zaman gelse mi, diye düşündü, ama duyduğu merak onu eve girmeye zorladı. Arabanın kapısını açınca çevrenin sessizliği, katıksız sükûneti onu şaşırttı, en ufak bir esinti bile yoktu, deniz de uğultusu işitilmeyecek kadar uzaktaydı. Annesi bu sefer elinde kuştüyü yorganlarla çıktı; kapıda az daha çarpışıyorlardı.

"Şilteyi taşırken yardımına ihtiyacım var," dedi Lily, sertçe.

Holün ve sağdaki yatak odasının bir özelliği yoktu, bütün yeni evlerdeki odalar gibiydi, ama Helen'in gözünü alan, soldaki oda oldu; uzunluğu on metreden fazla, diye düşündü Helen; salondan çok sanat galerisine benziyordu, duvarları beyazdı, parkeler açık renkliydi, yüksek tavanında dam pencereleri vardı. Salonun ortasında devasa bir şömine yer alıyordu, karşıdaki duvar da -evin çatı altındaki üç köşeli yan duvarı- baştan aşağı camdı. Annesinin burada tek başına yaşayabildiği düşüncesi neredeyse inanılmazdı.

Helen'in salonu seyrettiğini gören annesi yanından ona sürtünerek geçti.

"Ne müthiş bir ev!"

"Helen, şilteyi küçük yatak odasından çıkarmamız gerek."

Helen annesine aldırmadan salona girdi; bir köşede bir koltuk, bir kanepe ve bir de televizyon duruyordu, gözünü asıl alan salonun boşluğu oldu. Ama hemen sonra, o salonun nereye benzediğini anlayiverdi: Annesinin, Wexford'daki binanın üst katında bulunan bürosuna benziyordu burası. Burada da aynı yüksek kirişli tavan ve tepe ışıkları vardı, aynı soğuk yavanlık da. İkisi de aynı tasarımcının elinden çıkmış olmalı, diye düşündü Helen. Acaba evde bir başka, daha küçük, daha sevimli oda var mı diye merak etti, annesinin akşamları ve hafta sonlarında oturabileceği bir oda; ama sonra hole dönünce evde yalnız iki yatak odası, bir mutfak ve bir de banyo olduğunu gördü. Başka oda yoktu.

Annesi hole çıktı, bir şilteyi sürüklüyordu. "Orada öyle ağzı açık duracak mısın?" diye sordu.

"Evin beni şaşırttı," dedi Helen.

"Şilteyi arabanın üstündeki port-bagaja koyabiliriz. Onu bağlayacak bir şeyim var."

"Declan'ın yatağının yanına koyacak bir lamba götürebilseydik iyi olurdu," d.edi Helen.

"Tanrım, Cush'taki ev çok iç karartıcı," dedi annesi. Kendi yatak odasına gidip başucundaki abajuru prizden çıkardı. "Başka bir şeye ihtiyacı olur mu?" diye sordu. "Tam biz ayrılırken çok kötü görünüyordu. Ona bakmayı içim kaldırmıyor."

"Sen bütün hikâyeyi öğrendiğine göre sanırım şimdi içi daha rahat," dedi Helen.

"Umarım şiltenin üzerine yağmur yağmaz," diye sözünü kesti annesi.

Şilteyi arabaya taşıdılar. Karanlıkta, Rosslare'deki sıra sıra ışıkları görüyorlardı, deniz fenerinin ışığı parladığmda ve onları yalayıp geçtiğinde bir an bir film sahnesi yaşarmış gibi oldular. Şilteyi arabanın tepesine bağlayıp lambayı da bagaja koydular.

"Orada görüşürüz," dedi Helen.

"Wexford'a nasıl gideceğini biliyor musun?" diye sordu annesi.

"Bulurum," dedi Helen.

*

Blackwater'daki telefon kulübesinden Hugh'yu aradı. Telefonu Hugh'nun annesi açtı, Declan'ı, Helen'in annesini ve büyükannesini çok merak ettiğini söyledi.

"Hepiniz güç günler geçiriyorsunuz," dedi, "sizin için dua ettiğimizi bilin."

Hugh çocukların derin uykuda olduklarını söyledi. Manus uyuyunca onu *pub'dan* eve kadar kucaklarında taşımak zorunda kalmışlardı.

"Pub mı?" diye sordu Helen.

"Pub'ı geçen yıldan hatırlıyorlardı, para lazım olana kadar benim varlığımı unuttular."

"iyiler mi?"

"iyiler, uyuyorlar. Şimdi ben *Aepub'a* geri döneceğim."

"Kötü arkadaşlar edinme," dedi Helen.

"Edinmem," dedi Hugh. "Lekesiz ve el değmemiş kalıyorum."

Helen arabayla Cush'a döndüğünde, annesiyle büyükannesinin şilteyi eve sürüklemekte olduklarını gördü. Evin önündeki buz gibi betona uzanıp derin bir uykuya dalabileceğim hissetti. Kendisini bekleyen geceden ürküyordu; kısa bir süre derin uyuyup sonra uyanmaktan, gece boyu kafasını birtakım şeylere takmaktan korkuyordu.

Şilteyi karyolaya yerleştirince yatağı yapmaya koyuldular. Helen, annesinin getirdiği bütün yatak takımlarının yeni olduğunu, daha önce hiç kullanılmadıklarını düşündü. Annesi bol para kazanıyor olmalıydı. Lambayı prize takıp yatağın yanında bir iskemlenin üzerine oturttular.

Helen mutfağa girince kediler ona kuşku dolu gözlerle baktılar; Declan televizyon izliyordu. Elektrik ışığı altında, burnundaki çürük çok daha koyu renkli ve çirkin görünüyordu.

"Kedilere karşı gerçekten alerjin var mı?" diye sordu Helen.

"Evet, mideme tuhaf bir şey oluyor."

Helen ona annelerinin evine gitmiş olduğunu anlattı.

"Gündüz gözüyle çok şaşırtıcı bir yer," dedi Declan. "Gerçekten müthiş güzel."

"Neden oraya gitmek istemedin?"

"Tüylerimi diken diken ediyor," dedi Declan.

"Burası da tüylerini diken diken etmiyor mu?"

"Buna ihtiyacım var," dedi Declan. "Neden bilmem." Güldü.

Yatağı yapıp lambayı yaktıktan sonra annesiyle büyükannesinin çok daha neşeli ve huzurlu göründüklerini fark etti Helen. Declan da daha keyifli görünüyordu.

"Hastaneden çıkmak çok güzel," dedi Declan.

Helen onun, sona ne kadar yakın olduğunu bilip bilmediğini merak etti ya da herkesin tahmininin aksine uzun süre yaşayıp yaşamayacağını. Ona ne kadarını söylediklerini bilmek isterdi; unutmayayım da bunu Paul'e sorayım, diye geçirdi aklından. Bir an, televizyonda haberleri açtıklarını ve AİDS için bir ilaç bulunmuş olduğunu duyduklarını, bu ilacın bu hastalığı yıllardır çekenlerde bile ânında başarılı olduğunun söylendiğini hayal etti.

Declan yattıktan sonra üç kadın mutfakta oturup sandviç yediler. Aralarında tedirgin edici bir ateşkes vardı; konuşacakları konuları özenle seçiyor, sonra çok dikkatli konuşuyorlardı; yanlış seçilen bir tek sözcüğün bile sürtüşmeye yol açacağının bilincindeydiler. Sonra Helen dışarı çıkıp Declan'm arabasına gitti, Dublin'de satın almış olduğu yiyecekleri getirdi, annesinin arabasındaki çarşafları da eve taşıdı.

Declan'm odasının yanından geçerken lambanın hâlâ yanmakta olduğunu gördü. Declan sırtüstü yatmış Helen'i seyrediyordu.

"Burada olmak çok tuhaf, öyle değil mi?" diye sordu.

"Evet, dün gece bunu düşünmekten uyuyamadım."

"Kapıyı kapatabilirsin," dedi Declan, "lambayı söndürüp uyumaya çalışacağım."

"Declan," dedi Helen, "gece uyanıp birisine ihtiyaç duyarsan odama gelip beni uyandırabilirsin."

"Merak etme," dedi Declan. "Umarım bir şey olmaz."

BEŞ

Helen uyandı, saatine baktı; ondu. Sesler duydu: insan sesleri ve çekilen ya da itilen bir şeyin çıkardığı gürültü. Kendini yeniden yatağa bırakıp biraz kestirdi, sonra uykusu iyice açıldı, ellerini başının altına koyup yattı. Aklı sürekli annesinin evine ve onun yeni yaşamına ilişkin, bir gün önce tanık olduğu görüntülere gidiyordu. Annesinin nasıl olup da bütün gün çalıştıktan sonra öyle bir eve gidebildiğini ya da kentten bu kadar uzakta tek başına böyle yaşamaya nasıl karar verebildiğim anlayamıyordu.

Eski evin nasıl satıldığını Declan'dan duyduğunu hatırladı. Declan bunu laf arasında söylemişti, -' annesinin yeni bir araba aldığım söyler gibi. Helen'in rahatsız olması onu şaşırtmıştı; bunu uzun süredir bilmesine karşın Helen'e anlatacak kadar önemli bir şey olmadığını düşündüğünü de itiraf etmişti. Helen ona satışın ne zaman yapıldığını sormuş, Declan da annelerinin dört-beş ay kadar önce Wexford'a taşındığını söylemişti. Peki evi kim almıştı? Declan ona en ufak bir fikri olmadığını söylemişti. Peki mobilyalara, biblolara, tablolara, fotoğraflara ne olmuştu? Declan onun bunlarla ilgilenmesini alaya almış ve bilmediğini söylemişti.

"O evde bana ait bazı şeyler vardı," demişti Helen ona.

"Neymiş onlar? Saçmalama!"

"Odamdaki şeyler. Kitaplar, fotoğraflar, benim için önemli olan şeyler."

"Annem senin odanı yıllar önce boşaltmıştı."

"Bunu yapmaya hakkı yoktu."

Artık ev yoktu. Helen zihninde odaları dolaştı, her bir kapının nasıl kapandığını -annesiyle babasının odasının kapısı neredeyse hiç ses çıkarmadan kapanırdı; Declan'ın odasının kapısı daha inatçıydı, bütün evi ayağa kaldırmadan ne açılır ne de kapanırdı- ya da elektrik düğmelerini düşündü - banyonun elektrik düğmesi, Declan'ın, boyu yeterince uzadığında, içeride birisi varken kapamaktan hoşlandığı düğme; Helen'in yatak odasındaki, kapının yanındaki elektrik düğmesi, sıkı ve sertti bu, sertçe açılıp kapatılıyordu, annesiyle babasının yatak odasındaki gibi değildi, onlarınki hafifçe çevirerek açılıp kapatılabiliyordu.

Evi boş ve ıssızken suyun altındaki bir gemi gibi hayal etti, Helen'in son kez gördüğü günkü haliyle kalmış gibi. Annesiyle babasının yatağının altında, içinde dua kartlarıyla babasının ölümünden sonra gelen başsağlığı kartlarının durduğu kutu, bir kutu dolusu da eski fotoğraf. Çatıya açılan çıkışın kare biçiminde bir tahta kapağı vardı, rüzgârlı gecelerde kapak yana itilebiliyordu.

Şimdi orada başka biri yaşıyordu. Evler böyle olur, demişti Declan. Unut gitsin, demişti Amerikan aksanını taklit ederek.

Evin satıldığını duymasını izleyen günlerde, bu konuyla ilgili hiçbir şey Helen'e normal ya da gerekli gibi gelmemişti. İlişkilerinin ilk yılında Hugh ile bir anlaşma yapmıştı; kendisini üzen ya da rahatsız eden bir şey olduğunda ona söyleyecekti, âdeti olduğu üzere hiçbir şeyi içine atmayacak, önemli şeyleri ondan saklamayacaktı; Hugh da Helen'in günlerini suskunlukla, sessizlikle geçirmesinin nedenini aylar sonra bulup çıkarmayacaktı. Ama Helen, Hugh'ya evden söz edememişti, satıldığını öğrenince hissettiklerinden de, çünkü neden bu kadar etkilendiğini kendisi de bilmiyordu.

Yıllardır annesine karşı bir şey hissetmemeye çalışmış olmasına, onun kendisini bir daha asla kışkırtamayacağma inanmasına rağmen, öfke duyuyordu ona. Günler boyu dışa vurmadığı bir öfke taşıdı içinde. Hiçbir şey yokmuş gibi davranırken Hugh onu izledi, sonunda Helen ne olduğunu ona söylemesi gerektiğini anladı. Öfkesinin nedenini öğrenen Hugh şaşırdı, işin içinde başka bir şey mi var diye merak etti.

Hugh ona bu işi ancak üzerinde konuşarak çözebileceğini söyledi; o, yumuşatıcı ve uzlaştırıcı bir dilden hoşlanıyordu. Erken yattılar; Helen saatlerce konuştu, Hugh da ona sarılıp dinledi. Anlamaya çalıştı, ama uzlaşmazlıklar çok şiddetliydi, Hugh'nun bulup yüzeye çıkaramayacağı kadar derinde yatıyordu. Helen, bir şeyin sona erdiğini bilerek eski evin odalarım, imgeleminde bile olsa, yeniden dolaşması gerektiğini hissetti. Bu şeyi bitirmeye, onu içinden boşaltmaya ihtiyacı olduğunu hissetti. Bu odalar artık onun odaları değildi; artık Hugh ve çocuklar ile paylaştığı evin odaları kendi odalarıydı.

Birkaç gün sonra okuldan arabayla eve dönerken birden aklına gelen bir düşünce arabayı kenara çekip durmasına, arabada oturup her şeyin üstünden yeniden geçmesine neden oldu. O düşünce şuydu: Evi de, evin satılışını da aklından çıkaramıyordu, çünkü günün birinde oraya geri döneceğine inanıyordu, orasının kendisine bir sığınak olduğuna, annesinin, her şeye rağmen orada kendisini bekle-

yeceğine, onu içeri alıp koruyacağına, kucak açacağına inanıyordu. Bu düşünce daha önce hiç aklına gelmemişti; şimdi, bunun mantıksız ve temelsiz olduğunu biliyordu, ama yine de, arabada otururken, bunun gerçek olduğunu ve her şeyi açıkladığını anladı.

İçinde, korkuların keşfedilmeden, uzlaşmazlıkların da çözümlenmeden barındığı bir yerde, Hugh'yla kurduğu hayatın bir gün kendisini yüzüstü bırakacağına olan inancı yatıyordu; Hugh'nun kendisini terk edeceğini düşünmüyordu, ama günün birinde gidip annesinin kapısını çalıp eve girmek isteyeceğini, af dileyeceğini düşünüyordu; annesi de odasının her zaman hazır olduğunu, istediği kadar orada kalabileceğini söyleyecekti. Bu senaryoda çocuklar yer almıyordu, Helen'in, annesinin yeni evine sığmabilme olasılığı da; Helen bunun bir fantezi, üzerinde düşünmemesi gereken bir şey olduğunun farkındaydı. Bununla birlikte apansız midesi bulanmış gibi oluyordu; Hugh'ya bundan söz edemeyeceğinin farkındaydı Helen; o, bu düşünceyi çok sevimsiz ve haince bulurdu, bu düşünce Helen'i korkuttuğundan çok daha fazla korkuturdu onu.

İşte şimdi açığa çıkarmıştı bu düşünceyi Helen -haklı olduğuna emindi-, bu düşünceyle sessizce savaşmak zorunda kalacaktı; annesinin kapısını bu biçimde çalmasına ya da avutucu sözlerini dinleyerek eski odasında yatmasına hiçbir zaman gerek olmayacağına kendisini inandırması gerekecekti. O ev yok artık, diye düşündü. Benim yeni bir evim var. Ama eski evle ilgili karanlık düşünceler Helen'i rahat bırakmıyordu.

Birden aklına, Declan'm, bir akşam önce Helen'i eskiden ürkütmüş olan fanteziyi gerçeğe dönüştürdüğü geldi. Declan eve dönüp teselli aramış, bağışlanmak istemişti; Helen eskiden kendisinin de

böyle yapacağından korkuyordu; evdekiler Declan'm bu beklentisini karşılamışlardı, sanki onlar da pazarlıkta üstlerine düşeni yapmaya hazırdılar. Bu uyum, Helen'i dehşete düşürdü, ama ne anlama geldiğini bilemedi.

Büyükannesi elinde bir fincan çayla içeri girdi ve fincanı Helen'in yatağının yanındaki komodinin üzerine bıraktı.

"Declan az önce kalktı," dedi. "Banyoda şimdi. Lily sabahın köründe Wexford'a gitti, öğleden önce döneceğini söyledi."

Declan'ın banyodaki işi biter bitmez Helen kalktı. Duş alıp giyindi. Hava bulutlu ve rüzgârlıydı. Mutfağa gittiğinde Declan'la büyükannesini orada buldu, Aga fırının yanında oturan Declan kırılgan ve huzursuz görünüyordu.

"Korkunç bir gün," dedi Declan. "Büyükannem havanın açacağını söylüyor, ama yine de korkunç bir gün."

Helen onun burada kapana kısılmış olduğunu anladı; Declan bu evin, kayalıkların ve sahilin hayalini kurmuştu, ama bu hayalin içinde sıradan bir sabah, kurşuni bir gökyüzü ve uğultulu rüzgâr yoktu, bulaşık yıkayan büyükannesiyle konuşmaya çalışması da. Helen'in içinden ilk gelen dürtü, köye gitmek için bir bahane bulmak, Declan'ı da yanma almayı önermek ve köyde olabildiğince uzun kalmak oldu. Büyükannesinin de en az kendileri kadar huzursuz olduğunu tahmin ediyordu; evine çağrılmadan gelen o iki yarı yabancı, düzenini bozmuşlardı.

"Wexford'a sık sık gidiyor musun büyükanne?" diye sordu Helen, büyükannesi mutfak masasının başına otururken.

"Ah, haftada bir gidiyorum," dedi kadm ve çayından bir yudum aldı.

"Nasıl gidiyorsun?" diye sordu Helen.

"Geçen yıl, arsaları sattıktan sonra başladı bu iş," dedi büyükannesi, masanın öbür ucuna kayarken. "Çarşamba günleri Wexford'a gitmeye karar verdim. Sorup soruşturdum, Blackwater'daki Ted Kinsella'nın servis gibi bir şey işlettiğini öğrendim. Beni her çarşamba sabahı Wexford'a götürmesi ve öğleden sonra saat dörtte Petit's süpermarketinin önünden alması için anlaştım. Tahmin edeceğin gibi bu iş için ona bol para ödedim. Çok da hoş oldu." Büyükannesi gülümseyerek sürdürdü sözlerini. Konuşma fırsatı bulmuş olmaktan zevk alıyor gibiydi. "Bütün gün benim oluyordu. Bir gazete ya da dergi satın alıyor, White's'ta ya da Talbot'ta oturup çay içiyordum, sonra kasabada dolaşıp vitrinleri seyrediyor, yemek yiyebileceğim her yeri deniyordum. Ya erken gitmelisin oraya ya da geç, yoksa bürolarda çalışanların kalabalığına dalarsın. Ve, elbette, annenden de uzak duruyordum." Güldü, neredeyse kötücüldü gülmesi. "Sonra da süpermarkete gidip bir haftalık alışverişimi yapıyordum. Kendimi tanıyamıyordum. Ama bu çok sürmedi elbette. Ted Kinsella, çarşambaları Wexford'a iki kez gittiğini herkese anlatmaya ve akla gelen her türlü insanı peşine takmaya başlamaz mı? Bu insanlar ne iş yaptığımı öğrenmek isterler, başka arazi satıp satmayacağımı sorarlarken yüzümü gözlerlerdi. Sonra bir gün -Noel'den önceki haftaydı- Ted gelip sakıncası yoksa saat beşte bir yolcu daha alacağını, arabada mı yoksa bir başka yerde mi beklemeyi yeğleyeceğimi sordu. Üstelik on dakika gecikmişti bile! Saati hatırlattım ona. Öfkeden köpürüyordum. Başka yolcu almadan giderken ödediğim parayı ödedim yine. Eve dönünce ona Tom Wallace ile bir not yolladım, artık Wexford'a gitmeyeceğimi bildirdim. Nedenini açıklamadım. Ama o anlamıştır elbette." Sustu, hâlâ kızgınmış gibi dudaklarını büzdü.

"Bu konu üzerinde düşündüm, bir hafta kadar sonra da -Wexford'a gitmeye alışmıştım, bütün haftamı aydınlatıyordu oraya gitmek- Melissa Power'a telefon ettim, Lily'nin sekreteridir o. Babasını tanırdım, çok içten bir kızdır. Lily kendisi gelmeyecek kadar havalandığında birkaç kez onunla bana mektup yollamıştı. Telefon ettiğimi Lily'ye söylememesini istedim ondan -Blackwater'daki telefon kulübesinden arıyordum-, Wexford'daki taksi sürücülerinin en iyisi hangisidir, diye sordum. Taksiler olduğunu biliyordum, çünkü *People* dergisinde taksi reklamları görmüştüm. Melissa bana Brendan Dempsey'in adını verdi, ben de onu aradım; adam bana bu işin pahalıya patlayacağını söyledi, ama sonra fiyatın o budala Ted Kinsella'nın istediğinden daha az olduğu çıktı ortaya; bu adamın sesi çok nazik, çok görgülüydü; şimdi onunla gidiyorum; ah, harika bir arabası var, markasını bilmiyorum, arabada otururken kendimi Saba Melikesi Belkıs gibi hissettiğimi söylüyorum; bazı günler konuşmak istemediğimi bilir, radyoyu açmak için de her zaman benden izin ister. İlginç biri, haberleri izliyor, işime burnunu sokmuyor; böylece çarşambaları çok hoş zaman geçiriyorum."

Masanın başına oturmuş ikisine bakıyordu, haydi bana karşı çıkın diye meydan okur gibiydi, ri

"Müthiş bir kadınsın," dedi Declan.

"Dün Wexford'a gittin mi?" diye sordu Helen.

"Gittim, Helen," dedi büyükannesi. "Senin getirdiklerin de eklenince elimizde epeyce yiyecek oldu."

Yaklaşan bir arabanın sesini duyana kadar hiç konuşmadan oturdular.

"Durun bakayım," dedi büyükannesi, "bu Lily'nin arabası değil." Pencereye yaklaşıp tül perdeyi araladı, sonra da hole çıkıp mutfağın kapısını arkasından kapadı. Helen'le Declan, ona Declan'm büyükannesi olup olmadığı soran neşeli bir erkek sesi duydular.

"Aman Tanrım!" dedi Declan.

"Kim bu?" diye sordu Helen.

"Larry. Bugün geleceğini sanmıyordum."

Helen, Declan'm Paul'e, Larry diye birine de yolu tarif etmesini ve olabildiğince çabuk gelmesini tembih ettiğini anımsadı, ama belli ki şimdi arkadaşının gelmesi onu sıkıntıya sokmuştu. Acaba Declan artık benim, annemin ve büyükannemin varlığıyla yetiniyor mu, diye düşündü Helen, bir davetsiz konuğun daha gelmesi canını mı sıkmıştı acaba?

Büyükannesi yanında Larry ile mutfağa geldi. Larry içeri girer girmez konuşmaya başladı.

"Şu haline bak!" dedi Declan'a. "Geldiğinden beri o koltuktan kalkmamış gibisin. Bana kalırsa bütün bu kadınlar seni şımartıyor."

Helen Declan'm bir anda yüzünün parladığmı gördü.

"Tanrım, burayı bulmak ne kadar zor!" diye devam etti Larry, soluk almadan. "Bütün çevreyi dolaştım. Breenleri tanıyan çıkmadı, sonra da büyükannenin soyadının Breen olmayabileceği geldi aklıma."

"Büyükannem tam arkanda duruyor," dedi Declan.

"Şu kedilere bak!" dedi Larry, dolabın tepesini göstererek. "Adları ne?"

"Şişko kara kedinin adı Garret, ötekinin de Charlie," dedi Bayan Devereux.

"Ciddi misiniz?" diye sordu Larry.

"Evet, Larry," dedi Declan, soğuk bir sesle, "ciddi."

"Sıska olanı tıpkı Charlie'ye benziyor," dedi Larry. "Adları müthiş. Bu da ablan mı?" Durmaksızın konuşuyor, dudağından gülümseme eksik olmuyordu.

Larry fazla dostça davranıyor, diye düşündü Helen, fazla girişken, ama yine de çok resmi ve soğuk davranan Paul'den sonra doğrusu insanı rahatlatıyor.

"Ona aldırma," dedi Declan. "Sinirli olduğu zaman soluk almadan konuşur."

"Ne?" dedi Larry. "Kimmiş sinirli?"

"Haydi Larry," dedi Declan, "sus artık!" Ona gülümsedi.

"Bir fincan çay ister misin Larry?" diye sordu Bayan Devereux.

"Yo, hayır, istemem," dedi Larry. "Allah Allah, kedilerin adları olağanüstü."

"Kes şunu Larry!" dedi Declan.

"Yahu, burası çok güzel bir yer," dedi Larry.

"Ölçü şeridini getirdin mi?" diye sordu Declan. "Büyükannemin burada birtakım onarımlar yaptırmak istediğine eminim."

"Aslında getirdim," dedi Larry. "Arabada. Burayı bulmakta gerçekten zorlandığımı biliyor musun?"

"Çeneni tutmazsan kedilerden birini boğarız."

"Declan!" dedi büyükannesi.

"Büyükanne, onun çenesini kapatmak için canalıcı bir şey söylemeliyim."

"Tamam, tamam, susûVorum," dedi Larry. "Yahu yol amma da uzun sürdü."

"İki kediyi de," dedi Declan, üzerine basa basa. "Hem Garret'i hem de Charlie'yi boğarız."

"Şu ölçü şeridi de nedir?" diye sordu büyükannesi.

"Larry," dedi Declan, "mimardır."

Helen Declan'm öğle yemeğinde hiçbir şey yemediğini fark etti; Larry, Helen ve büyükannesi yemeklerini bitirdiklerinde Declan, Aga'nın yanındaki koltukta arkasına yaslanıp gözlerini kapadı. Gökyüzü bulutlardan arınmıştı, ama hâlâ rüzgâr vardı, çok geçmeden bulutlar yeniden görünebilirdi.

"Deniz kıyısına gitmek isterdim," dedi Declan. "Öyle uzun boylu değil, bir dakika bile yeter, yağmur başlamadan." Gözlerini açmamıştı.

"Seninle oraya ineriz tabii," dedi Larry.

Kayalıklardan aşağı inmeye çalışırken Declan ışıktan rahatsız olduğunu söyleyerek ellerini sürekli gözlerine siper ediyordu. Declan'ın basamakları tek tek inmesine yardım ederlerken Helen onun ne kadar sıska göründüğünü fark etti. Helen ile Larry en alttaki birkaç basamağı koşarak indikten sonra sahilde dururlarken Declan tek başına kaldı, inmeyi beceremiyordu. Larry geri dönüp ona yardımcı olmayı önerdi, ama Declan birden gevşek kumların üzerinden aşağı koşuverdi. Solgun ve bitkin görünüyordu.

"Keşke mayomu getir şeydim," diyen Larry denize baktı. Rüzgâr incecik bir kum tabakasını kıyı boyunca sürüklüyordu.

"Burada biraz yalnız kalmak istiyorum," dedi Declan. "Şu kuytuda biraz oturmak istiyorum. Siz yukarı çıkmak isterseniz ben arkadan gelirim."

"Önce biraz yürüsek mi?" diye sordu Larry.

"Yo, ben burada oturacağım," dedi Declan.

"Seni burada bırakamayız," dedi Helen.

"Hellie, iyiyim ben. Yalnızca denizi seyredip düşünmek istiyorum, sonra yukarı çıkarım."

Helen ona Mike Redmond'un evine çıkılan yarıktan söz etti, oradan yukarı tırmanmak kolaydı; Larry ile birlikte oraya doğru yürüdü.

"Orada kalması doğru mu?" diye sordu Helen, Larry'ye.

"Onu mutfakta gördüğümde şok geçirdim," dedi Larry. "Çok kötü görünüyor, değil mi?"

"Onu ne kadar zamandır tanıyorsun?"

"Üniversiteden beri."

"Onu orada bir başına bırakmamız doğru mu sence?"

"Öyle istiyorsa, evet," dedi Larry.

"Bazen insan onun hasta olduğunu unutuyor ya da ne kadar hasta olduğunun farkına varmıyor," dedi Helen.

"Sorun, onun da bunu unutması," dedi Larry, "ya da bu düşünceyi zihninin gerisine itiyor ve sonra hatırlıyor. Çok güç bir şey."

Yarıktan yukarı yürüyüp Mike Redmond'un evinin yıkıntısına geldiler. Larry yıkıntının çevresinde dolaştı, duvarlara ve bacanın gövdesine dokundu.

"Evi yarın epeyce gerisinde olduğu için büyükannen şanslı," dedi.

"Bu evin önünde bir zamanlar büyük bir bahçe vardı," dedi Helen.

"Temeller çok ince, duvarlar da pek sağlam değil," dedi Larry.

"Ölçü şeridini getirdin mi?" diye sordu Helen.

Larry ona ciddi bir yüzle baktı. "Neden?"

Helen gülmeye başladı, sonunda Larry onun kendisiyle dalga geçtiğini anladı.

"Sen Declan'dan daha betersin," dedi Helen'e.

Kayalığın kenarı boyunca hiç konuşmadan yürüdüler; Larry gözlerini denize dikmişti, arada durup aşağıya, sahile bakıyordu. "Wexford'da hâlâ böyle yerler kaldığını bilmiyordum," dedi.

Yolda yürürken Lily'nin arabayla kendilerine doğru geldiğini gördüler. Lily annesinin evinin bahçe kapısında durdu.

"Declan içeride mi?" diye sordu.

"Anne, bu Larry, Declan'ın bir arkadaşı," dedi Helen.

"Merhaba," dedi Lily soğuk soğuk. "Declan içeride mi?" diye sordu yine.

"Hayır, deniz kıyısında," dedi Helen.

"Yanında kim var?" diye sordu annesi.

"Kimse yok. Yalnız başına."

"Bu nasıl oldu?"

"Kendisini yalnız bırakmamızı istedi. Düşünmek istediğini söyledi."

"Helen, sorumsuzluk bu." Kayalığa doğru yürümeye başladı.

"Nereye gidiyorsun?"

"Gidip onu alacağım," dedi annesi.

"Yalnız kalmak istiyor."

Annesi onlardan uzaklaşıp kayalığa doğru yürümeye devam etti.

"Orası vıcık vıcık," diye seslendi Helen arkasından, ama annesi dönüp bakmadı.

"Şu ayakkabılarına bak," dedi Helen Larry'ye. "Kayalıktan aşağı inemez ki."

"Anne sevgisi bir nimettir," dedi Larry.

"Sanırım alay ediyorsun?"

"Yalnızca Declan'la senin göğüsleyebileceğiniz bir iş değil bu," dedi Larry.

"Ben seni kendi halinde biri sanmıştım," dedi Helen.

"Sanırım, büyükanneni annene yeğliyorum," dedi Larry.

"Ben de bir ara öyle düşünmüştüm," dedi Helen. "Ama bir hataymış."

Helen'in büyükannesi üst katta sağa sola gidip gelirken Larry ile Helen mutfakta oturup gelen seslere kulak verdiler. Dolabın üstündeki kediler ortadan yok olmuşlardı. Büyükanne merdivenden inip mutfağa girdiğinde iki kolunun altında da birer kedi vardı.

"Bu iki beyefendi," dedi, "bütün konuklardan rahatsız olurlar."

"Manzaranız müthiş," dedi Larry.

"Manzara mı?" diye sordu büyükanne. "Denize baka baka bıkıyorsun. Bunu rahatça söyleyebilirim artık. Evi ters tarafa çevirmek elimde olsaydı çevirirdim."

"Evinizin müthiş bir kişiliği var," dedi Larry.

Kediler büyükannenin kollarının altından fırlayıp doğru dolabın üstüne çıktılar, oraya kıvrılıp gözlerini Helen'le Larry'ye diktiler.

"Bacaklarım iyi değil," dedi büyükanne. "Yatak odamı alt kata taşımak istiyorum, ama o zaman da banyo yukarıda kalıyor. Haksızlık bu." Pencereye gidip tülleri araladı. "A, Lily gelmiş," dedi.

Declan'la Lily'nin konuştuğunu duyan Helen'le Larry ayağa kalktılar. Helen mutfak kapısını açarken annesinin ayakkabılarının çamur ve kireçli toprağa bulanmış olduğunu gördü. Declan'ın ağlamış olduğunu fark etti. Lily ile Declan mutfağa girmediler, Declan'ın yattığı odaya gittiler.

"Declan iyi mi?" diye seslendi büyükanne arkalarından.

"İyi. Biraz uzanmak istiyor."

Larry gidip evin önünde oturunca büyükanne mutfağın kapısını sıkıca kapattı, kimsenin gelmediğine emin olmak için mutfak penceresini kontrol etti.

"Helen," dedi, "şu Larry, o da mı burada kalacak?"

"Bilmiyorum, büyükanne."

"Helen, o ikisini aynı odada mı yatıracağız?"

"Bilmiyorum."

"Sanırım hepimiz asrileştik," dedi büyükannesi, bir kez daha pencerenin yanma giderken, "ben de herkes kadar asriyim, ama bilmek istiyorum. Hepsi bu."

"Büyükanne, onların birlikte olup olmadığını mı soruyorsun?"

"Evet, onu soruyorum."

"Hayır, değiller."

"Öyleyse Declan'ın sevgilisi nerede?" diye sordu büyükannesi.

"Sevgilisi yok," dedi Helen.

"Yani kimseyle birlikte değil mi?"

"Biz varız," dedi Helen. "Dostları da var. Bu kimsesi yok demek değil ki."

"Kendine ait kimsesi yok," dedi büyükannesi kederle. "Kendine ait kimsesi yok, bu yüzden buraya geldi. Bunu daha önce anlamamıştım. Helen, onun için elimizden geleni yapmalıyız."

Büyükannesi, gözlerini uzakta bir noktaya dikti ve başka bir şey söylemedi. Larry içeri girip onları görünce bir şey arıyormuş gibi yaptı, sonra da hiç oyalanmadan mutfaktan çıktı.

Helen odasına gitti, yatağının üzerine uzanıp uyumaya çalıştı. Gözlerini tavana dikti, yandaki odada annesinin Declan'ın yanında oturduğunu biliyordu; odadaki pencerenin duvarda daracık bir delik gibi durması Helen'i şaşırtmıştı, bu pencere yüzünden oda, küf kokulu, karanlık, in gibi bir yere dönüşmüştü. Bu oda Helen'in aklında böyle kalmamıştı.

Bir önceki yıl buraya Hugh, Cathal ve Manus'la geldiği günleri hatırladı. Çocuklar heyecanlanmışlar, her şeye ilgi duymuşlardı. Manus daha önce videoda tavuklarla ilgili bir film seyretmişti, Dublin'den gelene kadar yol boyunca Cush'ta göreceği tavukları anlatıp durmuştu. Son haftalarda Cathal, kafasını gençlik ve yaşlılık kavramlarına takmıştı. Donegal'deki büyükannesi yaşlıydı; Cush'taki büyükannesinin yaşlı olup olmadığını sormuştu. Helen ona büyükannesinin Wexford'da oturduğunu anlatmıştı, büyükbüyükannesi ise Cush'ta oturuyordu ve evet, yaşlıydı.

Çocuklar gelirken mayolarını, kovalarım ve küreklerini de almışlardı yanlarına, oysa orada yalnızca bir gece kalacaklardı. Helen onlara kayalıktan söz etti.

"Ama orada kum var mı?" diye sordu Cathal.

"Evet, hem de çok," diye yanıtladı onu Helen. ☘

"Cush'ta İngilizce mi konuşuyorlar?" diye sordu Cathal.

"Hem de nasıl," diye yanıt verdi Hugh.

Arabadan inip büyükbüyükannelerinin evinin önünde durur durmaz oğlanlar çevrelerine kuşku dolu gözlerle baktılar. Ev yıkılacak gibiydi; üst kattaki pencerelerden birinin camı kırıktı. Büyükannesi kapıya çıktığında Helen ona iki oğlanın gözüyle baktı. Büyükannesinin kapıda duruşunda tehditkâr bir hava vardı. Hugh ile Helen yaşlı kadının yanına

giderlerken oğlanlar yerlerinden kıpırdamadılar. Helen Mamıs'un gerisin geri arabaya koşmasından korkuyordu ya da büyükannesine cadı demesinden ya da gittikçe genişleyen sözcük dağarcığından seçeceği bir başka sözcükle çağırmasından.

Oğlanlar eve girmek istemediler. Helen, Manus'u alıp ona Furlong'un tavuklarını göstermesini istediğinde, oradan ayrılmak için bir bahane çıkması Hugh'yu pek sevindirdi.

Helen Cathal'a içeri girmesini işaret etti. Oğlan mutfakta dikilip her şeyi inceledi, eleştiren gözlerle bakıyordu çevresine, sıkılganlıktan nasibini almamıştı.

"Ah, hık demiş babanın burnundan düşmüş Helen," dedi büyükannesi. "Nasıl da "benziyor!" Cathal ona soğuk soğuk baktı.

Hugh ile Manus döndüklerinde tavuklara yapılan ziyaretin pek başarılı olmadığı belli oldu.

"Hepsi de pistiler," dedi Manus.

"Dur hele," dedi Bayan Devereux, "Bayan Furlong onları her pazartesi su ve sabunla yıkar, sen yanlış günde geldin demek ki."

"Sen burada mı oturuyorsun?" diye sordu Manus.

Hugh, Aga'nın yanına oturdu, Helen, Manus ve Bayan Devereux de mutfak masasının başına. Cathal oturmak istemedi.

"Annen çok geçmeden gelir," dedi büyükannesi Helen'e.

"O senin de mi annen?" diye sordu Manus, büyükbüyükannesine.

"Yo, Manus," dedi Helen. "O benim annem, ama büyükannemin kızı. Anladın mı?"

Manus hiç hoşlanmamış numarası yaparak suratını buruşturdu. Bir şey anlamadığı zaman çok rahatsız olurdu.

"Sen burada mı oturuyordun?" diye sordu Helen'e.

"Yo, burası büyükannemin evi," dedi Helen.

"Burası çok pis kokuyor," dedi çocuk.

Tavandaki lambanın yanı başından sarkan sinek kâğıdını incelemeye başladı. Sonra Cathal'ı yanına çağırdı.

"Sinekler ölmüş," dedi Cathal, "hem de kâğıda yapışmışlar."

"Beni kaldırsana," dedi Manus, Hugh'ya.

"Uslu durun, Manus," dedi Helen, "büyükannenin evindeyiz."

"Ölmüş sinekleri görmek istiyorum," dedi Manus.

"Kâğıt yapış yapış," dedi Cathal.

"Leş gibi," diye ekledi Manus.

Kediler pencerede gölündüler; büyükanne dışarı çıktı, onları kolunun altına sıkıştırıp içeri getirdi. Kediler konukları görür görmez dolabın üzerindeki tüneklerine zıpladılar. Manus onları aşağı indirebilmek için yardım istedi; kedilerle oynamak istiyordu, ama Bayan Devereux ona kedilerin küçük oğlanlardan hoşlanmadığını söyledi.

"O zaman neden içeri getirdin onları?" diye sordu çocuk, ters ters.

Hava ılık ve güneşliydi, Helen, Hugh'nun çocukları alıp deniz kıyısına götürmesinin herkes için en iyi çözüm olacağını düşündü. Kendisi de uçurumun başladığı yere kadar onlarla birlikte gidecekti.

Yoldayken Hugh da Helen de bir şey konuşmamaya özen gösterdiler, kovalar ve küreklerle çıkılan normal bir gezintiymiş gibi davranıyorlardı. Uçuruma yaklaşırlarken Hugh Manus'u kucağına aldı, Helen de Cathal'm elini tuttu. Tam uçurumun kenarına gelmişlerdi ki birden hava karardı, çocuklar şaşkınlık ve korku içinde aşağıya baktılar.

"Sahil burası mı?" diye sordu Manus.

"Evet, aşağıya inmek için basamakları kullanacağız," dedi Helen.

"Hangi basamakları?"

Helen basamakları ona gösterdi.

"En aşağıda da biraz atlıyorsun," dedi.

"Hiç hoşlanmadım," dedi Manus.

"Aşağıya indin mi çok hoş oluyor. Deniz de Donegal'de olduğundan daha ılık."

"Çok kirli," dedi Manus.

"Aşağıya inmek zorunda mıyız?" diye sordu Cathal.

"Hayır," dedi Helen. "Canınızın istediğini yapabilirsiniz."

Helen çocukların DonegaPin uzun, kumlu sahillerine alışık olduklarının farkındaydı, kayalığın kireçli toprağını ve aşağıdaki kısacık sahili yadırgadıklarının da.

"Ama bana kalırsa aşağısından hoşlanacaksınız," dedi Helen.

"Burada ne kadar kalacağız?" diye sordu Cathal.

"Yalnızca bugün."

"Gece kalmayacağız, değil mi?"

"Hayır, geç vakit geri döneceğiz."

Oğlanlar orada öylece durdular, suratları asıktı, canları sıkılmıştı.

"Manus, aşağı inersen seni sırtımda taşırım," dedi Hugh.

"Hayır, ben omzuna binmek istiyorum."

"Tamam."

"Su soğuksa denize girmem."

Cathal, Helen'e bakarak başını iki yana salladı, uçurumdan aşağı inmek istemediğini anlatmak istiyordu.

"istersen benimle birlikte geri dön, arabada oturup çizgi romanını okursun."

"Direksiyonda oturabilir miyim?" diye sordu Manus.

"Geri döndüğünde," dedi Helen.

Cathal arabada oturup çizgi romanını okurken Helen'le büyükannesi de Helen'in annesinin gelmesini beklediler. Hugh'yla Manus geri döndüklerinde Lily hâlâ gelmemişti, Helen yanında getirmiş olduğu soğuk yiyecekleri arabadan eve taşıdı ve hepsi masanın çevresini aldılar. Büyükannesi çorba yapmıştı, ayrıca domuz pirzolası da pişirmek istiyordu, ama Helen kendi getirdiği yiyecekleri yemelerinde ısrar etti. Masayla mutfak dolabı arasında gidip gelirken aklına birden eskiden Declan'ın eline tutuşturulan söğüt desenli tabaklar geldi, tabaktaki soğanlarla havuçları yemek istememişti. Keşke büyükannem çocukların yemediği bir şey -peynir ya da kabak- verse de nasıl bir tepki vereceklerini görsem, dedi içinden. Tiksindiklerini gösterirlerdi, o yiyeceğe bakmak bile istemezlerdi.

Yemeklerini yediler, üstüne de çay içtiler, bir yandan da kulakları hep Lily'nin arabasının sesindeydi. Cush'taki komşulardan söz açtılar, Hugh, üst kattaki kırık camı kapatmak için bir karton kesti, Cathal çizgi romanını okudu, Manus da kedileri kandırıp tünedikleri yerden indirmeye çalıştı. Helen araya suskunluk girmemesi için elinden geleni yaptı.

Cathal'ı tuvalete götürdüğünde çocuk evi dolaşıp dolaşamayacağını sordu, Helen de ona dolaşabileceğini söyledi. Alt katta, Helen ona Declan'la kendisinin bir zamanlar o odalarda kaldıklarını söyleyince çocuğun merakı uyandı. Ama annesine neden kendi evlerinde değil de burada kaldıklarını sordu-

ğunda Helen kaçamak bir yanıt verdi. Cathal ısrar edince de ona babasının ölmüş olduğunu anlattı.

"Peki baban yaşlı mıydı?" diye sordu çocuk.

"Hayır Cathal, gençti," dedi Helen.

"Öyleyse neden öldü?"

"Bazen olur bu."

"Senin annen yaşlı mı?"

"Benden yaşlı, ama büyükanneden genç."

"Peki ölmedi mi?"

"Hayır, onu göreceğiz."

Çocuk Helen'in söylediklerini kafasında tarttı, ancak pek tatmin olmuşa benzemiyordu.

"Declan küçükken Manus gibi miydi?"

"Manus'a çok benzerdi," dedi Helen.

"Babanın burnundan düşmüş ne demek?"

"Ona çok benziyor demek."

"Ama baban öldü."

"Yaşıyorken."

"Onun fotoğraflarını çektiler mi?"

Helen'in annesi gelmedi, hava kararmaya başladı. Sonunda evlerine dönmeye karar verdiler. Hugh, Cathal ve Manus arabaya gittiler.

"Sizler beni sevindirdiniz," dedi büyükannesi Helen'e. "Bu Lily'nin işine akıl sır ermez."

"Geldiğimizi söylersin," dedi Helen.

"Onu uyaracağım," dedi büyükanne, sonra bir şey aramak istermiş gibi dolaba döndü.

İlk kez bir sessizlik oldu. Helen konuşmak için ağzını açınca büyükannesi arkasına döndü.

"Hepimiz pek çok şeyle baş etmeye çalışıyoruz," diyerek Helen'in sözünü kesti.

Helen sustu.

"Sen ne diyecektin?" diye sordu büyükannesi.

"Bugün için sana teşekkür edecek, Dublin'e bizi ziyarete gelmeni söyleyecektim."

Büyükannesi Helen'in yüzüne baktı.

"Bunca yıl sonra bunları senden duymak çok hoş," dedi. Sesinin tonu acıydı, hatta öfkeliydi.

Helen gülümsedi, dönüp evden dışarı çıktı.

Arabada, Hugh motoru çalıştırırken Helen camı aşağı indirdi, Dublin'e doğru yola çıkarlarken hepsi büyükanneye el salladılar, Hugh da kornaya bastı.

Büyükannesinin sözlerini Hugh'ya anlatmadan önce bir şişe kırmızı şarabın yarıdan fazlasını içip gece geç saatleri bekledi Helen.

"Uzunca bir süre onlardan uzak dururuz," dedi Hugh.

Şimdiyse Helen onlarla aynı çatı altındaydı yine. Yataktan kalkıp eski aynada kendine baktı. Gözlerinin ne kadar yorgun göründüğünü fark etti. İçini çekti, kapıyı açıp dışarı çıktı, büyükannesinin evindeki annesiyle kardeşinin ve kardeşinin arkadaşının yanma gitti.

Daha sonra, mutfakta otururlarken yoldan bir başka arabanın sesini duydular. Bayan Devereux perdenin arasından dışarı baktı. "Bak, biri daha geldi işte," dedi.

"Kim geldi büyükanne?"

"Kendin bak," dedi kadın.

Helen, gelenin Paul olduğunu gördü. Elinde bir bavul vardı. Paul'ün Larry ile konuştuğunu gördüler.

"Biri gidip ilgilensin onunla," dedi büyükanne.

Helen kapıya gitti, Paul ile Larry'yi alıp mutfağa getirdi. Paul'ü büyükannesine tanıştırdı, büyükannesi Paul'e dostça gülümsedi.

"Yol tahminimden daha uzun sürdü," dedi Paul. "Burayı bulmak pek zormuş. Neredeyse her evde durup sordum."

"Ah, ulu Tanrım, hepsi üzerime çullanacaklar şimdi!" dedi büyükanne. "Sürü halinde üzerime gelecekler."

"Ne demek istiyorsun büyükanne?" diye sordu Helen.

"Komşular," dedi büyükannesi, "kokuyu alacaklar."

"Declan nasıl?" diye sordu Paul.

"Yatıyor," dedi Helen.

"Geldiğinden beri yemek yemedi," dedi büyükannesi.

"Yo, iştahı gelip gider," dedi Paul. "Ona temiz giysiler getirdim, kullanacağı ilaçlar ve Complan da var."

"Xanax getirdin mi?" diye sordu Larry.

"Bir paket getirdim. Eski reçeteyi kullandım."

"Xanax nedir?" diye sordu Helen.

"Onu biraz neşelendiriyor," dedi Larry.

"Neşelendiriyor," diye yineledi büyükannesi. "Belki hepimizin alması gerek."

Helen'in annesi mutfağa girdi ve içeridekilere hoşlanmayan gözlerle baktı.

"Declan bir bardak süt istiyor, bir daha onu asla öyle tek başına bırakmayın; arkadaşlarının üst kattaki konuk odasında kalıp kalamayacaklarını da soruyor."

"Şu yeni gelen, önce arabasını yoldan içeri çeksin, yoksa uçurumdan aşağı yuvarlanır," dedi büyükanne.

"Paul," dedi Helen. "Onun adı Paul."

"Onlara çarşafla battaniye çıkarmamız gerek," dedi büyükannesi. "Başka gelen olacak mı?"

"Dublin'den dizi dizi arabalar gelecek," dedi Helen.

"Kapıya bir tabela asıp pansiyon açıldı diyebiliriz," dedi büyükannesi.

Akşamüzeri, Larry ile Paul yatak odasındaki Declan'm yanında, Helen de mutfaktaki annesi ve büyükannesinin yanmdayken sesler duyuldu, sonra mutfağın kapısı vuruldu.

"Girin," dedi Helen'in büyükannesi.

Görünüşlerinden ve giyimlerinden kardeş oldukları belli olan iki orta yaşlı kadın, Madge ile Essie Kehoe mutfağa girdiler ve daha konuşmaya başlamadan olan biteni anladılar.

"Dora, buradan geçiyorduk, bütün bu arabaları görünce iyi misin diye bakmaya geldik."

Büyükannesi gidip konukların açık bıraktığı mutfak kapısını kapatırken Helen onu seyretti. "Sapasağlamım," dedi büyükanne.

"Çok mu konuğun var Dora?" diye sordu Madge.

"Günübirlik geldiler, Helen ile arkadaşları."

"Kocası yok mu?"

"Yo, o Donegal'de."

"Ya çocuklar?"

"Onlar da Donegal'de."

"Donegal," diye yineledi Madge.

Helen odadan çıktı, kardeşiyle arkadaşlarına ses çıkarmamalarını söyledi. Yukarı çıkıp sifonu gürültüyle çekti.

"Hemen hemen her hafta gazetede senin haberlerini okuyoruz Lily," diyordu Essie, Helen mutfağa döndüğünde.

"Ah, Lily artık büyük kadın oldu," dedi Madge ortaya söyler gibi. "UGK'da[1] o."

"Kırmızı araba senin mi?" diye sordu Essie, Helen'e.

"Benim," dedi Helen.

' Uluslararası Gelişim Kurumu,

"Ama durup bize yolu soran araba o," dedi Madge.

"Yo, beyaz araba Helen'inki," dedi Lily kararlı bir sesle.

"Kırmızı araba değil mi?"

"Değil."

"Öyleyse kırmızı araba kimin?"

"Benim arkadaşlarımın, benim okulumda öğretmenler, Curracloe'da kalıyorlar. Yürüyüşe çıktılar," dedi Helen.

"O zaman dilerim yağmur yağmaz," dedi Madge. Çaylarını içip çevrelerine bakmdılar. "Sen bu gece kalıyor musun?"

"Bilmiyorum," dedi Helen.

"Sen epeydir burada gece kalmamıştın Lily," dedi Essie.

"Gelip gittiğimi görmemiş olabilirsin, Essie," dedi Lily.

"O görmezse Madge görür," dedi büyükanne ve kapıya doğru baktı.

"Sen geçen yıldan beri gelmemiştin, değil mi Helen?" diye sordu Essie, büyükannenin sözlerini duymazlıktan gelerek.

"Gelmemiştim."

"Annenin yaptığı değişikliklere ne diyorsun, Lily?" diye sordu Madge, radyatörleri işaret ederek.

"Çok hoş, çok hoş," dedi Lily.

stbe

Kadınlar gittikten sonra Bayan Devereux parmağını dudaklarına götürüp pencereye yaklaştı. "Sakın konuşmayın! Arabaları inceliyorlar!"

Helen'le annesi cama gittiler.

"ikiniz de geri çekilin!" dedi büyükanne.

Kehoe kardeşler en sonunda gözden kaybolduklarında üç kadın gülmeye başladılar.

"Essie ile okul arkadaşıydık," dedi Lily. "Meraklı turşucunun biriydi."

"Annesini tanımış olsaydın neden öyle olduğunu bilirdin," dedi Bayan.Devereux.

"Bunlarla nasıl geçinebiliyorsun büyükanne?" diye sordu Helen.

"Onlarla geçinmiyorum Helen," dedi büyükanne. "Onlara ne dediğimi duymadın mı? Öfkeden kuduracaklardır şimdi."

"Babaları, yaşlı 'Baston Kehoe' onları ısırganotuyla döverdi," dedi Lily.

"Eh, bütün yaptığı buysa kadınlar pek de fena sayılmazlar," dedi Bayan Devereux. "Şimdi sokağa çıkacaklar ve önlerine gelene dedikodumuzu yapacaklar. Bereket telefonları yok."

Neler olduğunu ötekilere anlatmak için Declan'm odasına giden Helen, içeridekilerin hararetli hararetli konuştuklarını duydu. Duyduğu Larry'nin sesiydi, bir şeyler anlatıyordu, öteki ikisi de onun sözünü kesiyorlar, gülüyorlar, Larry'yi kızdırıyorlardı. Helen onları rahatsız etmedi; odaya girmedi.

*

Büyükannesi pencerenin yanında oturuyordu. Denizden vuran solgun ışık eriyip gölgeler uzaymca Helen bütün dikkatini yaşlı kadının üzerinde topladı; onun beyaz saçlarını, uzun, ince yüzünü gözledi. Büyükannesi konuştuğunda sesi kesin ve kararlıydı.

"Ah, sizi arabadan inerken gördüğümde," dedi Paul'e, "sizi gördüğümde, kendi kendime dedim ki: işte onlardan biri daha."

"Büyükanne, ne demek istiyorsun?" diye sordu Helen.

"Sanırım ne demek istediğimi biliyorsun Helen," dedi büyükanne.

"Eşcinselleri kastediyor," dedi Paul.

"Büyükanne, insanlar hakkında böyle konuşamazsın."

"Onu arabadan inerken gördüğümde..." yaşlı kadın kendine kendine konuşur gibiydi, sanki hatırlamak istediği bir şey vardı, "yürüyüşünde ya da dönüşünde bir şey vardı, bundan sonra nasıl bir yaşamı olacak, diye düşündüm, acaba nasıl biriydi." Başını kaldırıp odanın karşı tarafındaki Helen'e baktı.

"Hepimiz için zor günler," dedi Helen.

"Onlar için zor Helen ve her zaman da zor olacak."

"Sanırım yine eşcinselleri kastediyor," dedi Paul.

"Eh, ben mutluyum," dedi Larry. "Burada olmaktan mutlu değilim, ama yaşamım mutlu benim."

"'Mutlu' sözcüğü saçma bir sözcük," dedi Paul.

Kimse konuşmadı. O loş mutfakta otururlarken deniz feneri yanıp sönmeye başladı. Büyükanne, bir ses ya da yaklaşan birini duymuş gibi camdan dışarı baktı. Sonra yüzünü yine mutfaktakilere çevirdi. "Ben yaşlıyım, Helen, canımın istediğini söylerim."

Helen büyükannesinden hâlâ korktuğunu fark etti, ona karşı gelemeyeceğini ya da meydan okuyamayacağını da. Odanın karşı tarafındaki yaşlı kadına baktı, gözlerindeki öfkeyi, hoşnutsuzluğu onun görmeyeceğini biliyordu. Büyükannesi Paul'le Larry'ye, iki konuğuna döndü:

"Declan bize kendinden hiç söz etmedi. Biz onun Dublin'de çok güzel bir yaşam sürdüğüne inanıyorduk. Onun hasta olduğunu bilen yoktu, sizlerden biri olduğunu da."

Bir süre hiç konuşmadı, ama az sonra söyleyeceği şey için güç toplamak amacıyla kısa bir ara verdiği belliydi.

"Ancak bildiğim bir şey vardı. Bir yıldır biliyorum bunu, kimseye söz etmedim, bir şey demedim. Declan geçen yaz buraya geldi. Arabasını epeyce uzakta bırakmıştı; ben araba sesi duymadım, ama nedense yola çıktım, uçuruma doğru baktığımda onun bana doğru geldiğini gördüm. Bana uğramadan evin önünden geçmiş olmalıydı ya da Mike Redmond'un evinin oradan aşağı inmiş ve sahilde yürümüştü. Şimdi bana doğru yürüyordu, ama beni görmeyi beklemediği belliydi, sanırım görmek de istemiyordu; eğer ben yola çıkmış olmasaydım evimin önünden geçip gideceğine de emindim. Onu Noel'den beri görmemiştim ve sanırım bir yıldan beridir buralara uğramamıştı. Bana yaklaştığında ağlamış olduğunu gördüm, öyle sıska, öyle tuhaftı ki, beni görmek istemiyormuş gibiydi. Küçücük bir çocukken bile çok sıcakkanlıydı Declan. Eve girdiğinde davranışını telafi etmeye çalıştı. Gülümsedi, şakalar yaptı, ama onu öyle gördüğümü asla unutamam. Burada çay içti, ama ikimiz de çok korkunç, çok ters bir şeyler olduğunu biliyorduk. Onun başının dertte olduğunu anlamıştım, ama aklıma gelecek son şey AİDS'ti, oysa her şeyi düşünmüştüm."

Deniz feneri ışığını salmaya başlamıştı; Helen yarı karanlıkta soluğunu tuttu. Büyükannesinin bunları kendisine neden daha önce anlatmamış olduğunu merak ediyordu.

"Declan'm buraya geldiğini biliyordum," dedi Larry. "Tek başına Dublin'den arabayla çıkar, genellikle Wicklow'a, dağlara giderdi; o yollarda kilometrelerce araba kullanırdı. Birkaç kez Wexford'a, annesinin evine gitti, ama hep geç saatte gidiyordu, hiç içeri girmezdi. Sanırım, annesinin onu orada, si-

zin onu bulduğunuz gibi bulmasını umuyordu. Ama hiç karşılaşmadılar. Sonra Dublin'e geri dönerdi."

"Bir şey olacağını biliyordum, olmasını bekledim," dedi Bayan Devereux, söylenenleri dinlememiş gibiydi.

Helen büyükannesinin artık susmasını istiyordu. Larry ile Paul'e, "Aileleriniz eşcinsel olduğunuzu biliyorlar mı?" diye sordu.

"Senin öykünü anlatsana," dedi Paul, Larry'ye.

"O kadar çok anlattım ki," dedi Larry.

"Anlattırsana," dedi Paul, Helen'e.

"Büyükannem öykünü dinlemeye bayılır," dedi Helen. Larry'yi konuşturmak için başka bir şey yapamayacağını biliyordu. "Haydi Larry," dedi, "hepimiz merak ediyoruz."

"Pekâlâ," dedi Larry. "Ama sizi sıkarsam beni susturun. Mezun olduktan sonra Dublin'de bir eşcinsel gruba katılmıştım; para toplama kampanyası düzenledik, bir haber gazetesi çıkardık, toplantı üstüne toplantı yapıyorduk. Ben de biraz yardımcı oldum, göz önündeydim; Mary Robinson eşcinsel erkeklerle lezbiyenleri Araş an Uachtarâin'e çağırdığında listeye benim adımı da koymuştu, hayır diyemedim. Büyük bir işti. Keyifle hazırlandık. Kulağa budalaca geldiğini biliyorum ama yasa hâlâ değiştirilmediği için bunun özel bir ziyaret olacağını düşünmüştük. Oysa bütün gazeteciler oradaydı, radyocular ve televizyoncular da. Mary Holland gelmişti, RTE'den biri de, Charlie Bird değildi, adamın adını hatırlayamıyorum, ama onun saat altı haberlerinden olduğunu anlamıştım, Başkanla çay içerken bizi filme alacaklardı."

"Ah, çok hoş biridir, şu Mary Robinson," dedi Bayan Devereux, "çok kaliteli biridir. Onun gibisine pek rastlanmaz."

"Evet, hepimiz sevdik onu," diye devam etti Larry, "ama bunun bana yararı olmadı. Bir pundu-

na getirip dışarı sıvışabilir miyim diye düşünüp duruyordum. Gerçekten. Ortadan kaybolsam ne olur, diye geçirdim aklımdan. Bir daha arkadaşlarımın hiçbirinin yüzüne bakamazdım; ama bu, pek de yüksek bir bedel olmazdı. Çevreme göz attım, benim gibi düşünen başkası var mı diye bakındım, ama sanırım saklanmak isteyen tek kişi bendim. Fotoğrafımızın çekilmesi ve filme alınmamız için sıra olmuştuk. Herkes gülümsüyor, rahat davranıyordu. Sanırım ben bile gülümsedim. Ama rahat değildim. Ailem durumumu bilmiyordu. Eve döndüm, Paul'e telefon edip arabasını ödünç aldım ve Tullamore'a gittim. Saat altı haberleri başlamadan az önce vardım oraya. Kapıyı çaldım, annem açtı; babam holdeydi. Ne söyleyeceğimi tasarlamıştım, ama annemi görünce, tasarladıklarım işe yaramadı, söyleyemedim. 'Saat altı haberlerini izlemeyeceksiniz!' diye bağırdım yalnızca, oturma odasına gidip televizyonun önüne dikildim."

"Peki sonra ne oldu?" diye sordu Helen.

Larry içini çekip sustu.

"Olanları anlatmak yaşamaktan daha zor."

"Devam et," dedi Paul.

"Her neyse, ben orada dikilmiş dururken annem sorun ne, diye soruyordu, ama ona anlatamıyordum. Kanepede oturan babam, deli görmüş gibi bakıyordu bana. Belki anneme anlatabilirim, diye düşündüm, ama babama anlatamazdım. Bu yüzden, annemle yalnız kalmak istiyorum, dedim. Babam, sokağa çıkabileceğini söyledi ama ben çıkma dedim ona. Beni televizyonda görmüş olan birine rastlardı mutlaka. Ya *dapub'a* gider ve kendi gözleriyle televizyonda görürdü."

"Oğlunuz koca kız olmuş," dedi Paul.

"Kes sesini Paul!" dedi Larry.

"Peki sonra ne oldu?" diye sordu Helen.

"Babam mutfağa gitti, ama ben hâlâ bir şey söyleyemiyordum; ansızın annem bana bakıp şöyle dedi: 'IRA'ya mı katılmak istiyorsun?' Kulaklarıma inanamadım. Beni IRA'da düşünebiliyor musunuz? Tullamore'dan IRA'ya katılan biri olduğunu hiç sanmıyorum. Hepsi de müthiş can sıkıcılar. Hayır, dedim anneme, hayır. Sonra da her şeyi anlattım."

"Peki o ne dedi?" diye sordu Helen.

"Ne yaparsam yapayım her zaman onun oğlu olacağımı söyledi, ama hemen arabana atlayıp Dublin'e git, dedi bana, babamla o ilgilenecek ve daha sonra bana telefon edecekti. Beni evden göndermek için sabırsızlanıyordu. Bembeyaz kesilmişti, çok kaygılı görünüyordu. IRA'ya katılmış olsaydım daha mutlu olurdu, diye düşünüyorum."

"Yok canım," dedi Helen, "olur mu hiç?"

"Tamam, IRA'ya haksızlık etmeyelim," dedi Larry. "Annem çok şaşırmış, dehşete düşmüştü herhalde. Erkek ve kız kardeşlerimin hiçbiri -evli olanlar bile- heteroseksüel olduklarını annemle babama hâlâ söylemediler. Cinsellikten söz etmeyiz biz. Annem daha sonra bu konuda bana iyi davrandı, hâlâ da öyledir, ama babam o gün bu gündür surat asıyor. IRA'ya katılmış olsaydım en azından konuşacak bir şeyimiz bulunurdu. Her şey daha normal olurdu."

"Paul ile sen birlikte mi yaşıyorsunuz?" diye sordu Helen.

"Onunla mı? Şaka ediyor olmalısın," dedi Larry.

"Delirir insan," dedi Paul.

"Ne zaman? Seninle olunca mı, onunla olunca mı?" diye sordu Helen.

"Onunla," dedi Paul. "Belki ikimizle de."

"Birlikte olduğun biri var mı Larry?" diye sordu Helen.

"Anlat onlara Larry," dedi Paul.

"Var, Helen," dedi Larry, "ama sana anlatamam."

"Haydi Larry," dedi Paul.

"Eminim ki dinledikleri Bayan Devereux'ye yetmiştir," dedi Larry.

"A, benim için tasalanmayın," dedi yaşlı kadın. "Hiçbir şey beni dehşete düşüremez. Siz de hayatın içinden benim geçtiğim gibi geçerseniz, bilmediğiniz pek bir şey kalmaz geriye."

"Ne tuhaf, böyle şeyleri karanlıkta konuşmak daha kolay," dedi Larry. "Günah çıkartır gibi, tek farkı, günah çıkarma hücresinde deniz feneri olmaması."

"Haydi anlat, hepimiz bekliyoruz," dedi Paul.

"Paul'ün neler yaptığını da sonra öğreneceğiz," dedi Larry.

"Anlat şu hikâyeni," dedi Paul.

"Çok uzatırsam beni susturun," dedi Larry. "Evimizin biraz aşağısında kalabalık bir aile oturuyor. Beş kızları, dört oğulları var. Annemlerle onların aileleri arkadaş. Anneleriyle babaları çok dindar, babaları *Vincent de Paul'e*[1] katılmış, anneleri de durmadan *novena*[2] söylüyor. Tatlı, normal insanlar. En küçük oğulları Dublin'de oturuyor. Şimdi onunla birlikteyim. Birkaç aydır sürüyor bu. Şu da var ki ben öteki üçüyle de birlikte oldum, yani öteki oğlanlarla. İkisi evli, ama belli ki evli olmaları onlara engel değil. Çok tuhaf, hepsi de farklılar. En gençleri müthiş."

Sözlerini bitirdiğinde kimse konuşmadı. Helen pencereden dışarı bakınca hafif bir ışık görüyordu, ama içerisi artık kapkaranlık olmuştu.

[1] İrlanda Katoliklerinin, yoksullara para, giyecek ve yiyecek yardımı yapan kuruluşu.
[2] Roma Katolik Kilisesi'nde belli bir aziz için okunan bir dua.

"Müthiş bir aile. Bence genlerinde bir şey olmalı," dedi Paul, biraz sonra.

"Elbette genlerinde var," dedi Larry. "Ve de terilen pantolonlarının içinde."

"Duyacağımı duydum," dedi yaşlı kadın. Sesi sert ve gereğinden yüksek çıkmıştı, sanki yüce bir güçle konuşur gibiydi. "Dördü de ha! Bayağı kalabalıklar!"

"Şu sıralar annemin yeterince düşünecek şeyi var sanırım," dedi Helen.

"Duymak istemeyeceğinizi söylemiştim size Bayan Devereux," dedi Larry.

"Ah, kendini koru, sana öğüdüm bu, kendini koru ve dikkat et."

Tam o sırada biri ışığı yaktı, Helen'in annesi kapıda duruyordu. "Karanlıkta ne yapıyorsunuz?" diye sordu.

Helen gözlerini kırpıştırdı, birden vuran güçlü ışıktan korunmak için elleriyle gözlerini kapattı. Annem keşke lambayı kapatsa, diye düşündü.

"Declan kustu, ama o kadar da kötü değil," dedi Helen'in annesi. "Temizledim, halloldu, ama sanırım uyuyacak. Umarım uyur. Karanlıkta ne yaptığınızı anlayamıyorum."

"Konuşuyorduk, Lily, konuşuyorduk, havanın karardığını fark etmedik," dedi büyükanne.

"Ben kapıya geldiğimde ne söylüyordun?" diye sordu Lily.

"Çocuklara, zor günler geçirdiğimizi ve yanımızda olmalarının iyi olduğunu söylüyordum," dedi büyükanne. Helen başını Larry'ye çeviren büyükannesine bakıyordu, haydi istersen sözümü yalanla, der gibiydi kadın. "Onlara söylediğim buydu, Lily," dedi büyükanne.

Yaşlı kadın ayağa kalkıp camdan dışarı, geceye baktı. Sandalyesini geri itti, perdeleri ağır ağır çekmeye başladı, sonunda Larry ona yardıma geldi. Larry yaklaşırken büyükanne ona vuracakmış gibi elini kaldırdı. Larry gülerek uzaklaştı kadının yanından.

*

Üst kattaki küçük odada Larry ile Paul'ün yatakları hazırlanırken Lily bir önceki gece uyuyamadığını söyleyerek evdekilere veda etti, annesine de cep telefonunu açık tutması için söz verdirdi. Sabah geri dönecekti. Helen annesiyle birlikte arabaya kadar gitti.

"Buraya geldiğim ilk gece ben de uyuyamamıştım," dedi.

"Bir sorun çıkarsa bana telefon edersin, olur mu?" dedi annesi.

"Bunca zaman sonra buraya geri dönmek çok tuhaf geldi bana," dedi Helen.

Annesi motoru çalıştırıp avluda geri manevra yaparak arabayı çevirdi. Helen arabanın yolundan çekildi.

Daha sonra, Hugh'ya telefon etmek için gittiği Blackwater'dan döndüğünde Declan'ı pijaması ve terlikleriyle Aga'mn yanında oturur buldu. Paul, Larry ve büyükanne mutfak masasının başına oturmuşlar, *Wexford People* gazetesinde Lily'nin bilgisayar şirketinin tam sayfa ilanına bakıyorlardı.

"Şu senin annen önemli biri," dedi Paul.

"Lily her zaman için bağımsızlığına düşkündü," dedi Helen'in büyükannesi. "Bebekken bile, sarılmak ya da kucağınıza oturtmak için onu kollarınıza aldığınızda kendi başına emeklemek için yere bırakılmak isterdi, büyüdüğünde de kendi başına yürümek isterdi. Ne yapacağını ona asla söyleyemezdiniz. Sabahları kalk bile diyemezdiniz. Sizden önce kalkardı. Hep çok çalışkandı, çok zekiydi, üniversi-

tede burs kazandı. Rahibeler onu severlerdi. Bunclody'deki FCJ'ye gidebilmesi için gereken parayı bulmak amacıyla tatilcilere kiraladım evimi ve biliyorsunuz, neredeyse rahibe oluyordu."

"Bunu hiç bilmiyordum," dedi Helen.

"Ah, rahibeler onu severlerdi," diye devam etti büyükannesi, "son sınıftayken, Cadılar Bayramı tatilinden sonra onu okula geri götürdüğümüzde, rahibeler bizimle görüşmek istediler; daha önce bizi hiç umursamamışlardı, ah, burunları pek havadaydı o rahibelerin, bir Fransız tarikatmdandılar. Ve Rahibe Emmanuelle, hepsinin başı, bana, sanırım Lily'nin bir mesleği var, dedi. Ona gülümsedim, bunun bizim için büyük mutluluk olduğunu söyledim. Arabaya binene kadar gülümseyip durdum, binince de büyükbabana Lily manastıra girmesin diye Tanrı'ya dua edeceğimi söyledim."

"Peki onun rahibe olmasını istemediniz mi?" diye sordu Paul.

"Lily'nin mi? Güzel kızımızın mı? Saçları kökünden kesilsin miydi? Bir başörtüsü, rüzgâr üfüren eski bir manastır ve arkadaş olarak da titrek yaşlı rahibeler mi? İstemedim elbette! Geceler boyu uyumayıp onu nasıl engelleyebileceğimi düşündüm. Ona bir şey söyleyemeyeceğimizi biliyordum, onunla konuşmanın bir işe yaramayacağım da. Büyükbaban çok iyi bir adamdı, yerinin cennet olduğuna eminim; o bana, Tanrı'mn isteğine boyun eğmemizi söyledi, ben de ona, Lily'nin rahibe olmasını istemememin de Tanrı'mn isteği olabileceğini hatırlattım."

"İyi etmişsin büyükanne," dedi Declan.

"Peki ne yaptın?" diye sordu Helen.

Büyükannesi yere baktı, bir şey söylemedi.

Ötekiler hiç konuşmadan ona bakıp sözüne devam etmesini beklediler.

"Çay yapayım," dedi büyükanne, "çok konuşuyorum."

"Hayır çok değil, bize anlatmalısın," dedi Declan.

"Çayı ben yaparım," dedi Helen.

"Sürekli düşündüm," dedi büyükanne, dudaklarını yalayarak. "Bu işi durdurmak için Noel tatilinin sonuna kadar zamanım olduğunu biliyordum. Lily'yi de düşündüm. Kızlar hastabakıcılık oynarlarken en iyi hastabakıcı Lily olmak isterdi, elbise dikilmesi söz konusu olunca modelleri ve malzemeyi alır, beni bütün gece uyutmazdı. Çevresindekiler ne yaparlarsa o da yapardı, ama kat kat fazlasını. Derslerinde de durum aynıydı. En iyi, en çalışkan öğrenci olmak isterdi. Gece gündüz rahibelerle birlikte olduğundan elbette o da rahibe olmak istiyordu. Bütün bunlar kafama dank edince birden ne yapacağımı buldum. Onu Noel tatili için gidip almamızdan önce oldu bu."

"Ne yaptın büyükanne?" diye sordu Helen, çaydanlığı doldururken.

"Lily'nin aklının çelinmesi gerekiyordu, hepsi bu. Kız kardeşim Statia, Breeli Bolger ailesinden biriyle evliydi, beş oğlu vardı, kızı yoktu; oğlanlar Wexford Eyaleti'nin en çılgın gençleriydi, ama hepsi de hoş ve efendi çocuklardı; Statia hepsini çok seviyordu, o benden daha yumuşak başlı biriydi, oğlanların ortalıkta boş boş dolaşıp partiler vermelerine -oysa o sıralarda kimse böyle bir şey yapmıyordu-, babalarının arabasını alıp dansa gitmelerine, ertesi gün öğlene kadar eve dönmemelerine göz yumuyordu. Oğlanların Bolger tarafından kuzenleri vardı, onlar da bu çocuklar kadar berbattılar. Maçlardan, kızlardan ve danstan başka bir şey düşünmüyorlardı. Kuzenlerden üçü Wexford takımındaydı.

"Bree'ye gittim. Büyükbabanı arabada bırakıp Statia ile konuştum; Statia anladı, anlamasa bile benim istediğimi yapardı. Ondan, Noel'den sonra Lily'yi yanına almasını ve Bolgerlerle birlikte ortalığa salıvermesini istedim. Böylece Lily'yi Aziz Stefan Günü'nde oraya götürdük. Biraz şaşırdıysa da hiçbir şeyden kuşkulanmadı. Okul açılmadan bir gün önce de onu oradan aldık. Statia onun bütün danslara ve eğlencelere gitmesine izin verdi. Arabalara, kamyonetlere binip her yerde dolaştı Lily, Bolgerli kuzinlerden ödünç aldığı giysileri giydi. Statia bana onun çılgın gibi olduğunu anlattı. Danslara katılan yaşlı çiftçileri anlatırken gülmekten ölüyormuş. En iyi dans eden, en uyumlu kız Lily imiş. Kuzenleri herkesi tanıyordu, kuzenlerinin kuzinleri de kalan herkesi tanıyordu. Çok geçmeden Lily de herkesi tanıdı. Tıpkı rahibelerle olduğu gibiydi. Lily, birlikte olduğu insanlar gibi olmak istiyordu, tek farkı şimdi Ballindaggin'deki ya da Adamstown'daki dansa gitmek istemesiydi. Ondan ses çıkmayınca her şeyin yolunda olduğunu anladık."

"Büyükanne, onun başını derde sokmasından korkmadın mı?" diye sordu Declan.

"Devir farklıydı, Declan. Kuzenleri ona göz kulak oluyorlardı. Kimsenin kendisinden yararlanmasına izin vermezdi zaten."

"Eminim vermezdi," dedi Helen, çayları koyarken.

"Böylece Lilly, FCJ'ye döndü, ama zamanını oğlanlara mektup yazıp yatılı olmayan kızlarla dışarı yollamakla, yatakhanedeki kızları gece geç saatlere kadar uyutmamakla geçirdi. Derslerine de çalışmış olmalı ki bursu kesilmedi, ama kafası değişmişti artık. Paskalya tatili için onu alıp eve götürmemizden önce bizi çağırdılar, öteki kızlara kötü örnek olduğunu, çok değiştiğini söylediler. Biz hiçbir değişiklik

fark etmedik, dedim, Rahibe Emmanuelle'e. Manastırda bir şey olmuş olmalı, dedim. Bana öyle bir baktı ki, ama ben de ona aynen öyle baktım. Benimle baş edemeyeceğini anlamıştı. İşte Lily'nin rahibe olmasını böyle engelledik."

"Hepimiz için büyük bir şans olmuş, değil mi?" diye sordu Helen.

"En azından o sırada böyle görünmüş olmalı," dedi Declan.

ALTI

Sabahleyin Helen annesini Declan'm odasında buldu, oğlunun başını avuçlarına almıştı.

"Çok erken dönmüş olmalısın," dedi Helen, der demez de annesini suçlar gibi konuştuğunu fark etti. "Yorgun görünüyorsun," diye ekledi, sesini yumuşatmaya çalışarak.

"Declan bu sabah da iyi değildi," dedi annesi soğuk soğuk.

Declan gözlerini ona dikti. Burnunun üzerindeki çürüğün rengi koyulaşmıştı, neredeyse mordu, daha da yayılmış görünüyordu; ama kıpırdamadan yatarken tuhaf bir rahatlık duyuyor gibiydi. Sanki ağrı çekmiyordu.

"Çocuklar kalktılar mı?" diye sordu Helen.

"Büyükannen karınlarını doyuruyor," dedi annesi. "Havaya girdi - yeniden pansiyon işlettiğini sanıyor. Jambon ve sosis var ve yumurtanızı nasıl istersiniz havalarında."

"Jambonumuz olsaydı," dedi Declan, boğuk sesiyle, "jambonlu yumurta yerdik, ama ne yazık ki yumurtamız yok."

"Beş yaşından beri söyler durursun bunu," dedi Helen, gülerek, "ben de hiç komik bulmam."

"Git de ötekiler her şeyi silip süpürmeden sen de kahvaltını et," dedi annesi.

Helen mutfağa girdiğinde Larry konuşuyor, büyükannesi de can kulağıyla onu dinliyordu. Paul Helen'in içeri girdiğini gördü, ama öteki ikisi görmezlikten geldiler.

"Hayır Bayan Devereux," diyordu Larry, "hayır, duvar yıkmak pahalıya mal olmaz, kapıları genişletmek de. Bütün hepsini bin sterline yaptırabilirsiniz, ama ben sizin yerinizde olsaydım, nem giderici sistemi de koydururdum, döşemeyi meşe parke yapardım ya da en azından çam parke..."

"Bu adam hâlâ konuşuyor mu?" diye sordu Helen.

"Kahvaltın fırının içinde," dedi büyükannesi.

"Büyükanne, inşallah onu dinlemiyorsundur," dedi Helen.

"Ama mutfak neresi olacak?" diye sordu büyükanne, Larry'ye.

"Yo," dedi Larry, "mutfağı olduğu yerde bırakın, ama içine bir rampa, bir de ray koyun."

"Düşersem ne olur, onu konuşuyoruz, Helen," dedi büyükannesi, "ya da tekerlekli iskemlede olursam. Hem bu merdivenleri daha fazla inip çıkamayacağım herhalde."

"Yo," diye devam etti Larry, konuşması bölünmemiş gibi, "yatak odasıyla banyoyu Helen'le Declan'ın yattıkları yere alın, aralarında kocaman, geniş bir kapı olsun, ama yemek odasının bir bölümünü de katarak bu odaları iyice büyütün. Bahse girerim ki yemek odasını hiç kullanmıyorsunuzdur."

"Ölçü şeridini getirdin mi Larry?" diye sordu Helen, yerine otururken.

Larry ona aldırmadı. "Duvarları kontrol ettim," diye devam etti. "Onları yıkmak yarım gün sürer. Ev yepyeni olur. Tanıyamazsınız."

Helen marketten alışveriş yapıp gazete aldıktan ve Hugh'ya telefon ettikten sonra köyden döndü-

günde Larry mutfak masasının üzerindeki büyük bir çizim defterine çizimler yapıyordu. Ölçü şeridi de yanı başındaydı.

"Onunla konuşulmuyor," dedi Paul. "Manyağın teki."

"Peki yatak nereye konacak?" diye sordu büyükanne, bulaşıktan başını kaldırarak. "Pencerenin yanında olmasını istemiyorum."

"Çift kişilik mi tek kişilik mi?" diye sordu Larry.

"Bu çok kişisel bir soru," dedi Helen.

"Nasıl bir yatağım olsun dersin?" diye sordu büyükannesi, arkasına dönerek, elleri köpük içindeydi.

"Ah, bu size kalmış bir şey," dedi Larry.

Güneş bulutlardan sıyrılır sıyrılmaz Helen bir iskemle alıp evin önüne koydu ve oturup *Irish Times'ı* okumaya başladı. Annesi Declan'ın odasından çıkana kadar beklemeyi, sonra Declan'ı yalnızken görmeyi tasarlıyordu. Cathal ya da Manus böyle hasta olsaydı, ben de annemin yaptığını yapardım herhalde, diye düşündü, ama çocuklar bunu isterler miydi, bundan emin değildi.

Paul gelip Helen'in yanına oturdu. Sırtını evin duvarına dayadı.

"Sence Declan'ın durumu iyi mi?" diye sordu Helen.

"Ne demek istiyorsun?"

"Sanırım annem gün ağardığından beri onun yanında."

"Hayır değil. Sen kalkmadan az önce geldi," dedi Paul. "Ama odayı koruyor, Declan'ın bela arkadaşlarını ondan uzak tutuyor gibi."

"Ve de bela ablasını."

"Ve de bela büyükannesini," diye ekledi Paul, gülerek.

"Yo, ona bela diyemeyeceğim. Bana kalırsa doğru sözcük 'kötü'."

"Bu sabah formundasın," dedi Paul.

"Yıllar önce," dedi Helen, "biz çocukken, annemle babam bir yere gitmişlerdi, büyükbabam da evde yoktu; büyükannemin eli pencereye sıkıştı, çerçeveyi de kaldıramıyordu. Kaç yaşında olduğumu bilmiyorum, herhalde altı ya da yediydim. Her neyse, büyükannem, hem de büyük bir zevk alarak anlatır bunları, benim bu fırsattan yararlanıp evdeki bütün çekmeceleri karıştırdığımı, altüst ettiğimi söyler durur. Declan ise onun yanında oturmuş, bir yandan ağlarken bir yandan da büyükannemi avutmaya çalışmış. Elbette ben bütün bunları yaptığımı hatırlayamıyorum. Hem bu olaydan böyle yararlanmadığıma da eminim. Ama büyükannem de şimdi aynı şeyi yapıyor, benim altı ya da yedi yaşındayken yaptığım şeyi; arkadaşın Larry ile birlikte çekmeceleri karıştırıyor."

"Ah, haydi ama, kadını rahat bırak," dedi Paul. "Yalnız yaşıyor o. Gerçek, kanlı canlı bir mimarla her gün karşılaşmıyor. Larry birinin evine girsin de hiç de uygun olmayan bir yere bir banyo koydurmalarını önermesin - olacak şey değil."

"Benim hakkımda neler konuşuyorsunuz?" Larry dışarı çıkmış, güneşin altında durmuştu.

"Helen'e senin göbek adının Frank Lloyd Wright olduğunu söylüyordum," dedi Paul.

"Büyükannen, hepiniz yüzmeye gidin diyor," dedi Larry. "Bana bunları verdi." Elindeki iki siyah naylon mayoyu gösterdi.

"Aman Tanrım, asla giymem bunları!" dedi Paul.

"Ben mayomu getirdim," dedi Helen.

"Büyükannen mayoları nereden bulmuş?" diye sordu Paul.

"Tatilcilerden kaldı, dedi bana."

"Yabancılara tatilciler der," dedi Helen.

"Aman Tanrım, amma da sıskalarmış!" dedi Larry mayoları havaya kaldırıp. "40'lı yıllarda popolar epeyce ufakmış demek."

"Mayolar 60'lı yıllardan kalma," dedi Paul. "O yıllarda herifler popolarının sıkışmasına aldırmazlarmış."

"Declan'a bizimle gelmek isteyip istemediğini sorsak mı?" dedi Larry.

"Gir sor bakalım," dedi Helen.

Larry dönene kadar konuşmadan beklediler.

"Uyuyor," dedi Larry. "Soramadım bile. Annene bir fincan çay götürme sözü verdim."

"Bekleriz," dedi Helen. "Gelirken havlu getir."

Helen, Declan'm arabasının bagajmdaki büyük bir çantadan mayosunu çıkardı, sonra üçü birlikte uçurumun kenarına doğru yürüdüler. Bu adamlar eşcinsel olmasalardı, diye düşündü Helen, onlarla birlikte sahile inmemek için bir bahane bulurdum. İnseydim, fazlasıyla sinirli ve huzursuz olurdum. Hugh yanında olmayınca nasıl davranacağını bilemezdi Helen, olunca da onun yanından ayrılmazdı. Ancak sahile indiklerinde, Paul gömleğini çıkarınca, onun uzun sırtının beyaz, pürüzsüz cildini görünce bütün bunların kendisi için ne kadar tuhaf ve yeni olduğunun farkına vardı Helen. Paul kendisini soyunurken görecek olsa, bunun onun için hiçbir anlamı olmayacaktı. Belki merakı uyanırdı, ama Helen'in onu şimdi siyah naylon mayo içinde gördüğü zaman hissettiklerini hissetmezdi.

"Sona kalan korkaktır," diye bağıran Larry korkusuzca suya adım attı, ama birden durdu ve sanki

elektrik çarpmış gibi zıpladı. "Buz gibi, aman Tanrım, buz gibi!" diye kükredi.

Paul acele etmeden girdi suya, ama o da durdu ve soğuktan korunmak istercesine kollarıyla bedenini sardı. Helen, onun yanından geçerken ona su sıçratmamak için kendisini zor tuttu. Paul kızdırılmayacak kadar ciddi ve mesafeliydi. Onun kulağına 'korkak' diye fısıldamak istedi, ama güceneceğini düşündü.

"Haydi ama Paul," dedi, "sen kocaman adamsın."

"Ağzını bile açma," dedi Paul, titrerken. "Bu kadar soğuk olduğunu söylememiştin."

Larry yüzerek açılmaya başlamıştı. Helen de, yeterli derinliğe ulaştığında, elinden gelen çabayı ve kararlılığı göstererek suya daldı. Tekrar yüzeye çıktığında, Paul'ün kendisini seyrettiğini bildiğinden, istifini bozmadan başını sallayıp saçlarmdaki suyu akıttı.

Daha sonra, kurulanıp havlularının üzerinde güneşlendiler.

"Büyükannen diyor ki," dedi Larry, "bacağını kırarsa ya da hastalanırsa kendisini hastaneye kapatır ve bırakmazlarmış, asla evine dönemezmiş. Bir kere hastanede yatmış ve karşısındaki yatakta kalan yaşlı kadın herkesin, hatta hemşirelerin bile, rahip olduğunu sanıyormuş; durmadan rahip şöyle, rahip böyle diye konuşuyormuş, büyükannen buna dayanamıyormuş. Ona da kaçık muamelesi yapmışlar orada."

"Kaçık zaten," dedi Helen.

"Tanrım, düşünsene, gerçekten korkunç bir şey olurdu," dedi Larry.

"Kes şunu, Larry!" dedi Paul.

"Gerçekten," dedi Larry.

"Büyükannem umurumda değil," dedi Helen. "Yani onunla ilgileniyorum, ama şimdi değil. Şimdi, Declan'ı o odadan çıkarmak istiyorum."

"Belki de o odada annenle öyle kalmak istiyordur," dedi Paul.

"Sahi mi?" diye sordu Helen.

"Bence Declan annenin onu görmek istememesinden filan korkuyordu," dedi Paul. "Bence annenin bilmesini ve kendisine yardım etmesini çok istiyordu, ama yine de ona söyleyemiyordu, şimdi ona her şeyi anlattı, annesi yanında ve Declan'a yardım etmeye çalışıyor."

"Bu yardım küçük dozlarda olsa daha iyi olurdu, " dedi Helen, kuru bir sesle.

"Belki de Declan tam da bunu istiyordur," dedi Paul. "Bundan öyle çok söz etti ki."

"Annemle böyle bir odada kilitli kaldığımı bir düşünsene," dedi Larry. "Hizbullah'm eline düşmeyi yeğlerdim."

"Kapa çeneni Larry, sen bize annenin hoş bir kadın olduğunu anlatırdın."

"Hasta olsaydım her şey farklı olurdu tabii."

"Larry'ye durmadan kapa çeneni demesene," dedi Helen.

Paul ayağa kalktı, deniz kıyısına yürüdü, hiç çekinmeden suya adım attı.

"Belki suya girince sakinleşir," dedi Larry.

"Nesi var?" diye sordu Helen.

"Sorunları var," dedi Larry.

"Hasta mı?" diye sordu Helen, duraksayarak.

"Yo, öyle bir şey değil. Erkek arkadaş sorunu. Onun erkek arkadaşı olmaya çalışmanın nasıl bir şey olduğunu hayal edebilir misin?"

"Paul'ün hoş biri olduğuna eminim."

"Ah, tam bir kahkaha makinesi, şu bizim Paul. ilişkiler üzerine kitap okuyor."

"Başka da bir şey yapmıyor herhalde?"

"Bence öyle, bence daha fazlası gelmez elinden, gerçekten," dedi Larry.

"Evet, bence de öyle," dedi Helen.

Daha sonra, Larry eve döndü, Helen'le Paul ise sahil boyunca güneye, Ballyconnigar ve Ballyvaloo'ya doğru yürüdüler. Hava pusluydu, ama güneş güçlüydü, ısıtıyordu.

"Yalnız mı yaşıyorsun?" diye sordu Helen.

Paul ona sertçe baktı. İkisi de bu sorunun önceden tasarlanmış olduğunu biliyorlardı.

"Hayır, erkek arkadaşımla birlikte Brüksel'de yaşıyorum." Canı sıkılmış gibiydi.

"Bağışla, burnumu sokmamalıydım," dedi Helen.

"Yo, zararı yok," dedi Paul.

Keatinglerin evine varana kadar hiç konuşmadılar; orada Helen Paul'e toprak kaymasını açıklamaya koyuldu. Paul ilgilenmiş gibiydi, evde kimin yaşamış olduğunu, evin bu yanının ne kadar zamanda kayalıktan aşağı çöktüğünü sordu.

Ballyconnigar'da derenin karşı kıyısına geçip yürümeye devam ettiler. Durup dururken bir başka soru daha sordu Helen: "Erkek arkadaşın İrlandalı mı?"

"Hayır, Fransız. Ama onunla İrlanda'da tanıştım."

"Nasıl tanıştınız?"

Neden bu kadar meraklı olduğunu bilemiyordu Helen, ama Paul bu kez terslerse başka bir şey sormayacağım, dedi kendi kendine.

"İkimiz de on beş yaşındayken bir değiş-tokuş programına katılmıştık."

"Peki sen..." Helen duraksadı, Paul onun ne sorduğunu anlamamış gibi yüzüne baktı. "Sen..."

"Galiba ne demek istediğini biliyorum," dedi Paul. "Yo, yo, dört yıl sonraya kadar değil."

"Ama biliyor muydun?"

"Kendimin öyle olduğunu biliyordum, ama onun olduğunu bilmiyordum, o da öyle."

"Peki ne oldu?"

Alçak kum tepeciklerinden birine sırtlarını dayayıp oturdular. Paul kollarıyla dizlerini sardı, gözlerini denize dikti. "Kasabaya bir sürü Fransız öğrenci gelmişti," dedi, "hepsi de tenis kulübüne yazıldılar, böylece gece gündüz hepimiz oradaydık. Maçlar, turnuvalar filan yapılıyordu. Bizim -yani İrlandalı çocukların- birbirimize davranış biçimimiz Fransızları şaşırtmış, ama ben bunu sonradan fark ettim. Biz onların birbirleriyle el sıkışıp öpüşmelerine şaşırıyorduk, onlar da bizim durmadan küfürleşmemize. Geriye dönüp bakınca görüyorum ki, galiba biz böyle iletişim kuruyorduk. Saçını tıraş ettiren, bir kızla el ele tutuşurken yakalanan ya da zayıflık gösteren olursa, hangisi olursa olsun, herkes onunla alay eder, küfrederdi ve bu iş günlerce sürerdi."

"Declan'la sen de Larry'ye böyle davranıyorsunuz," dedi Helen.

"Bunu hak ediyor," dedi Paul.

"Özür dilerim, sözünü kestim."

"Babamı tanımalıydın," diye devam etti Paul. "Mühendistir, matematik problemleriyle de ilgilenir, mantığı da kuvvetlidir. Erkek kardeşlerimin hepsi mühendis. Biz konuşmayı öğrenir öğrenmez babam problem çözdürmeye başlardı. Büyüdüğümüzde de, bir şeye karar vermemiz gerektiğinde, örneğin bayram parasını nasıl harcayacağımız, televizyon mu seyredeceğimiz yoksa ders mi çalışacağımız konusunda, sorunu yazdırır, sonra lehindeki ve

aleyhindeki noktaları, arkadan da kararı yazdırırdı. Bu iş için hepimizin elinde küçük kâğıtlar bulunurdu, sorunu nasıl çözdüğümüzü ona gösterdiğimizde pek memnun olurdu. Francois bizim yanımızda kalmaya gelmeden önceki kış, bir kâğıt parçasına şunu yazdım: "Ben eşcinselim. Sınıfımdaki erkekler kızlar için neler hissediyorlarsa ben de onlar için onu hissediyorum." Sonra da o kâğıdı sakladım. *Irish Times* gazetesinde evli bir çiftin erkeğinin eşcinsel olduğunu, ama iki çocukları olana kadar bundan hiç söz etmediklerini okumuştum. Makalede, birlikte yaşamaya çalışacaklar diye yazıyordu, ama kadın kocasının kendisini sevmediğini biliyordu.

"O kâğıt parçasını elime alıp seçenekler yazıyordum: Bu durumu yok sayabilirim. Unutmaya çalışabilirim. Şimdi sana söz edemeyeceğim en saçma şeyleri yazıyordum. Bir gece kâğıda, akranım olan bir başka eşcinsel bulmaya çalışabileceğimi yazdım. Bu cümlenin altını iki kez çizdiğimi hatırlıyorum, çünkü öteki seçeneklerin bir kısmından daha ılımlıydı.

"Çok geçmeden biri çıktı karşıma ya da ben çıktı sandım. O sıralarda rugby oynuyordum, kulübümüz çok küçüktü ve duş filan da yoktu. Oyundan sonra elbiselerimizi sırtımıza geçiriyor, eve gidip duş alıyor, üstümüzü değiştiriyorduk. Yabancı sahada oynadığım ilk gün orada genel bir duş vardı, bizim takımdaki çocuklardan birinin -şimdi avukat o çocuk- duşta penisinin sertleştiğini gördük. Ben de budala gibi onun eşcinsel olması gerektiğini düşündüm. Gerçekten yakışıklı biriydi, onu seyrettim, sonra bir akşam, bir münazaradan sonra onunla birlikte eve yürüdüm, ona neler söylediğimi bilmiyorum ama her ne söylediysem ne demek istediğimi anladı. İlgilenebileceğini söyledi, ama o gece olmazdı, orada bıraktık, ben de mutluluk içinde eve gittim. Biriyle tanışmıştım. O kâğıda artık ihtiyacım olmayacaktı.

"Sorun, o çocukla bir türlü doğru dürüst baş başa kalamamamdı, hatta gündüz saatlerinde bile; oysa her yola başvuruyordum: Okuldan çıkana kadar bekliyor, teneffüslerde onu bulmaya çalışıyordum. Hatta bir keresinde evine bile uğradım; ne zaman malum konuyu açsam ya odadan çıkıyor ya da televizyonda kanaldan kanala geçiyordu. Durum umutsuzdu. Ama onun bu konuyu herkese anlattığını bilmiyordum. Francois bize gelip benimle aynı odayı paylaşana kadar öğrenmedim de. François'nm İngilizcesi o günlerde pek iyi değildi. Her neyse, bir gece hepimiz tenis kulübündeydik; hava, oyun oynanmayacak kadar karanlıktı ama dansın başlamasına da henüz zaman vardı. Bu yüzden dağılmış oturuyorduk. Her zamanki gibi alaylı alaylı konuşuyor, birbirimize takılıyorduk. Biri François'nm başka bir eve taşınmak istediğini söyleyince herkes coşkuyla karşıladı bu sözleri, hatta kızlar bile. Yemeklerden dolayı mı, diye sordu oradakilerden biri, alaycı alaycı. Hayır, dedi başka biri. Paul'ün yaşlı annesi yüzünden mi? Hayır, dedi bir başkası. Sanki bu konuşmayı önceden tasarlamış gibiydiler. Öyleyse nedeni ne, diye bağırdı biri. Nedeni, Paul'ün sapık olması, dedi biri, hepsi birden gülüşüp bağrıştılar, sonunda içlerinden biri François'ya -aslında o neler olup bittiğinin farkında değildi- 'Doğru değil mi Francois?' diye sordu. Çok kibar olan Francois da 'Evet,' dedi Fransız aksanıyla; herkes gülmekten yerlere yattı.

"O gece, babamın mantık sistemi pek işe yaramadı. Eve döndüm, Francois geldiğinde ben yatmıştım. 'Bu çocuklar senin dostların değil,' dedi bana. Ne sorduklarını anlamamış olduğunu bana açıklamaya çalıştı, ama ben bunu zaten biliyordum, ona da söyledim. Francois ışığı söndürüp yatağına girdi.

Ben ağlamaya başladım, o kalkıp yanıma geldi, yatağımın üzerine oturdu, beni avutmaya çalıştı, sonra yanıma uzanıp dostum olduğunu söyledi, bir daha kulübe gitmeyeceğim, dedi. Her neyse, o yanımda yatarken, ağır ağır cinselliğinin uyandığını fark ettim. Elini pijamamın altına sokup omzuma dokundu. Ama cinselliği uyarılmış oğlanlardan bıkmıştım, bu yüzden Francois beni öperken bile taş gibi kalakaldım orada. Hiçbir şey olmadı, o da ileri gitmedi. Bir süre sonra da yatağına döndü."

"Sonra ne oldu?" diye sordu Helen.

"Birbirimize çok yakınlaştık, özellikle bir aylığına onun Fransa'daki evine gittiğimde. Annesiyle babası gençtiler, Francois da tek çocuktu, ailesi bize yetişkin muamelesi yapıyordu. Bize çok zaman ayırıyor, çok nazik davranıyorlardı. Francois babamın kendisinden hoşlanmadığını düşünüyordu, çünkü babam sürekli olarak onunla dalga geçmişti. Ama François'nm babası laf olsun diye konuşmazdı, hep nazik ve dürüsttü. Onların bu dürüstlüğüne bayılıyordum. Francois da öyleydi, sadık, ciddi ve kibardı. Bazen çok da komik oluyordu, tatsız biri değildi. Onun içi-dışı bir oluşunu seviyordum, yaptığı ve söylediği şeylerde dikkatli olmasını da. Onun da benden hoşlandığını biliyordum, bu da çok şaşırtıcıydı. Ailesi Normandiya'da deniz kıyısında bir ev kiraladı, orada denize girip tenis oynadık. Birbirimize asla dokunmuyorduk, ama Fransa'dayken, İrlanda'da hiçbir zaman yapmadığımız şeyleri yaptık, birbirimizin önünde soyunduk, aslında gerektiğinden de çok."

"Gerçek bir aşka benziyor," dedi Helen.

"Katıksız bir mutluluktu bence, evet öyleydi," dedi Paul. Gözlerini denize dikti, sonra yumdu.

Helen ona daha sonra neler olduğunu sormak istedi, ama yanlış dile getirilmiş bir tek sorunun bile Paul'ün konuşmasını keseceğini hissetti, oysa Helen onun anlatmaya devam etmesini çok istiyordu. Paul konuşmayınca Helen onu teşvik etmek istemedi. Sonra Paul yeniden söze başladı:

"Ben Trinity'de üçüncü sınıfa başlarken Francois İrlanda'ya geri geldi. Çok değişmişti, boyu uzamış, kilo almıştı. Yüzü incelmişti. Davranışları değişmiş, daha eğlenceli biri olmuştu. Aradan geçen yıllarda mektuplaşmıştık, ama zamanla mektuplar seyrekleşmişti. Benim Dun Laoghaire'de tek odalı bir evim vardı, onunsa Trinity'de eylül ayı boyunca kiraladığı bir dairesi; buluştuğumuz ilk gece, kentte son otobüsü kaçırdık. Odasındaki ikinci yatakta yatabileceğimi söyleyince önerisini kabul ettim. Tıpkı eski günlerdeki gibiydi, tek farkı ikimizin de artık neredeyse yirmi yaşında olmamızdı. Ben eşcinsel olduğumu biliyordum, ama bu konuda hiçbir şey yapmamıştım, açık konuşacağım, mastürbasyon yapmak dışında. Francois ise bir erkekle birlikte olmuştu, ama yalnızca bir tek kez. Her neyse, Trinity'de geçirdiğimiz o gece yarı sarhoştuk, soyunup odada dolaştık. Birimizin ilk adımı atması gerekiyordu, ama bu ben olmayacaktım. Bir süre yattık, sonra bir sessizlik oldu, Fransızca olarak yatağıma gelip gelemeyeceğini sordu bana. Sözcükleri hâlâ kulağımda, ne zaman hatırlasak güleriz. Ama ben çok sinirliydim. Her şey çok fazlaydı, onu çok istiyordum ve her şey fazlasıyla gerçekti. Hayır, dedim ona, ama yarın olur. Benim evet dediğimi, onu geri çevirmediğimi anladığına emin oldum. Karanlıkta kolunu bana uzattı, bir süre iki yatağın arasında el ele tutuştuk. Ve ertesi gece ilk kez birlikte olduk."

"O zamandan beri birlikte misiniz?"

"O günü izleyen iki yıl içinde birbirimizi olabildiğince çok gördük, sonra ben mezun olunca bir yıllığına Paris'e gittim, arkasından birlikte buraya

geldik, yine bir yıl için. Sekiz ya da dokuz yıldır birlikteyiz, ama son iki yıl çok sorunluydu."

Ayağa kalktılar, üstlerine başlarına yapışan kumları silkeleyip geriye, Cush'a doğru yürümeye başladılar.

"Ne açıdan sorunluydu?"

"Francois ile birlikte olmaya başladığımızda annesiyle babası inanılmaz davrandılar," diye anlatmaya devam etti Paul. "Bizim için kocaman bir çift kişilik yatak alıp François'nm odasına yerleştirdiler. Francois eşcinsel olması yüzünden onlarla bir dakika bile sorun yaşamadı sanırım. Annesiyle babasını sık sık görüyorduk. Ya cumartesi geceleri onlarda kalıyor ya da pazar günleri görüşüyorduk. En iyi arkadaşlarımızdı. Her ikisi de bir araba kazasında öldüler. Ânında öldüler, neredeyse iki yıl oldu, henüz kırklı yaşlarındaydılar. Bir yan yoldan çıkıyorlarmış, arkalarından gelen araba onlara çarpıp öne, bir kamyonun altına fırlatmış. Bu olayın ardından dünyamız yıkıldı. Annesi de babası da tek çocuk olduklarından yakın akrabaları yoktu; ne kuzenleri vardı François'nm ne de teyzeleri. Ben olmasaydım Francois tek başına kalacaktı, ama bir süre sonra ben de ona yardım edemez oldum, çünkü kendisini terk edeceğim düşüncesine tahammül edemez olmuştu.

"Terk etmeyeceğim, dedim. Onu ikna etmeye çalıştım, çok geçmeden düzeleceğine inanıyordum, işinden izin almıştı, yeniden başladığında daha iyi durumda olacağını sanıyordum, ama iyileşmedi, çalışamıyordu da -devlet memurudur- bu yüzden süresiz izin aldı. Kendisini terk edeceğime inanıyordu, bir süre sonra ne dersem diyeyim inanmaz oldu. İşteyken telefonum çalıyor, hattın öteki ucundaki kişi telefonu suratıma kapatıyordu, ama ben onun beni

kontrol ettiğini biliyordum. Perişan oluyordu; bir danışmana ve bir terapiste gitti, ama yararı olmadı.

"Sonra benim Paris'te bir konferansa katılmam gerekti. Gideceğimi ona çok önceden söyledim, kurtulamadığım bir işti. Balıkçılık üzerine üç günlük bir konferanstı. Son gün ben çevirmen kulübesindeyken François'nm salona girdiğini gördüm. Perişan ve tuhaf görünüyordu, aklını kaçırmış gibiydi. Çok öfkelendim. Aşağı koşup onu yakaladım, yukarı getirip yanıma oturttum. Gerçekten öfkelenmiştim ona ve artık daha fazla dayanamayacağımı anlamıştım. Otele dönünce galiba fazlaca bağırdım ona, daha önce hiç kimseye böyle davranmamıştım sanırım, kendine gelmesi gerektiğini söyledim. Tek söz etmeden yatağa gittiğimizi hatırlıyorum. Yine hiç konuşmadan Brüksel'e giden trene bindik, aramızda her şeyin bitmiş olduğunu anladım.

"Bir süre ayrı kalmayı denememizin iyi olacağını düşündüm ve birkaç gün kafamda bu düşünceyi evirip çevirdim, ama budalaca bir plandı. Ona yardım etmemiş, onu yüzüstü bırakmış olacaktım; şimdi ayrılırsak bir daha asla bir araya gelmeyeceğimizi de biliyordum. Her şeyin ters gittiği bir günün gecesinde ona beni sevip sevmediğini sorduğumu hatırlıyorum; seviyorum, dedi. Ben de seni seviyorum, dedim ona, yalnız kalmaktan korktuğunu biliyorum, seni bırakmayacağımı kanıtlamak için ne mümkünse yaparım, dedim. Bunu gerçekten istediğimi sana göstereceğim, dedim. Ve gerçekten de böyle düşünüyordum." Paul sustu, elleriyle gözlerini kuruladı. Ayağa kalkıp Helen'e baktı.

"Ne yaptın?" diye sordu Helen.

Cush'taki uçurumun dibindeki sert kumlara oturdular, tatlı tatlı kırılan dalgaları, ufuktaki pusu ve huzur verici gökyüzünü seyrettiler.

"İki şey yaptım. Onu eve getirdim ve kardeşlerim dahil olmak üzere bütün aileme yeniden tanış-

tirdim, partnerim ve sevgilim olduğunu söyledim. O güne kadar eşcinsel olduğumu kız kardeşimden başka bilen yoktu; her şey çok güç ve çok duygusal oldu. Sonunda her şey tatlıya bağlandı, ne tuhaftır ki özellikle de babam sayesinde. İlk yaptığım şey buydu."

"Ya ikincisi?" diye sordu Helen.

"Belki bu anlattıklarımla canını sıkıyorum. Larry'den de beterim."

"Yo, devam et," dedi Helen.

"Birlikte Brüksel'e döndük, Francois ne zaman benim onu terk etmemden söz etse aynı şeyi söylüyordum ona: 'Bunun doğru olmadığını sana kanıtlamak için ne mümkünse yaparım.' Hâlâ işine başlamamıştı, hâlâ morali bozuktu; Komisyon'dan döndüğümde onun bütün gün yataktan çıkmamış olduğunu görüyordum, türlü türlü haplar yutuyordu, ama ben kendi kendime ona yardım etmeye çalışmalıyım, diyordum. Annesiyle babasının bir fotoğrafını büyüttürüp çerçeveletmiştik. Bir mezar taşı seçtik. Eşyalarını elden geçirdik. Bir slogan söyler gibi ona durmadan, 'Bunun doğru olmadığını sana kanıtlamak için ne mümkünse yaparım,' diyordum. 'Seni terk etmeyeceğim.'

"İkimiz de Brüksel'de çarşamba geceleri toplanan bir Katolik eşcinseller grubuna katılmıştık. Declan bunu duyunca gülmekten yerlere yattı, ona orada konuşulanlardan bir kısmını anlattığımda daha da çok güldü. O gruba İsa'nın Haçlıları adını takmıştı. Oraya gittiğimize inanamıyordu. Ama biz gittik, iyi arkadaşlıklar kurduk orada; oradakilerden birkaçına -bunu gizli olarak yapmam gerekti, çünkü grupta bazı eylemciler kiliseye kızgındı- Brüksel'de ya da başka bir yerde bizi kutsayacak bir rahip bulup bulamayacağımızı sordum. Konuştuklarımdan biri eski bir rahipti, birini tanıdığını

söyledi bana, onu arayacak, öğrenecek, sonra gelip bize bilgi verecekti. Geri geldiğinde bana, tanıdığı rahibin bu olayın arkasında bir reklam numarası olmasından çekindiğini söyledi; gidip o rahibi görmeli ve bu isteğimin siyaset ya da reklam amaçlı olmadığını anlatmalıydım.

"Söz konusu rahip bunağın tekiydi, tıraşı berbattı, üstü başı kepek içindeydi, gür, çalı gibi kaşları vardı. Brüksel'in o güne kadar hiç ayak basmadığım bir semtinde, yıkık dökük bir evde oturuyordu. Dostça davranmadı ama ona boşu boşuna gönderilmediğimi biliyordum. Bana son kez ne zaman günah çıkarttın filan gibi sorular sordu. Yıllar önce, dedim. 'Ya takdis töreni?' dedi. Çok uzun zaman oldu, dedim. Bana bağırıp çağırdı, kiliseden yararlanmak istiyorsun, dedi. Onunla tartışmak istemiyordum. Bana telefon edeceğini söyleyerek kapı dışarı etti.

"Birkaç akşam sonra telefon etti, bizi oturduğumuz evde ziyaret edeceğini söyledi. Gelip karşımıza oturdu ve ikimize baktı. Ne gülümsedi ne de dostça davrandı. Ters bir sesle bize sorular sordu. Sonra ayağa kalktı. Bu işi üç koşulla yapacağını söyledi; birincisi, törenden önce adamakıllı günah çıkartacaktık; ikincisi, bir yıl boyunca her pazar günü kilisedeki ayine ve komünyona katılacaktık; ve üçüncüsü, bu işten hiç kimseye söz etmeyecektik. Üçüncü isteğinin olanaksız olduğunu söyledik ona, iki kişiye söylemeliydik bunu, ama onların kimseye anlatmayacaklarını garanti edecektik; gerçekten de birkaç gün içinde Declan'a ve benim kız kardeşime durumu anlattık. Rahip bir şeyler homurdanıp gitti, birkaç gün sonra da arayıp gününü ve saatini bildirdi.

"Bir kez daha evimize gelerek çok önemli bir şey söyleyeceğini bildirdi. Sözcüklerini dikkatle se-

çiyordu: Bizi kutsamak yerine evlendirmeye hazırdı. 'Eğer istediğiniz buysa evlilik törenini yapmaya hazırım,' dedi. Biz de ona, istediğimizin bu olduğunu, ama bunun yapılabileceğini sanmadığımızı söyledik. 'Yapılabilir,' dedi, 'ama bu çok ciddi bir adımdır ve eğer içinizde bir kuşkunuz varsa bana söylemelisiniz.' Bunu istediğimize inandırdık onu. Bir gün bize telefon edip halayına çıkıp çıkmayacağımızı sordu. Bunu düşündük, dedik. 'Törenden sonra birkaç saatinizi boş bırakın,' dedi. O akşamın geç saatlerinde Barcelona'ya kalkan bir uçakta yer ayırttık, o gün cumartesiydi, bir haftalığına da lüks bir otelde oda tuttuk. Kendimize elbiseler satın alıp saçlarımızı kestirdik. Eksik olan tek şey fotoğrafçıydı, bir de orgcu ve konuklar. O sabah bavullarımızı topladık, bir taksiye atlayıp rahibin evine gittik. Kapıda beklerken Francois kıkır kıkır gülüyordu. Annesiyle babasının ölümünden bu yana ilk kez böyle gülüyordu, gözlerimi ondan alamıyordum.

"Rahip ayrı ayrı günah çıkarttırdı bize, sonra bizi yan yana getirdi ve emin misiniz diye bir kez daha sordu. Emin olduğumuzu söyledik. Bir yan kapıdan bizi ufak bir kiliseye soktu, sonra kapıyı kilitledi. Kilise yaldızlar içindeydi, bütün ışıkları yakınca içerisi ışıl ışıl, pırıl pırıl oldu. Rahip tören giysilerini giyip dualar okudu, bizi takdis etti, sonra da evlendirdi. Karı koca sözcükleri yerine 'eş' sözcüğünü kullandı. Her şeyi hazırlamıştı. Çok ağırbaşlı ve ciddiydi. Kutsal Ruh'un ışığını üzerimizde hissettik; Declan bunun duyduğu en çılgın şey olduğunu söyledi, sanırım sen de böyle düşünüyorsundur."

"Hiç de öyle düşünmüyorum," dedi Helen.

"Çok özel bir lütfa kavuşmak için seçilmiş olduğumuzu düşünüyorduk. Üçümüz de diz çöküp uzun uzun dua ettik."

"Rahip bunu neden yaptı? Nasıl bir geçmişi vardı?"

"Hiç sormadık ve hiç öğrenmedik de. Rahipten neredeyse daha kılıksız ve onun kadar sevimsiz bir ev sahibi vardı, ama törenden sonra buna hiç aldırmadık, çünkü çok mutluyduk. Her neyse, peder bizi yemeğe davet etti; tam *Babette'in Ziyafeti'nden* fırlamış gibiydi yemek. O filmi görmüş muydun?"

"Hayır," dedi Helen.

"En mükellef bir ziyafetin en olmadık insanlar için hazırlandığı bir film. Rahibin ev sahibi, tabak tabak kazciğeri, ıstakoz, karides ve doldurulmuş bir şeyler taşıdı sofraya, arkasından da bezeler ve muhteşem peynirler ve pederin etiketini çıkartmış olduğu bir şarap -şarabın bir servet değerinde olduğunu biliyorduk- ve de şampanya. Peder bunlara elini bile sürmedi diyebilirim, arkasına yaslanıp eski bir Hıristiyan Birader[1] gibi ellerini küçük göbeğinin üzerinde kavuşturdu; hatta gülümser gibiydi. Yiyebildiğimizi yedik. Tabaklar geldikçe kumru gibi cıvıldıyorduk, o da bundan hoşlanıyordu, oysa bütün bunları pişiren ev sahibi bir kez bile suratımıza bakmadı. Sonunda rahip kadehini kaldırıp çok tuhaf bir şey söyledi. Dedi ki: 'Katolik Kilisesi'ne hoş geldiniz.' Biz de kadehlerimizi rahibe ve ev sahibine kaldırdık, ama o, kendisine değil Hazreti İsa'ya teşekkür etmemiz gerektiğini söyledi. Ancak biz Hazreti İsa'ya kadeh kaldırmanın uygun olmadığını düşündük, şansımızı fazla zorlamamalıydık. Başımızı tamam anlamında sallayıp oradan ayrıldık, havaalanına gittik. O gece otelde yatağımıza yattığımızda, 'Bu bizim karı koca olarak ilk gecemiz,' dedim, Francois da bana hangimizin koca hangimizin karı olduğunu sordu. 'Işığı kapat da göstereyim sana,' dedim. Gülmekten katıldık, böylece yeni hayatımız

[1] Yoksulların eğitimiyle ilgilenen, eski bir Katolik tarikat Üyesi.

başlamış oldu. Francois zaman zaman huysuzlaşsa da, bu olay bir dönüm noktasıydı ve şimdi birbirimize çok yakınız. Yanından ayrılmamdan nefret ediyor, ama Declan'ı seviyor ve anlayış gösteriyor."

Mike Redmond'un evinin yanında kayalıktan yukarı tırmandılar, kenarına oturdular; altlarındaki deniz geniş, durgun ve masmavi uzanıyordu.

"Bütün bu zaman içinde Declan'ı gördüğün oldu mu?" diye sordu Helen.

"İki yıldır Brüksel'e gelmedi, sorunlarım olduğunu biliyordu, hem iyi de değildi, ama ondan önce sık sık gelirdi. Uzun hafta sonlarında gelirdi, bizi barlara ve kulüplere sürüklerdi; belli bir saatte bizi bırakır, sabahın ilk saatlerinde eve yarı boğulmuş bir köpek gibi dönerdi. Onunla ilgili en iyi anılarım sabah saatlerine ait: Yatağımızın ayakucuna girerdi. Küçük bir oğlan çocuğu gibiydi, konuşur, uyuklar, ayaklarımızla oynardı. Francois onu evlat edineceğini söyleyip şaka yapardı, şaka olsun diye ona bir çocuk pijaması bile almış, katlayıp yatağının üzerine koymuştu. Francois Declan'ın ziyaretlerinden hoşlanırdı. Genellikle cumartesi öğle sonralarında telefon çalar ve cuma gecesinden, hatta Declan o hafta erken gelmişse perşembe gecesinden kalma biri Declan'la konuşmak isterdi; Declan ise hiç yüz vermezdi ona. Katolik eşcinsel kulübünden bütün arkadaşlarımızı yoklardı, içlerinden birkaçı gerçekten tutuldu Declan'a -herkes tutulurdu ona-; bir-iki hafta sonu onlara takılırdı; bir dahaki gelişinde, yaptığı ya da söylediği bir şeyden, onun artık filancanın telefonlarına yanıt vermeyeceğini anlardık; böylece hiç kimseye onun gelişlerinden söz etmemeyi öğrendik. Sonra her şey yeniden başlardı; buna kendi de gülerdi. Declan okula bir gitse ve emekleyen akranlarıyla buluşsa düzelecek, derdi Francois; Declan da onu beslememizden, anlattıklarını dinlememizden, ona bakmamızdan ve onu eski âşıklarından korumamızdan hoşlanırdı. Bizim başkalarıyla ilişkiye girmememize şaşar kalırdı. Erkek film oyuncularının adlarını sıralar, onlarla yatıp yatmayacağımızı sorardı. 'Pekâlâ, *Hud* filmindeki Paul Newman,' derdi, biz başımızı iki yana sallardık; *'Arzu Tramvayı'ndaki* Marlon Brando,' derdi, biz yine başımızı sallardık; *'Beklenmeyen Misafir,'* derdi, biz bir kez daha başımızı sallardık. Sonra sıkılır -çok kolay sıkılırdı- Albert Reynolds'un, Le Pen'in ya da Helmut Kohl'ün adlarını sıralardı."

Paul ile Helen eve döndüklerinde Larry'nin arabasının gitmiş olduğunu gördüler, Lily'nin arabasıysa henüz ortalarda yoktu. Mutfak kapısını açtıklarında iki kedi dolabın tepesindeki yerlerine zıpladılar. Evde kimse yoktu.

"Declan hasta mı acaba?" diye sordu Helen. "Acaba onu hastaneye götürmeleri mi gerekti?"

"Az sonra öğreniriz," dedi Paul.

Declan'ın yattığı odaya gidip yatağın yanındaki çekmeceye baktı.

"Yo, bütün ilaçları burada. İlaçlarını almadan hiçbir yere gitmez o."

"Belki de alışverişe çıkmışlardır," dedi Helen.

Büyükannesinin fırının yanında, bir kabın içinde bıraktığı çorbayı ısıttı, sonra da ekmek kızartıp çay hazırladı. Masanın üzerine iki kâse koyup fırına gitti.

"Brüksel'deki şu rahip var ya..." Masanın başında oturmakta olan Paul'e baktı.

"Evet?"

"Papa onun hakkında neler biliyor?"

Paul gözlerini kısıp Helen'e baktı. "Declan da tıpkı böyle şeyler söyler, sesinin tonu da aynen böyledir, sanki ağzının içinde buz tutuyormuş gibi."

"Merak etmiştim de," dedi Helen.

"Senin ailenden bir başka kişinin daha böyle şeyler söylediğini duymak istemiyorum. Olan biten her şeyi sana anlattığım için pişmanım şimdi. Senin gibi insanların çocuk yetiştirmesine izin verilmemeli bence." Esefle gülümsedi.

"Ah yo, Paul, özür dilerim, gerçekten özür dilerim."

"İşte bu ülkeyi bu yüzden terk ettim, bu gibi laflar yüzünden. Fransızlar, hatta Belçikalılar hiç böyle konuşmazlar."

"Gerçekten de çok alıngansın," dedi Helen.

"Yine başlıyorsun işte."

"Yine de, Papa bunu bir duysa neler olur düşünsene!"

"Seni dinlemiyorum." Paul elleriyle kulaklarını tıkadı.

*

Daha sonra, evin önünde güneşin hâlâ vurduğu bir yere şezlong çıkardılar. Sakin bir gündü, ufukta bembeyaz bulutlar vardı, birkaç gündür hava hiç bu kadar sıcak olmamıştı.

"Ne kadar güzel burası," dedi Paul.

"Sanırım haklısın," dedi Helen, "yabancı biri için herhalde öyledir. Ama benim yalnızca kötü anılarım var burada."

"Annenle ve büyükannenle iyi geçindiğin oldu mu hiç?"

"Küçük bir kızken ve başka da seçeneğim yokken, oldu."

"Aranız ne zaman bozuldu?"

"Yıllar önce."

"Neden?"

"Bazen bunu bilip bilmediğimden emin olamıyorum."

"Ama çatışma ne zaman başladı?"

"Burası pek pansiyona benzemez," dedi Helen, "ama eskiden büyükannemle büyükbabam şu gördüğün barakaya taşınırlardı, iki odası vardı. Senin de bildiğin gibi üst katta üç buçuk yatak odası var, aşağıda da iki. Bir odaya koca bir aile yerleşirdi; burası tımarhaneye dönerdi, bütün insanların sabah, öğle, akşam doyurulması gerekirdi. Mezun olmadan önceki yaz burada bir ay çalıştım. Büyükannem bana para Öderdi, annemle Declan pazar günleri gelirlerdi, her şey yolundaydı. Bu yüzden, ertesi yaz, üniversiteye başlamadan önce yine gelip çalışmayı kabul ettim. Ama o arada büyükbabam ölmüş, büyükannem de bambaşka biri olup çıkmıştı. Ben buraya gelir gelmez büyükannem işten elini eteğini çekti ve bana emirler yağdırmaya başladı, gözünün önünden de ayırmıyordu. Bir gece, sabah kahvaltısı için sofrayı kurmadan Blackwater'a gittim, döndüğümde büyükannem yatmamış beni bekliyordu, kendisine yaptığım muamele için söylenip durdu. Büyükbabam öleli çok olmadığını biliyordum, ama büyükannemin böyle yapmasına gerek yoktu. Yazın sonunu zor getirdim, yaz bittiğinde ben de tükenmiştim.

"UCD'yi ilk gördüğümde sevdim. Hugh ile oradaki ilk yarıyılımda tanıştım, çıkmaya başladık, her şey çok güzeldi, oysa sorunlarımız da vardı, çünkü Enniscorthyli Katolik kızlar Donegalli erkeklerle kolay kolay yatmazlardı. Hugh, ilk yılın sonunda yazın çalışmak üzere, Donegal'den bir sürü arkadaşıyla birlikte Amerika'ya gidecekti, orada iş bulmuşlardı. Benim de birlikte gitmemi istedi, ben de gelirim, dedim. Duymak hoşuna gider belki, o günlerde artık doğum kontrol hapı almaya başlamıştım.

Paskalya tatili sırasında, anneme Amerika'dan söz açtığımda, kendini kaybetti, büyükannemin ne yapacağını sordu. 'Birini bulması için birkaç ay var önünde,' dedim. Teki kimi bulacak?' diye sordu annem. 'Kimi bulursa bulsun, büyükannemle çalışması için ahmak olması gerek,' dedim. Bana nasıl bağırıp çağırdığını, söylenenleri iyice anlamamış olabilirim diye arkamdan Dublin'e gelen mektupları tahmin edebilirsin. Annem, harçlığımı kesmekle filan tehdit etmiyordu beni, ama babamla ve büyükbabamla ilgili bir sürü şey sıralıyordu; kendilerinin -yani annemle büyükannemin- yalnız kaldıklarını, yakınlarının desteğine ihtiyaç duyduklarını, bunun yerine hakarete uğrayıp en sevdikleri insan tarafından yüzüstü bırakıldıklarını yazıyordu. Berbat şeylerdi, ben de pes ettim. Hugh'ya kendisiyle birlikte gidemeyeceğimi söyledim; buraya geldiğimde yaşlı cadı benimle tek kelime konuşmadı. Pansiyon müşteri doluydu. Büyükannem basit bir sorumu bile yanıtlamıyordu. İlk ay boyunca domuz budundan başka bir şey satın almadı; temmuz sıcağında, öğlen vakti patates ve kabakla haşlamr, verilirdi, akşam saat altıda da soğuk olarak, yanında yarım domates ve birkaç salata yaprağıyla sunulurdu. Müşteriler -ki bunlardan bazılarına insan demek bile güç- elimde yemekle göründüğümde homurdanmaya başlarlardı.

"Büyükannemle ben mutfak masasının üzerine listeler bırakmaya başladık, yumurta ya da tuvalet kâğıdı kalmadığını böyle haber veriyorduk birbirimize. Bir gün, tatilin bitmesine bir hafta kadar kala, yastığımın üzerine bir çikolata bıraktı. Bu, soğuk savaşın bitmekte olduğunun işaretiydi. Gitme zamanım geldiğinde benimle uygarca konuşmaya başlamıştı. İşin kötüsü, ertesi yıl yine gittim oraya.

"ilk yaz tatilinin sonunda, UCD'ye döndüğümde, kantinin merdiveninden inerken, Hugh'nun arkadaşlarıyla oturduğunu gördüm. Başını çevirdi, beni görmemiş gibi yaptı. Hiç değilse elini sallayacağını, yanıma geleceğini, birlikte kahve içeceğimizi düşünmüştüm; yaz boyunca bana bir tek kart atmıştı. Yanındakilerin hepsi Amerika'ya gidenlerdi, paraları vardı, kendilerine güvenleri de, kampusta hemen göze çarpıyorlardı. Öte yandan küçük fare, büyükannesinden korkmuştu, üzerinde eski giysiler vardı, rahibelerin yönettiği Loreto Binası'na geri dönmüştü, erkek arkadaşını yitirmişti, üç-dört yıl onunla bir araya gelemeyecekti, ama kütüphaneye giderken kimseye belli etmeden ona başıyla selam vermeye alışmıştı. Hugh hep bir yerlere gidiyor olurdu. Ben de derslerime gömüldüm."

"Ertesi yıl," dedi Paul, "buraya yine geldiğini ona söyledin mi?"

"Bunun son olacağını biliyordum, çünkü bir sonraki yıl sonbaharda bitirme sınavlarına girecektim. Yine de işim kolay değildi. Ertesi yaz büyükannem benimle konuştu elbette; beni kızdıracak olursa onunla şimdi öğretmenlere karşı kullandığım kesin, anlaşılır tarzda konuşuyordum, büyükannem bununla baş edemiyordu."

"Evet, çok ürkütücüydün herhalde," dedi Paul; gülüştüler.

"Fırsatı kaçırmıştım. Amerika'da iki yaz geçirmek isterdim, buradaysa elime ne geçti, bu ikisine, yani annemle büyükanneme karşı duyduğum hınçtan başka. Ama gelecek sefer onlara karşı hazırlıklıydım artık."

"Gelecek sefer ne oldu?" diye sordu Paul.

"Stajımı Synge Sokağı'nda yaptım, Brothers bana iş teklif etti, ben de kabul ettim. İngilizce yabancı dil dersini de almıştım, yazın İspanyol öğrencilere

ders verdim. Annemle büyükanneme bu haberi çok önceden verdim, tam gün çalışacağımı değil de yazın ders vereceğimi bildirdim. Bunun anlamı, benim Dublin'de kalmam, para kazanmam, sabahları çalışmam, Baggot Sokağı'ndaki bir binanın en üst katında, manzarası ta Pigeonhouse'a kadar uzanan, kir pas içinde ama sevdiğim bir odamın olmasıydı. O yaza ilişkin anılarım çok iyi, çok özgürdüm. Şimdi oralar epeyce değişti, ama eskiden akşamın belli bir saatine kadar Pembroke'a, Doheny & Nesbitt's'e ya da Toner's'a gidebilirdin ve kimse de seni rahatsız etmezdi. Annemle büyükannem benim öğretmenlik yapmak üzere eve döneceğimi sanıyorlardı, bunu biliyordum, ama dönmeyecektim ve onlara bunu söylememiştim.

"Yıl sonu gelmeden çok önce annem bana Wexford'daki ya da Enniscorthy de dahil yakın yerlerdeki okullarda boş kadro var mı diye araştıracağını söylemişti. Hiçbir şey söylememek konusunda oldukça dikkatli olduğumu hatırlıyorum. Tartışmak istememiştim. Synge Sokağı'ndaki işten onlara hiç söz etmedim. Temmuz ayında aldığım bir mektupta annem iyi haberleri olduğunu, her şeyin ayarlandığını ve Rahibe Teresa'nın beni eylülden itibaren kabul etmekten mutluluk duyacağım yazıyordu. Resmi bir görüşme için oraya gitmem gerekecekti, ama bu sorun olmayacaktı."

"Böyle iş verilir mi?" diye sordu Paul.

"Bir din okulunu yönetirsen canın ne isterse onu yapabilirsin. Ben de anneme mektup yazıp işe girmiş olduğumu söyledim, teşekkür ettim. Ertesi gün de ikisi kalkıp Dublin'e geldiler; işten döndüğümde onları Baggot Sokağı'ndaki evimin önünde arabada beni beklerken buldum, yüzleri bembeyazdı. Düşünsene, harika bir yaz günü Baggot Sokağı'nda salına salma yürürken birden karşımda o iki

çılgın kadını buluyorum, arabada oturmuş, o değerli park yerini işgal ediyorlar. Eve girmediler, beni Shelbourne Oteli'ne sürüklediler, yolda giderken her ikisinin de süslenip püslenmiş olduklarını fark ettim. Beni oturtup, onların deyişiyle, aklımı başıma getirmeye çalıştılar. İki yaz boyunca o ağır ve sıkıcı işte çalışmış olmakla onların eline düşmüştüm. Rahibe Teresa aşağı, Rahibe Teresa yukarı oldu. 'Benim işim var,' dedim onlara, 'işe ihtiyacım yok.' 'Dublin'de yeteri kadar kaldın,' dedi büyükannem, 'okulunu bitirdin, şimdi de annen ve baban gibi sen de eve dönmelisin. Annenin de artık biraz dinlenme zamanı geldi.' Onların planının, büyükannem için olduğu gibi annem için de kendimi kul köle etmem, hatta bir ona bir ötekine gidip gelmem olduğunu fark ettim. Yanlarında kâğıt ve zarf getirmişlerdi, Synge Sokağı'na bir mektup yazarak oradaki işi kabul etmeyeceğimi bildirmemi, Rahibe Teresa'ya da kendisine uyan bir zamanda görüşmeye gelebileceğimi yazmamı istiyorlardı.

"'Hiçbir şey yazmam,' dedim o ikisine. Onlar ise çaya bahane buluyorlar, durmadan sandviç ısmarlıyorlardı. 'Sana yakın insanlar arasında daha rahat edersin,' dedi büyükannem. 'Kimse artık bana ne yapacağımı söylemesin,' dedim. 'Sana ne yapacağını söyleyen yok,' dedi annem. 'İkimizin de çok işi var ve bunca yolu senin aklını başına getirmek için geldik.' Onları duymalıydın; ama istedikleri elbette benim onları şuraya buraya taşımam, gelen mesajları almam, yemeklerini pişirmemdi. Bütün bunlar olurken Declan nerelerdeydi peki? Üniversitedeki eczacılık eğitiminin ilk yılının yaz tatilindeydi; peki ne yapıyordu? Büyükannesinin sözümona pansiyonunun yerlerini mi siliyordu? Hayır, Londra'da Leicester Meydanı'ndaki bir sinemanın gişesinde çalışıyordu, ve kendisi de söyler ya, hayatını yaşıyordu."

"Bütün bunları biliyorum," dedi Paul.

"O ikisi, böyle iyi bir fırsatı tepmeme izin vermeyeceklerini söylediler. Bir süre daha dinledim onları, sonra çantamla ceketimi alıp tuvalete gittim, oradan da sokağa çıkıp otelden uzaklaştım. Bir İngilizce gazete satın aldım, South King Sokağı'ndaki Sinnott's'a gittim, portakal suyumu içip gazetemi okudum. Herhalde bekleyip bekleyip gitmişlerdir. Böylece her şey sona erdi."

"Sonra ne zaman gördün onları?"

"Pek gördüm sayılmaz."

"Ama görmüş olmalısın."

"Ertesi Noel'de gördüm, çünkü Declan bana uğradı ve kendisiyle birlikte onlara gitmemi istedi, ben de gittim. Çok soğuk karşıladılar beni. Bulaşıkları yıkamama yardım etmek isteyen Declan'ı engellemek istediklerinde neredeyse tükürüyordum. Bir sonraki Noel'de yine geldim buraya. Onları görmemeye alıştım, onları görmemenin beni daha mutlu ettiğini fark ettim ve kendi mutluluğum benim için önemli oldu.

"Evleneceğimi de haber vermedim onlara, çocuklarımın doğumunu da. Hugh'nun ailesi düğünlere bayılır, büyük bir düğün istemediğimizi öğrenince pek şaşırdılar, ama biz Dublin'deki bir nikâh dairesinde sessizce evlendik, sonra da Donegal'de büyük bir parti verildi."

"Düğününe gelmelerini neden istemedin?" diye sordu Paul.

"O ikisinin suratını karşımda görmeye dayanamayacaktım. Hepsi bu. Declan'a söyledim, o da onlara söyledi. Gebe kalınca da Declan'a söyledim, sanırım o da onlara bildirdi. Ama annem ne Hugh'yla ne de çocuklarla tanıştı."

"Evleneli kaç yıl oldu?"

"Yedi yıl."

"Uzun bir zaman olduğunu biliyordum. İnsan yakın olduklarıyla bu kadar uzun zaman görüşmeden duramaz. Ama geçen yaz bir şey olmamış mıydı?" diye sordu Paul.

"Geçen yaz Declan büyük bir barışma ayarladı," dedi Helen. "Bir geceliğine buraya Hugh ve çocuklarla birlikte geldim, annem de Wexford'dan arabayla gelecekti, ama gelmedi. Büyükannem onun adına özürler diledi. Sanırım sonradan hepsi onu çok eleştirdiler ki bir gün bana telefon etti ve bir cumartesi günü kasabada, Brown Thomas'da buluştuk, bana o mağazadaki en pahalı mantoyu aldı. Oğlanlara da armağanlar aldı, onlar da anneme teşekkür mektupları yazdılar. Bu yazın sonunda yine hepimiz geçen yazın tekrarı olarak buraya gelmeyi planladık, ama bu kez annem de gelecekti."

"Bütün bunların on yıldır süregeldiğini ve nedeninin de Shelbourne'daki o tartışma olduğunu mu söylüyorsun şimdi sen?" diye sordu Paul.

"Evet, öyle," dedi Helen, sertçe.

"Seni sevdikleri için eve dönmeni istemiş olabilecekleri hiç aklına gelmedi mi?"

"Hayır, gelmedi. Eve dönmemi istemelerinin nedeni bu değildi."

"Annenin, onun tanımadığı insanlarla Amerika'ya gitmenden rahatsız olabileceği hiç aklına gelmedi mi?"

"Sen kimin tarafmdansın?" diye sordu Helen.

"Onları düğününe çağırmamanın nedenini anlayamıyorum, bunca zamandır onları görmemenin nedenini de. Bana anlattıkların pek mantıklı değil."

"Sana anlattığım nedenler yüzünden onlara kızgındım."

Yoldan bir araba sesi duydular. Helen saatine baktığında neredeyse beş olduğunu gördü. Evin önündeki avluya arabayla girerlerken büyükannesi

ile Larry onlara gülümseyip el salladılar ama Paul konuşmasını kesmedi.

"Sana iş bulmaya çalışıyorlardı," dedi Paul. "Onları bir yıl ya da iki yıl boyunca pek sık göremediğini söylemiş olsaydın seni anlardım. Ama on yıl geçmiş ve sen çocuklarını annenle ve büyükannenle görüştürmemişsin! Vay canına, üçünüzün arasında öyle bir şey olmalı ki, öyle bir şey ki..."

Larry gelip karşılarına dikilince Paul sustu. Büyükanne arabadan bir çanta çıkarıyordu.

"Ne anlattığını bilmiyorum ama," dedi Larry, "yüzünde o komik, kendini beğenmiş, çok bilmiş ifade var. Avluya girer girmez gördüm bunu ve senin yerinde olsaydım Helen, fırsat varken uzaklaşırdım bu adamdan. Ben onu oyalarım, sen kaç. Sırf onu dinlemekle akıllarını kaçıranlar var! Şu çenesinin kendini beğenmiş biçimine bak! Tanrım! Geldiğimiz için çok şanslısın!"

"İrlanda'dan ayrılmamın nedenlerinden biri," dedi Paul, ayağa kalkarken, "bu kaba, küçümseyici ve basit ahmaklardan uzaklaşmaktı."

Arabaya gitti ve Bayan Devereux'nun paketleri eve taşımasına yardım etti.

"Bağışla," dedi Larry. "Bunu neden söylediğimi bilmiyorum. Ama söyleme gereği duydum."

"Neredeydiniz?" diye sordu Helen.

"Wexford'a gittik, banyolara baktık ve bütün iyi evli çiftler gibi kendimizi süpermarkette bulduk. Aklıma gelmişken, sana neler anlatıyordu?"

"Nedenlerden söz ediyordu."

"Evet, bu işten iyi anlar. Annen Wexford'a gitti mi?"

"Declan'la bir yerlere gitti. Sizin hep birlikte gitmiş olabileceğinizi düşündük."

"Yo, biz giderken onlar buradaydı."

3&

Ötekiler dolaşırlarken Helen mutfakta bir fincan koyu kahve içti. Paul'ün gözlerini üzerinde hissediyordu, geçen günlerde olduğundan çok daha fazla onun sorularından uzak durmak, hatta bu evden tümüyle çıkıp gitmek istiyordu. Paul'le aralarında geçenlerden rahatsız olmuştu; Paul ona kendisiyle ilgili gerçeği anlatmış, Helen ise kaçamaklı konuşmuştu. Şimdi Helen'in sözcüklere dökmeye, kendi ağzından dökülmesine ihtiyaç duyduğu bir şey vardı. Helen kendisine bir fincan kahve daha hazırladı ve Paul mutfaktan çıkınca o da peşinden gitti. Kalbinin gümbürdeyerek atışını duyabiliyordu. Paul'ü merdivenin dibinde durdurdu. "Seninle konuşmalıyım," dedi ona. Peşinden arkadaki yatak odasına gelmesini işaret etti. Odaya girince Helen kapıyı kapattı. Gidip yatağın üzerine oturdu, Paul ise pencerenin yanında ayakta durdu.

"Sen bana annemle büyükannemi sordun, ben de sana bazı şeyler anlattım, ama anlatmadığım şeyler kaldı, anlaşılması daha güç şeyler bunlar, ama belki de denemeliyim. Sen bana karşı çok dürüst ve açık davrandığın için kendimi kötü hissediyorum."

"Başka bir şey olduğunu biliyordum," dedi Paul. "Böyle dediğim için umarım gücenmezsin."

"Yo, beni gücendirmedin." Helen kahvesini bitirip konuşmaya başladı:

"Yedi-sekiz yıl önce Dublin'in batısındaki yeni bir devlet okulunda rehber öğretmen ve okul-aile ilişkisi görevlisi olarak çalışıyordum. Okulda bir kız vardı, öğrenciydi, kendini kesiyordu. On beş yaşlarındaydı. Bedeninin açıkta olmayan yerlerini kesiyordu. Arkadaşlarından biri gelip bana durumu anlattı; gidip kıza sordum bunu; önce ağlayıp inkâr etti, sonra da duyduğumun doğru olduğunu söyledi. Hiçbir deneyimim olmamasına karşın bu olayla ilgi-

lenmek zorunda kaldım. Ailesiyle konuştum ancak yararı olmadı. O aileyi ziyarete gittiğimde evde tuhaf bir atmosfer vardı. Bütün bunlar benim için yeniydi, orta sınıftan gelme terbiyeli bir kızdım; o evde yoksullukla karışık bir sessizlik ve korku vardı, benim gibi insanlara karşı duyulan bir tür nefret de. Kızın kendisi de bir muammaydı. Öğretmenleri sınıfta parlak bir öğrenci olduğunu söylüyorlardı, benimle yaptığı görüşmelerde de son derece dengeli ve zeki davranmıştı.

"Yapmak istemediği tek şey, kendine yaptığı şey hakkında konuşmaktı. Kamu sağlığı sistemine bağlı bir psikiyatr buldum ona, çünkü kızın iyileşmesi için daha fazla yardım gerekeceğini hissediyordum. Onunla konuşursak ve iş fazla ileri gitmeden bu işe bir son vermesi gerektiğine onu ikna edebilirsek düzelebilirdi. Bunun kulağa çok aptalca geldiğini biliyorum. O sıralarda henüz acemiydim, ellili yaşlarında, ayakkabısız dolaşan, sakallı bir adam olan psikiyatrın sözlerine epeyce kulak verdim. Kıza yardım etmenin zaman alacağını, çok önemli bir sorunla karşı karşıya olduğumuzu, bunu ortadan kaldırmanın pek kolay olmayacağını söyledi.

"Kızı seanslara götürüp getiriyordum, olanlar hakkında onunla konuşuyordum, psikiyatrla da. Bütün bunlar kendim hakkında düşünmeme yol açtı, annemle ya da büyükannemle barışma ihtiyacı duymadığımı, zarar gören parçalarımı bir kenara bırakıp çürümeye terk ettiğimi düşündüm. Babam öldüğünde dünyam yarı yarıya yıkılmıştı, ama ben bunun farkında değildim. Sanki yüzümün yarısı parçalanıp kopmuştu, ama ben konuşup gülümsemeyi sürdürüyordum, böyle bir şeyin olmadığını ya da yüzümün yeniden yerine geleceğini düşünüyordum. Babam öldüğünde, annem ve büyükannemle yalnız kaldım. Onların kendi sorunları olduğunu biliyorum, belki bana yardım edemezlerdi, belki zarar çoktan gerçekleşmişti, ama onlar beni rahatlatmadılar, avutmadılar. Bu iki kadın, benim gömdüğüm parçalarımdır, benim gözümde onlar budur, ikisi de; işte bu yüzden hâlâ onların benden uzak durmalarını istiyorum."

Helen'in sesi sert ve kısıktı. Eli titriyordu.

"Annem bana hiç kimsenin sevgisine güvenmemeyi öğretti, çünkü kendisi her zaman sevgisini geri çekmeye hazırdı. Benim gözümde sevmek ve yitirmek birbirine bağlıydı, evet öyleydi. Hugh ile yaşamamın ve çocuklarımı yetiştirebilmemin tek yolu, annemle büyükannemi kendimden uzak tutmaktı.

"Bunun yanlış olduğunu biliyordum, sonsuza kadar böyle devam edemeyeceğimi biliyordum, ama onlarla karşı karşıya gelecek, hatta onları görebilecek cesaretim yoktu. Şimdi hepimiz buradayız, bir bak onlara: Beni yine ellerine geçirmek istiyorlar. Onlarla benim aramdaki olay, öğrenciyken yaz tatillerimi nasıl geçirdiğim ya da hangi işe girdiğim değil.

"Bütün bunları, bana sorduğun için anlatıyorum. Ama anlayış ya da yardım beklemiyorum, çünkü bunlara Declan'm ihtiyacı var. Başka biri olsa yumuşardı, ama ben yumuşamadım. Bu insanlarla, yani annemle ve büyükannemle geçinmek, onlara nazik davranmak zorundayız, çünkü Declan burada. Mutfağa gidip Declan geri dönmüş mü diye baksak iyi olur."

Helen sözlerini bitirdiğinde yüzü bembeyazdı. Paul ona sarıldı ve sakinleşene kadar bırakmadı.

"Onlarla barışsam mı yoksa onlardan uzaklaşsam mı bilemiyorum," dedi Helen. "Ama gerçekten yapmak istediğim şey, eğer illa bilmek istiyorsan, şu..." Gülümsedi.

"İstiyorum," dedi Paul, sesinde pişmanlık vardı.

"Annemi arabayla ezmek isterdim, evet gerçekten yapmayı arzuladığım şey bu." Helen acı acı gülüp kapıyı açtı.

ite

Saat sekiz buçuğa doğru Declan'la annesi döndüler. Yemek odasının penceresinden bakan Helen annesinin Declan'ın arabadan inmesine yardım ettiğini gördü. Paul ile birlikte ön kapıya gitti.

"Banyoya gitmek istiyor," dedi annesi.

"Bir sorun mu oldu?" diye sordu Paul.

"Eve dönene kadar bir şeyi yoktu, arabada kustu."

"Ben temizlerim," dedi Paul.

"Kusura bakma Paul," dedi Declan. Üst kattaki banyoya yöneldi.

"Çok hüzünlü bir gündü Helen," dedi annesi. "Evden ve bahçeden söz ediyorduk, hep onun hafta sonları geleceğini, bunlarla ilgileneceğini düşünürdüm. Şimdiye kadar bir kerecik geldi. Ama bugün her şeyi gördü, ne kadar iyiydi. Onu büroma götürdüm; yeniden elden geçirilmesinden bu yana orayı görmemişti. Gelecek hafta yapılacak işlerin talimatını bırakmam gerekiyordu."

Declan merdivenin üst başından seslenerek temiz çamaşır ve giysi isteyince annesi onları almaya gitti. Annesinin az önce kendisiyle konuşurkenki tavrı Helen'i şaşırtmış, hatta ürkütmüştü, hem yakın, hem samimiydi annesi. Çocukluktan bu yana ağzına koymadığı bir .şeyin tadına bakmak gibiydi ya da yirmi yıldır unutulmuş bir şeyi koklamak gibi. Hem korku veriyordu bu tavır hem de güven.

Mutfakta büyükannesi camın kenarına oturmuş dışarı bakıyordu, kediler kucağmdaydı. Helen'i görür görmez ikisi de fırlayıp dolabın üstüne çıktılar, oysa Larry bir süredir mutfaktaydı.

"Kimi insanlar kedilerden hoşlanır, kimi kediler de insanlardan, ama bunlar her zaman aynı kişiler olmazlar," dedi büyükannesi.

"Wexford'dan bir şey aldın mı?" diye sordu Helen.

"Ah, her şeyin tazesini aldık, taze ekmek, taze yumurta, taze balık ve taze et. Hepsini süpermarketten aldık. Dönerken yolda Larry'ye, 'Tıpkı deniz kıyısında bir çiftlikte yaşıyor gibi olduk,' dedim."

Paul gelip kapıda durdu. "Declan Ballycönnigar'da kısa bir yürüyüş yapmak istiyormuş. Arabada kustuğunu aklından çıkarıp atmak istediğini söylüyor. Annesi de onunla gidecek."

Larry ile Helen de onlara katılmak istediklerini söylediler.

"Onlara söyleyin, ben evde kalacağım," dedi Bayan Devereux. "Bir de sorun bakalım, akşam yemeğinde somon balığı mı kuzu pirzolası mı isterler. Her şeyin ne kadar taze olduğunu da söyleyin. "

Declan pek fazla bir şey yiyemeyeceğini, ama somonun tadına bakacağını söyledi. Helen, annesi ve Declan, Declan'm arabasına, Larry ile Paul de Larry'ıin arabasına binerlerken yaşlı kadın durup onları seyretti. Avluda manevra yaparlarken onlara el salladı.

"Helen," dedi Lily, arka kanepeden, "büyükannene kendine bakmasını söylesen keşke. Doğru düzgün bir telefon, hatta ufacık bir şey bile büyük bir ilerleme sayılır."

"Kocam, bizim ailenin kadınlarına zorla bir şey yaptırılmayacağım söylüyor," dedi Helen.

"Ama o bizi tanımıyor ki," dedi annesi.

"Senden söz ettim," dedi Helen.

Birden başını kaldırınca dikiz aynasında annesinin yüzünü gördü; gözleri irileşmiş gibiydi, korunmasız ve savunmasızdılar, huzursuzca Helen'i izliyorlardı. Annesinin gözlerinin aynada mı böyle göründüğünü yoksa doğrudan bakınca da mı öyle olduğunu anlamak için bir an arabayı yavaşlatıp arkaya dönmek geldi Helen'in içinden. Aynaya yeniden göz attığında annesi gözlerini yere eğmişti.

Ballyconnigar'da Keating'in otoparkına girdiler, Larry ile Paul de arkalarındaki boş yere park ettiler. Arabalardan inip küçük tahta köprüden geçtiler, azalan gün ışığında güneye doğru yürüdüler. Tuskar'daki deniz feneri çalışmaya başlamıştı, durdular, fenerin ışığının bir kavisle yaklaşmasını izlediler.

"Burada eskiden iki tane fener gemisi vardı," dedi annesi. "Ötekinin ne işe yaradığını bilmiyorum, ama sanırım İrlanda Denizi o sıra çok işlekti ve bazı yerleri de tehlikeliydi. Tam şuradaydı, yo biraz daha kuzeyde, Cush'a ve büyükannenin evine yakındı. Hatırlıyor musun Helen?"

"Hatırlıyorum anne, ama o zaman çocuktuk."

"İrlanda Elektrik İdaresi kullanımdan çıkardı onu. Tam olarak ne zaman olduğunu hatırlamıyorum," dedi annesi.

"Adı neydi?" diye sordu Paul.

"Blackwater Fener Gemisi'ydi. Tuskar Feneri'nden daha zayıftı ışığı. Sanırım dayanıklı olsun diye Tuskar'ı bir kayanın üstüne inşa etmişlerdi. Yine de iki tane fener olması hoşuma gidiyordu. Herhalde teknoloji gelişti ve bir de artık eskisi kadar çok gemi çalışmıyor. Blackwater Fener Gemisi. Onun hep orada kalacağını düşünürdüm."

Ağır ağır Ballyvaloo'ya doğru yürüdüler. Helen annesinin yanındaydı, öteki üçü önden gittiler, Larry ile Paul, Declan'ı aralarına aldılar, onu sessizce koruyorlardı. Helen, deniz fenerinin ışığının kendisinin hesapladığı dakikada parlamadığmı fark etti. Işığın hep daha çabuk görüneceğini sanıyordu.

"Ben gençken, büyükannenin evindeki yatağımda yatarken," dedi annesi, "Tuskar'ın erkek, Blackwater Fener Gemisi'nin de kadın olduğuna inanırdım, çiftleşmeye çağırır gibi, birbirlerine ve öteki deniz fenerlerine işaretler gönderdiklerini hayal ederdim. Erkek olanı güçlü ve sağlamdı, dişi olanıysa daha zayıf ama daha düzenliydi; bazen, karanlık iyice çökmeden ışığını göndermeye başlardı. Ben de onların birbirlerine seslendiklerini düşünürdüm; erkeğin güçlü, dişininse sadık olması çok tatmin edici bir duyguydu. Küçük bir kızın yatağında yatarken bunları düşündüğünü hayal edebiliyor musun Helen? Ve bütün bunlar doğru çıkmadı. Babanın sonsuza kadar yaşayacağını düşünürdüm. Acı bir deneyim oldu benim için." Helen annesine baktığında onun yumruklarını sıktığını gördü. "Babanla şimdi burada bir dakikacık karşılaşabilseydim keşke, bu sahilde yanımızdan geçmesine izin verilebilseydi, burada, gece inmek üzereyken. Konuşmasaydı, yalnızca bize baksaydı. Başımıza neler geldiğini bilebilseydi ya da görebilseydi ya da bir bakışta anlayabilseydi. Bana aldırma, karamsar şeyler söylüyorum, ama Tuskar fener gemisine bakarken düşündüğüm şeyler bunlar.

"Geri dönsek iyi olur," diye devam etti annesi, "eminim hepiniz acıkmışsınızdır, Declan'la benim için çok uzun bir gündü, eminim sizler için de öyle olmuştur."

Beşi de döndüler ve kumun içinden açtığı yol yıldan yıla değişen dereye doğru ilerlediler. Sahilde onlardan başka kimse yoktu; bu geç saatte kimse yürüyüşe çıkmaz ya da yüzmeye gelmezdi, otoparkta da onlarınkinden başka araba yoktu. Declan ar-

kadaşlarınm arabasına binip Helen'i annesiyle baş başa bırakınca Helen şaşırdı. Anneme benden söz etmiş olmalı, diye düşündü Helen, bizi barıştırmaya çalışmış olmalı. Şimdi birlikteyiz, diye düşündü Helen, kendini tuhaf hissediyordu. Marşa bastı ve sonra Larry'nin arabasını çalıştırmasını bekledi. Ağır ağır onun peşinden gitti, farlarını yakmıştı, gece inerken Cush'a doğru yol aldılar.

sfe

Geri döner dönmez Helen'in içini bir huzursuzluk kapladı, Dublin'e geri dönmek için bir bahane bulabilir miyim, diye düşündü. Annesinin tavrmdaki bu yumuşamaya karşı koymak olanaksızdı. Onun, yatıştırıcı bir ses tonuyla, samimi bir havayla kendisine yeniden yaklaşmak istediğini seziyordu Helen. Buna dayanamazdı. Declan'ın arabasının anahtarlarını aldı, evden dışarı süzüldü ve arabayla Blackwater'a gitti.

Köydeki telefon kulübesinden Hugh'nun numarasını çevirdi. Telefonu Hugh'nun annesi açtı, Helen kocasını öyle bir telaşla istedi ki kadın hatır sormayı bir yana bırakıp hemen oğlunu çağırdı.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu Hugh.

"Hayır, değil. Buradan kurtulmak istiyorum."

"Declan nasıl?" diye sordu Hugh.

"Bir değişiklik yok."

"Çocuklar derin uykuda," dedi Hugh.

"Seninle gelmediğim için deliyim ben. Bunu bir daha asla yapmayacağım. Onları bir daha böyle bırakabileceğimi sanmıyorum."

"Helen, yalnızca birkaç günlük bir şey bu."

"Onların iyi olup olmadığım nereden anlayacaksın?"

"Elbette anlarım," dedi Hugh. "İyiler. Tatildeler. Çok geçmeden seni göreceklerini biliyorlar."

"Babam hastalandığında bizi burada bırakmanın da doğru olduğunu düşünmüşlerdi."

"Arada büyük bir fark var," dedi Hugh. "Ben babalarıyım, ben yanlarındayım. Sanki ben yokmuşum gibi söz ediyorsun onlardan. Bütün gün onlarla ilgileniyorum ben."

Helen dinledi ama bir şey söylemedi.

"Senin yapacağın şey," diye devam etti Hugh, "onca yıl önce baban senin yanında olsaydı her şeyin nasıl olacağını kafanda canlandırman. Hem oğlanlarla konuşurken kaygılandığını belli etme, yoksa onlar da kaygılanırlar. Şu anda hiçbir sorunları yok. En ufak bir şey olsa ben sana haber veririm."

"Belki de ben kendim için kaygılanıyorumdur. Belki de sana bundan söz etmekten korkuyorumdur."

"Ben hep buradayım, istersen oraya gelirim, bir gün için bile olsa."

"İşin en kötü yanı, annemin bana yumuşak davranması."

"Bence bu iyi bir haber."

"Her şeyi iyiye yormaktan vazgeç."

"Ne yapacaksın? Kalacak mısın?"

"Bir gün daha kalacağım," dedi Helen. "Sabah seni yine ararım. Seninle konuşmak iyi geliyor."

YEDİ

O gece, yatmadan önce Declan odasına bir yatak daha konmasını istedi; Larry ile Paul üst katta açılır kapanır bir yatak buldular, yatağı söküp aşağı taşıdılar, Declan'ın yatağının yanında tekrar kurdular. Helen gelip bir sandalyeye oturdu ve o ikisinin yatağı kurmalarını izledi.

"Burada yatmamı ister misin?" diye sordu Declan'a.

"Belki. Bilmiyorum. Bazen uyanıyorum, pek kolay değil."

"Bana seslenebilirsin. Yandaki odadayım."

"Seslenirsem herkes uyanır ya da sen kötü bir şey olduğunu sanırsın."

"Hayır sanmam. Birine ihtiyaç duyarsan beni çağır. Cathal ile Manus beni hep uyandırırlar."

"Babalarını uyandırmazlar mı?"

"Bazen," dedi ve gülümsedi Helen, "ama babaları uykucunun tekidir."

"Her neyse, bu gece bir tane Xanax alacağım, herhalde iyi gelir. İşe yaramazsa Paul ya da Larry burada yatabilir."

"Annemin gösterdiği ilgi sana nefes aldırmıyor mu?" diye sordu Helen.

"Bütün bunlar güç geliyor ona. Onun evine gitmek istemediğim için bozuluyor. Beni bugün oraya

götürdü, oraya gitseydim beni nerede yatıracağını, arkadaşlarım için ne kadar bol yer olduğunu gösterdi. Senden hiç söz etmedi. Ama çok geçmez sana da bir oda ayırır orada. Paul'den yeni bir sözcük öğrendim, annemi tanımlamak için."

"Neymiş bu sözcük?" diye sordu Helen.

"Sözcük 'muhtaç'," dedi Declan. "Annem muhtaç, daha önce hiç böyle olmamıştı. Yani son bir yıldır filan muhtaç oldu."

"Bugün, sahilde yürürken," dedi Helen, "annem farklıydı, yumuşaktı, hatta hüzünlüydü, bana sarılacağını hissediyorum, benim elimdense büzülmekten başka bir şey gelmiyor, öte yandan Larry ile Paul'e karşı tam bir cadıydı."

"Evet, onlar da bunu unutamıyorlar. Ama büyükannem hakkından geliyor, öyle değil mi?"

"Büyükannem," dedi Helen, "büyüleyici."

Larry gece Helen'i uyandırdı, Declan'm yanma birini istediğini söyledi. Declan'm odasına telaşla koşarken bir an için sanki yirmi yıl önceki Helen" oldu. Bir anlık bir şeydi bu, ama gerçekti ve neredeyse mükemmeldi; bu anının kendisini bu kadar az rahatsız etmesi, iki durum arasındaki bağlantının bu kadar doğal görünmesi Helen'i şaşırttı.

Sırtına bir kazak geçirip Declan'm odasına gitti, yatağının yanma oturdu.

"Bütün evi ayağa kaldırmışım gibi geliyor bana," dedi Declan. "Xanax'm etkisi geçti. Bir tane daha almamın yararı yok."

Açılır kapanır yatakta Larry yatmıştı. Şimdi Declan da o da yataklarında sırtüstü yatmışlar, ellerini başlarının altında kavuşturmuşlardı. Helen ise Declan'm yatağının ucunda oturuyordu. Denizin

uzaktan gelen kükremesini, pervanelerin incecik kanatlarının pencere camlarına vurmasını dinliyorlar, ama konuşmuyorlardı. Helen yorgundu, yatağıma dönüp uyumak istiyorum desem ne derler acaba, diye düşündü.

"Gidebilecek gerçek bir evim olsun isterdim," dedi Declan, "yani kendime ait bir ev. Aydınlık ve tertemiz bir yer."

"Apartman dairesi bile mi?" diye sordu Helen.

"Apartman dairesi bile," dedi Declan.

"Gelecek hafta bir tane bulalım mı sana," diye sordu Helen.

"Benim demek istediğim kendime ait olsun, kendim boyamış, döşemiş olayım."

"Ama yaparız bunu," dedi Helen. "Boyarız, döşeriz, aydınlık ve tertemiz olur."

"Belki," dedi Declan. "Sen ne diyorsun Larry?"

"Ben varım," dedi Larry.

Helen mutfakta çay yaptı, Lily de yanma geldi, her şey yolunda mı diye merak etmişti. Helen annesine bir fincan çay verdi, Declan'm uyumak üzere olduğunu, onu rahatsız etmesinin yanlış olacağını söyledi. Helen'in çayı bittiğinde uykusu daha da bastırmıştı.

"Gidip biraz yatacağım," dedi Declan'a. "Bana ihtiyacın olursa uyandır. Eğer istiyorsan arabaya atlayıp Dublin'e gider, sana bir apartman dairesi tutar, dayayıp döşerim Declan. Bir düşün."

Uyandığında saat sabahın dokuzu olmuştu. Keşke evin arka kapısı olsaydı da kimseye bir şey demeden sessizce sıvışıp arabaya binseydim, Blackwater'a gitseydim, telefonumu edip gazetemi alabilseydim, diye düşündü Helen. Ne çare ki mutfağa gi-

dip herkese göğüs germek zorundaydı. Bu insanlarla kıyaslayınca Hugh, Cathal ve Manus'un ne kadar kolay insanlar oldukları geldi aklına, ilişkilerinin ne kadar düzenli, taleplerinin ne kadar basit ve ölçülü olduğu. Yataktan kalkıp ayak parmaklarının ucuna basarak banyoya giderken mutfakta farklı görüşlerin birbiriyle çatışmaya başladığına, tuhaf taleplerin ve ittifakların, hiç kimsenin anlayamayacağı güçlerin harekete geçmiş olduğuna emindi. Yakında, bir-iki günlüğüne de olsa, bu evden uzaklaşacağını düşündü ve olası bir kaçışı hayal etmeye başlayınca da içi rahatladı, kendini daha güvende hissetti.

Cumartesiydi. Declan kalkmış, Aga'nın yanındaki koltuğa oturmuştu, ilaçlarını yutuyordu. Larry bulaşık yıkıyordu, ötekiler de mutfak masasının başında oturuyorlardı.

"Gazeteyi almak için köye gidiyorum," dedi Helen.

"Gazete geldi zaten, sağ ol," dedi büyükannesi.

"Hugh'ya telefon etmem gerek."

"Ona dün gece telefon ettin," dedi annesi.

"Ben köye gidiyorum," dedi Helen, sesi titremeden.

"Helen kafasına koyduğunu her zaman yapar," dedi büyükannesi.

"Seninle geleyim," dedi Larry, elleri köpük içindeydi.

"Hayır, gidiyorum, tek başıma gidiyorum, çok kalmam," dedi Helen. Mutfak kapısını arkasından çekti.

Declan'ın Dublin'deki dairesini boşalttığını biliyordu, ama böylelikle ona buna muhtaç olacağı şimdiye dek Helen'in aklına gelmemişti. Elbette Declan'a Dublin'de bahçeli, geniş pencereli, rahat bir daire kiralayabilirlerdi. Bu işi annesinin üstlenmesinin ve her şeyi ayarlamasının çok daha iyi olacağını biliyordu Helen. Eve döndüğünde bu düşünceyi annesinin kafasına sokmaya çalışacaktı.

Telefon ettiğinde Hugh hâlâ yatıyordu, ama oğlanlar kalkmışlardı; Hugh'nun annesine oğlanlarla görüşüp görüşemeyeceğini sordu.

Telefona önce Cathal geldi.

"Nasılsın?" diye sordu Helen.

"İyiyim," dedi çocuk, sakince.

"Dün akşam erken yatmıştın," dedi Helen.

"Sanırım."

"İyi vakit geçiriyor musun?"

"Evet." Sesi yorgundu.

"Yatağın rahat mı?" diye sordu Helen.

"Evet."

"Yakında oraya geleceğim, sen de bana görülecek her yeri gösterirsin."

"Manus'la konuşmak istiyor musun? Telefonu elimden almaya çalışıyor," dedi Cathal.

"Tamam, babana aradığımı söylersin."

Manus telefona geldi. "Balık tutmaya gidiyoruz," dedi.

"Kaç saatliğine?" diye sordu Helen.

"Bütün sabah," diye yanıtladı oğlu.

"Baban uyuyor mu?" diye sordu Helen.

"O gelmeyecek. Joe Amca götürecek bizi."

"Oltanız var mı?"

"Buradakileri kullanmamıza izin verdiler. Ama artık gitmeliyiz."

"Pek aceleniz var galiba," dedi Helen.

"Daha sonra yine arar mısın?" diye sordu oğlu. Büyük adam gibi konuşmaya çalışıyordu.

"Evet, ararım." Helen güldü. "Daha sonra yine ararım."

Manus telefonu kapattı.

Helen gazeteyi aldı, köprünün üstünde arabanın içinde oturup başlıkları okudu, sa3'faları çevirdi. *Kiralık Evler* bölümüne göz gezdirdi ve annesinin bu işten, ev sahipleriyle ve kira kontratlarıyla uğraşmaktan hoşlanacağını fark etti.

Helen geri döndüğünde Lily evin önündeki yoldaydı. Helen'i görünce el salladı, yavaşlasın diye bayrakla işaret verir gibiydi. Helen arabayı yokuş aşağı annesine doğru sürdü.

"Declan'm bir gözü görmez oldu," dedi annesi.

Helen arabayı park etti, annesiyle birlikte eve girdi. Declan mutfakta daha önce oturduğu yerdeydi.

"Ne oldu?" diye sordu Helen.

"Bir süredir bu gözümün görmesinin azaldığını hissediyordum, şimdi de tümüyle gitti. Gidecekti zaten; ama öteki sağlam, o garantiye alındı. Hepsi bu."

"Helen söyle ona, doktoru çağırmalıyız," dedi annesi.

"Declan, doktoru aramalıyız," dedi Helen.

"Doktorun yapacağı bir şey yok," dedi Declan. "Paul'esor, o bilir."

"Paul doktor değil," dedi annesi.

"Kocaman bir kitap okudu o, yeni tedavi yöntemlerinin hepsini biliyor. Sor ona," dedi Declan.

Paul mutfak masasının başında oturuyordu.

"Arabada birkaç kitap var. İstersen onları sana göstereyim, ama Declan'm söylediklerinin hepsi doğru."

"Ne kadar sakin," dedi büyükanne. "Şuna bak. Ben olsam deliye dönerdim."

"Ben de dönmüştüm," dedi Declan. "Hem sakin filan değilim. Yalnızca öyle görünüyorum."

"Waterford'da iyi bir gözcü var," dedi büyükannesi.

"Dünyanın sonu değil ya," dedi Declan. "Bir tek gözüm var, ama iyi görebiliyorum. Sol gözüm komik mi görünüyor?"

"Hayır, çok normal görünüyor," dedi Helen.

"Evet, gidip yatayım da bunu unutayım. Burnumu, ağzımı ya da ayak parmaklarımdan birini kaybedersem hepinize bildiririm."

"İlaçlarını aldın mı?" diye sordu annesi.

Declan durup baktı annesine.

"Tıpkı annem gibi konuştun," dedi.

Declan odadan çıkınca Lily, Paul'e, "Durumu ciddi mi?" diye sordu.

"Hayır, Declan haklı, bir süredir vardı. Bir şeyin başlangıcı değil de sonu bu. Öteki gözünü daha sıkı kontrol edecekler şimdi, ama gelecek haftadan önce bunu yapamazlar."

"Doktora haber vermemiz gerekmez mi?" diye sordu Lily.

"Cumartesi sabahı mı? Yo, onu rahat bırakalım."

"Ah, Declan söylediğinde öyle korktum ki," dedi büyükanne. "En korktuğum şey. İnsanın gözleri en değerli şeyleridir. Declan'm gözleri de çok güzel. Nur içinde yatsın, babasının gözleri de çok güzeldi. Lily bana durmadan onun gözlerini anlatırdı."

"Declan onun yanına gömülecek," dedi Lily.

"Sanırım Declan yakılmak istiyor," dedi Larry.

"A, burada şimdiye dek hiç kimse yakılmadı," dedi Bayan Devereux.

"Ama Declan yakılmak istediğini söylüyor," dedi Larry.

"Hayır, o da herkes gibi gömülecek," dedi Bayan Devereux. "Bu yakılma düşüncesi kafasına nereden girdi bilmem."

Üst kattan çarpılan bir kapının sesi gelene kadar hiç kimse konuşmadı.

"Tanrım, şunu dinleyin! Tanrım dinleyin!" dedi Bayan Devereux, ayağa kalkarken.

"Ne oldu anne," dedi Lily, "ne oldu?"

"Hatırlaman gerek Lily. Annemle kız kardeşim Statia buna çok inanırlardı. Kapının çarpılması bana onu hatırlattı. Aileden biri ölmeden önce kapıya iki kez vurulurdu. Statia ölmeden önceki gece bunu açık seçik duymuştum. Babanı uyandırıp, haydi kalkıp Bree'ye gidelim, demiştim, çünkü Statia ile ilgili işaret gelmişti. Annemde de aldım bu işareti, nur içinde yatsın, hepimiz aldık."

"Babamda da aldın mı?" diye sordu Helen.

"Yo, düşünüyorum da, almadım. Eski inanışlar bunlar, artık kimse böyle şeylerden söz etmiyor, komşular etmiyor. Başka aileler de aldılar bu işareti bizim gibi, birinin ölmekte olduğunu gösteren bu özel uyarıyı. Galiba özel bir yetiydi bu, ama artık kimse buna inanmıyor. Unutulup gitti."

"Ama siz inanıyordunuz, değil mi?" diye sordu Paul.

"İnanıyordum," dedi Bayan Devereux. "Hâlâ inanıyorum. Annem ölürken duyduğumu biliyorum, Statia ölürken de duymuştum, ama o zamandan beri duymadım galiba. Bu uyarının ne anlama geldiğini bilmiyorum artık, ama ne olursa olsun, böyle bir şey artık aynı anlama gelmiyordur. Ne olduğunu bilmiyorum."

"Yukarıda kapının çarpılmasının da böyle bir işaret mi olduğunu düşündün?" diye sordu Helen.

"Bana onu hatırlattı, hepsi bu," dedi Bayan Devereux, pencereye gidip perdelerin arasından dışarı baktı.

Helen annesinin konuşmadığını, huzursuz olduğunu gördü. Onun da eskiden bu sesi duyup duymadığını sormak istedi ama vazgeçti.

"insanın çocukları olmasının getirdiği şeylerden biri," dedi annesi, sanki onları dinlemiyormuş da bir başkasıyla konuşuyormuş gibi, "onlar için çok korkmanızdır. Ben Declan'm yetersiz olduğunu hissetmişimdir hep. Kolayca uyanır, kolayca ağlardı, okuldan korkardı, kolayca hastalanırdı. Bir yere kendi başına gittiğini gördüğümde hep daha güçlü olmaya ihtiyaç duyduğunu hissederdim ya da onu gözetecek biri olmalıydı. Bu duygudan hiç kurtulamadım. Helen hep öbür çocukları yönetirdi. Onun için kaygılanmaya hiç gerek yoktu. Ama Declan, onun için hep kaygılandım."

"Declan bir süre uyur, Lily," dedi Bayan Devereux. "Dün gece iyi uyuduğunu hiç sanmıyorum."

"Dublin'de nerede kalıyor?" diye sordu Helen.

"Larry'nin evinde kalıyor ya da bir arkadaşımızda, Georgina'da, onun kocaman bir evi var," dedi Paul.

"Bunu yapabiliriz, değil mi anne?" dedi Helen. "Ona bir ev tutabiliriz."

Annesi dalgın dalgın başını salladı; belli ki Declan'ın çocukluğundan biraz daha söz etmek ya da biri ölürken uyarı olarak kapının vurulması konusundan uzak durmak istiyordu. Helen ev konusunu yanlış zamanda ortaya attığını biliyordu, bu konuyu yeniden açmak zor olacaktı.

Declan sabah bir süre uyuduktan sonra midesinin ağrıdığını söyleyerek uyandı. Helen ile Larry onun yatak çarşafını ve yastık kılıflarını değiştirirlerken dışarıda yağmur çiselemeye başlamıştı; Declan odasındaki koltukta titreyerek oturdu.

"Declan, sana Dublin'de bir daire ya da küçük bir ev tutmamızı istiyorsan söylemen yeter, anne-

min yanında söyle, biz de buluruz, bu hafta buluruz."

"Sağ ol Hellie," dedi Declan, "bunu düşüneceğim."

Kendini yatağa bırakıp inledi. Burnunun çevresindeki çürük her geçen gün büyüyor gibiydi. "Beni yalnız bırakın," dedi, "yeniden uyumaya çalışacağım."

"Olmaz," dedi Helen. "Uyanık kalmaya çalış ki bu gece uyuyabilesin. Biraz yanında kalalım."

"Tamam, patroniçe," dedi Declan, gülerek, "ama uyuyakalabilirim."

Larry ona *Irish Times* gazetesini getirdi, Declan gazetenin sayfalarını karıştırdı, sonra elinden bıraktı. Yatağın ayakucuna oturan Larry, Helen ile Declan'a, evi büyükanneleri için daha rahat bir duruma getirmek konusundaki planlarını anlattı.

Öğleden sonra Declan tuvalete on beş dakikada bir gitmeye başladı, geri döndüğünde bitkin görünüyordu. Midesinin hâlâ ağrıdığını söylüyordu. Helen ile Larry onun yanında otururlarken Paul dışarıdaki odada bekledi. Öbür kadınlar mutfakta kaldılar.

"Şu göz olayı ne tuhaf bir şey," dedi Declan. "Bitmesi beni rahatlattı. Gözümün önünde bir sürü şey uçuşuyordu, ama şimdi hiçbir şey görmüyorum. İşin bu yanı bitti yani."

Ötekiler başlarını salladılar. Verecek yanıt bulmak çok güçtü. Bir süre sonra Helen mutfağa gitti, yerini Paul'e bıraktı.

Helen mutfağın kapısını açtığında annesi cümlesinin ortasındaydı. Susup fincanını masaya bıraktı.

"Söyle ona," dedi büyükanne, "söyle haydi."

"Neyi söylesin?" diye sordu Helen.

"Diyordum ki Helen," dedi annesi, "keşke giysilerle, mobilyalarla, renklerle filan daha çok ilgilenen bir kızım olsaydı. Geçen gün evime geldiğinde evin renkleriyle ya da neyi nereye koymam gerektiğiyle ilgili bir şeyler önermiş olsaydın çok hoşuma giderdi. Yatak odama gelip gardırobuma baksaydın, hiç giymediğim bir elbiseyi ya da tayyörü ya da ceketi eline alıp çok beğendiğini söyleseydin ne kadar sevinirdim."

"Öyleyse yeni bir kıza ihtiyacın var senin," dedi Helen. "Bunca paran var, neden satın almıyorsun?"

"Yo, Helen, çok sertsin," dedi büyükannesi. "Annen senin üst başla pek ilgilenmediğini söylüyordu yalnızca."

"Evime gelip beni ziyaret eden, evimle, bahçemle ve giysilerimle ilgilenen bir kız olmanı çok arzulardım," dedi annesi.

"Evin çok hoş," dedi Helen, soğuk soğuk.

"Declan dün bahçemi sevdi, onu nasıl daha iyi duruma getirebileceğim hakkında bir sürü şey önerdi," dedi Lily.

"Ne yazık ki ben Declan değilim," dedi Helen.

"Declan nasıl?" diye sordu büyükannesi.

"Berbat bir ishal başlıyor," dedi Helen.

"Tanrım, zavallı adam," dedi büyükannesi. "Diz çöküp onun için dua etsek iyi olacak."

"Aman beni bu işe sokma büyükanne, bir sakıncası yoksa," dedi Helen.

"Ben seninle birlikte sonra dua ederim anne," dedi Lily.

"Ah, ben kendi başıma dua ederim. Size ne oldu bilemiyorum."

"Anne," dedi Helen, "oğullarımdan birinin iyi bir müzisyen olmasını çok isterdim, babası da isterdi, ama değiller, ikisi de değil; biz de onları oldukları gibi kabul etmek zorundayız. Sanırım birinin kız olmasını da isterdim, kızım olmasını çok isterdim, ama bunu düşünmüyorum. Senin istediğin gibi biri

olmasam bile keşke sen de benimle yetinseydin. Benim başka biri olmamı istemekten keşke vazgeçsen."

"Helen, ben seni her zaman kabullendim," dedi annesi.

"Ne güzel bir açıklama, sağ ol," dedi Helen.

"Helen, Lily, kesin artık ve anlaşın," dedi Bayan Devereux.

Akşama doğru Paul mutfağa geldiğinde kaygılı görünüyordu.

"Bu ishal geldi mi gitmek bilmiyor," dedi. "Durdurmak için bir şeyler aldı, ama pek yararı olmadı herhalde."

"Ne yapmamız gerek?" diye sordu Helen.

"Umarım geçer, ama yarma kadar kesilmezse hastaneye geri dönmesi gerekir."

"Yediği bir şeyden mi acaba?" diye sordu Bayan Devereux.

"Hayır, bir yıldır midesinden epeyce sorunu oldu," dedi Paul. O çıkınca üç kadın mutfak masasının başına oturdular.

"Bu genç adam çok bilmiş," dedi Lily.

"Sanırım Declan'm çektiklerine bizden çok o katlandı," dedi Helen.

"Bence hiçbir şey insanın ailesinin yerini dolduramaz," dedi Lily.

Helen, acaba annem beni sinirlendirmek ve kışkırtmak için mahsus mu böyle yapıyor, diye düşündü.

"Declan arkadaş bakımından oldukça şanslı," dedi Helen.

"Ötekiler bakımından değil demek ki," dedi annesi.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Helen.

"Onu yoldan çıkaranlar da olmuştur. Acaba şimdi neredeler?"

"Onun yol gösterilmeye fazla ihtiyacı olduğunu sanmam," dedi Helen.

"Declan benim evimden ayrıldığında herkesin gurur duyacağı bir genç adamdı," dedi Lily.

"Aynı zamanda eşcinseldi," dedi Helen.

"Sizin ikinizin bir arada olmaması gerek," dedi Bayan Devereux.

"Ama o iki arkadaşının sağlıklı olup Declan'm hasta olması tuhaf değil mi? Şimdi Declan'm yanında olmak onlara kolay geliyordur," dedi Lily.

"Ne demek istediğini anlayamadım," dedi Helen.

"Büyükannen bana onlardan birinin kendisi hakkında pek bayağı şeyler anlattığını söyledi. Bereket ben yan odadaydım. Yoksa onu buradan kovardım. Siz de gülüp onu kışkırtmışsınız!" dedi Lily.

"Büyükannem dahil," dedi Helen.

"Ah Helen, sonradan konuşulanları düşününce, büyükbabanı ve bu mutfakta böyle şeyler söylendiğini canlandırdım kafamda," dedi büyükannesi.

Helen annesine döndü: "Eğlenceliydi, sen burada değildin ve konuşulanları duymadın, ahlak dersi vermenin anlamı yok," dedi.

"Öğretmenlik taslama," dedi Lily.

"insanlara hoşgörü göstermeyi öğrenmelisin," dedi Helen. "Benim yanımda, nasıl bir kız evlat istediğini anlatman da gerçekten çok tuhaf doğrusu."

"Arkandan söylesem daha mı hoşuna giderdi?" diye sordu Lily.

"Evet, öylesi daha hoşuma giderdi," dedi Helen.

"Benimle ve hayatımla ilgilenmeni çok isterdim," dedi Lily.

Helen annesinin yüzünün, tıpkı bir akşam önce arabada olduğu gibi değiştiğini fark etti. Ansızın savunmasız, çaresiz göründü annesi, yanıt bulamayacağı sözü bekler gibiydi. Gözlerine yaş doluyordu.

"Anne, bunu yapacağım," dedi Helen. "Bütün bunlar geçince bunu yapacağım, ama benim başka biri olmamı dilemekten vazgeç."

"Hugh ve çocuklarınla tanışmak da istiyorum," dedi Lily.

"Küçük olanı tam bir felaket," dedi büyükanne.

"Annemi seveceklerine eminim," dedi Helen.

"Severler mi Helen? Bence sevmezler." Lily ağlamaya başladı. Bayan Devereux gelip ona sarıldı.

"Seveceklerine eminim," diye yineledi Helen.

Lily gözlerini sildi, çantasından ayna çıkartıp gözünün makyajını tazelemeye başladı. Helen onun bir şey daha söylemeye hazırlandığını anladı. "Bizi düğününe çağırmaman," diye yeniden söze başladı Lily, "önemsiz bir şey değildi, kaçırdığımız birkaç saatlik bir şey değildi. Biz seni gülümserken, mutluyken görmedik, istediğin bir şeyi elde ederken, sevdiğin ve seni seven biriyle birlikte olurken görmedik. Fotoğraf varsa bile onu da görmedik. Seni bebeklerinle de görmedik. Bütün bunları kaçırdık."

Ağlamanın ve anlayış görmenin annesine güç ve cesaret verdiğini görüyordu Helen. Sanki hiç kimsenin kendisine karşı çıkmayacağına ya da karşılık vermeyeceğine inanmış gibi konuşuyordu. Helen arkasına yaslandı, konuşmadan önce gülümsedi.

"Düğünüme gelmenizi istemedim. Beni paraca desteklememeniz ya da hiç ilginiz olmadığı halde üzerimde hak iddia etmemeniz benim için önemliydi. Beni gülümserken ya da mutluyken görmeniz için bir ömür boyu yanımzdaydım, kendi başımızayken benimle ilgilenmediğinize göre herkesin önünde

beni sahiplenmenize izin verecek değildim. Ama önemsiz bir şey olmadığı konusunda haklısın."

"Yeteri kadar konuştunuz," dedi Bayan Devereux. "Helen, annenle babanin seni sevdiği kadar sevilen çocuk görmedim hiç, her yere götürür, her şeyi verirlerdi sana. Pazar günleri buraya gelirlerdi, senin iki adım atmanı, söylediğin sözcükleri ya da dişlerinin çıkmasını gururla anlatırlardı. Senin kadar ilgi gören çocuk yoktur."

"Özür dilerim büyükanne, Declan'm hasta olduğunu biliyorum, böyle yakınmam huysuzluk ve şımarıklık sayılır."

"Neden yakmıyorsun?" diye sordu annesi.

"Beni olduğum gibi sevmemenden yakmıyorum, değişmemi istiyorsun. Benden hoşlanmamandan yakmıyorum aslında."

"Helen, bir sorunun olduğunda sana yardımcı olmak için her şeyi yüzüstü bırakacağıma, sana yardıma koşacağıma inanmıyor musun?"

"Ama benim senden istediğim bu değil ki. Sanki karşında yardıma muhtaç bir insan varmış gibi yapıyorsun. Ben böyle bir insan değilim ki; beni böyle düşünmekten ve bana birtakım şeyler bindirmekten vazgeç."

"Sen çok soğuk bir insansın, Helen," dedi annesi.

"Benim hakkımda ne istersen söyleyebilirsin, kulağa doğruymuş gibi gelir," dedi Helen.

"Biliyor musun, baban öldükten sonra bana hiç yaklaşmadın. Eve geldiğimde, ve bunu ilk kez cenaze töreninde fark ettim, gözlerini benden kaçırırdın. Üçümüz düzenimizi yeniden kurduğumuzda uzak duruyordun, bana sevgi göstermiyor, hiçbir şey anlatmıyor, eve arkadaş getirmiyordun; kafa kafaya verip fısır fısır konuşan ya da televizyon izleyen kızlar olmadı evimizde. Sen ders çalışır, zamanında ya-

tar ya da evin içinde hayalet gibi dolaşır, bizi yargılardın." Annesi dik dik bakıyordu; sesi nefret doluydu.

"Babam hastayken," dedi Helen, "bizi burada onca zaman bırakıp bir kez bile görmeye gelmemeni hiç anlayamadım."

"Şimdi her şeyi kurcalamaya gerek var mı?" diye sordu büyükannesi.

"Babana ne olduğunu bilmiyorsun," dedi Lily, "ne kadar korktuğunu, ben her gün yanında olmama rağmen hastanede kendini ne kadar yalnız hissettiğini, nasıl bocaladığını bilmiyorsun. Başka seçeneğim yoktu. Bunca yıl senin içini kemiren bu muydu?"

"Declan'la ben kendimizi terk edilmiş hissediyorduk, evet, büyükbabamla büyükannemin bize çok iyi davranmalarına rağmen terk edilmiş hissediyorduk, bilmek istediğin buysa. Evet, senin söylediğin gibi bunca yıl içimin kemirildiği de sanırım doğru. Benim içime işledi bu." Helen ağlamak üzereydi.

"Ve içinde taşıdın," dedi annesi.

"Ondan sonra sana asla güvenmedim, hepsi bu. Uzak durduğum ve bana yakınlaşamadığın doğru değil. Sen hiç benim tarafımda olmadın."

"Senin için elimden geleni yaptım," dedi annesi. "Sense bana bir santim bile yaklaşmadın. Sınav sonuçların geldiğinde bile şöyle bir bakardın, gülümsemezdin bile. Ama bütün bunlar geçmişte kaldı. Seni kendi evinde görmek, orada farklı olup olmadığını görmek isterdim."

"O eski yazlardan birini hatırlıyorum," dedi Helen, "üniversiteden mezun olmuştum, Baggot Sokağı'ndaki evde yalnızdım. Bir yemek kitabı almıştım; köşeyi dönünce, Pembroke'un yanında harika bir manav vardı, her şey tazeydi, otlar, baharatlar ve

daha önce hiç görmediğim sebzeler vardı. Oraya ve Stephen's Green'e giderdim; sabah uyanınca önümde koca bir gün olurdu, güneşte yürür, bir şeyler pişirir, gazete ya da kitap okurdum. O mahalleyi, özgürlüğümü, sessizliği severdim; evlenmesem de, arkadaşım olmasa da hiç değilse bu kadarını elde etmiş olacağım diye düşünürdüm. Kurtulmuş olacağım. Hâlâ böyle hissediyorum, hissetmediğimi söylememin anlamı yok. Kurtulduğumu hissediyorum."

"Neden kurtuldun?" diye sordu annesi.

"Senden."

"Ben sana ne yaptım?" diye sordu annesi.

"Bilmiyorum, ama senin de düğün konusunda söylediğin gibi, önemsiz bir şey değildi."

"Öyleyse çocuklarının beni görmesini neden istiyorsun?"

"Çünkü böyle sürdüremeyiz."

Helen pencereye gitti.

Büyükannesinin daha önce hazırladığı sandviçler bir tabağa istiflenmişti. Helen çorbayla sandviçlerin hazır olduğunu söylemek üzere Declan'ın odasına gitti.

Declan, iki kişinin çorbayla sandviçleri kendi odasında yemelerini istedi. Yalnız kalmak istemiyordu. Helen ile Larry onun yanında kaldılar.

"Az önce annemle tartışıyordum," dedi Helen.

"Ailendeki kadınlarla ilgili bir gözlemim var," dedi Larry, "her şeyi kendileri yönetiyormuş gibi konuşuyorlar."

"Yönetirler," dedi Declan. "Ama onları erkeklerin yanında hiç görmedin. Yani gerçek erkeklerin demek istiyorum, bizim gibilerin değil. Ortalıkta gerçek erkekler varsa çenelerini kapatıp çay pişirirler."

"Saçmalama," dedi Helen, gülerek. "Annem hayatı boyunca çenesini kapatmamıştır, büyükannemin çay pişirmesi de bir güç gösterisidir."

Declan tuvalete giderken kendisi dönene kadar konuşmamalarını istedi. Hiçbir şey kaçırmak istemiyordu. Larry ile Helen sessizce yemeklerini yediler.

Declan döndüğünde Larry sözüne devam etti: "Bahse girerim ki ortalıkta erkekler olsaydı bile bu kadınlar pek değişmezdi. Aynı havada devam ederlerdi."

"Birbirleriyle dalaşırlardı," dedi Declan. "Sizin kavganızın konusu neydi?"

"Annemin düğünüme neden davet edilmediği konusunda tartışıyorduk," dedi Helen.

"Ah, evet, bunu daha önce duymuştum," dedi Declan.

"Büyükannen, annenle senin birbirinize çok benzediğinizi söylüyor," dedi Larry.

"Saçmalık bu, " dedi Helen. "Ben ona hiç benzemem."

Helen ile Larry'nin odada kaldıkları bir saat boyunca Declan tuvalete beş-altı kez gitti, her dönüşünde de yorgun ve bitkin görünüyordu, yatağa kıvrılıyor, gözlerini kapatıyordu. Sabahki çisenti durmuştu ama toprak hâlâ ıslaktı. Helen, Declan'a eliyle dokununca ateşi olduğunu anladı. Oda çok sıcak, diye düşündü, havası çok boğucu. Pencereyi açtı.

Mutfağa gidince Paul'e Declan'ın kötülemekte olduğunu söyledi.

"Bir yerde," dedi Paul, "hastaneye dönmesi gerekecek, ama hastanelerde hafta sonlarında hiçbir

şey yapılmaz, bu yüzden pazartesiye kadar oraya dönmesinin bir anlamı yok."

Helen annesine baktı ama o gözlerini kaçırdı. Helen, onun kendisiyle konuşmadığını anladı.

Helen oradakilere tek başına kıyı boyunca Ballyconnigar'a yürümek istediğini, sonra Blackwater'a kadar gideceğini söyleyerek Paul'den kendisini bir buçuk saat sonra oradan almasını istedi. Ayakkabılarını değiştirip sırtına bir kazak almak üzere odasına gitti.

Mutfağa döndüğünde annesi, "Belki sana söylediğim şeyler üzerinde düşünürsün," dedi.

Helen onu yanıtlamadan dışarı çıktı.

Kayalığın yağmuru iyice çekmiş yamacından aşağı inerken, annesine sarılmak, başını omzuna koyup ağlamak, onu bağışlamak ve yeni bir ilişkiye başlamak için öğleden sonra bir ara bir fırsat doğmuş olduğunun, ama bunu kaçırdığının farkına vardı. Urperdi. Birçok kişi, diye düşündü, bunu yapmayı isterdi, tam anlamıyla barışma yolunda ileri adım atardı. Nemli kumlara ayak basarken bu düşünce onu yine ürpertti.

Geçmişle ilgili konuşmalarda Helen'i rahat bırakmayan, anlamakta güçlük çektiği bir sahne vardı. Annesi, kocasının ölüsüyle birlikte Dublin'den geldiği gün, katedralin önünde Helen onu aylardır ilk kez gördüğünde onu ne kadar soğuk ve uzak bulduğunu annesine söyleyememişti, küçük bir kız böyle birine asla sarılamaz, ondan asla teselli bekleyemezdi. Helen o akşam törene katılanları ya da tabutu seyrettiği kadar annesini de seyretmişti. Annesi bambaşka biri olmuştu. Helen orada diz çöktüğünde Declan'ın neden getirilmediğini anlamıştı; eteklerine yapışan küçük bir erkek çocuğuyla annesi bu havasını, insanların arasındaki bu gururlu tavırlarını koruyamazdı. Yaşça büyük bir kız çok daha kolay-

lıkla uzakta tutulabilirdi. Büyükannesi ya da halalarından biri onunla ilgilenebilirdi.

Helen o gece evin insanlarla dolup taştığını, çay fincanlarının, sandviçlerin elden ele geçirildiğini, durmadan yeni insanların geldiğini hatırlıyordu. Helen büyükannesinin yanından ayrılmamış, kendi yatak odasında yabancı birinin yatırılmamasını sağlamıştı. En nefret ettiği şey de insanların kendisine gösterdikleri aşırı yakınlaşmaydı; yabancılar Helen'in adını biliyor, babası yeni öldüğünden kendisine karşı anlayışla dolu oldukları düşüncesini ona hissettiriyorlardı. Parmaklarıyla onu gösterip kim olduğunu söylüyorlardı. Daha konuklar gelir gelmez keşke çıkıp gitseler, demişti Helen. Annesi karşı çıkmıştı.

Babasının ölümünü izleyen günler düş gibi geçti, sanki kötü basılmış film karelerine geçirilmişlerdi. Babasının bedeni, kendisini seven herkesten uzakta, mezarında ilk uzun günlerini geçirirken annesi bu tuhaf olayın merkezindeydi, soğukkanlılığını koruyarak insanlarla görüşüyor, sakince konuşuyordu. Kızı onu merdivenin dibinden gözlüyor ya da her kapı açılışında bir an onunla göz göze geliyordu; suratını asıyor, bütün bu insanlar gittiğinde benimle baş başa kalacaksın, ama bunu henüz bilmiyorsun, diye düşünüyordu. Ve bir-iki hafta sonra, özellikle de okul açıldığında gerçekten de böyle oldu. Cush'a gitmedikleri günlerde, Declan yatınca, Helen şöminenin karşısına uzanır, yatağına gitmeden önce yarım saat televizyon izlerdi. Annesi karşısına oturur, Helen'le nasıl konuşacağını, nasıl davranacağını bilemezdi; Helen'in büyükannesiyle arasında gelişen sıcak dostluktan eser olmazdı. Helen de annesine yardımcı olmazdı; televizyonu kapatır, gözlerini ateşe dikip gerinirdi. Kendini hiç zorlamadan annesiyle arasında bir engel oluşturuyordu, aşılması güç bir engel. Annesi ona gülümser, yorgun musun, diye sorardı; Helen başını sallayıp ertesi günün kitaplarını hazırlardı, sonra esneyip odasına giderdi, orası onun dünyasıydı, yatağına uzanır, alt kattaki huzursuz insanı düşünürdü. Daha o günlerde bile çekip gitmeyi düşünürdü.

Dalgaların sahile vurup çatladığı, çekilip yeniden vurduğu yere yaklaştı. Orada kendisinden başka kimse yoktu. Burasıyla Ballyconnigar arasındaki sahili dolduran küçük taşların nereden geldiğini merak etti. Karadan mı denizden mi geliyorlardı? Kayalığın yüzeyindeki çamurun ve kireçli toprağın içine mi gömülüydüler? Ve sonra kayanın üst tabakası dökülünce ya da kocaman bir kaya parçası kopup aşağı düşünce deniz o taşları temizleyip buraya mı yığıyordu?

Dalganın, taşlara çarpıp onları takma dişler gibi takırdatmasına, sonra geri çekilmesine kulak verdi. Babasının ölümünü izleyen günlerde, cenaze kalabalığı ve sandviç yiyiciler gittikten sonra, Lily, Helen, Declan, büyükannesi ve büyükbabası baş başa kaldıklarında, Lily annesinin mutfağındaki masanın başına oturur, hiç durmadan saf saf konuşurdu: Bütün dertlerini, bütün umutlarını dışa vururdu. Helen onu dinleyemezdi; görünümün ağır ağır yok olduğu bu sahile indiği günlerin anısı belleğinde capcanlıydı; denizin kendilerine daha da hızlı yaklaşmasını, evi ve çayırları içine almasını, büyükbabasıyla büyükannesinin yaşadığı yeri haritadan silmesini dilemişti. Öfkeli ve kudurmuş denizin ağır ağır kasabaya yaklaştığını, her şeyin çözülüp yavaşça yok olduğunu, suların ölüleri mezarlarından çıkardığını, evlerin ufalanıp yıkıldığını, arabaların azılı denize sürüklendiğini, sonunda ortada bu müthiş kaostan başka bir şey kalmadığını hayal etmişti.

Annesini gözünün önüne getirdi, şimdi mutfaktaki masanın başına oturmuş kendisine biraz daha çay hazırlattırıyordu herhalde. Lily'nin, daha küçük bir kızken, canı ne isterse onu yapmanın yolunu bulmuş olduğunu düşünürdü Helen; Lily, canı kimi ya da neyi isterse ondan hoşlanırdı herhalde ve her istediğine peki denirdi. Yıllarca kimse onunla tartışmamış ya da onu durdurmaya çalışmamıştı, şimdi de tam üç gündür Paul ile Larry'ye basbayağı kaba davranıyor, düşmanlığını açıkça belli ediyordu. Eve döner dönmez, diye düşündü Helen, annemi kendine getireceğim, Paul ile Larry'ye karşı kibar olmaya zorlayacağım onu, yanında kimse yokken Declan'ı yalnız bırakmayan iki arkadaşı olarak görmesini isteyeceğim. Ama Lily'yi değiştirmeyi düşünmenin budalalık olduğunu Helen biliyordu; ne kadar bağırsa da, onu utandıracak şeyler söylese de bir yararı olmazdı. En iyisi annesini yalnız bırakmaktı, ona katlanmaya çalışıp uzakta tutmaktı, çünkü artık hiçbir şey onu değiştiremez ya da ıslah edemezdi. Çok geçti.

Helen, Keatinglerin evinin yıkıntılarına göz gezdirdi. Sökülmüş duvar kâğıtlarına, döşeme tahtalarına, rüzgâra ve denize açık kalmış yıkık odalara bakmak için bir kez daha durdu. Herhangi bir şey için dua edebilmeyi istedi - Declan'm iyileşmesi için ya da daha kötüleşmemesi için dua edebilirdi. Ama park edilmiş arabaların arasından ve sonra da çayırlardan geçerken dua edemediğini anladı. Yalnızca dilekte bulunabilirdi; yol boyunca köye doğru yürürken, olacaklar geciktirilebilse ya da durdurulabilse diye yürekten yakardı.

Yürürken aklı hâlâ annesindeydi; birden son dört-beş gündür karşısında gördüğü Lily portresinin bütün önyargılarını doğruladığının farkına vardı. Anlayış beklemekle ilgi istemenin o umarsız karışımıydı bu tablo; kâh sıcak, kâh soğuk olabilme, insanı sevgiye boğup sonra da işim var diye sırtını dönme yeteneğiydi. Helen kireç ocağının yanından geçerken cenaze kalabalığının üstünden annesinin başını görür gibi oldu, sonra da onu Cush'taki mutfak masasının başında otururken gözünde canlandırdı; her iki tabloda da annesinin yüzünde bir keder ve çaresizlik, ama en çok da onu artık asla rahat bırakmayacak bir korku gördü.

Helen, annesinin yüzünde gördüğü bu korkuyu, kederi ve çaresizliği kendisinin hiçbir zaman tatmayacağını anladı. Babasının ölümünü izleyen yıl içinde ne olursa olsun, hiçbir şeyi kendine dert etmemeyi öğrenmişti. Şimdi de buna karşı koyuyordu işte: kendi içinde öldürmüş olduğu, annesinin içindense eksiksizce, en ufak bir pişmanlık göstermeden yüzeye çıkan bu şeye. Annesinin, kendi dışında herkese yönelttiğini gördüğü, herkesin içinde sergilediği, ama yalnızken pek göstermediği bütün duyguları, şimdi Cush'taki masanın başında yeniden ortaya çıkmıştı. Ve Helen'in, bu duyguların sahibiyle dost< olması isteniyordu.

Hugh olsaydı gülümser, her şeyi fazla ciddiye alıyorsun, derdi Helen'e. Ona kalırsa zaman her şeyin ilacıydı. Hugh onun annesiyle ve büyükannesiyle görüşmesini istiyordu, ancak bunun, kendisinden ödün vermesi anlamına gelmesini kabul etmiyordu. "Annenle konuş, ancak bunu yapabilirsin," diyordu.

Hugh'nun babası öldüğünde onlar evleneli bir yıldan fazla olmuştu. Helen, tanıdığı o kısa süre içinde Hugh'nun babasını sevmişti, çocuklarının -o sırada Cathal'a gebeydi- dedelerini tanıyamayacaklarma da çok üzülmüştü. Hugh'nun babası, iriyarı, güler yüzlü, sevimli bir adamdı, naaşı evin holünde üstü açık bir tabuta konulmuştu. Yüzünde tatlı, huzurlu bir ifade vardı. Helen'in kayınvalidesi tabu-

tun yanında oturmuş, ara sıra dönüp kocasına bakıyordu ya da onun yüzüne dokunuyordu, sanki hayrandı ona ya da o yüzde pek büyük bir değişiklik olmadığına emin olmak istiyordu. Hugh'nun kız kardeşleriyle erkek kardeşleri hole girip çıkıyor, durup tabuta ya da babalarının eline dokunuyorlardı. Hepsi de durup durup ağlıyor, sırayla yalnızca mumların aydınlattığı babalarının tabutunun yanında oturuyorlardı; babalarının cildi titrek ışıkta balmumuna benziyordu, varlığı gitgide siliniyor, gölgelere karışıyordu.

Hugh'nun ailesinde hiç kimse Helen gibi bakmıyordu olanlara. Helen'in gözleri, her şeye göz kulak olan, her şeyi sanki kendi başlarına gelmiyormuşçasma ele alan kuzenler, yeğenler, teyzeler, amcalar ya da kardeşler aradı. Ama bu cenazede Helen dışında böyle davranan yoktu; hepsi de kendileri olmaya vermişlerdi kendilerini, bu da Helen'i şaşırttı ve etkiledi. Keşke ben de babamın cenazesinde böyle olsaydım, dedi, keşke herkesi gözlemleyeceğime, ilk kez görüyormuşçasına annemi inceleyeceğime, böyle olsaydım, dedi. Blackwater'a giden yolda döner kavşaktan geçerken, babamın ölümünü izleyen günlerde onun yasını açıkça tutmuş olsaydım şimdi ne kadar farklı olurdum acaba, diye düşündü. Acaba daha mutlu olur muydu?

Köyde, Paul'ü Etchingham'm *pub'mm* önünde buldu. Paul çok huzursuzdu.

"Hastaneye telefon etsem iyi olur, diye düşündüm," dedi, "ama konuşacak kimseyi bulamadım, bu yüzden Louise'i evinden aradım, ama o da dışarı çıkmış. Her an geri dönebilirmiş, ama çok kalmayacakmış, bu yüzden aramayı sürdürmeliymişim. Bir-iki geceliğine de olsa büyükannenin cep telefonunu açık tutması gerekecek."

"Declan gerçekten çok mu hasta?" diye sordu Helen.

"Daha akşam olmadan böyleyse geceleyin ishali artabilir, ateşi yükselebilir ve baş ağrıları başlayabilir."

"Şimdi başı ağrıyor mu?"

"Başlıyor."

"Ya ateşi kaç?"

"Şu anda 39 derece, akşamın bu erken saati için oldukça yüksek, vücudu su kaybetmiş olabilir."

"Peki hastanede ne yapılabilir?"

"Baş ağrısı artarsa, hafif dozda morfin verebilirler, bir de iğne yapabilirler, ama reçete yazması ya da iğneyi yapması için bir doktora ihtiyaç var."

"Doktor gibi konuştun," dedi Helen.

"Declan'm bu durumuna birkaç kez tanık oldum, Louise'i de tanıyorum," dedi Paul.

Bir süre sonra Louise'le bağlantı kurdu Paul. Helen onun kadınla konuşmasını izledi, kaşlarını çatıyor, dinliyor, yine konuşuyordu. Sonunda telefonu kapattı. "Saat onda geri dönecekmiş," dedi. "Durum kötüleşirse onu yine arayacağız. Declan'ı serin tutmalıyız. İshal Louise'i kaygılandırdı, daha önceki baş ağrılarının ne kadar kötü olduğunu da biliyor. Ona ihtiyacımız olursa saat onda telefon edeceğiz."

Cush'a dönerken hiç konuşmadılar. Eve girer girmez Declan'm odasından sesler duydular. Paul Helen'in yanından geçip odaya gitti, yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu anlamıştı.

Helen'in annesiyle büyükannesi yatağın yanında dikiliyor, Declan da, "Tamam, bir şey yok, iyiyim," diyordu.

"Ufak bir kaza geçirdi," dedi Larry, Paul'e, odadan çıkmaları için ona işaret etmişti. "Sanırım bütün yatağı pisletmiş, kusmuş da."

Paul yatak odasına döndü. "Herkes dışarı çıksa iyi olacak," dedi. Bayan Devereux'ye, "Lütfen temiz çarşaf getirebilir misiniz?" diye sordu. Sonra Lily'ye dönüp duşu açmasını, suyun yeterince sıcak olmasına dikkat etmesini söyledi. Larry'den de bir leğen suyla sabun bulmasını istedi. Sesi sert, hatta buyurgandı. "Odayı boşaltır mısınız? Burasının fazla kalabalık olmaması gerek."

Lily yerinden kıpırdamayınca Paul ona çıkmasını işaret etti. "Biraz yalnız kalabilirsek gerçekten daha iyi olacak," dedi.

"Seninle dışarıda konuşabilir miyim?" dedi Lily.

Helen onların peşinden mutfağa gitti.

"Daha sonra konuşsak?" dedi Paul.

"Benimle bu tonla konuşmaya kalkışmayın!" diye bağırdı Lily.

"Daha sonra konuşalım," dedi Paul, sakince. "Görülecek işim var."

Declan'm odasına döndü, Larry su dolu bir leğenle Paul'ü bekliyordu. Bayan Devereux temiz çarşafları getirmişti. Larry üst kata çıkıp duşu açtı. Helen mutfakta kaldı, camdan dışarıyı seyrediyordu.

"Bu adam kendini ne sanıyor!" dedi annesi.

Helen içini çekti.

Büyükannesi mutfağa gelip oturdu. "Bütün çarşafları dışarıda bir kovaya koyduk. Paul, biraz suda durduktan sonra onları yıkayacağını söyledi. Çok iyi biri değil mi?"

Helen büyükannesinin annesini mahsus kışkırttığını hissetti.

"Çarşafları arabamın bagajına koyarız, eve dönünce onları çamaşır makineme atarım," dedi Lily.

"Eh, şimdi bunu söyleyeceğine zamanında yapsaydın ya," dedi Bayan Devereux.

Helen annesinin masanın başında sessizce öfkelenmesini izlerken Paul içeri girdi.

"Baş ağrısı artıyor," dedi Paul. "Bedeninin susuz kalmaması için çokça su içmesi gerek. Köydeyken keşke ona *7-Up* alsaydım."

"Siz ne cüretle benimle öyle konuştunuz!" Lily ayağa kalkıp Paul'ün karşısına dikildi. "Buradaki konumunuzun ne olduğunu sanıyorsunuz!"

"Bakın," dedi Paul, "odaya girer girmez Declan'm durumundan çok utandığım hissettim, yalnız kalması gerektiğine karar verdim, siz odadan çıkarken geri dönmenizi istediğini de duymadım."

"Bize kalırsa sizin burada işiniz yok," dedi Lily.

Helen sözünü kesmeye çalıştıysa da Lily devam etti: "Belki de sizin ve arkadaşınızın buradan çekip gitme zamanı gelmiştir."

"Şimdi, hemen mi?" diye sordu Paul, sabırla. "Sırf siz istiyorsunuz diye mi?"

"Mümkün olduğunca çabuk, evet," dedi Lily.

"Sırf siz istiyorsunuz diye, öyle mi?" diye sordu Paul bir kez daha.

"Eh, burada oturan benim," dedi Lily.

"Hayır, oturmuyorsun," diye araya girdi Helen.

"Burası annemin evi," dedi Lily.

"Declan, Larry ile benim buraya gelmemizi istedi," dedi Paul. "Biz ikimiz, Larry benden daha fazla, onun en güç zamanlarında yanında olduk, ailesinden kimsenin ortalıkta görünmediği zamanlarda."

"Ortalıkta yoktuk, çünkü bize bir şey söylenmedi," dedi Lily.

"Acaba neden size hiçbir şey söylenmedi? Bize ayak bağı olacağınıza ve anlamsız tartışmalara gireceğinize belki bu konu üzerinde düşünseniz daha iyi olur," dedi Paul.

Helen onun çok ileri gittiğini hissetti, ama Paul, serinkanlılığını koruyor, kendini kontrol ediyor, söylediği her şeyi tartarak söylüyordu.

"Ben ayak bağı olmadım," dedi Lily.

"Ama bana öyle geldi," dedi Paul.

"Ben onun annesiyim!" diye bağırdı Lily.

Paul omuzlarını silkti. "Declan yetişkin biri, başı müthiş ağrıyor, bir şey içmeye ihtiyaç duyuyor ve bu tür isteri krizlerinin sırası değil."

"Gidecek misiniz?" diye sordu Lily.

"Beni dinleyin Bayan Breen," dedi Paul, "Declan burada olduğu sürece ben de burada kalacağım, bunu kafanıza soksamz iyi olur, buradayım çünkü bunu o istedi, burada olmamı isterken sizin hakkınızda hiç de hoş olmayan ve benim yinelemeyeceğim sözcükler ve ifadeler kullandı. Ama sizin için kaygılanıyor, sizi seviyor ve onayınızı istiyor. Aynı zamanda çok hasta. Bu nedenle kendinize acımaktan vazgeçin Bayan Breen. Declan burada kalıyor, ben de burada *kalıyorum,* Larry de burada kalıyor. Birimiz giderse hepimiz gideriz, bana inanmıyorsanız Declan'a sorun."

"Hiç de hoş olmayan derken neyi kastediyorsunuz?" diye sordu Lily.

"Declan neredeyse otuz yaşında ve bazı şeyleri size anlatmaya korkuyor. Tanrı aşkına!" dedi Paul. "Şimdi bunlara zamanım yok. Larry cep telefonu çalışabilecek mi, pili şarj olabilecek mi?"

Lily ağlamaya başlamıştı, üst kata gitti. Helen mutfaktan çıktı, gidip Declan'm yatağının üzerine oturdu.

"Ne oldu?" diye sordu Declan.

"Annem Paul ile tartıştı," dedi Helen.

"Hata etmiş. Paul tartışmaları hep kazanır, insanın ne söyleyeceğini önceden bilir," dedi Declan. Ellerini gözlerinin üzerine koydu, gerildi. "Ağrı dalga dalga geliyor," dedi, tuvalete gitmek üzere yataktan kalktı. "Kendimi yine çok kötü hissediyorum."

Helen merdivenin alt başında büyükannesiyle karşılaştı.

"Biraz acımasızdı," dedi Helen.

"Ah, annenin bir şeyi yok," dedi büyükannesi. "Ağlaya ağlaya düzelir. Wexford'daki güzel evinden insanları dışarı atabilir, ama buradan atamaz. Zamanı gelince herkes kendi gider."

Mutfağa döndüler, Larry cep telefonunu şarj etmeye çalışıyordu.

"Sizleri kırdıysam beni bağışlayın," dedi Paul.

"Ballyvalden'de biri vardı," dedi Bayan Devereux, "sırtını sağlama almadan kavgaya girme, derdi. Lily de böyle yaptı."

"Birinizde tornavida ya da çakı var mı?" diye sordu Larry. "Şu prizi kontrol etmeliyim."

Bayan Devereux elini önlüğünün cebine attı. "Bende bir bıçak var."

"Büyükanne o bir sustalı!" dedi Helen.

Bayan Devereux yayma basınca sustalının bıçağı açıldı. Tehlikeli bir şeye benziyordu. Yaşlı kadın sustalıyı Larry'ye verdi.

"Büyükanne neden sustalı taşıyorsun?" diye sordu Helen.

"Helen, yalnız yaşayan, saldırıya uğrayan yaşlı insanlarla ilgili programları izledin mi bilmem. Bir ara buralarda bundan başka bir şeyden söz edilmiyordu; Kehoeler evlerinin çevresinde neredeyse bir hendek kazdılar, Blackwater'daki polisler de tanık oldukları tuhaf şeyler yüzünden az kalsın akıllarını kaçırmak üzerelerdi, insanlar bana kendimi nasıl koruduğumu soruyorlardı. Huzurum yoktu ve tahmin edebileceğin gibi, Lily sabah akşam buraya geliyor, alarm sistemlerini tanıtan broşürler getiriyordu. Çıldıracaktım. Ama ben televizyonda bunu gör-

\

müştüm -sustalıyı işaret etti-, gözüme silahtan daha iyi bir şey gibi göründü. Kalkıp Wexford'a gittim, Parle Toptancısı'nda Bay Parle'ye bunu sordum, bana bunları stoklarında bulundurmadıklarını söyledi. Çok tehlikeliymişler, Wexford'da kimse bunları stokta tutmazmış. Ben de ona neden sustalı istediğimi anlattım. Sanırım bunu torunum ya da yeğenim için armağan olarak almak istediğimi sanmıştı. Ama ona açıklayınca yüzü değişti, benim için bir tane sipariş vereceğini söyledi, sustalıların biçimleri ve boyutları hakkında konuştuk onunla. Kendimi savunmak istemem konusunda bana hak verdi. Sustalılar hakkında pek çok şey biliyordu. Birkaç hafta sonra Parle'nin dükkânına gittim, yepyeni pırıl pırıl sustalı beni bekliyordu."

"Ama büyükanne," dedi Helen, "sen bunu kullanabilir inisin?"

"Kullanmak mı Helen? Yayına basmak yetiyor."

"Peki ya eve biri saldırırsa?" diye sordu Helen.

"Onu bıçaklarım Helen. Onu paramparça ederim," dedi büyükannesi.

"Vay canına, bu işi gerçekten yapacak gibisiniz," dedi Larry.

"Hepimiz sizden ders almalıyız Bayan Devereux," dedi Paul. "İyi ki buraya zorla girmeye kalkışmadım."

"Declan'm bu sustalıdan haberi var mı?" diye sordu Larry.

"Yok," dedi Bayan Devereux.

"Gidip ona anlatayım. Bu pil de yarım saate kadar dolar."

Larry kapıda Lily ile çarpıştı. Lily mutfağın öbür ucundaki Paul'e, "Declan sizin onun en iyi arkadaşı olduğunuzu, size kaba davranmamamı söyledi, ben de onun isteğini yerine getireceğim," dedi. .

"Aslında en iyi arkadaşı benim," dedi Larry.

"Aslında siz küçük bir köpek yavrususunuz," dedi Bayan Devereux, gülümsüyordu.

"Tamam, sizi anlıyorum, ben de üzgünüm," dedi Paul, Lily'ye.

"Declan lavaboya kusup duruyor," dedi Lily. "Baş ağrısının arttığını söylüyor, şimdi yine banyoda."

"Saat kaç oldu?" diye sordu Paul.

"Saat dokuz," dedi Helen.

"Saat onda Louise'i cep telefonundan arayacağız," dedi Paul.

Akşam yemeği yenirken sırayla Declan'm yanında nöbet tuttular. Declan durmadan banyoya gidip geliyordu.

Saat ona çeyrek kala Paul cep telefonunun çalışıp çalışmadığına baktı. Louise ihtiyaç duyarsa arayabilsin diye Bayan Devereux'ye, Blackwater'daki doktorunun adını ve telefonunu sordu.

"Durun hele bakalım," dedi Bayan Devereux. "Yıllardır yaşlı doktor French'in hastasıydım, şimdi oğluna da gidiyorum, benim hakkımda kendi bildiğimden fazlasını bilir onlar, Allah selamet versin ikisi de kocakarı gibi meraklıdırlar. Hakkımda daha fazla bir şey öğrenmelerini istemiyorum."

"Tamam da," dedi Paul, "başka bir doktor bulabilmemiz için telefon rehberiniz de yok, meslekler rehberi de."

Paul, Bilinmeyen Numaralar Servisi'ni arayarak Blackwater'm kuzeyindeki Kilmuckridge'in polis merkezinin telefonunu öğrendi; telefona çıkan polis, Paul'e iki pratisyen hekimin telefonunu verdi, o gece nöbetçi olan doktorun numarasını da.

"Amma da beceriklisin," dedi Helen, Paure.

Paul, Louise'e. telefon etti, eve dönünce cep telefonunu araması için mesaj bıraktı. Bayan Devereux herkese çay koyarken Helen annesinin Paul'e gülümsemeye çalıştığını fark etti.

Cep telefonu tiz bir sesle çalmaya başlayınca iki kedi tünedikleri yerden fırladılar, dolabın üst raflarında duran tabak çanağı yere düşürdüler, hepsi yere çarpıp paramparça oldu; kediler odanın öteki ucuna koştular, Bayan Devereux'nun bağırışları arasında kapıdan dışarı kaçtılar. "Ev başımıza yıkılacak," dedi Bayan Devereux.

Paul telefonu hole götürürken Lily annesini yatıştırmaya çalıştı. Helen de yerdeki kırık çanak çömleği toplamaya başladı.

Lily annesini zorla yerine oturtmuştu; "Kediler sessiz bir yaşam sürmeye alışkınlar," dedi Bayan Devereux. "Bardağı taşıran damla olmuş olmalı. Elektrikli mikser aldığımda da aynı şey olmuştu. iki metre havaya sıçramışlardı, ikisi de, ama o zaman bir şey kırmamışlardı. Tam iki gün eve girmek istememişlerdi."

Mutfağın dört bir yanına saçılmış olan kırıkların büyük bölümü toplanıp süpürüldükten sonra Paul içeri girdi ve Kilmuckridge'den Doktor Kirwan adında birinin geleceğini bildirdi; Louise onunla konuşmuştu, doktor ne yapılacağını biliyordu, içlerinden birinin Wexford'a, nöbetçi eczaneye gidip Declan için düşük dozda morfin alması gerekecekti.

Larry, Declan'ın odasından geldiğinde Paul ona neler olduğunu anlattı.

"O tabaklardan biri bana neredeyse altmış yıl önce düğün hediyesi olarak gelen yemek takımının bir parçasıydı," dedi Bayan Devereux.

"Bu kediler beş para etmez," dedi Larry. "Yakalarsak boğalım onları."

"Küçük köpek yavrusu, seni tanımlayacak en iyi sözcük bu," dedi Bayan Devereux.

"İki kedi böyle dolabın üstünde durur mu zaten," dedi Larry. "Er geç her şeyi kırıp dökeceklerdi."

"Bence onlar bu kalabalıktan hoşlanmadılar," dedi Bayan Devereux. "Şu berbat telefon bir kez daha çalarsa neler olur bilmem."

"İki haşlanmış kedi, Garret ile Charlie," dedi Larry. "Olanları kaçırdığıma çok bozuldum."

Doktor geldiğinde Declan banyodaydı. Ağır ağır alt kata indi, üzerinde paçalı don ve bir tişört vardı. Helen'in gözüne inanılmaz derecede zayıf göründü. Doktor onunla birlikte yatak odasına gitti; ötekiler yemek odasında ya da mutfakta kaldılar. Helen, annesinin üstünü değiştirmiş olduğunu gördü. Büyükannesi doktoru karşılamak üzere ön kapıya gelmeyip mutfakta kalınca Helen onun doktora görünmek ya da tanınmak istemediğini anladı.

Doktor Declan'ı muayene ettikten sonra yemek odasındaki masanın başında dikilip reçete yazdı. Başını çevreleyen karmakarışık saçları kötü tıraş edilmişti. Sanki biri adamın başının çevresine bir çanak tutup makasla işe girişmişti. Helen, Paul'ün de aynı şeye baktığını gördü.

"Bağırsaklarını bir süre düzene sokacak bir iğne yazdım ona. Bolca sıvı alması gerek. Bu reçete morfin içindir. Eve dönünce eczacıya telefon edeceğim, morfini hazırlayacak. Eczane Wexford Kasabasındaki limanda, İrlanda Bankası'nm hemen yanında."

"Burası pek uzakmış," dedi doktor, Lily ona parasını öderken.

"Geldiğiniz için teşekkür ederiz," dedi Lily.

Doktor arabasının motorunu çalıştırır çalıştırmaz Paul ile Larry, onun saçını anlatmak için Declan'in odasına koştular.

"Onca para kazandığına göre doğru dürüst bir tıraş olsa ya," dedi Larry. "Ben ortalıkta böyle dolaşsaydım herkes bana gülerdi, ama o doktor olduğu için kimse bir şey demiyor."

Bayan Devereux yatak odasına geldi.

"Ben onun babasını tanırdım, yaşlı Breezy Kirwan'i," dedi. "Çok hoş biridir. Annesi de hoştur, Oulartlı Gethings ailesinden. Oğlunun da buraya döndüğünü bilmiyordum."

"Babasının saçı da böyle mi?" diye sordu Larry. Bayan Devereux'ye doktorun saçını tarif etti.

"Aman, kesin şu saç konusunu. Bence evlenmek için para biriktiriyor o, iyi de bir örnek *oluyor,* keşke başkaları da onun gibi yapsa."

Declan sakinleşmişti. Larry ile Paul, hapları almak üzere Wexford'a gittiler. Bayan Devereux evin önüne çıktı, alçak sesle kedileri çağırmaya koyuldu. Lily ile Helen de yatak odasında oturdular; Lily Declan'ın alnına bir paket donmuş bezelye koydu. "Bu ağrını bir süre hafifletir," dedi. Declan'ın yastığını düzeltip saçlarını geriye attı.

Helen Declan'ın odasında huzursuz olmuştu; annesi hâlâ kendisiyle konuşmuyordu. Helen orada değilmiş gibi Declan'la konuşmaya başlamıştı.

"Helen, baban hastalandığında seni ve onu terk ettiğimi söylüyor." Konuşurken Lily'nin sesi yumuşak ve tatlıydı, sanki o ikisi hâlâ çocuktu ve yatmadan önce onlara hoş bir masal anlatıyordu. "Ben hep mektup yazıyordum," dedi, "büyükanneniz de

sizi ziyaret edersem huzurunuzun kaçacağını, burada mutlu olduğunuzu, düzeninizin bozulmamasınm daha iyi olacağını, ben gelirsem sizi yeni baştan sakinleştirmesi gerekeceğini söylüyordu. İşte bu yüzden gelip sizi görmedim. Ona sorabilirsiniz, size anlatır. Ben gelmek istiyordum, babanız da gelmemi istiyordu, bir günlüğüne bile olsa; ama büyükanneniz bunu, yani benim gelmemi sonra da gitmemi kaldıramayacağınızı söylüyordu. Duygularınız altüst olacaktı."

Lily ağlamak üzereydi, ama Helen Declan'ın gözlerini annesine dikmiş olduğunu gördü, kardeşinin bakışları sertti. Onun annelerine inanıp inanmadığını merak etti Helen. Kendisi inanmıyordu.

"Neden cenaze töreni sırasında beni Byrnelarm evinde bıraktın ve hiç gelip görmedin?" diye sordu Declan.

"O zaman herkes bunu öğütlemişti bana; babanın ölümünü kavrayamayacak kadar küçük olduğunu söylemişlerdi, tabutu ve mezarı da göremeyecek yaştaydın. Ve Declan, o günlerde seni görseydim perişan olurdum, perişan olurdum." Ağlıyordu, Declan yumuşadı, onun elini tuttu. "Declan, Helen, başka bir şey yapamazdım," dedi Lily. Daha da sesli ağlıyordu şimdi.

Helen büyükannesinin odaya girdiğini fark etmedi. Onu gördüğünde büyükannesi Lily'ye sarılmış, iki yana sallıyordu.

"Bu gözyaşları akacak Lily," dedi ona. "Bu gözyaşları akacak, yapacak bir şeyimiz de yok."

Haplar etkisini hemen göstermedi. Sabaha karşı birle iki arasında Declan'ın ağrıları dayanılmaz bir hal aldı. Helen, Lily, Paul ve Larry karanlıkta

sırayla Declan'm yanında oturdular, ama ona ne dokunabiliyor ne de onunla konuşabiliyorlardı.

Saat üçten sonra Declan'm ağrısı hafiflemeye başladı. Bir uyku hapı, bir de Xanax aldı ve eğer şansım varsa sabaha kadar uyuyabilirim, dedi.

Helen yatağına yattığında Hugh ile oğlanları ve Donegal'den söylenen avutucu sözleri düşündü. Cathal ile Manus iyiydiler; annelerinin yokluğunu fark etmiyorlardı, iyi vakit geçiriyorlardı. Helen, yatağında yatarken, oğlanlardan biri ya da her ikisi kendisini çok kötü hissetse, beni özlese, ama duygularını gizlemeyi, belli etmemeyi öğrenmiş olsa, yakmmasa, ben nereden bileceğim, diye düşündü. Manus nasıl yakınacağını bilirdi herhalde, ama Cathal bilmezdi. O sabah telefonda bir şey söylemediği gibi o zaman da söylemezdi. Helen Hugh'yu düşündü, onun ne kadar yumuşak başlı ve güvenilir olduğunu, kendisinin ve oğlanların onu ne kadar sevdiğini. Gecenin içinde, orada yatarken, bir an Hugh'nun aşkının ateşini hissetti, yaşadıklarının hiçbirinin çocuklarına yansımayacağına emin oldu. Cathal ile Manus'un kendilerini hayatta daha güvende hissetmeleri, büyükannesinin evindeki gelgitlerin hiçbirinden etkilenmemeleri için çok daha iyi düşünmeye, daha dikkatli olmaya karar verdi. Yan dönüp uyumaya çalışırken, kendisine yakın olan herkesin, bu karmakarışık, çözülemeyen ilişkilere katlanmayı ve onlarla baş etmeyi çoktandır öğrenmiş olması gerektiğini anladı. Yumruklarını sıktı, çocuklarını korumak için elinden geleni yapacağına yemin etti.

SEKİZ

Helen bağırışlara ve kahkahalara uyandığında saat dokuzu geçmişti. Kulak verince bir arabanın motorunun çalıştığını duydu, başka sesler de vardı. Annesinin merdivenden indiğini ve bir şeyler bağırdığını duydu. Acaba kediler geri mi döndüler, diye düşündü ya da sabah güneş doğunca ek binalardan birinin damında mı ortaya çıkmışlardı? Motor sesi yeniden duyuldu, sanki biri arabayı çalıştırmakta güçlük çekiyordu.

Kalkınca gidip Declan'm odasına göz attı, ama yatak boştu. Yemek odasının penceresinden bakınca evin önünde neler olduğunu gördü. Büyükannesi Larry'nin arabasını kullanmaya çalışıyordu; Larry ön koltukta ona araba kullanmayı öğretiyordu. Büyükannesi marşa basıyor, motoru çalıştırıyor, vitese takıyor ve ansızın sarsılarak hareket ettiriyordu arabayı, sonra da motor duruyordu.

Declan ile Paul sabah güneşinde oturmuş onları seyrediyorlar, kahkahalar atıp el çırpıyorlardı. Lily ön kapıdaydı, Helen de onun yanma gitti.

"Arabayı bir yere toslayacak, sonra da suçu başkasına atacak," dedi Lily.

"Pek uzağa gidemez," dedi Helen.

Bu kez, Bayan Devereux, arabayı durdurmadan yavaşça bahçe kapısına doğru götürmeyi başarmış-

ti. Camı açıp, "Lily, Paul, Helen," diye seslendi, "arabalarınızı alıp yola çıkarın. Burada kıpırdayacak yer yok."

"Kıpırdamaya korkuyoruz. Hepimizi öldürürsün!" dedi Lily.

"Helen, haydi çabuk ol!" diye seslendi büyükannesi.

Larry vitesleri bir kez daha anlatırken büyükanne onu dikkatle dinliyordu. Helen, büyükannesinin sabırsız bakışları altında Declan'ın arabasını döndürdü, Lily ile Paul de onu izlediler.

Helen eve girerken büyükannesi, "Helen, topuksuz ayakkabılarım!" diye bağırdı. "Holdeler."

Helen holde bir çift topuksuz ayakkabı buldu, alıp bahçeye çıkardı. Büyükannesi ayağındaki ayakkabıları çıkarmıştı bile, onları Helen'in eline tutuşturdu, sonra hemen Larry'ye dönüp vites kolu hakkında bir şey sordu.

"Haydi büyükanne!" diye bağırdı Declan. Sıska bacaklarını birbirine dolamıştı.

Herkesin bakışları altında Bayan Devereux arabayı yeniden çalıştırdı. Vites değiştirip ayağını frenden çekti. Arabayı hareket ettirdi, sonunda araba sarsılmaya başladı. "Şimdi ne yapacağım?" diye bağırdı Larry'ye.

"Göster büyükanne, göster!" diye bağırdı Declan.

Araba stop etti. Büyükanne dudaklarını sıktı, gözlerini karşıya dikti. Sonra arabanın kapısını açtı, kendisini seyredenlere döndü. "Hepiniz içeri girin bakayım! Hepiniz böyle beni seyrederseniz hiçbir şey öğrenemem. Hiç kimse böyle öğrenemez."

"Bu öğrenme işini ciddiye alıyor," dedi Helen. "Ben şaka sanmıştım."

"Arsalardan gelen parayı eline geçirdi geçireli kafayı üşüttü," dedi Lily. "Üşüttü! Kış gelince gör

sen onu, suratını asar, kimseyle konuşmaz, Peder O'Brien da geçen yıl yaptığı gibi bana telefon eder, annemin aynı günde ikinci kez elinde bir fileyle Blackwater'a yürürken görüldüğünü söyler; karşılaştığı insanlarla da konuşmaz."

"Ciddi misin?" diye sordu Helen.

"Üşütmüş!" dedi Lily yine. "Statia diye bir kız kardeşi vardı, sen çok küçüktün, hatırlamazsın. Bir Noel'de beni onun yanma, Bree'ye göndermişti. Berbat günler geçirdim orada. O da kafadan çatlaktı. O ailede herkes kafadan çatlaktı. Bu yüzden onu burada bir başına bırakıyorum diye beni suçlama, elimden bir şey gelmez."

"Ben seni suçlamıyorum," dedi Helen.

"O zaman dün yaptığın neydi peki?" diye sordu annesi.

Declan yatağına dönmüştü. Paul, Lily ve Helen birlikte kahvaltı ederlerken Larry ile Bayan Devereux direksiyon dersine devam ettiler.

"Declan'a," dedi Paul, "bugün St. James Hastanesi'ne geri dönmesi gerektiğini söyledim, ama kendini şimdiki gibi iyi hissederse burada kalacağını söyledi. Declan'ın midesi Louise'i kaygılandırıyor; pek çok şeye işaret edebilir bu durum; hangisi olursa olsun tedavi edilmesi gerekir, ama önce birçok testten geçirilmesi şart."

"Testleri bugün yapabilirler mi?" diye sordu Lily, kibarca.

"Hayır, ama sabah erkenden başlayabilirler. Louise artık belirtileri örtbas etmek istemiyor, bu yüzden sorunu ne olduğunu bilmeden tedavi etmeyecek."

"Yani tedavi için hap mı verecek?" diye sordu Lily.

"Evet," dedi Paul.

Paul ile Lily masanın iki ucundan birbirlerine baktılar ve keyifsizce başlarını salladılar. Konuşma sürerken Helen yeniden çay hazırladı. Bir süre sonra Larry ile Bayan Devereux de mutfağa geldiler.

"Kafamı karıştıran şu birinci vites," diyordu Bayan Devereux.

"İkinci ya da üçüncü vites de karıştırabilir, hiç şaşırmam," dedi Lily.

"Yo, Bayan Breen," dedi Larry, "çok iş var onda. Babam anneme araba kullanmasını daha geçen yıl öğretti."

"Geçici sürücü belgesi alman gerekecek," dedi Helen.

"Elbette, Helen, bu sorun değil," dedi büyükannesi. "Ben sana The Ballagh'dan Kitty Walsh'm geçen yıl ne yaptığını anlatmadım mı? Hem öyle kör ki burnunun ucunu bile göremiyor, yalanım yok. Gözcüye randevusundan bir gün önce gitmiş, gözlük çerçevelerine bakacağını söylemiş -bana bunları kız kardeşi Winnie anlattı-, kapı açıkken bütün harflere iyice bakmış, hani şu doktorun okuttuğu harflere. Harfleri bir kâğıda yazmış, eve gidip hepsini ezberlemiş. Ertesi gün gözcü ona iltifatlar etmiş görebildiği için; oysa doktora ödediği paranın rengini bile seçemiyormuş. Şimdi de ortalıkta Mazda'sıyla deli gibi cirit atıyor. Onun geldiğini görürsen kendini kenara at. Kırmızı bir Mazda."

"Biri onu ihbar etmeli," dedi Lily.

"Bana bunları Winnie anlattı, bunun korkunç bir şey olduğunu söylüyor. Ama Kitty laf anlamaz ki. Anneleri yaşlı cadının biriydi, doksan yaşma kadar yaşadı. Kitty çok şeye katlandı, annesi ölür ölmez de araba aldı, başka bir şey ona unutturamazdı olanları. Onun için sakın yoluna çıkmayın!"

Saat on bire çeyrek kala Bayan Devereux, Helen, Lily ve Paul, saat on birdeki ayin için Blackwater'a gittiler.

"Ayinden sonra doğruca arabaya döneceksiniz," dedi Bayan Devereux. "Kırtasiyecide oyalanmanızı ya da onunla bununla konuşmanızı istemiyorum."

Helen on yıldan fazladır, pansiyonda son çalıştığı yazdan bu yana, Blackwater'da ayine katılmamıştı. Saat on bir ayinindeki görüntü aklından çıkmıştı: Başlarında eşarpları, şalları ya da süslü şapkalarıyla kadınlar kilisenin bir tarafında, takım elbiseli erkekler -hatta delikanlılar bile takım elbise giyerlerdi- öbür tarafında dururlardı; bütün yüzlerde huşu ve huzursuzluk okunurdu, herkes sessizce çevresini gözlerdi, her şey iddiasız ve demode görünürdü. Yabancılar dışında oradaki saygı havasını ve uyumu bozan olmazdı, bunlar Dublin'den ya da kasabalardan gelirlerdi, kiliseye girerler, bütün aile bir arada otururlardı, üstlerinde yazlık kılıklar olurdu.

Ayin başladığında, Helen yanı başındaki Paul'ün dua ettiğini fark etti; yanıtları şaşırmadan, yüksek sesle veriyordu. Büyükannesi, annesi ve Paul komünyona gittiler, ama Helen arkasına yaslandı, komünyona katılanların kendilerini ettikleri duaya vererek, başlarını öne eğerek kilisenin içinden geçmelerini izledi. Paul'ün çok iddiasız giyinmiş olduğunun farkına vardı, o yöreden bir çiftçinin oğlu sanabilirlerdi onu, toplumun orta direğiydi sanki.

Ayin biter bitmez büyükannesi dirseğiyle Helen'i dürttü. "Haydi yürü, kalabalık boşalmadan acele edelim."

Helen ile büyükannesi kiliseden çıkanların oluşturduğu kuyruğa katılırlarken, yarım yamalak tanıdığı insanlar Helen'e gülümsediler. Keşke büyükannem ve annem gibi başıma bir şey örtseydim,

diye düşündü Helen. Nedense göze battığını hissetti, sanki başı açık gelmekle ve komünyona katılmamakla bir mesaj vermeye çalışıyordu. Kilisenin kapısına ulaşır ulaşmaz büyükannesi bileğine yapıştı ve Helen'in dikkatini çeken kimse olmasın diye telaşlı telaşlı konuşmaya başladı. Lily önden yürümüştü, Paul ise hemen arkalarmdaydı.

Arabaya bindiklerinde, "Yanlarından geçip gittiğimiz için," dedi Bayan Devereux, "herkes köpürecek. Bütün yıl suratıma bakmayan insanlar, şimdi yanımda Lily ile Helen'i görünce ellerinden gelse beni yanlarında alıkoyarlardı. Helen, Paul'ü de senin kocan sanacaklar. Ne de efendi biriyle evlenmiş diyecekler. Senin hakkında ne söyleyeceklerini bilemem Lily."

"Eh, şu rahip senin canını epeyce sıkabilir. Adı her neyse," dedi Lily.

"Arabayı çalıştır," dedi Bayan Devereux, Paul'e, "ve hemen sür. Bize yol vermek zorundalar."

"Kendi araban olunca yol vermek nasıl olur öğrenirsin büyükanne," dedi Helen.

"Önce iyice çalışmam gerek," dedi büyükannesi.

Eve döndüklerinde Declan'la Larry'nin sahile gitmek için her şeyi hazırlamış olduklarını gördüler. Ama Bayan Devereux gitmek istemedi, yıllardır oraya inmediğini, bir inerse bir daha yukarı çıkamayacağını ileri sürdü. "Hem," dedi, "orada kimbilir kimler vardır, insanları dinlemek canımı sıkabilir."

Declan, şortu, sandaletleri ve tişörtü içinde incecik ve bembeyaz görünüyordu. Lily'nin elindeki sepette bir termos çay, sandviçler ve bisküviler vardı. Yola çıkarlarken Bayan Devereux'nun kedilere seslendiğini duydular, onları kandırıp eve getirmeye çabalıyordu, ama kediler ortaya çıkmadılar.

Birkaç gündür kayalıktan kopan çamur ve kireçtaşı karışımı iri parçalar sahile yuvarlanmıştı, deniz kıyıya vurup bu kaya parçalarını yaladıkça taşlar çözülecekti. Üç-beş gün sonra da geride taşlardan başka bir şey kalmayacaktı, sonunda onlar da, ya da bir kısmı, kışın ve ilkbaharda denize sürüklenecekler ya da kumlara gömüleceklerdi.

Lily iri kaya parçalarından birinin arkasına geçip eski moda bir mayo giydi, onu evin bir yerinde bulmuş olmalıydı. Sahilin aşağı tarafında birkaç aile daha vardı, ama oldukça uzaktaydılar. Helen yere bir kilim serdi, Declan da üzerine uzandı, ama annesi birkaç adımda sahili aşıp suya girerken doğrulup oturdu, Lily durup dua ederken ve hiç duraksamadan yüzmeye başlarken onu seyretti.

"Annen çok yürekli bir kadın," dedi Larry.

"Paul'de kendi dengini buldu," dedi Declan. "Paul herkesin annesinin içine Tanrı korkusunu salabilir."

"Beni rahat bıraksanıza. Sözüm meclisten dışarı Helen, şu Declan piçi beni bütün gece uyutmadı." Paul, Declan'a gülümsedi.

"Helen burada olmasaydı Paul'ü gıdıklardık," dedi Declan. "Onu gıdıklarsan bambaşka biri oluyor."

"Paul'ün gıdıklanmasını görmeyi çok isterdim," dedi Helen. "Ama annem dönene kadar beklesek daha iyi olur."

Mayosunu önceden giymiş olan Paul ayağa kalktı, kumsalı geçip denize girdi. Soğuk su baldırlarına kadar yükselince durdu, dalga vurdukça kaçmak için zıplamaya başladı. Sonunda Larry ile Declan'm yüreklendirici bağırmaları arasında açıldı. Helen de ona katıldı; epeyce açıldıktan sonra, bir yandan üşümemek için sürekli hareket ederken bir yandan da şortunu hâlâ çıkarmamış olan Declan'ın,

yanında Larry ile sahilde dolaşmasını seyretti. Doktorların göğsüne soktukları tüp yüzünden Declan'ın yüzemeyeceğini biliyordu.

Güneş çekilip sahile gölgeler inince Larry, Paul ve Declan eve döndüler, Helen'i annesiyle baş başa bıraktılar. Hava hâlâ ılık ve bulutsuzdu, yalnızca uzakta, ufukta birkaç bulut vardı. İki kadın mayolarını çıkarıp günlük giysilerini sırtlarına geçirdikten sonra bir süre kilimin üzerinde hiç konuşmadan yattılar. Biraz sonra, Helen'in içi geçmek üzereydi ki Lily konuşmaya başladı.

"Declan'ın daha fazla dayanacağını sanmıyorum," dedi. "Ne tuhaf, hepimiz bu şoku hazmettik, hatta artık alıştık bile. Yaşamın bir parçası bu. Bazen Declan babanı andırıyor, yüzünün bir ifadesinden ya da dönüş biçiminden öyle geliyor bana."

"Babam ölmeden önce zayıf mıydı?" diye sordu Helen.

"Göze çarpacak kadar değildi, yo. Declan gibi değildi. Ama yatağın içinde oturup gülmesi, konuşması Declan'a benziyordu, aslında gülmesi değil de konuşması. Ve elbette o kadar hasta olduğunu da bilmiyordu baban."

"Ama sen biliyordun?"

"Yo, aslında ben de bilmiyordum. Herkes bana söylendiğini sanmış, ama hiç kimse söylemedi; ameliyattan sonra cerrah beni görmek isteyince ofisine gittim, ama onu bulamadım, bir türlü bulamadım. Ben de vazgeçtim. Baban hastanede farklıydı. Buralılar gibiydi, fazla konuşmazdı, başkalarının konuşmasını beklerdi, ama insanlarla birlikte olmayı severdi, onları dinlerdi ve hiç yalnız kalmazdı. Hastaneyi ıssız bulurdu, ama onun için yeni bir dünyaydı orası, her şeye dikkat eder, herkesi hatırlardı, ben hastaneye gittiğimde bana gece olup biten her şeyi anlatırdı. Ben kuzenim Pat Bolger'in evinde kalıyordum, eve bir sürü insan gelip gidiyordu; benim de babana anlatacak haberlerim oluyordu; babanla birlikte gazete okur, konuşurduk. Karşıki yataktaki adam, bu kadar çok konuşan insanlar görmedim hiç, derdi. Her şeyi planlardık, daha sonra neler yapacağımızı.

"Mümkün olursa bir çocuğumuz daha olsun istiyorduk," diye devam etti Helen'in annesi, "hatta iki çocuk, ikinci bir aile kurar gibi; babanı iyileştirdiği için Tanrı'ya teşekkür amacıyla. Bir oğlumuz ve bir kızımız daha olsun diyorduk ya da önce kız sonra oğlan. Her şeyi ince ince planlıyorduk, onunla yıllardır evli olmama karşın onun hakkında pek çok şey öğrendim. Orada kendimize küçük bir dünya kurmuştuk. Babanın yatağı pencerenin yanında, köşedeydi, hemşireler girip çıkıyor, doktorlar girip çıkıyor, bense onlara hiçbir soru sormuyordum. Belki babanın hasta olduğunu bildiğimden soru sormaktan kaçmıyordum, ama aslında bilmiyordum; bir gün hemşirelerin babanın yanındaki işlerini bitirmelerini bekleyerek koridorda bir aşağı bir yukarı yürüyordum ki rahibelerden biri yanıma geldi ve kendisiyle birlikte şapele gidip dua etmek isteyip istemediğimi sordu. Rahibe orada mumlar yaktı, dizlerimizin üzerine çöktük.

'"Meryem Ana'ya dua edeceğiz,' dedi, 'mutlu ve huzur içinde ölsün diye.' N'apayım, ben de onunla birlikte dua ettim, benim elimi tuttu, bense onun beni başka biriyle karıştırdığını sanıyordum. Sakin görünümlü, kendi halinde, yaşlı bir kadındı, hastaneye gelir gelmez fark etmiştim onu, o da beni fark etmişti; onun bir hata yapmadığını biliyordum, yine de sordum yanılıp yanılmadığım. Beni danışmana götürdü, danışman kibirli, kaba adamın biriydi, bana ayıracak zamanı da yoktu. Sonra babanın yanma dönmek ve hiçbir şey yokmuş gibi davranmak zo-

randa kaldım. Ona bir iğne yapmışlardı, o iğneden sonra iyice güçten düştü, iki gün içinde de öldü; o öldükten sonra, eğer o rahibe olmasaydı ne yapardım bilmem.

"Babanı bırakamıyordum. Perdeleri kapayıp beni onunla yalnız bırakmalarını istedim, ama durmadan içeri girip gitmem gerektiğini söylüyorlardı. Onu bir daha görmeyeceğimi biliyordum. Rahibe beni alıp yine şapele götürdü, orada baban için dua ettim, ama dua etmek bir işe yaramadı, o gün öyle bir karanlığa düştüm ki böyle bir şey olabileceğini hiç bilmezdim."

"Babamın çok hasta olduğunu büyükanneme önceden haber vermiş miydin?"

"Eh, hasta olduğunu biliyordu."

"Ölmekte olduğunu biliyor muydu?"

"Ben de bilmiyordum ki. Öğrendiğim anda büyükannene de bildirirdim herhalde ya da ertesi gün. Her şeyi Pat Bolger'e havale etmiştim. Ama babanız bir-iki gün içinde öldü. Çok gençti, yeni bir hayata başlamaya hazırdı, eve dönmeyi dört gözle bekliyordu. O benim hayatımın ışığıydı, seni ve Declan'ı da çok seviyordu. Sizleri gözünün önünden ayırmak istemezdi. Ama artık buz gibi olmuştu, yok olmuştu.

"Onun cansız bedenini koğuştan çıkardıklarında kilisede bir yemin ettim, Declan ile senin için elimden geleni yapacağıma, baban yanımda olsaydı ikimiz birlikte nasıl davranacaksak öyle davranmaya çalışacağıma kendi kendime söz verdim. Elimden geleni yapacağıma söz verdim, ama şimdi geriye bakınca pek başarılı olduğumu sanmıyorum."

Gözlerini denize diken Lily'nin elleri titriyordu. Son sözlerini öyle yavan, heyecansız ve hüzünlü bir ses touuyla söylemişti ki Helen'in içinden ona yanıt

vermek gelmedi. Sahile vuran dalgaların sesini dinleyerek oturdular. Sonunda Helen konuştu.

"Düşünüyordum da," dedi, "ara sıra bana babamı anımsatan bir oğlum var, senin Declan hakkında söylediğin gibi, başını yana çevirmesi babamı andırıyor."

"Hangi oğlun?" diye sordu annesi.

"Cathal, büyük olan, sakin bir çocuk, buralı erkekler gibi, konuşmamak hoşuna gidiyor. Öteki oğlumsa onun tam tersi."

"Siz küçükken Declan da senin tam tersindi. Cumartesi ya da pazar sabahları baban ikinizi yatağa almaya bayılırdı. Bense hiç istemezdim, ama senin sesini duyar duymaz alır yatağa getirirdi, sen gelince Declan da mutlaka peşinden gelirdi. Sen ses çıkarmaz, başparmağını emerdin, ama Declan üzerimize çıkar, babasının kulaklarını çeker ya da ayağını gıdıklardı, sense gürültüden nefret ederdin, hepimiz yataktan kalkana kadar Declan azardı."

"Ben hep tek çocuk olmak istemişimdir, özellikle de o yaştayken," dedi Helen.

"Bense bir kız kardeşim olsun isterdim," dedi annesi. "Büyükannen evlat edinmeyi denedi. Buna hazırdı da, sonra tüvit tayyörlü bir kadın gelip -kim olduğunu bilmiyorum, müfettiş gibi bir şeydi herhalde- evimiz denize çökünce evlat edindiğimiz çocuğun nerede yaşayacağını sordu, hem sigortamız var mıydı? Elbette yoktu. Annem köpürdü. 'Burada çocuk yetiştiremezsiniz,' dedi kadın anneme. Evlat edinme isteğimize olumsuz yanıt verildi. Büyükannen müthiş kızdı; işte o kış hiçbirimizle konuşmadı, benimle de büyükbabanla da."

"Kız kardeşin olsaydı her şey bambaşka olurdu, değil mi?" diye sordu Helen.

"Olurdu, evet olurdu," dedi annesi düşünceli düşünceli pişmanlık duyarcasma. Bir süre konuşmadı, sonra başını iki yana sallayıp kaşlarını çattı.

"Ne oldu?" diye sordu Helen.

"Cenazeyle ilgili olarak unutamadığım bir şey var," dedi annesi. "Bu konuda konuşmak güç geliyor. Dublin'den eve dönmüştüm, baban çok gençti, herkes bana bakıyor, beni gözlüyordu, bu da nedense utanç veriyordu bana. Kulağa saçma geliyor, değil mi? Öyle geldiğini biliyorum, ama öyle hissettim, öyle teşhir ediliyormuş gibi, belki de uygun sözcük bu değil. Baban öldükten sonra eve döndüğümüz günlerde utanç gibi bir şey hissettim."

"Ama öyle görünmüyordun," dedi Helen.

"Nasıl göründüğümü bilmiyorum. O günleri, zamanı geri döndürmeye çalışmakla geçirdim. Belki durdurmaya çalışmakla da, çünkü her şey sona erdikten ve insanlar gittikten sonra yalnız kalacağımı biliyordum, yalnız uyuyacağımı, geceleri yalnız geçireceğimi; seninle ve Declan'la da tek başıma uğraşacaktım. Ve üstesinden gelemedim, gelemediğimi biliyorsun. Bütün bunları neden şimdi düşündüğümü bilmiyorum. Sanırım Declan yüzünden."

Akşam yaklaştıkça sahil serinledi. Helen ile annesi kilimi katladılar, iri kaya parçasının üzerinde yarı kurumuş olan mayolarıyla havlularını topladılar, Mike Redmond'un evinin yanındaki yarığa kadar yürüdüler, orada yardan yukarı tırmandılar.

Dar yolları izleyerek evlerine dönerlerken Helen bir an durdu.

"Daha önce farkına varmadığım bir şey var, aklıma şimdi geldi," dedi. "Ben hep senin babamı alıp götürdüğünü ve bir daha geri getirmediğini düşünmüştüm. Bunun mantıksız olduğunu biliyorum, ama öyleydi, öyle hissetmiştim. Babamı bir yerde kilit altına soktuğunu, nerede olduğunu bildiğini, her şeyin senin suçun olduğunu düşünürdüm. Zihnimin gerisinde bir yerde buna inanırdım."

Lily durduğu yerde ürperdi.

"Ben hiç kimseyi kilit altına sokmadım Helen," dedi, yorgun bir sesle. "Baban kollarımda öldü. Onun ölüşünü seyrettim. Eve onsuz döndüğümü biliyorum. Yapabileceğim bir şey yoktu."

"Biliyorum anne, biliyorum," dedi Helen, annesinin koluna girdi, yürümeye devam ettiler.

Yolun yukarısından Madge ile Essie Kehoe'nin geldiğini gördüler.

"Bir şey söyleme," dedi Lily.

"Az önce," dedi Madge Kehoe yaklaşınca, "Dora'nın evindeydik, nerede olduğunuzu merak ettik."

"Dora birini öldürecek," diye söze karıştı Essie, "onu durdurmalısınız. Neredeyse arabayla çukura düşüyordu."

"Ah, o eskiden çok iyi araba kullanırdı," dedi Lily. "Kısa sürede yeniden öğrenir."

Helen annesinin sözlerinin doğru olmadığını biliyordu; Kehoelerin de bunu bildiklerini sezdi.

"The Ballaghlı Kitty Walsh'i duydunuz mu, hem annesinin ölüsü henüz soğumamışken?" diye sordu Madge; çabuk çabuk, soluk soluğa konuşmuştu.

"Bir yasa olmalı," dedi Essie. Az önce tanık oldukları şey her ikisini de çok heyecanlandırmıştı.

"Yasa var," dedi Madge, "ama sorun polislerde, onu durdurmuyorlar."

"Polisleri göremeyecek kadar kör. Görse de durmazdı," dedi Essie. "Şimdi de Dora araba kullanıyor."

"Ah, annemin yola çıkmasına daha zaman var," dedi Lily. Helen annesinin sesinin kayıtsız çıktığına dikkat etti, nazik bile sayılabilirdi.

Kehoe kardeşlerin gözleri Lily'den Helen'e gitti. "Kocanız hâlâ Donegal'de mi?" diye sordu Essie.

Helen başıyla evetledi.

"Declan ne kadar zayıf görünüyor," dedi Madge. "Biraz kilo almazsa evlenecek kız bulamayacak."

"Ah, Declan'm karar vermesini bekleyen kızlar vardır," dedi Essie ve acı acı gülümsedi.

Lily de Helen de bir şey söylemediler; iki kız kardeş gereksiz gevezelik etmiş olduklarını fark etmiş gibiydiler. Bir-iki saniye hiçbir şey demediler, sonunda Helen ile Lily'nin yollarına devam etmek istediklerini anladılar. Sessizliği bozan Madge oldu:

"Bundan sonra kim direksiyona geçecek acaba? Yaşlı Art Murphy ya da Kate Pender mi?"

"Geçici sürücü belgelerini almaları pek kolay olmaz," dedi Lily gülerek.

"Yargıç da tuhaf, tehlikeli bir sürücü," dedi Madge.

"Hepimiz çok dikkatli olmalıyız," dedi Helen ve adım atacak gibi yaptı.

"Dora'ya araba kullanmayı öğreten adam kim?" diye sordu Essie.

"Declan'm bir arkadaşı," dedi Helen.

"Demek öyle?" dedi Essie. "Senin okulunda öğretmen mi?"

Helen yanıt vermedi.

"Tanrım, ne de kalabalıksınız!" diye devam etti Essie.

Kehoe kardeşler, acaba almamız gereken başka bilgiler var mı diye Helen'le annesinin yüzlerini gözlüyorlardı.

"Gitsek iyi olacak," dedi Lily.

"Dönmeden önce bizi arayın," dedi Madge.

"Çaya bekleriz," dedi Essie.

Kehoelerin duymayacağı kadar uzaklaştıklarında, "Bunlar deli, her zaman deliydiler," dedi Lily.

"Böyle insanlarla birlikte okula gitmediğin için diz çöküp Tanrı'ya dua etmelisin Helen. Bu Essie'yi bir gün öyle bir çimdikledim ki babası eve gelip beni şikâyet etti. Tanrım, burada çocukluğumu geçirirken çekip gideceğim gün gelsin diye dört gözle beklerdim! Şu ikisini görmek bile canımı sıkmaya yetiyor."

Helen'le Lily eve vardıklarında direksiyon dersi yeni bitmişti. Bayan Devereux ile Larry arabanın yanında duruyorlardı; Declan ile Paul ise kapının önünde iskemlede oturuyorlardı. Helen, Declan'm yüzünün neredeyse yemyeşil olduğunu fark etti, daha önce onu hiç bu kadar bitkin ve gergin görmemişti. Ama yine de gülümsüyordu, gülüyordu. Helen ona bakarken çökmemek için çaba harcadığını fark etti.

"Haydi gösterin şunlara," dedi Larry, Bayan Devereux'ye.

"Kehoelere rastladık," dedi Lily.

"Sana hayran kalmışlar," dedi Helen büyükannesine.

"Haydi," diye 3'ineledi Larry.

Bayan Devereux, Larry'nin arabasına bindi, kapıyı kapattı, dikkatini iyice topladı. Kontağı açtı ve motoru bir dakika çalıştırdı. Vitese takarken, el frenini indirirken ve sonra arabayı yavaşça ve sarsılmadan bahçe kapısına doğru götürürken, kendisini seyreden kimse yokmuş gibi davrandı. Yola çıkmaya hazırlanırken araba sarsılmaya başladı, motor durdu. Yeniden çalıştırdı; motor uğuldadı, uğuldadı, sonunda egzoz borusundan koyu, kara bir duman çıktı. Araba köşeyi dönüp yoldan yukarı gitmeye başladı. Herkes arabayı görebilmek için bahçe kapısına yöneldi. Bayan Devereux arabayı sarsarak dur-

durdu, el frenini çekti ve Larry'nin yanına gelmesini bekledi. Yan koltuğa geçti, arabayı geri çevirip eve götürme işini Larry'ye bıraktı. Araba evin önünde durunca Bayan Devereux inip üstünü başını silkeledi. Larry, Paul, Declan ve Helen onu alkışladılar, Lily ise hiç kıpırdamadan, taş kesilmiş gibi duruyordu.

"Şimdi keyfi yerinde," diye fısıldadı Helen'e, "ama kışın gelmesini bekle, Blackwater'daki telefon kulübesinden bana bar bar bağıracaktır ya da Moll Trot gibi sokakları arşmlayacaktır."

Akşama doğru Declan iyice keyifsizleşti. Mutfakta çay içerlerken herkesten uzakta, Aga'nm yanındaki koltukta oturdu. Hafta boyunca olduğundan daha kötü bir durumdaydı ve Helen herkesin bunun farkında olduğunu anlamıştı. Declan konuşmuyor, gözlerini karşıya dikip bakıyordu; ötekiler de susuyorlardı, sonunda Larry konuştu ama Bayan Devereux'nun araba kullanışı ve kedilerin ortadan kayboluşu hakkında şakalar yaparak sessizliği bozmaktan başka bir amacı olmadığı belli oldu. Gülen olmadı, Larry'ye yanıt veren de; Larry de vazgeçti ve suratını asıp oturdu, onun bu hali Helen'i daha da rahatsız etti.

Çaylarını içtikten sonra Bayan Devereux ikinci fincan çayları sorun yaptı kendine. O arada mutfaktaki herkes sırayla tuvalete gidip gelmişti. Oradaki gergin atmosferi yumuşatmaya çalışan Paul, Declan'a yatağına gitmek isteyip istemediğini sordu.

"Hayır, yatmak istemiyorum, Paul, yatmak istemiyorum. Beni rahat bırak. Burada olmam sorun mu yaratıyor sana?"

Helen Paul'ün yüzünün kızardığını gördü; onu ilk kez böylesine çaresiz görüyordu. Paul hiçbir şey söylemedi. Bayan Devereux lavabonun içinde fincanlarla tabaklarını takırdatıyordu.

"Bırak şunları. Ben sonra yıkarım," dedi Helen.

Büyükannesi pencereye gidip dışarı baktı. "Yemeği biraz geç yeriz," dedi. "Şimdi gücüm kalmadı."

"Yemeği ben hazırlarım," dedi Helen.

Declan hâlâ konuşmuyordu, hiçbiriyle ilgilenmiyordu da. Yüzü sararmıştı; burnunun üzerindeki çürük yanağına doğru yayılmış, çirkinleşmiş, rengi koyulaşmıştı. Helen Declan'm saçlarının ne kadar seyreldiğini ilk kez fark etti. Declan bacak bacak üstüne attı, sonra ayak bileğini bacağına bir kez daha doladı, sıskalığı iyice ortaya çıkmıştı. Mutfaktaki loş ışıkta, Declan Helen'in gözüne nedense güzel göründü, yüzünün ve bedeninin zayıflığına karşın, bir tablodaki figür gibiydi, gözlerinin altı çökmüştü, tıraş bıçağının değmediği yerlerde koyu renkli tüyler vardı. Helen'in gözleri onun uzun, kemikli parmaklarına gitti.

Declan Helen'in kendisine baktığını görmüştü, Helen başını çevirdi. O arada, mutfakta büyükannesinden başka kimse kalmamıştı. Bayan Devereux sürekli olarak pencereye gidip duruyordu, ansızın birinin gelmesini bekler gibiydi, sonra yeniden patates soymaya başladığı evyenin başına dönüyordu. Helen büyükannesine yardıma giderken Declan'm yüzünün daha önce avluda olduğu gibi o hastalıklı, yeşilimsi rengi aldığını fark etti.

Helen'le büyükannesi sebzeleri hazırlarken Lily mutfağa girip çıkıyordu; Declan ise sessizce oturmuş, gözlerini karşıya dikmişti. Declan'a her ne oluyorsa bu, mutfağın havasına da yansıyordu; bu yüzden iki kadın, çıkardıkları her sesin -sebzelerin ayıklanması, tencerelerin takırdaması, muslukların

açılıp kapatılması-, acı çekerken dikkatini olabildiğince toplamaya çalışan Declan'ı rahatsız ettiğini, sinirlendirdiğini, çabasını engellediğini fark ettiler.

Helen mutfakta daha fazla duramadı. Çıkarken kapıyı arkasından kapamak geldi içinden, içerde Declan'la büyükannesinden başka kimse yoktu, ama bunun düdüklü tencerenin kapağını kapamakla bir olduğunu hissetti. Kapıyı aralık bıraktı.

Larry ile Paul yemek odasmdaydılar.

"Larry bu gece geri dönüyor," dedi Paul. "işinin başına dönmesi gerek. Ben daha kalacağım. Sanırım Declan'm da yarın gitmesi gerek."

"Akşam yemeğinden sonra giderim," dedi Larry.

Et fırında cızırdarken, sebzeler haşlanırken ve kokular mutfağı doldururken Declan çevresiyle ilgilenmeden, hiç kıpırdamadan oturdu, gözlerini karşısındaki sabit bir noktaya dikmişti, acıdan ya da öfkeden patlayacak gibi duruyordu. Larry ile Paul dışarıda beklerlerken, Helen'le annesi, Declan için de tabak koymaya özen göstererek mutfakta sofrayı kurdular, oysa onun kendilerine katılmayacağını biliyorlardı; o sırada Larry ile Paul dışarıda kaldılar. Kadınlar çıkardıkları her sesin Declan'm sinirlerini gerdiğini bildiklerinden usul usul sessizce hareket ettiler. Bayan Devereux bir kaba süt doldurdu, dışarı çıkıp kediler gelir diye kabı sundurmanın yanına bıraktı.

Sonunda sofraya oturdular. Declan'a da yer ayırdılar, ama o onlara katılmadı, onlar da gel demediler. Yiyecekleri elden ele geçirirlerken Declan'm somurtkan varlığı kendini sürekli hissettiriyordu.

"Bir şeyler yemek istemez miydin Declan?" diye sordu Lily.

"Hayır, beni rahat bırakın," dedi Declan, başını kaldırmadan.

"Rahat bırakın onu," dedi büyükannesi. "O benim tavşanım."

Helen, Paul ile Larry'nin ne kadar huzursuzlaştığının farkındaydı. Declan'm keyfinin kaçması, onları çaresiz bırakmıştı; ailesi orada olmasaydı arkadaşları onun için bir şeyler yapabilirlerdi, Helen bunu hissetti, ama mutfaktaki işaretler, bağlantılar artık çok karışık ve karmaşıktı, hiç kimsenin aklına söyleyecek bir şey gelmiyordu, herkesin üstüne tuhaf, çaresizlik dolu bir hüzün çökmüştü.

Larry gitmeye hazırlandığında Declan yerinden kıpırdamadı. Larry çantasını holde bıraktı, mutfağa gelip Declan'm saçlarını karıştırdı. Declan bir an Larry'nin elini tuttu ve sıktı, ama başını çevirip ona bakmadı, bir şey de söylemedi.

Larry, yemek odasında Bayan Devereux ile evin tadilatı için yapılan planları görüştü. "Bütün ölçüleri aldım, sizin ne istediğinizi biliyorum, planları çizeceğim, buradan iyi bir usta buluruz, gerçekten güvenebileceğimiz birini, ben konuşurum. Bütün bu planlar bedava olacak. Zenginden al, yoksula ver, ben bunu derim. Alınmak yok."

Helen, karanlıkta duran annesinin bu sözleri kuşkuyla dinlediğini gördü.

"Ah, sana çok minnettarım," dedi Bayan Devereux. "Sen olmasaydın ne yapardım bilmiyorum."

"Kış gelmeden bu işi bitirmelisiniz," dedi Larry.

"Ah, tabii, tabii," diye yanıtladı onu Bayan Devereux.

"Önümüzdeki hafta onaylamanız için size çizimleri postalarım, ustayı bulunca da buraya gelirim."

"Ah, çok naziksin."

"Ama istediğinizin bu olduğundan emin olmanız gerekir," diye devam etti Larry.

"Haydi Lar," dedi Paul. "Gece yarısı oldu, sen hâlâ konuşuyorsun."

Larry arabasına bindiğinde iki kedi sundurmanın çatısında bir görünüp kayboldular, tiz bir sesle miyavlayıp yola çıkan konuğu gözetlediler. Bayan Devereux içeri koşup onlar için bir kaba yeniden süt doldurdu. Yanma Helen ve Paul'ü de alarak evin önünde bir aşağı bir yukarı dolaştı, sonra tek başına yola çıkıp yürüdü, kedilere seslendi, ama onların yeniden bir yerlere saklandıklarını anlayınca eve döndü.

Declan'ın mide krampları başladığında hava neredeyse kararmış, Tuskar'm ışığı da evin önyüzünü yalamaya başlamıştı. Helen önce hafif hafif kasılmalar olduğunu fark *etti,* Declan ağzını açıp soluk alıyor, soluğunu tutuyordu; dakikalar ilerledikçe Helen, Declan'ın her kasılmada paniğe kapıldığını gördü.

Herkes Declan'la konuşmayı denedi. Lily önünde diz çöktü, ellerini tuttu, ama Declan ona bakmadı, konuşmadı da. Paul mutfak masasının başında sessizce oturuyor, Declan'ı gözlüyordu. Bayan Devereux bulaşık yıkadı, yerleri sildi, sonra kedileri aramak üzere yeniden dışarı çıktı. Helen pencerenin yanında ayakta duruyordu.

"Işığı kapatabilir misiniz?" diye sordu Declan.

Gökyüzü hâlâ hafifçe aydınlıktı, bu yüzden bir süre sonra, yarı karanlığa gözleri alışınca mutfaktakileri seçmeye başladılar. Declan artık düzenli aralıklarla inlemeye başlamıştı. Evyenin altındaki leğenin yanına getirilmesini istedi, çok geçmeden, her kasılmayla birlikte öğürmeye ve leğene kusmaya başladı. İlk kusuşunda başını arkaya devirip bağırdı. Helen yanma yaklaştığında uzaklaşmasını işaret

etti ona. Sürekli derin derin soluk alıyor, bir sonraki kasılmanın gelmesini bekliyor, midesini tutuyor, kasılma başlayınca inliyor, geçince de başını geriye atıyordu.

Helen Paul'e işaret ederek onu dışarı çağırdı; Lily ile Bayan Devereux önden yemek odasına gitmişlerdi. Mutfak kapısını aralık bıraktılar, yanından ayrıldıklarını Declan'ın fark etmiş olduğunu biliyorlardı.

"Siz burada beklerseniz," dedi Paul, "ben onun la konuşurum. Louise'e herhalde telefon edemeyiz, geç oldu, buradaki doktoru arayabiliriz, ama o da ne yapılacağını bilmez. Ben ne olduğunu biliyorum galiba; her zamanki, çıkmak için fırsat kollayan enfeksiyonlardan biri, tedavisi var. Çok uzun sürerse, geçmeyecek gibi olursa, o zaman Declan'ın Dublin'e dönmesi gerekir, arabayla ya da ambulansla."

Helen Paul'ün kendi otoritesinden, kendi sesinin tınısından zevk aldığını hissetti. Annesiyle büyükannesi onu saygıyla dinliyorlardı, ne yapılacağını bildiği için ona minnettardılar. Paul sessizce mutfağa dönüp kapıyı kapadı. Kadınlar yemek odasında beklediler.

"Sizi bilmem ama ben dua edeceğim," dedi Bayan Devereux.

"Acaba ilk kez mi böyle acı çekiyor?" diye sordu Lily.

"Bence ilk değil," dedi Helen.

"Acısının hafiflemesi için dua edin," dedi Bayan Devereux. Yere diz çöküp başını eğdi, ama Helen'le annesi yerlerinden kıpırdamadılar.

Mutfakta bir şeyler olmasını bekliyorlardı, ara sıra öğürtü sesleri, gevezelikler geliyordu kulaklarına, acıyla bağırmalar da. Helen Paul'ün Declan'a ne söylediğini tahmin edemiyordu. Kardeşini tanıdığı bunca yıl boyunca onun hiç somurttuğunu ya da

kabalık, huysuzluk yaptığını görmemişti. Orada oturup beklerken, daha önce Paul konuşurken onun kendini beğenmiş ve bencil olduğunu düşündüğü için pişmanlık duydu. Paul olmasaydı çaresiz kalacaklarını, Declan'la başa çıkamayacaklarını, ne yapacaklarını bilemeyeceklerini anladı.

Yarım saat sonra Paul mutfaktan çıktı, Declan da ona yaslanmıştı. "Tuvalete gitmek istiyor," dedi Paul, "sonra da yatağına."

Paul Declan'm merdiveni çıkmasına yardım etti. Lily ile Helen Declan'ın odasına giderek yatağını düzelttiler, yastıklarını yerleştirdiler, ışığı söndürüp yemek odasındaki lambayı açık bıraktılar. Yemek odasında oturup Declan'ın banyoda işinin bitmesini beklediler. Paul temiz pijama istemek için seslendiğinde yeniden Declan'ın odasına gidip çantasında pijama aradılar. Helen pijamayı üst kata götürüp banyo kapısının aralığından Paul'e uzattı. Duşun sesini duyabiliyordu.

"İşimiz bitmek üzere," diye fısıldayan Paul kapıyı yine kapadı.

Declan merdivenden inerken yine arkadaşına yaslanmıştı, adım atmak acı veriyormuş gibi her basamakta durup soluk almak için ağzını açıyordu.

"Şimdi iyisin Declan, şimdi iyisin," dedi büyükannesi, Paul Declan'ı yatak odasına götürürken.

"Çok ateşi var," dedi Paul. "Bir çarşaf yeter. Su içmesi gerek, buzunuz varsa, suyun içine buz da atın, leğenle havlu da getirin."

Declan yatağına yatarken Tuskar'm ışığı odanın duvarını yalayıp geçti.

"Perdeleri çekmemizi ister misin Declan?" diye sordu Helen.

"Hayır," diye fısıldadı Declan, "ama gitmeyin, burada kalın, olur mu?"

"Elbette," dedi Helen. "Gidip su getireceğim, iyi misin?"

"Hayır," dedi Declan, Helen'in gözlerine bakarak. "Keşke bitse bu iş."

"iyileşeceksin," diyen Helen söylediğine ânında pişman oldu. Declan'ın elini tuttu, bu kadar budalaca bir şeyi nasıl söylediğine hâlâ şaşırıyordu. Declan gözlerini ona dikmişti, Helen gülümsemeye çalıştı, ama ne yapacağını bilemiyordu. Annesi gelene kadar Declan'ın yanında kalıp elini tuttu.

Gece yarısından sonra Declan'ın mide krampları yeniden başladı. Çok terliyordu; Helen'le annesi onun yatağının yanında oturmuşlardı, annesi elindeki havluyla alnındaki teri siliyordu. Declan bir süredir sakindi, gözleri açıktı, köşedeki siperlikli lambanın ışığı odayı aydınlatıyordu. Ansızın göğsü inip kalkmaya başladı, doğrulup oturdu, midesini tuttu, krampı engellemek istercesine bastırdı, ardından kesik kesik inlemeye başladı, sonunda sakinleşti.

Helen, mutfakta oturan Paul'ü çağırdı, sonra yatağın başucundaki yerini ona devretti. Declan gözlerini kapamıştı. Paul Helen'e bir paket buz ya da bir paket donmuş bezelye getirmesini söyledi, Declan'ın ateşini düşürmek istiyordu. Helen büyükannesini mutfakta buldu, tek başına masanın başında oturmuş, ellerinin üzerindeki damarları inceliyordu.

"Sanırım uzun bir gece olacak," dedi büyükanne.

"Çok hasta," dedi Helen.

"Onun için dua ediyorum. Sence bunu ona söyleyebilir miyiz?"

"Ben söylerim," dedi Helen.

Helen, Lily ve Paul, Declan'm odasında oturup sancının gelmesini onunla birlikte beklediler, Declan midesini tutup acı acı inledikçe de onu avutmaya çabaladılar. Ama bir-iki saat sonra kramplar hafifledi, Declan da gözlerini kapatıp yatağına uzandı. Hem bolca terliyor hem de ürperiyordu, üşüyor mu ateşi mi var, anlaşılmıyordu.

Declan sakinleştiğinde, Helen büyükannesini yatağına gitmeye razı etti. Bir süre sonra kendisi de yatmaya karar verdi. Paul ile Lily, Declan uyuyana kadar bekleyeceklerini söylediler. Paul mutfakta Helen'in kulağına, krampların geçtiğini sanmadığını, yalnızca ara verdiğini söyledi. Geceleyin ya da ertesi gün yeniden başlayacaklarına emindi. Dublin'e dönmesi gerektiğini daha önce Declan'a anlatmış, ama Declan dönmek istemediğini söylemişti.

Helen tam uykuya dalmıştı ki Declan'ın bağırdığını duydu. Kalkıp giyindi. Saat neredeyse sabahın üçüydü. Annesiyle Paul, karanlık odada yatağın yanında oturuyorlardı. Bu kez ağrı, daha önce olduğu gibi dalga dalga gelmiyor gibiydi. Declan şimdi elini midesinin üzerinden çekemiyordu. Gözlerini açınca duyduğu korku belli oldu. Konuşmaya çabaladı, bir şeyler mırıldandı, ama ne dediği anlaşılmadı. Su isteyip istemediğini sordular, ama o istemem dercesine başını iki yana salladı. Helen, ellerinden bir şey gelmeyeceğini anladı, yalnızca onun yanında kalabilirlerdi; midesinde her ne oluyorsa, kötüye gidiyordu. Sonraki yarım saat boyunca Declan'ı tuvalete taşıdılar. Paul de onunla birlikte içeri giriyor, o arada Helen'le Lily çarşafları değiştiriyorlar, odayı

havalandırıyorlar, sabahlığıyla çıkagelen Bayan Devereux'ye gidip yatması için ısrar ediyorlardı.

Declan yatakta, üzerinde bir tek çarşafla yatıyordu. Su içer içmez leğene kusuyor, midesinin bulantısından sıska bedeni sarsılıyordu. Yan dönmeye çalıştı, ama beceremedi, yine sırtüstü yattı. Ara sıra ağrı yoğunlaşıyor, Declan kendi kendine ağlıyor, onu avutmak mümkün olmuyordu.

Paul, Helen'e mutfağa gelmesini işaret etti yine. "Uyumayacak," dedi, "ve buradayken iyileşmeyecek de. Sabah sekiz ya da sekiz buçuktan önce hastaneye gitmenin de anlamı yok. Demek ki sabah altı-altı buçuk gibi yola çıkmalıyız. Ben kendi arabamı alacağım, sen de onunkini alırsın. Annenin ne yapmak istediğini bilemem, ama isterse Declan'ı alıp kendi arabasıyla gidebilir ya da ikimizden biriyle gelebilir. Ben önden gidip hastaneyi haberdar edebilirim filan ya da istersen Declan'ı da ben alabilirim."

"Gitmeyi kabul etti mi?"

"Gitmesi gerektiğini biliyor."

"Daha önce de böyle kötü olmuş muydu?"

"Evet."

Helen yatak odasına döndüğünde Declan'm midesine yine kramp girmişti, bu kez daha da kötüydü. Bir sonraki kasılmayı beklerken ağzının içinde bir şeyler geveliyor, Helen'in çözemediği sözcükler mırıldanıyordu. Ama Lily onun yüzünü ve alnını silip elini tutarken, onunla alçak sesle konuşurken, Declan kesik kesik konuşmaya başladı; bir sonraki kasılma başladığında, Helen onun ne söylediğini ilk kez anladı.

"Anneciğim, anneciğim, yardım et bana anneciğim, " diyordu Declan.

Helen odadan çıkmak istedi; ayak bağı olduğunu hissetmişti. "Anneciğim, anneciğim, yardım et,"

diye bağırırken Declan'ın sesinin tonu yalvarır gibiydi, çocuksu, çaresizdi. Lily onun kulağına Helen'in duyamadığı sözcükler fısıldadı.

Helen ayak parmaklarının ucuna basarak odadan çıktı, mutfakta Paul'e yatak odasında neler olduğunu anlatırken gözlerine yaşlar doldu.

"Declan uzun zamandır söylemek istiyordu bunu," dedi Paul, "ya da buna benzer bir şeyi. Şimdi içi rahat edecek."

Şafak, doğudan, denizin üzerinden ağır ağır, dura dura söktü. Pencereden bakan Helen, kara bulutların arasında kopuk kopuk soluk ışıklar gördü. Saat dört buçuktu; şafağın bu kadar erken söktüğünü bilmiyordu. Mutfağın penceresinden bakıp ışığın çoğalmasını bekledi, ama tanık olduğu şey bir ışıltıdan, günün başladığını belirten bir işaretten başka bir şey değildi; bir süre gökyüzünde başka bir değişiklik olmadı. Helen şimdi kendini yalnız, herkesten soyutlanmış hissediyordu ve öylesine bitkindi ki, Hugh, Cathal ve Manus için ne hissettiğini toparlayamıyordu, hayal bile edemiyordu. O anda, o pencerenin yanında, yüreğinde dünyaya karşı katılıktan başka bir şey hissetmiyordu.

Hava biraz aydınlanınca sırtına bir kazak geçirdi, deniz kıyısına doğru indi. Hava soğuktu, doğudan keskin, incecik bir rüzgâr esiyordu. Uçurumun kıyısında durup denize baktı; uzakta dalgalar kabarıyor, yavaş yavaş biçim alıp yaklaşıyor, ölgün kıvrımlar halinde sahile vurup geri çekiliyorlardı.

Denizin rengi koyu metalik bir maviydi; ufukta kara yağmur bulutları vardı, ama güneş kendini göstermeye başlamıştı, ortalık aydınlanmış sayılırdı. Görünürde kimse yoktu; çevre evlerdeki insanların uyanıp kalkmalarına, güne başlamalarına daha zaman vardı. Helen onları uykularının sıcaklığına gömülmüş olarak ya da yatakta yavaşça dönerken, şafağın aydınlığında bir anlığına uyanıp sonra yeniden uykuya dalarken hayal etti.

Daha bir süre bu görünümün içine kimse girmeyecekti; deniz usulca kükreyecek, geri çekilişine bir tanık ya da seyirci olmayacaktı. Helen'in bakmasına da ihtiyacı yoktu denizin, ve şu saatlerde, diye düşündü Helen, ya da gecenin uzun saatlerinde, deniz tam olduğu gibiydi, devasa ve dokunulmaz. Sanki bütün hafta olup bitenler kendisini bu sonuca götürmüş gibi, Helen birden insanlara hiç ihtiyaç olmadığının farkına vardı, insan olup olmaması hiç önemli değildi. Dünya dönmeye devam edecekti. Declan'ı mahvetmekte olan, şafak vakti umarsızca bağırmasına yol açan virüs ya da büyükannesinin evinde Helen'in zihnine üşüşen anılar ve yansımalar ya da ailesine karşı duyduğu, ama toparlayamadığı sevgi, bütün bunlar hiçti ve şimdi, Helen kayalığın ucunda dururken de hiç gibi görünüyorlardı gözüne.

Hayaller ve yankılar ve acılar ve küçük özlemler ve önyargılar. Denizin baş eğmez sertliği karşısında bunların hiçbir anlamı yoktu. Rüzgârın ve yağmurun aşındırdığı, denizin sürükleyip götürdüğü kireçtaşından, çamurlu topraktan ve kayanın kuru kilinden çok daha az değerliydi bunlar. Yalnızca unutulmaları değildi söz konusu olan; bunlar varla yok arasıydılar, önemsizdiler; bu serin şafak üzerinde, sabahın ilk ışıklarında parlayan suların durgun güzelliğiyle Helen'i şaşırttığı bu ıssız, dingin deniz manzarası üzerinde hiçbir etkileri olmayacaktı, insanlar hiç olmasaydı çok daha iyi olurdu, diye düşündü Helen, dünyanın bu dönüşünün, parıldayan denizin ve sabah melteminin hiçbir tanığı ol-

masaydı, hiç kimse hissetmese, hatırlamasa, ölmese ya da sevmeye çalışmasaydı. Güneş, kara yağmur bulutlarının arasından sıyrılana kadar Helen uçurumun kıyısında kaldı.

Mutfakta, büyükannesi Aga'nın başındaydı; sabahlığını hâlâ çıkartmamıştı. "Çay var," dedi, "ama belki sen taze demlemek istersin."

Helen masaya oturdu. Ev soğuktu, buhar kokusu onu yıllar öncesine götürdü. Elleriyle yüzünü kapadı. Paul mutfağa gelince Helen'e uyuması gerektiğini söyledi, bir saat kadar sonra Dublin'e yola çıkacaklardı, araba kullanacaksa biraz uyumalıydı.

"Declan uyuyor mu?" diye sordu Helen.

"Hayır, ama sakinleşti, ağrısı da yok, ancak bunun ne kadar süreceğini bilmem."

Helen odasına giderken Declan'm odasının kapısının kapalı olduğunu gördü, içeriden hiç ses gelmiyordu. Kapıyı aralık bırakıp yatağına uzandı, yorganı üzerine çekti. Yatakta büzüldü, yüzünü yastığa gömdü. Uyuklamaya başlamıştı, bir ara sıçrayarak uyandı, sonra yine içi geçti. Kül rengi ışıkta yatarken bir daha asla hareket etmek istemediğini hissetti; düşüncelerini Declan'm ağrılarında ve onu Dublin'e götürme gereği üzerinde toplamaya çalıştı; sonunda uyuyakalınca düşünde araba kullandığını gördü, gözlerini açmazsa bir yere çarpacağını bildiği için uyanık kalmaya çalışıyordu. Direksiyona yapışmıştı, ama karşıdan gelen bir şey görmüyordu, hemen uyanmazsa arabayı parçalayacağını, kendisinin de yaralanacağını anladı. Çarpışmaya hazırlandı, ama tepesine dikilenin Paul olduğunu fark etti; Paul ona Declan'm kramplarının yeniden başladığını, beklemenin bir anlamı olmadığını, kendisinin önden gideceğini, Helen'le annesinin Declan'ı alıp

onun arabasıyla arkadan gelmelerini, arabayı nöbetleşe kullanmalarını söylüyordu.

Helen ter içinde olduğunu hissetti, duş almaya, üstünü değiştirmeye ihtiyacı vardı, ama giyecek temiz bir şeyi kalmadığını biliyordu, temiz çamaşırı bile kalmamıştı. Yarı uyur yarı uyanık durumda eşyalarını topladı, acaba mutfağa gidip büyükannemi de Dublin'e götürmeyi teklif etsem mi, diye düşündü -büyükannesi Paul'ün arabasıyla gelebilir, Helen'in evinde kalabilirdi- ama ona bunu teklif etmeyeceğinin farkındaydı Helen; büyükannesi burada kalacak, kedileri için tasalanacak, her zamanki gibi sert ve tok sözlü görünecek, oysa konuklar onun yalnızlığını yoğunlaştırıp derinleştirmiş olacaktı.

Declan hâlâ yataktaydı. Helen onun odasına girdiğinde Paul de oradaydı; Helen Declan'm acı içinde, cılız bir sesle fısıldadığını duydu.

"Az sonra ayağa kalkmaya çalışacak," dedi Paul.

"Yola çıkabilecek durumda mısın Declan?" diye sordu Helen.

Declan başıyla evetledi. "Az sonra kalkarım," dedi.

Helen mutfağa gittiğinde büyükannesinin mavi benekli, açık renkli bir elbise giymiş olduğunu gördü, üzerine de lacivert bir angora hırka almıştı. Dudaklarına açık renk dudak boyası sürmüş, hafif bir makyaj yapmıştı. Sanki onlarla birlikte Dublin'e geliyordu da güzel görünmek istemişti; ama Helen aslında onun geride bırakılıyormuş gibi görünmek istemediğini biliyordu.

Declan'm arabaya binmesine yardım ederlerken, Lily arka koltukta, onun yanında oturmakta ısrar etti. Paul ile Helen, Bayan Devereux'nun verdiği iki yastıkla Declan'ı rahat ettirmeye çalıştılar, ama Declan rahat oturamadı, gözlerini kapatıp kol-

tuğa yığıldı. Lily'nin ön koltuğa geçmesini önerdilerse de o yerinden kıpırdamadı, Declan'a yakın olmak istediğini söyledi.

Bayan Devereux dışarı çıkıp arabaların yanında durdu.

"Dikkatli sürün, uykunuz gelirse de durun," dedi.

"Telefonunu açık tut," dedi Lily.

"Aman şu telefon!"

"Açık tut!" diye yineledi Lily.

Declan arabanın arka camını indirdi.

"Her şey için teşekkürler büyükanne," dedi cılız sesiyle.

"Kendine dikkat et, Declan, kendine dikkat et."

Büyükannesinin gözleri yaşlıydı.

Yola çıktıklarında saat altı buçuktu, Paul önden gidiyordu. Blackwater'i arkada bırakır bırakmaz Lily yastıkları kucağına koydu, Declan da başını yastıklara dayadı. Hâlâ ağrısı vardı. Helen dikiz aynasından bakınca annesinin Declan'm yüzünü okşadığmı gördü.

"Korkunç ağrım var," dedi Declan Lily'ye, sesi ağlamaklıydı.

"Her şey yoluna girecek," dedi Lily. "Paul hastanede yatağının hazır olacağını, ne yapılacağını oradakilerin bildiğini söylüyor, hepimiz yanında olacağız."

Gorey ve Arklow'dan geçip kuzeye doğru giderlerken Helen nedense uykusunun açıldığını hissetti; durursa ya da uykuyu fazla düşünürse dinlenme ihtiyacı duyacağını biliyordu, oysa Declan'm ağrısı artınca ve arka koltukta kusmaya çalıştıkça Helen duramayacağını anladı, hastaneye ulaşana kadar durmamalıydı.

"Her şey düzelecek Declan," diyordu annesi. "Düzelecek."

Rathnew ile Ashford arasındaki dönemeçli yola geldiklerinde Declan'm ağrısı dayanılmaz oldu.

"Tam olarak neren ağrıyor?" diye sordu Lily.

"Burası, burası," dedi Declan.

"Midesi mi?" diye sordu Helen.

"Evet, hâlâ midesi, ama fazla kalmadı. Neredeyse geldik."

Declan yine kusmaya çalıştı, ama içi kupkuruydu. Helen, dikkatini önündeki yoldan ayırmamaya çalışarak araba kullanırken Declan'm altını ıslatmış olduğunu anladı. Dikkatlice, kimsenin fark etmemesini dileyerek, camını açtı.

Arkadan gelen ses Helen'i şaşırttı. Annesi şarkı söylüyordu, oysa Helen çocukluğundan beri böyle bir şey duymamıştı; hâlâ şarkı söyleyip söyleyemediğini, kendinden emin olamadan, kontrol ediyo - muşçasma usul usul başlayan Lily'nin, üst notalarda incelip titreyen sesi sonra yükseldi, güçlendi. Helen ile Declan henüz çok küçükken, henüz aynı odayı paylaşırlarken onlara geceleri söylediği bir şarkıydı bu:

Dromore Satosu'nun çevresinde ekim
rüzgârları inliyor
Ama yüksek tavanlı salonlarda huzur var, a
phâiste bheag a stör',
Sonbahar rüzgârları yavaşlayıp susabilir
ama sen
Bir ilkbahar goncasısın.

Ve sonra, boğuk, alçak bir sesle şarkının nakaratını söyledi.

Nakaratı bir kez söyledikten sonra sustu. "Helen, bana yardım et," deyip ikinci kıtaya başladı. Helen şarkının sözlerini biliyordu, okul korosunda

[1] Küçük yavrum, tatlım.

söylerlerdi bu şarkıyı. Annesine katıldı ve birlikte şarkıyı sonuna kadar söylediler.

Bray'den gelip kente giren sabah trafiğine karıştıklarında akıllarına gelen bütün şarkıları söylediler -Brahms'ın Ninni'sini, Sessiz Gece'yi, Kırpık Çocuk'u-, Declan'sa hareketsiz yatıyordu. Stillorgan'a yaklaşırlarken trafik ışıkları Helen'i ürküttü, kırmızıda çok uzun durursa uyuyakalacağmdan korkuyordu ya da yola devam edemeyeceğinden.

"Başka bir şey bulsana Helen," dedi annesi.

"Keşke daha çok şarkı sözü bilseydim," dedi Helen. "Sen bir şey bul, ben sana katılırım."

Hastaneye vardıklarında, ilk ziyaretinde Declan'm kalmış olduğu binaya nasıl gidildiğini hatırlayamadı Helen. St. James Hastanesi'nin binaları geniş bir arazideydi, döner kavşaktan sonra yaklaştığı binalar modern tarzdaydı, Declan'm kalmış olduğa kanada benzemiyorlardı. Declan'a, doğrul da bana yardımcı ol, demek geçti aklından, ama arabanın arkasındaki sessizlikten onun uyumakta olduğunu anladı. Modern bir otopark buldu, bariyerin kalkmasını bekledi. İçeri girip arabayı park etti. "Nereye gideceğimizi öğreneyim," diye fısıldadı annesine. Declan'm başı yastıkta rahattı. Annesiyse kıpırdayamıyordu. Helen arabanın kapısını usulca kapattı, hastanenin ana girişine yöneldi.

Başvuru masasındaki görevliyle konuşmaya başladığında ne söyleyeceğini bilemediğini fark etti. Görevli ona hastanede AİDS koğuşu olmadığını söylüyordu, bir klinik vardı ama o da pazartesi günleri kapalıydı. Danışman Dr. Louise Parrell'in bütün hastanede hastaları vardı. Kardeşiniz çok hastaysa, dedi görevli, Acil'e götürün. Helen daha önce gelmiş olduğu binayı tarif etmeye çalıştı, ama görevli artık ondan sıkılmaya başlamıştı, yardım etmekten vazgeçmek üzereydi. Helen çok yorgundu, ansızın içinden bir öfke yükseldiğini hissetti, kendini zorlayıp arkasını döndü.

O binadan çıkıp sağa dönmeye karar verdi. Her yeri işaret eden tabelalar vardı, ama hiçbiri ona tanıdık gelmedi. Paul'ün kendisini eski binanın girişinde beklemekte olduğunu biliyordu, Helen'in beceriksizliğine sinirlenecekti Paul. Annem akıllılık edip arabada kalsa, diye geçirdi aklından.

Başka bir binada bir hademe buldu, adam masanın başında oturmuş gazete okuyordu, Helen'i görmesine rağmen o yaklaşırken başını kaldırmadı. Helen geri dönüp binadan çıktı. Düşünmeye çalıştı: O gün Paul'le birlikte hastaneye nasıl girmişti? Doğru yönde olduğuna inanıyordu, ama emin değildi. Başvuru masasındaki görevliden, beni iç hat telefonundan Louise ile ya da yardımcılarından biriyle görüştürmesini isteyebilirdim, diye düşündü; bir hademeye daha rastlarsam beni Louise ile görüştürmesini isterim, dedi kendi kendine. Bir başka binaya girdi, ama orasının mutfak bölümü olduğunu görünce sinirinden neredeyse ağlayacaktı.

Declan'm daha önce kaldığı binanın girişinde Paul'ü bulduğunda artık konuşamaz durumdaydı. Paul onu alıp bir koridora götürdü, orada tekerlekli bir iskemle hazır bekliyordu. "Başka bir şey oldu mu?" diye sordu.

"Olmadı, ama araba çok uzakta."

"Bir hademe bulup Declan'ı tekerlekli iskemleyle buraya getirtiriz," dedi Paul. "O kadar da uzak olamaz. Ücretli otoparkta mı?"

Helen başını salladı.

"Tamam. Bunu halledebiliriz."

Onlar arabaya ulaştıklarında Declan uyandı. Hiçbir şey söylemedi, bulunduğu yer onu şaşırtmış gibiydi. Güçlük çekmeden arka koltuktan çıktı, tekerlekli iskemleye oturdu. Hademe dizlerine bir

battaniye örttü, hastanenin bahçesinden geçerlerken Paul de Declan'ın çantasını taşıdı. Lily ile Helen arkadan geliyorlardı.

Hastanedeki odaya vardıklarında Paul çantayı hademeye uzattı.

"Artık bize ihtiyaçları yok," dedi. "Testler yapılacak, hatta belki de uyutacaklar onu. Bizim burada beklememizin yararı yok."

Helen artık annesiyle baş başa kaldığını anladı, onları ayıran yalnızca arabaydı. "Telefon etmem gerek," dedi.

Paul onu lobideki telefon kulübesine götürdü, o arada annesi de tuvalete gitti. Helen numarayı çevirdi, telefonu Hugh açtı. Helen ona nerede bulunduklarını ve neler olduğunu anlattı.

"Sesin çok kötü geliyor," dedi Hugh.

"Kötü bir gece geçirdik."

"Oraya gelmemi ister misin?" diye sordu Hugh.

Helen bir şey söylemedi.

"Böyle bir başına yapamazsın. Sana yardım etmeme izin vermelisin."

"Oğlanlar ne olacak?"

"Onlar iyi, mutlu. Bırak oraya geleyim."

"Hayır, ikimiz birden ayrılmamalıyız yanlarından."

"Helen, neden sana yardım etmeme izin vermiyorsun? Oraya gelmek dört buçuk saatimi alır, o kadar."

"Hugh, gece çok kötü şeyler geldi aklıma."

"Şimdi yola çıkayım," dedi Hugh, "seni görürüm, geceyi Dublin'de geçiririm ve yarın seni alıp buraya getiririm. Çocukları görürsün, sonra arabayı alıp geri dönersin, böylece oradan bir gece bile uzaklaşmamış olursun."

Yine sustu Helen.

"Helen," dedi Hugh.

"Hugh, şimdi gelebilir misin buraya?"

"Birkaç dakika içinde yola çıkarım, iki-üç gibi orada olurum. Hastaneye mi geleyim, eve mi?" Rahatlamış gibiydi, hevesi sesinden okunuyordu.

"Eve."

Helen lobide Paul'le birlikte annesini bekledi.

"Ben eve gidip yatacağım," dedi Paul. "Öğleden sonra gelirim. Annene, o zaman görüşeceğimizi söyle."

"Sana minnettarız," dedi Helen. Paul ayrılmadan önce Helen'e sarıldı.

Annesi, sanki bir tarafını incitmiş gibi ağır ağır yürüdü Helen'e doğru.

"Benim evime gidip biraz dinlenelim," dedi Helen.

"Yanımda temiz giysi yok."

"Evde temiz giysim var," dedi Helen. "Ya da istersen alışveriş merkezine gideriz. Hugh Donegal'den geliyor."

"Hugh mu? Ah Helen, onunla karşılaşmamın sırası değil."

"Başka seçeneğin yok," dedi Helen ve annesini alıp hastanenin bahçesinden geçirdi.

Helen arabaya binince dayanılmaz bir yorgunluk hissetti. Otoparktan geri geri çıkarken dönüp arkaya bakabilmek için kendini zorlaması gerekti. Declan'ın o anda nerede olduğunu merak etti, yatağında mıydı acaba yoksa doktorlar test mi uyguluyorlardı. Hastaneden çıkmadan annemle ben ona bir not bırakmalıydık, diye düşündü, daha sonra gelip onu göreceğimizi söylemeliydik. Arabayı vitese takıp ağır ağır bariyere doğru sürdü. "Elli pens gerekiyor. Elli pensin var mı?" diye sordu annesine.

Annesi çantasını karıştırıp bozuk para cüzdanını buldu. Helen'e bir elli pens uzattı, o da camı indirip parayı deliğe soktu. Bariyer kalktı.

"Öbür otoparka gitmeliydik," dedi Helen. "Orası bedava."

Ilık, puslu bir sabahtı, güneş açacağa benziyordu. Helen'in aklına okula telefon edip sekreteriyle konuşması gerektiği geldi, çarşamba günkü randevuları iptal etmesini istemeliydi. Şimdi uyumaktan başka bir şey istemiyordu, Hugh gelmeden hiç olmazsa bir-iki saat uyumalıydı.

"Ne tuhaf," dedi annesi, "zaman nasıl uçup gidiyor. Şimdi sen beni Dublin'de arabayla götürüyorsun, sen küçük bir kızken Declan'la seni Dublin'e götürdüğümüz gün geldi aklıma, ikiniz de en iyi giysilerinizle trene binmiştiniz."

Helen, Thomas Sokağı'yla Patrick Sokağı'ndan geçip Clanbrassil Sokağı'na saptı.

"Tren uçurumun o kadar kıyısından geçerdi ki denize düşeceğini sanırdık," dedi Helen.

"En mutlu günlerimizdi," dedi annesi. "Declan'la sen birbirinizden çok farklıydınız, ama bu gezilerde birbirinize benzerdiniz. Bir gece önce ikiniz de uyuyamazdınız, sabah da babanla benden çok önce kalkardınız, eve dönerken ikiniz de yorgunluktan tükenmiş olurdunuz."

"Bana en tuhaf gelen şey," dedi Helen, "babamın Dublin'de sokakta nasıl karşıdan karşıya geçtiğiydi. Bize evde önce sola, sonra sağa, sonra yine sola bakmamız öğretilmişti. Bir araba geldiğini görünce ya da uzaktan sesini duyunca beklememiz söylenmişti. Ama Dublin'de, babam yola iner, mesafeyi hesap eder, arabalar yaklaşırken karşıya geçmeye başlardı, sonra da onların önünden yana kaçardı. Declan'la ben gözlerimize inanamazdık."

"Declan ile senin ayrı ayrı sevdiğiniz şeyler olduğunu hatırlıyorum. Sen bunların ne olduğunu, hatırlıyor musun?" diye sordu annesi.

Helen, Templeogue'ye doğru sürüyordu arabayı. "Hayır hatırlamıyorum," dedi, "Moore Sokağı ve Hayvanat Bahçesi miydi?"

"Hayır. Moore Sokağı'nı ve Hayvanat Bahçesi'ni ikiniz de severdiniz. Başka bir şeydi. Declan, Henry Sokağı'ndaki Woolworth mağazasının self-service lokantasını severdi. Oraya girince gözleri parlardı. Bilirsin, birkaç kez onu geleneksel lokantalara götürmüştük, onlardan nefret ederdi; sabırsızlanırdı, yemeklerin gelmesinin neden o kadar uzun sürdüğünü anlayamazdı. Woolworth'e gidince tepsisini alır, canı ne isterse seçer, hemen yiyebilirdi. Sense farklıydın, lokantalardan hoşlanırdın, sabırlıydın, sipariş vermeyi, beklemeyi, çevrene bakınmayı severdin. Böylece Woolworth, Declan'm ödülü olurdu ve oraya gittikten sonra ya da gitmeden önce sen ödülünü alırdın."

Templeogue yakınında trafik ışıklarında durdular.

"Yürüyen merdivenler," diye devam etti annesi, "sen Clery ve Arnott mağazalarındaki yürüyen merdivenlere bayılırdın. Declan ise korkardı. Merdivene adım artıramazdık ona. Sen bütün gün o merdivenlerle çıkıp inebilirdin. Hatırlıyor musun?"

"Evet, hatırlıyorum, ama galiba ben de self-service'ten hoşlanırdım."

"Evet ama Declan kadar değil," dedi annesi, "ikinizin Hayvanat Bahçesi'nde ve havaalanında çekilmiş fotoğrafları var bende. Bazılarını sana vereyim de oğullarına göster. Her ikiniz de çok mutlu görünüyorsunuz fotoğraflarda. Biraz zaman geçsin de öyle vereyim fotoğrafları, çünkü o fotoğraflarda Declan'ı görmek şimdi hepimizi fazlasıyla üzer."

Annesi durup içini çekti. "Declan ölürken bütün o acılarla birlikte ruhunda o mutluluğun bir parçası da bulunsa keşke."

Eve varmak üzerelerdi. Helen uykuya olduğu kadar sessizliğe de ihtiyacı olduğunu biliyordu; acı veren anılar istemiyordu, annesinin arabadaki tatlı sesli sevecenliğini de. Annesinin kendi evine gelmesi de ürkütüyordu onu.

Eve vardıklarında Helen arabayı park ederken annesi, "Declan'ı biraz avutabilmiş olsak Helen," dedi. "Sence bunu yapabildik mi?"

"Belki kafası rahatlamıştır," dedi Helen. "Umarım öyledir. Bilmiyorum."

Annesi araştıran gözlerle baktı ona, biraz daha emin olmaya ihtiyaç duyduğu belliydi. Helen, annesinin rahatlamasını sağlayacak, huzursuzluğunu giderecek bir şeyler bulup söylemeye çalıştı.

"Geldik, geldik işte," dedi. "Haydi içeri girelim."

Annesi yerinden kıpırdamadı, gözlerini Helen'e dikti, yanıt bekler gibiydi.

"Sanırım elimizden geleni yaptık," dedi Helen ve arabadan indi. Bahçe kapısında durup annesini bekledi. Onu bahçe yolundan yavaşça geçirip evin kapısına kadar götürdü.

"Evet, haklısın," dedi annesi yorgun bir sesle, "daha başka ne yapabilirdik?"

Ev soğuk ve tuhaf geldi Helen'e, koridordan geçerken tanımadığı bir yere girmiş gibi oldu. Annesine çay hazırlamak zorunda kalmamak için neler vermezdi. Burasının kendi evi olduğunu, burada oturduğunu, bu evi elinden kimsenin alamayacağını düşünmeye çalıştı. Ama annesinin karanlık gölgesinden kurtulamıyordu. Mutfağa girince dönüp arkasından gelen annesine baktı, onun çaresiz ve bitkin görüntüsü Helen'i şaşırttı. İlk geldiklerinde koridordan geçip mutfağa doğru yürürlerken arkasından gelen kadının güçlü, her şeye burnunu sokan, Helen'in kendi yaşamına sahip olmasını engellemeye kararlı biri olduğunu düşünmüştü. Oysa annesi şaşkın ve ürkek görünüyordu.

"Ne hoş Helen, ne hoş, ne kadar aydınlık burası," dedi annesi. Sesi alçak ve hüzünlüydü.

Helen çay hazırlarken annesi masada oturdu. Süt kalmamış olduğunu fark edince gidip almayı önerdi Helen, ama Lily sütsüz içeceğini söyledi.

"Declan bana bu evi anlatmıştı, nasıl olduğunu biliyordum," dedi, "ama burada olmak çok hoş."

"Yukarı çıkıp yatağını hazırlamalıyım," dedi Helen.

"Dur, hemen gitme," dedi annesi. "Yanımda kal. Konuşmasan da olur. Bazen annemin yanmdayken, keşke konuşmak zorunda olmasam diye düşünürüm."

"Büyükannem konuşmayı sever," dedi Helen.

"Büyükannen beni yoruyor," dedi annesi, "şimdi seninle yeniden konuşmaya başlamışken aynı şeyi sana yapmak istemiyorum."

"Birkaç dakika daha kalayım."

"Bazen cumartesi günleri Dublin'e gelirim," dedi annesi. "Senin evine çaya gelmeyi çok isterim. Gece kalırım demek istemiyorum. Ben annemin evinde kalmaktan nefret ederim. Burası senin evin, annenin her şeye burnunu sokmasını istemezsin."

Çayından bir yudum aldı, içini çekti, bahçeye baktı. Konuşurken gözlerini uzağa dikmişti. "Çocukları görür, sonra eve dönerim. Yeni açılan kestirme yoldan gidersem çok da uzun sürmez. Bana dayanma gücü veren de bu, Helen, ben şimdi bunun hayalini kuruyorum; seninle ben burada konuşmadan oturabileceğiz, çocukların oyununu seyredebileceğiz, Hugh mutfağa girip çıkacak. Ben kalkıp gide-

bileceğim, her şey kolay, kendiliğinden olacak. Ben şimdi bunun hayalini kuruyorum."

"Çok hoş bir düşünce," dedi Helen. "Geldiğinde süt bulunduracağıma söz veririm."

"Artık yatalım," dedi annesi. "Söylemek istediklerimi söyledim."

Kalktı, fincamyla tabağını musluğa götürdü.

"Hugh geldiğinde dinlenmiş olmalıyız," dedi. "Daha sonra da gidip Declan'ı görürüz, ama önce biraz uyuyalım, biraz uyuyalım."

Colm Toibin _ Deniz Fenerindeki Işık
Kitaplar, uygarlığa yol gösteren ışıklardır.
UYARI:
www.kitapsevenler.com
Kitap sevenlerin yeni buluşma noktasından herkese merhabalar... Cehaletin yenildiği, sevginin, iyiliğin ve bilginin paylaşıldığı yer olara
Sitemizin amacı asla eser sahiplerine zarar vermek değildir.
www.kitapsevenler.com web sitesinin amacı görme engellilerin kitap okuma hak ve özgürlüğünü yüceltmek ve kitap okuma alışkanlığın
Ben de bir görme engelli olarak kitap okumayı seviyorum. Sevginin olduğu gibi, bilginin de paylaşıldıkça pekişeceğine inanıyorum. Tü
Bilgi paylaşmakla çoğalır.
Yaşar Mutlu

İLGİLİ KANUN:
5846 sayılı kanun'un "Altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler" bölümünde yeralan "EK MADDE 11" : "ders kitapları dahil, alenileşmiş veya y
Ayrıca bu nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur."

Bu e-kitap görme engelliler için düzenlenmiştir.
Kitap taramak gerçekten incelik ve beceri isteyen, zahmet verici bir iştir. Ne mutlu ki, bir görme engellinin, düzgün taranmış ve hazırla
Bu kitaplar, size gelene kadar verilen emeğe ve kanunlara saygı göstererek, lütfen bu açıklamaları silmeyiniz.
Siz de bir görme engelliye, okuyabileceği formatlarda, bir kitap armağan ediniz...
Teşekkürler.
Ne Mutlu Bilgi için, Bilgece yaşayanlara.
www.kitapsevenler.com
Tarayanın notu.
Bireysel kütüphanemi bilgisayar ortamına geçirirken
Taradığım kitapları kitapsevenlerle paylaşmak istedim.
Bu Kitap Sadece Görme Engellilerin İstifade Etmesi İçin www.kitapsevenler.com
Web Sitesine Teslim Edilmiştir.
Belisa
Colm Toibin _ Deniz Fenerindeki Işık